Digitaliseret af | Digitised by

DET KGL. BIBLIOTEK
Royal Danish Library

Forfatter(e) | Author(s):	Davidsen, Jacob.; af Petersen, Fuldmægtig [i.e. Jacob Davidsen].
Titel | Title:	Breve og humoristiske Skildringer : gamle og nye
Udgivet år og sted | Publication time and place:	Kjøbenhavn : J. Davidsen, 1859
Fysiske størrelse | Physical extent:	IX, 356 s. :

DK

Materialet er fri af ophavsret. Du kan kopiere, ændre, distribuere eller fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

UK

The work is free of copyright. You can copy, change, distribute or present the work, even for commercial purposes, without asking for permission. Always remember to credit the author.

PUBLIC DOMAIN

Danske
52, - 101

DET KONGELIGE BIBLIOTEK
DA 1.-2.S 52 8°

1 1 52 0 8 04763 9

+ REX

BIBLIOTHECA REGIA HAFNIENSIS

Breve

og

humoristiske Skildringer,

gamle og nye,

af

Petersen,

Fuldmægtig.

Kjøbenhavn.

Trykt hos F. Davidsen.

1859.

BIBLIOTHECA REGIA HAFNIENSIS

BIBLIOTHECA REGIA HAFNIENSIS

Fortale.

En Fortale er i Regelen en Bagtale, thi den skrives næsten altid først naar et Værk er sluttet. En Fortale skal nok være omtrent det Samme ligeoverfor Læseren som den Banken paa Døren, hvormed man træder ind hos pæne Folk, en Art artig Introduction, men den kan ogsaa være en compliment de boeuf, baade for Forfatteren og for Læseren, naar den, som det ikke saa sjeldent er Tilfældet, sigter til at give en Forklaring af selve Bogen; thi naar en Bog ikke kan forklare sig selv, saa giver jeg ikke meget for Indholdet, og naar ikke en Læser kan forstaae en Bog uden en saadan Forklaring, giver jeg ikke meget for Læseren. Min Bog, haaber jeg, kan forklare sig selv, og derfor er en Fortale af den Natur overflødig.

Men hvad i nærværende Tilfælde maaskee kunde være nødvendigt, er en lille Smule Orientering med Hensyn til min Stilling som Forf. af nærværende Bog til et høistæret Publicum, og jeg skal derfor tillade mig

at aftrykke endeel af den Subskriptionsplan, som jeg i denne Anledning udstedte, og hvilken jeg netop betegnede som en Fortale til selve Værket. Mine Ord lød saaledes:

„Høistærede Publicum!

Forudsættende, at vi staae i lidt Bekjendtskabs- eller maaskee endog Venskabsforhold til hinanden, tillader jeg mig at henvende mig til Høistærede, udbedende mig et Øieblikks Opmærksomhed.

Et gammelt Ordsprog siger: Ingen skal begrave det Pund, hannem er givet, men han skal aagre dermed. Dette har jeg lagt mig paa Hjerte, som det overhovedet er ethvert Menneskes Pligt at overveie, hvad der kan geraade ham til det Gode, hjælpe paa hans timelige Vel og bøde paa hans forfaldne Affairer. Mine Grunde ere følgende:

For det Første er der for mig aldeles ingen Udsigt til Befordring Jeg er forvisset om, saameget et Menneske kan være forvisset om Noget, at jeg hele mit Liv vil forblive slet og ret Fuldmægtig Petersen, uden Titelforfremmelse, uden Baand, Kors eller Stjerne, og, hvad der er det Allerværste, uden Gageforhøielse. Nu har jeg aldrig anseet Embedsbefordring som det høieste Livsideal, heller ikke kan der være noget Stort tabt ved, at jeg ikke opnaaer en saadan, thi Folk kjende nu engang Fuldmægtig Petersen, medens det derimod er et overmaade stort Spørgsmaal, om de ville kjendes ved en Cancelliraad Petersen, en Justitsraad Petersen eller deslige. Men, som sagt, det Allerværste er den afskaarne Udsigt til Gageforhøielse, derpaa kommer det s'gu an,

thi, som det hedder i den gamle tydske Vise (jeg haaber dog nok, at jeg tør citere Tydsk):

„Wo Du nicht biſt,
Herr Organiſt,
Da ſchweigen alle Flöten“

og hver Gang min Kone kommer hjem fra Torvet med Pigen efter ſig, ſlaaer hun Hænderne ſammen over Altings Dyrhed, fortæller næſten med Taarer i Øinene, at hun har givet hver eneſte Skilling ud, og kan aldeles ikke begribe, hvor det dog tilſidſt ſkal ende. Jeg hører modfalden derpaa gnider mig i Nakken med Haanden, ſvarer ikke et Muk, ſaaſom jeg ikke har Noget at ſvare, og gaaer paa Comptoiret.

Dernæſt har jeg af den ældre ſom af den nyeſte Tids Hiſtorie erfaret, hvorlunde fortjente Mænd have vundet offentlig Anerkjendelſe og Biſtand, naar det kneb. Moſes blev opdraget paa Pharaos Bekoſtning, Joſeph blev for ſin Færdighed i at udlægge Drømme belønnet med de fineſte Klæder ſamt ophøiet til Conſeilspræſident; Ulyſſes blev ved ſin Tilbagekomſt til Ithaka ernæret af ſine egne Faarehyrder; for Ariſtides betalte Grækerne Omkoſtningerne ved hans Begravelſe, ſaaſom han ikke ſelv kunde betale dem; for Balthazar Chriſtenſen blev der af en taknemmelig Samtid aabnet en Nationalſubſcription; Sproggranſkeren Levin fik 800 Rd. om Aaret paa Frederiksberg Slot, og en egen Slags meget velſmagende Kager bleve opkaldte efter Orla Lehmann. Nu bilder jeg mig aldeles ikke ind at være velfortjent i den Bethydning ſom de nævnte Mænd, langtfra! Ja,

jeg prætenderer end ikke engang at være almeenyndet i dette Ords udstrakte Betydning. Ved mit Smule Skriveri har jeg kun havt til Diemaal, saavidt muligt ved Sarkasmens Vaaben og, hvor Lunet kunde slaae til, ved nogen festivitas at persiflere de i vort unge politiske Liv fremtrædende Feil og Svagheder samt priisgive smaa og store Lumpenheder for offentlig Latter, denne igrunden strengeste Tugtemester. Jeg gjorde det i den Overbeviisning, at den danske Nation har en større Modtagelighed for det Lystige og Skjemtefulde end for det Alvorlige, og det er mig en Satisfaction at tilstaae, at jeg ikke har taget Feil. Har jeg derfor ogsaa fundet „Fortrydelse hos Adskillige" — og det kan jo ikke være Andet — saa har jeg atter fundet „Yndest hos ikke saa Faa" og tør derfor nok gjøre Regning paa Deeltagelse hos et høistæret Publicum i et Foretagende, der sigter til egen Fortjeneste og Andres Nytte og Fornøielse. Thi, som allerede anført, kjære Venner, naar man har et lille Pund, skal man gjøre det frugtbringende, og det har jeg ifinde at gjøre med mit. Jeg forudsætter nemlig, at der blandt Dem, Høistærede! findes en dybtfølt Trang (saaledes hedder det jo altid i Subscriptionsplaner) til at faae en Samling af Fuldmægtig Petersens Breve som en Art Speilbillede af, hvad der i de sidste Aar har rørt sig i vort Samfund. De have jo nok været at læse i „Flyveposten", men hvor mange samle paa den Aar ud og Aar ind? Feuilletonen klipper man nok af og lader den pænt indbinde, men selve Bladet er det desværre altfor besværligt at samle paa, og man veed jo nok, der bruges saameget Papir i Husholdningerne. Derfor

har jeg meent at afhjælpe et almindeligt Savn ved at udgive et passende Udvalg af disse Breve, trykt pænt i en Bog; men dertil kommer desuden, at jeg ikke har saa Lidt in petto af gamle og nye Sager, saasom humoristiske Smaaskildringer, Skizzer, o. desl., som Publicum kunde have bethydeligt godt af at blive bekjendt med —" osv.

Saavidt Planen, hvortil jeg Intet har at tilføie. Publicum har nu Bogen i Hænde og maa selv dømme. Hvad Portraitet angaaer, da svarer det vel sagtens ikke ganske til Alles Forventninger. Tingen er den, at Kunstneren har villet gjengive mit Physiognomi fra dets fordeelagtigste Side, og ikke har kunnet udfinde nogen bedre. Desuden har han villet undgaae al Meningstvist om Ligheden. Nu kan heller Ingen benegte, at det ikke ligner frappant. Min Kone er af den Mening, at det ligner udmærket.

Ærbødigst
Petersen,
Fuldmægtig.

Brev

til „Flyvepostens" Redaction.

Brevene meddeles i et Udvalg, og enkelte med større eller mindre Forkortelser. Blandt de forbigaaede findes et Par af de første, som vare stilede til „Dagbladet“ og næsten udelukkende dreiede sig om Forhold, der kun havde øieblikkelig Interesse. Forf. haaber, at det Allermeste af det, de her meddeelte Breve omhandle eller sigte til, vil blive fremkaldt i Hukommelsen under Læsningen; dog har han hist og her fundet det nødvendigt at kalde Begivenhederne tilbage i Erindringen ved Smaanoter som Sandsekager.

I.

Den 14de December 1855.

Høistærede Hr. Redacteur!

Naar De kaster Deres Øine paa Underskriften af Nærværende, vil De see, at Deres gamle Bekjendt ikke har kunnet dye sig, men maa give sit Bestyv med i Lauget. Oprigtigt talt, det er, som Pokker staaer i det; har man engang fundet paa at lade sin Stemme lyde igjennem Pressen om offentlige Anliggender til Publicums Opbyggelse, lader man det sjeldent beroe ved det første Forsøg. Naturam furca pellas ex, hun kommer dog igjen den Hex, og det gaaer mig omtrent som Kakkadue i „Capricciosa", det trænger sig op i Halsen paa mig og maa frem, om jeg vil eller ei. Heri ligger Aarsagen til, at jeg denne Gang atter skriver Dem til, og at De fremdeles af og til skal høre fra mig; men dermed skal dog ikke være sagt, at det fattes mig paa Anledning, og at jeg blot skriver for at skrive. Ak nei, Anledninger tilbyde sig dagligt i rigeligt Maal, og det vilde være et uoverkommeligt Arbeide i vor Tid at spille en Stadssathyricus's Rolle alene med Hensyn til den Deel af vor Presse, der kaldes den „intelligente". Saaledes læste jeg forleden i „Dagbladet" de skjønne Ord: „Søren Kierkegaard afgav, som i saa mange Henseender, saaledes og i en reen literair Henseende en contrasterende Modsætning ligeoverfor det Clique- og Kameraderivæsen

i Literaturen, der med Føie stedse er blevet anseet for endnu forkasteligere, end hvad der i Politikens Partiretninger saaledes kan fremkomme, og som heller ikke i Danmarks literaire Kredse har savnet sine Patroner og Pauluner. Denne Isolation har ogsaa i ydre Henseende lagt sig for Dagen med sine middelbare eller umiddelbare Følger." De kan nok tænke, at jeg glædede mig meget paa Moralitetens Vegne ved at see en saadan Tilstaaelse i „Dagbladet", men Glæden tabte sig endeel, da jeg saae, at Stykket var forsynet med et Mærke, hvilket vel skal sige det Samme, som at Redactionen ikke saa ganske deler Forfatterens Mening, og jeg blev end yderligere bestyrket heri, da jeg læste Anmeldelsen af „Capriciosa" i samme Blads Kjælderetage, der bærer det bekjendte Skilt: „I forrige Uge".

Her vil De, Hr. Redacteur! muligt standse med Ængstelighed, i den Tanke, at jeg vil komme med en Antikritik. O nei, De behøver ikke at være bange, Stykket er nok tidligere gaaet over et halvhundrede Gange, og saa vilde det virkelig være noget barnagtigt, om man nu vilde komme med et Forsvar for det, naar en nyfødt Kriticus har fundet paa at udkramme sin Viisdom ved at vise, at Stykket er daarligt, at det ikke passer til Tiden o. s. v., uagtet jo rigtignok Tidens Børn fylde Huset for at see det, hvergang det gaaer. Men det er jo ikke alene „Capriciosa", der er daarligt, der ikke passer til Tiden, det er ogsaa Tilfældet med Stykker som „Feiltagelserne", med „Elverhøi", med „Dyveke"; det er viist med det slaaende Argument, at det ikke duer, og med det samme slaaende Argument er det saaledes godtgjort, at vore Forfædre, at vi selv vare nogle complette Ignoranter, naar vi tidligere, og endnu, antage dem for gode Stykker. Naar man saadan nylig er kommen ud af Skolen og pludselig er klavret op paa Kritikens høie Hest, er man aldeles ikke pligtig til at bryde sig om tidligere Autoriteter, ja der er endog noget Pikant, noget Raskt ved at ignorere eller modsige dem. „Vi alene have Smag, den fine, den luttrede . . . Hvad forstod

Jeres Heiberg'er og Jeres Hertz'er, Jeres Hauch'er og Jeres Molbech'er sig paa Sligt! Det er os, der forkynde den sande Lærdom!" — Og vi arme Vægfolk, vi maae naturligviis paa egne og Forfædres Vegne skamme os over, at vi have været saa forblindede, skjøndt vi i vort stille Sind ikke ret kunne fatte, hvordan den Tid, da nogle af disse Stykker fremkom, almindeligt kan betegnes som den nationale Digtekunsts Blomstringsperiode, medens den nuværende i denne Henseende ansees for meget gold, trods eller maaskee formedelst de bestaltede Smagsdommere, der nu have stillet sig paa Vagt ved Parnasset for at udfærdige Passerne. De arme Fyre have i denne Tid kun lidet at bestille; indfandt der sig ikke engang imellem en god Bekjendt, som f. Ex. han, der har skrevet „Evadatteren" (efter „Dagbladets" naive Bekjendelse en Jevnaldrende) og som de med eet Sæt søge at slynge op paa Parnasset, ligegyldigt om han iforveien har dyppet saameget som en Finger i den kastaliske Kilde, saa havde de i vore Tider aldeles Intet at bestille, og man kan derfor forklare sig, at de med saamegen Begjærlighed tage fat paa de Gamle, som de ikke tidligere have kjendt, eftersom de i deres Tid endnu gik i Sløikjole. Saaledes lader det Særsyn sig forklare, at dramatiske Arbeider, om hvilke Kritiken og Publicum allerede for mange Aar siden have fældet en afgjørende Dom, nu atter skulle gjennemgaae Ildprøven til Gavn og Gammen for en yngre Slægt. Jeg er derved kommen til at tænke paa en Recension af Goethes „Erlkönig", jeg nylig læste i et i dette Aar udkommet humoristisk tydsk Skrift. Jeg antager, den vil ogsaa more Deres Læsere, og gjengiver den derfor her i Oversættelse:

Der Erlkönig. Af Goethe.

„Anledningen til dette i Aaret 1785 skrevne Digt fandt Forfatteren, som bekjendt, i den dengang herskende Spøgelsefrygt, som han ikke uheldigt vilde bekæmpe. Denne

gode Hensigt kan ogsaa alene tale til Undskyldning for det svage Product.

„Wer reitet so spät durch Nacht und Wind?"

begynder Hr. Goethe, for at vække Læsernes Nysgjerrighed, og tilfredsstiller den strax med det trivielle Svar:

„Es ist der Vater (?) mit seinem Kind!"

Men hvem er Faderen? Hvad hedder han? Har han Penge? Hvad rider han paa? Rider han paa et Princip eller paa en Skimmel? Hvor rider han hen? Hvordan rider han? Har han overhovedet lært at ride? Alle disse Spørgsmaal, hvortil en dannet Læser vel føler sig berettiget, lader Forfatteren paa den skjødesløseste Maade aldeles ubesvaret. Han siger ikke Andet, end at Faderen rider med sit Barn, hvilket rigtignok ikke lader formode meget glimrende Omstændigheder, da Faderen vistnok ellers havde anskaffet en Islænder, hvorpaa Drengen kunde ride ved Siden af ham. Men hvorom Alting er:

„Er hat den Knaben wohl in dem Arm,
Er faßt ihn sicher, er hält ihn warm."

Han holder ham varm! hvor smaaligt! hvor smagløst! Fordi det nylig er blevet omtalt i Aviserne, hvordan Forældrene skulle forholde sig med deres Børn i Choleratiden, og det navnlig anbefales at holde dem varme, saa vil strax Hr. Forfatteren vise sin Belæsthed og roser derhos Faderens Ømhed: Han holder ham varm! O sancta simplicitas!

„Mein Sohn, was birgst du so bang dein Gesicht?"
„„Siehst, Vater, du den Erlkönig nicht?""
„„Den Erlkönig mit Kron' und Schweif?""
„Mein Sohn, es ist ein Nebelstreif!" —

Denne Dialog mellem Fader og Søn, uden speciel Angivelse af Personnavnene, som det jo er brugeligt, savner Pointer og kunstnerisk Udførelse. Men fremfor Alt maae vi spørge: Hvem er egentlig denne Ellekonge? Læseren kjender vel Ruderkonge, Kløverkonge, Hjerterkonge,

men Ellekongen er ham vel aldeles ubekjendt. „Faderen“ forklarer ham som en Taagestribe, idet han tilføier den Bemærkning:

„In dürren Blättern säuselt der Wind,“

en tilstrækkelig bekjendt Kjendsgjerning, som vel ikke kan vække den mindste Interesse;

„Willst, feiner Knabe, Du mit mir gehn?
Meine Töchter sollen Dich warten schön!“

Isandhed, Pennen undseer sig næsten ved at gjengive disse Vers. Hvad skal man sige til dette Sted, naar man betænker, at Goethes Digt er i Hænderne paa unge Mennesker af begge Kjøn.

„Willst feiner Junge oder Knabe o. s. v.“ er en Talemaade, som vel kun ildeberygtede Qvindepersoner føre i Munden, og her, horribile dictu! inviterer en Fader paa offentlig Landevei et ungt Menneske til at besøge hans Døttre! Fy!

Disse grove Usædeligheder blive kun lidet formildede ved Faderens advarende Stemme:

„Es scheinen die alten Weiden so grau!“

hvilket iøvrigt atter er et saa bekjendt Factum, at det, mindst talt, er overflødigt at nævne det.

Man skjænke os Kritiken af den øvrige Deel af Digtet. Vi ville slutte med det venlige Raad til Forfatteren, at han bør beflitte sig paa en alvorligere og mere moralsk Retning, og vi skulle da være de Første til at lade hans Talent vederfares Retfærdighed.“

Det lader altsaa til, at der heller ikke fattes „Dagblads“-Kritici i Tydskland.

Ærbødigst
Petersen,
Fuldmægtig.

II.

Den 5te Januar 1856.

Høistærede!

Glædeligt Nytaar! Idet jeg stiller nærværende Ønske i Spidsen for mit Brev, skeer det ikke alene for at iagttage en almindelig Form ved de Breve, man ved Nytaarstid sender sine gode Venner, sine Clienter og andet Godtfolk, man staaer i Forbindelse med, men tillige fordi jeg i disse Dage er bleven beæret med saa mangfoldige Gratulationer i Anledning af det nye Aar, at jeg ogsaa engang vil anvende denne Skik paa Andre og saaledes engang have den Fornøielse at være activ, istedetfor at jeg hidtil, til liden Baade for min Pung, har maattet være passiv. Forresten er det ikke min Hensigt at beklage mig over den Beskatning, som Nytaarsgratulationerne medføre for os arme Dødelige, der trænge til Brandfolk og til Haandværksdrenge, til Vægtere, Gadecommissairer, Comptoirbude og Politibetjente, jeg har jo Udsigt til med J. A. Hansens og hans „Venners" Hjælp om et Par Aar at faae en Gageforhøielse af et halvthundrede Rdlr. — som jeg allerede for lang Tid siden har laant paa — og kan saaledes vel finde mig i min Skjebne. Men desto mere beklager jeg de Arme, der, som f. Ex. Politibetjentene, uagtet de ere ansatte i offentlig Tjeneste, dog udtrykkeligt ere henviste til at forskaffe sig en Deel af deres Livsophold ved en Art Tiggeri, der er ligesaa ydmygende for den ærekjære Mand, som det er nedværdigende for Staten. Og det er saameget ubegribeligere, at man har givet denne eiendommelige Gageforhøielse et Slags lovligt Hævd, som de

Vedkommende netop ere Betjente, der efter deres Functioners Natur burde være i den allerstørste Uafhængighed af Borgerne, naar de skulle handle med den nødvendige Upartiskhed.

Jeg er ganske uventet — uventet for mig og sagtens ogsaa for Dem, Hr. Redacteur — kommen ind paa et Gebet, som ligger udenfor det, jeg i mine tidligere Breve har tumlet mig paa. Men lad os komme paa det Rene med hinanden. Jeg skal gjerne engang imellem sende Dem et Brev til Indrykkelse i Deres Blad, men saa vil jeg ogsaa have Lov til at vælge mit Stof, som jeg selv synes: Theater, Kunst, Literatur, Nytaarsgratulationer, det Almeennyttige, Politik, Ethik, Æsthetik o. s. v. Saa har De naturligviis ogsaa Lov til at at lade være at optage mine Breve. Ingen Forpligtelse paa nogen af Siderne; det er altid godt at have en bestemt Aftale. Er der et Brev, De ikke synes om, put det saa i Papirskurven, eller tænd en Cigar derved, saa gjør det dog nogen Nytte. Jeg prætenderer ingen særlig Egard, mine Skrivelser ere øieblikkelige Indfald, fremkaldte under Indtrykket af Begivenhederne i det offentlige Liv, eller gjengive Bemærkninger, der paatrænge sig ved Læsningen af vor Presses Frembringelser. Jeg giver dem i den Form, hvori de umiddelbart opstaae hos mig, og jeg tillægger dem ikke andet Værd end det, der ligger i Overbeviisningens Magt, i Sandhedens Kraft og i den Omstændighed, at de muligen kunne bidrage til at fremstille den indbildske Tomhed, der kroer sig med laant Flitter, i det rette Lys, at de kunne lamme det personlige Had og den Forfølgelsessyge, der gjør sig gjældende i en Deel af Pressen, at de endelig kunne vise, at nogle af dem, som føre det store Ord i Kritikens Rige, mangle selv den allersimpleste Kundskab til det, de skrive om, og derfor søge at dække denne ved en desto større Fripostighed.

Især fremtræder denne Mangel paa Kundskab i de saakaldte musikalske Anmeldelser og bliver let til den latterligste Selvprostitution. Ved denne Art Bedømmelser

kan man ikke saa nemt slippe fra det som fra de saakaldte Theateranmeldelser, ved nogle almindelige Phraser eller ved nogle raske Vendinger; vil man i musikalske Sager saa nogenlunde begrunde en Dom, maa man idetmindste have nogen musikalsk Sands, man maa have lidt Øre, og fremfor Alt maa man kjende lidt til Theorien, naar man ikke paa en slem Maade vil forløbe sig. Men ved at læse en stor Deel af disse musikalske Anmeldelser kommer jeg stadigt til at tænke paa Generalen, som gav sin musikalske Erudition tilkjende ved at forbyde Pauserne som uforenelige med Kongens Tjeneste. Især er det „Dagbladet", der excellerer i denne Retning. Naar det bliver ved de almindelige Phraser, er der naturligviis Intet at sige, men naar det vil være lærd, saa sætter det ikke sjeldent slemme Beter, ja bliver endog Codille. Saaledes husker jeg, at det forleden ved Mad. Nissen-Salomans Concert i Hofthea-tret gjorde den vise Bemærkning, at Indholdet ikke var velvalgt, skjøndt Concertgiverinden foredrog Sager af Mendelssohn-Bartholdy, Bellini, Meyerbeer og Adam, altsaa de forskjellige Landes første Tonekunstnere, og atter fortalte „Dagbladet" kort efter, at Indholdet af Sangerindens anden Concert var bedre valgt, skjøndt Enhver, der har nogen musikalsk Sands og Kjendskab, vil indrømme, at denne Concert netop i Valget stod tilbage for den første. Men Concertgiverinden foredrog rigtignok i den sidste en Sang af den gamle Componist Stradella og et »Ave Maria» af Gordigiani; det var classiske Ting, og saa vidste ogsaa den classiske Anmelder, at de maatte være udmærkede og staae langt over en Arie som f. Ex. den af Meyerbeers „Prophet" i den første Concert. Men prægtigst er det rigtignok, naar den musikalske Anmelder i „Dagbladet" vil være lærd og gaae i Enkelthederne. I Nr. 305 for 30te December anmeldes Operaen „Normas" Opførelse paa det kongelige Theater. Deri fortælles, at „Severs Parti har maattet aldeles transponeres", for at Hr. Liebe kunde synge det. I næste Nr. læses imidlertid følgende Berigtigelse:

„Vi ere blevne oplyste om, at det beroer paa en Misforstaaelse, naar vi have antaget, at Severs Parti i „Norma" er blevet transponeret for Hr. Liebe; denne synger Partiet ganske som det er sunget tidligere af Hr. Sahlertz."

Det er altsaa kun en „Misforstaaelse", saadan let hen en Misforstaaelse; nei, bedste Hr. Anmelder, det er en utilgivelig Dumhed, som viser, at De skriver om Noget, som De ikke har Idee om. Et Parti kan aldeles ikke transponeres, medmindre man vil, at alle de Medsyngende i de combinerede Numere skulle synge i en ganske anden Tonart; en enkelt Arie, en Solo kan transponeres, men aldrig et heelt Parti, det er Noget, som Enhver, der kun kjender den musikalske Theories ABC, maa vide. Jeg kommer iøvrigt ved denne Leilighed til at huske paa en Anecdote, jeg hørte for nogen Tid siden. I et Blad søgtes En, der kunde transponere Musikstykker. Der skulde afgives Billetter paa Comptoiret. Saaledes indløb der tyve skriftlige Anmeldelser og een personlig. Den sidste var en Mand, forsynet med en Trillebør; han spurgte om Vedkommendes Adresse og forsikkrede, at han i mange Aar havde transporteret Musikstykker, om de end vare nok saa svære. Skulde det ikke have været „Dagbladets" musikalske Anmelder?

Jeg havde endnu meget paa mit Hjerte, som jeg vilde fortælle Dem, navnlig om nogle af de seneste Theateranmeldelser, men jeg maa opsætte det til om nogle Dage. Forresten vil jeg bede Dem gjøre Deres Læsere opmærksomme paa en yderst almeennyttig Opfindelse, der er gjort i disse Dage, og som egner sig til at raade Bod paa adskillige Brøst i det menneskelige Samfunds indre Væsen. Det er, at, naar man ved et eller andet uheldigt Foretagende, hvis Beregning fra første Færd viser sig aldeles forfeilet,*) har sat bethydelige Summer

---

*) „Avertissementstidenden".

til, saa skal man for det Første offentligt fortælle, at man ingen Underbalance har, og dernæst skal man ligesaa offentligt søge at faae Underbalancen dækket ved en Actietegning. Man seer, at Molboerne endnu stadigen have deres værdige Efterkommere.

Ærbødigst

Petersen,

Fuldmægtig.

III.

Den 12te Februar 1856.

Høistærede!

Jeg maa aabenhjertigt tilstaae Dem, at jeg i den sidste Tid har faaet Skrupler. Man er sig selv nærmest, man har Kone og Børn, Gageloven trues med, ved at skulle bygges paa Byg, at faae en saadan Rystelse i sin Grundvold — takket være Hr. Monrad, Hr. Steen, Hr. A. Hage og Bondevennerne — at vi stakkels Embedsmænd og vore længselsfulde Creditorer ere nærved af lutter Frygt for dens foreløbige Begravelse at gaae ud af vort gode Skind. Man har altsaa sit Kors og sine Bekymringer i fuldt Maal, og jeg gad nok vidst, hvorfor man uden Nødvendighed skal skaffe sig yderligere. Nu vil De formodentlig sige, at alt dette er en mørk Tale, hvoraf De ikke kan forstaae et Ord, og deri vil jeg give Dem Ret, forsaavidt De ikke skulde have nogen Anelse om, hvad jeg egentlig sigter til. Der langen Rede kurzer Sinn er denne, at jeg har faaet Betænkeligheder ved at skrive offentligt, især med mit ær-

lige Navns Underskrift. Det har sine Farer, sine store Farer, hvad der idetmindste for mig paa det Klareste er fremtraadt af den Pressesag, som „Dagbladets" Redacteur, Hr. C. St. A. Bille nylig har vundet. Posito, jeg sætter det Tilfælde, at jeg i mine offentlige Skriverier kommer i Conflict med En eller Anden; det veed De kan saa let arrivere, naar man kommer i Hede, selv om man ellers teer sig paa en honnet Maade. Denne Ene eller Anden føler sig ubehageligt berørt, han søger at tage Regres, men istedetfor at gjøre det ved Hjælp af Satirens Vaaben eller overhovedet paa en Maade, der er passende i en honnet literair Strid, falder han paa, uden at nævne mit Navn, et betegne mig saaledes, at Enhver kan tage og føle paa, at det er mig, han mener, samt derhos at skille mig ved gode Navn og Rygte og overhovedet at charakterisere mig som en „nichtswürdig" Person. Hvad har jeg at gjøre? Man peger Fingre ad mig, man siger til min Kone, at hendes Mand er bleven offentligt skjældt ud for en Kjæltring, man siger til mine Børn, at deres Fader er en Person, man maa skamme sig ved at omgaaes med, saadan som han er bleven rakket ned i Bladene. Jeg kan ikke godt lade Sligt sidde paa mig, og jeg anlægger altsaa Proces, for at faae Opreisning paa min borgerlige Ære, for at faae Vedkommende draget til Ansvar. Jeg mener nemlig, at Den, der har ført saa store Ord, ogsaa freidigt vil staae ved dem, naar det kniber. Men jeg tager feil, aldeles feil. Den ædle Herre erklærer nu, at han aldeles ikke har meent mig, det gjælder en tredie Person, en Hr. Peter eller Hr. Poul i Australien, i Californien eller i China. Mod mig har han naturligviis aldeles Intet. Og Retten kan formedelst denne Benegtelse ikke ramme ham, den frifinder Indstevnte, og jeg maa lade mig nøie med min gode Bevidsthed. Seer De, det er den smilende Udsigt, der frembyder sig, naar man engang skulde blive overdænget med Injurier. Men rigtignok indeholder paa den anden Side en saadan Sags Udfald en Fyldestgjørelse, der er lige-

saa god som Injuriernes Mortification og Idømmelsen af den høieste Mulct. Jeg mener nemlig den Jammerlighed, der ligger i en slig feig Benegtelse, den moralske Selvtilintetgjørelse, der fremgaaer af en saadan Legen Skjul bag sine egne Ord og Meninger, dem man ikke vil eller tør være bekjendt, naar det kniber, denne Falliterklæring, naar det kommer an paa at forsvare, hvad man har fremført med velberaad Hu og med Sigtelse til en bestemt Person. Da jeg derfor læste Præmisserne til den nævnte Sag, steg Blodet mig til Hovedet, ret som om jeg rødmede paa den frimodige Hr. Billes Vegne, denne Forkæmper for Liberalitet, for Sandhed, for Ret, og jeg tænkte, at det for hans egen Skyld havde været meget bedre, om han havde tabt den som alle de andre Pressesager, han har havt, end at vinde den p a a d e n M a a d e. Det kan kun lidet hjælpe, at den gode Ven „Dannevirke" udstøder et Triumphskrig, saa det gjenlyder i „Fædrelandet" — i Fædrelandets Mening vil det neppe hjælpe paa Hr. Bille.

Overhovedet synes Anstændighedsfølelsen i den offentlige Debat mere og mere at blive, hvad den Berl. Tid.s Redacteur, Statsoekonomen, med saa klog retenue kalder Høkerloven for Landet — et aabent Spørgsmaal. Kan man saare en generende Modstander eller kan man tjene et vist Formaal, giver man sig gjerne til Priis, om ikke for den juridiske, saa idetmindste for den moralske Domstol, hvis Magt imidlertid næsten er bleven svækket under de idelige Misbrug, eller hvis Stemme overdøves af den politiske Lidenskabs. Og naar man forresten kan overvinde sig saavidt, at man ikke skammer sig for sig selv, er ingen Rolle lettere end en politisk Libellist's. Calumniare audacter, semper aliquid haeret. For Exempel: Arveprinds Ferdinand og Gemalinde reise til Kiel, for at bivaane Hertuginde Wilhelmine af Glücksborgs Fødselsfest. Kort efter gjøre Ridderskabets Repræsentanter sig udtilbeens i den holsteenske Stænderforsamling. Skjøndt man har vidst længe, at det vilde komme dertil, især da man kjendte det Fjend-

skab, der næredes fra Ridderskabets Side, og navnlig fra Blomes mod den nuværende holsteenske Minister Scheel, saa læses dog en skjøn Dag i „Fædrelandet" en Artikel, hvori det paa en forblommet Maade siges aldeles uforblommet, at Arveprinds Ferdinand er Skyld i det Hele, og at Historien er lavet under hans Ophold i Kiel. Naturligviis udbreder der sig en almindelig Overraskelse over en saadan Insinuation, og selv de, der kjende Beskaffenheden af „Fædrelandets" Insinuationer ialmindelighed, dets Had til Arveprindsen, og dennes aabne og danskfindede Charakteer, maae næsten helde til den Mening, at der dog maa være Noget i en Sigtelse af den Natur, naar man ikke skal motivere den ved topmaalt Ondskab. Men Dagen efter læses i det selvsamme „Fædreland", under den selvsamme Redaction, en Artikel, hvori man siger, at nu er man kommen efter, at det ikke er Arveprinds Ferdinand, men derimod fremsætter man accurat paa den samme Maade, at nu skal det nok være Prinds Christian til Danmark, som i den nævnte Anledning har havt Conferencer med Ridderskabet. Er det ikke en vakker Fremgangsmaade! Man kunde nu vente, at „Fædrelandet" i et paafølgende Nr. ogsaa vilde tage denne Insinuation i sig igjen; men det har sagtens meent, at Sligt var overflødigt, da dog Ingen, efter det, der er passeret med Arveprindsen, saa let tager dets nok saa dristige Beskyldninger for gode Varer. — Forresten holder Bladet slet ikke af, saadan at tage sine Ord tilbage, om det end oplyses, at de ere ligefrem Usandhed. I Anledning af Pressesagen med Mad. Luno fortalte „Fædrelandet", naturligviis i en saare ædel Hensigt, at Etatsraad David var en af det Lunoske Officins Bestyrere, samt at det var ham, der havde bragt den sagsøgte Dirckinck-Holmfeldske Piece i Bogtrykkeriet. Etatsraad David erklærede i et andet Blad kort og klart, at begge Dele var Usandhed. Sligt anfægtede aldeles ikke det noble Blad: „hvad jeg skrev, det skrev jeg", Intet tages tilbage, og for „Fædrelandets" Læsere — det vil sige dem, som læse

dette Blad alene — staaer Sigtelsen mod Etatsraad David endnu urokket. Det kan man kalde journalistisk fair play.

Jeg maa desværre bekjende, at jeg idag har været lidt mere alvorlig end sædvanligt; men De maa ogsaa indrømme, at det Thema, jeg er kommen ind paa, efter sin Beskaffenhed er altfor alvorligt, til at der ligefrem kan spøges dermed. Carnevalstiden er jo forbi, og den strenge Faste er begyndt, saa det bør sig ogsaa at sætte et alvorligt Ansigt op, idetmindste for en kort Tid. Det skal forøvrigt ikke vare længe, førend jeg igjen hilser paa Dem, og da, som jeg haaber, med et smilende Aasyn.

Ærbødigst
Petersen,
Fuldmægtig.

IV.

Den 29de Marts 1856.

Høistærede!

Det hændes desværre altfor ofte i denne jordiske Jammerdal, at naar vi troe at kunne tømme en Glædeskalk, bliver Drikken formedelst en ilde Eftersmag til Bedskhed og Malurt. Imandags søgte jeg at ende Paaskeferien paa en behagelig Maade ved at see Heibergs Vaudeville „Aprilsnarrene", en lystig Bekjendt fra gamle Dage. Jeg morede mig ved dette Stykkes sprudlende Lune, jeg loe saa hjerteligt, som jeg ikke længe har leet, jeg glædede mig over det ualmindelige Talent, der aabenbarede sig hos Trine Nars Fremstillerinde, og jeg

klappede af Hjertens Lyst med hele det øvrige Publicum baade over hvad jeg saae og over det Fremtids Løfte, den lille Piges Fremstilling indeholdt; kort, jeg er saa spidsborgerlig at tilstaae, at jeg ikke i lang Tid har følt mig saa vel oplagt som denne Aften. Men, som sagt, min Fornøielse fik et sørgeligt Nachspiel, thi ionsdags Formiddag læste jeg en Kritik i „Dagbladet" om denne Forestilling og fik da at vide, at jeg og de tusinde andre skikkelige Mennesker, som denne Aften havde taget os den Frihed at more os og give vor Tilfredshed tilkjende, i Grunden vare nogle Klodrianer, som opmuntrede Raaheden og klappede ad Brutaliteten; endvidere at vi vare et depraveret Publicum, der kun er værdigt til at være tilstede i Hippodromen eller Vesterbroes Circus, for at klappe ad den siamesiske Dverg-Elephant; — Summa Summarum, at vi Alle tilhobe vare nogle Bakkelsebæster, der fordærvede den gode Smag og ødelagde Kunsten, den Kunst, som „Dagbladet" alene forstaaer at bedømme, opmuntre og erkjende — og det alene fordi vi tillode os at mene, at den lille 12-aarige Hulda Møller spillede den lille 12-aarige Trine Rar ualmindeligt tilfredsstillende.

Men jeg maa med Anger og Ruelse tilstaae, at de Skamslikker, vi (ɔ: Publicum) have faaet, ere fortjente. Hvorfor ventede vi ikke med at lee og klappe, indtil „Dagbladet" havde givet os Lov dertil? Ved den første Forestilling i det kongelige Theater burde vi sidde med et alvorligt Ansigt eller ogsaa med et haanligt Smiil om vore Læber, der kan sige saameget som: „Det er dog noget Jux . . . I forstaae hverken at skrive eller spille Komedie . . . Vi alene vide, hvordan det skal være . . . for naar vi eller vore Venner engang vilde skrive Komedier eller spille Komedie, saa skulde I bare see o. s. v." — og saa skulde vi gaae hjem og vente, til „Dagbladet" eller „Avertissementstidenden" vare komne med deres Viisdomsord og havde foreskrevet os, hvad vi skulde gjøre, om vi skulde klappe eller pibe, el-

ler om vi reent skulde blive borte, hvilket de i de aller=fleste Tilfælde vistnok vilde anse for det Ønskeligste. Men dette skulde naturligviis kun gjælde om det konge=lige Theater, — i Hoftheatret, i Casino derimod maatte vi have Lov til at gaae paa egen Haand, vi kunde der friskvæk klappe ad fransk Fabricat og Fastelavnscommers, uden at vi risquerede at blive skjældte ud for et depra=veret Publicum, thi vi vidste jo forud, at „Dagbladet" der klappede med.

Altsaa, den berømte Kritiker i „Dagbladet" har ikke længe seet „noget saa Anstødeligt og Modbydeligt" i det kgl. Theater som Forestillingen imandags. Og det Anstødelige og Modbydelige ligger navnlig deri, at „den raffinerede og uvidende Tøs" Trine Rar gives af en lille Pige. Kritikeren har aldeles ikke i hendes Frem=stilling seet Trine Rar, men kun den 12=aarige Hulda Møller, som han forresten er saa god at nære den al=lerbedste Mening om. Men hvorledes denne aandrige Mand kan sige, at den lille Debutantinde gjør sine Ting med Sikkerhed og Aplomb, at hendes Mimik og Gestus ere gode, selv hvor der frembyder sig store Vanskelig=heder, og saaledes betegne hende som en lille Kunstner=inde, og ikke desto mindre sige, at han bestandig saae Hulda Møller og ingen Anden, det gaaer over min For=stand og ind i Præstens. Hovedsagen i Kritikerens De=duction er imidlertid den, at Trine Rar ikke maa spilles af en lille Pige, men skal gives af en voxen Person, mulig af en gammel Kone, ligesom Hans Mortensen i sin Tid blev spillet af en gammel Mand. Kun paa saadan Maade skeer Kunsten Fyldest, mener han gjennem en Række sjeldne Betragtninger over Kunsten, i hvilke han sammenstiller van Dyk med Holbein, formodentlig fordi han aldrig har seet Noget af dem. Kjernen af disse Betragtninger bliver i sin Consequents den, at gamle Folk bør spille Børneroller, og Børn gamle Folk, og jeg har virkelig maattet give den geniale Kritiker Ret ved at huske paa, at jeg i gamle Dage hos Price paa Vesterbro har seet en Pantomime, hvori de gamle Rol=

ler med megen Præcision udførtes af Børn, der for ikke lang Tid siden havde forladt Sagleſmækken. Imidlertid har dog Johan Ludvig Heiberg, da han ſkrev Aprilsnarrene, neppe ganſke deelt Dagblads-Kritikerens Kunſtanſkuelſe, og det er heller ikke til at undres over. Han har virkelig ſkrevet Trine Rars Rolle for den 12-aarige Louiſe Pætges, og Stykket er fornemmelig blevet til, fordi han havde en lille Pige til at ſpille den lille Pige. Men denne lille Pige var dengang en ſtor Pige, ſiger den grundige Kritiker, og han fortæller dernæſt, at Rollen ſenere atter og atter er bleven ſeet med Fornøielſe, fordi den ikke er bleven ſpillet af Børn, men af udviklede Kunſtnere. Men med den ſtørſte Agtelſe for hans Ufeilbarlighed maa jeg tillade mig at modſige ham. Trine Rars Rolle har paa en enkelt Gang nær (Mad. Larcher) været Debut for ganſke unge Piger (Jfr. Øſterberg og de nuværende Mad. Schiemann og Sichlau), og Stykket er netop ſtadigt blevet gjentaget, naar der havdes en paſſende Perſon til Trines Rolle, idet man viſtnok er gaaet ud fra den rigtignok i Kritikerens Øine urigtige Forudſætning, at naar Rollen kun kan udføres godt, maa det retteſt være en lille Pige, der udfører den. At iøvrigt Størrelſen, Alderen, Høiden eller Drøiden neppe maa tjene til Maaleſtok for Begavelſen, vil „Dagbladets" Kriticus dog viſtnok være den ſidſte til at negte, thi han maa dog ſikkert vide, at man kan være lille af Corpus og dog en ſtor Kritikus. Eiheller forekommer det mig, at Ungdommens Fremtræden paa Skuepladſen er mindre berettiget end dens Fremtræden i Preſſen, og kan der være Tale om „Anſtødeligt" og „Modbydeligt", ſaa maatte det ſnarere være der, hvor ſelvlavet Snikſnak fremføres med den ſkjønneſte Hardieſſe.

Trine Rars Rolle ſkal abſolut være ſkreven for en voxen Perſon; — det viſer Kritikeren ikke alene af dens egentlige Beſkaffenhed, men hans bekjendte muſikalſke Øre har tillige udfundet det af Sangnumerne, der „ligge langt over en Barneſtemmes Kræfter". Jeg kunde

nu rigtignok sige og med musikalske Autoriteters Vidnesbyrd belægge, at disse Sangnumere ere meget lette og maae være det, eftersom de oprindelig virkelig ere skrevne for en ganske ung Pige med en temmelig svag Stemme; men en saadan Paastand maa naturligviis træde aldeles i Baggrunden ligeoverfor en saa vægtig Autoritet i slige Materier som Kriticus, der ved Siden af sit fine Øre ogsaa har en overordentlig fiintfølende Moralitet. Denne lægger han for Dagen i den Maade, hvorpaa han charakteriserer Trine Rar. „Hun er", siger han, „ikke blot i det Ydre en Skoletøs, hun er et raffineret Barn, indviet i Mere, end en Pige paa 12 Aar bør være, og Gud veed, hvorledes hun ender engang i Tiden". Ikke sandt, der er Sving i hans Moralitet! Samme Moralitet culminerer i den Yttring, at „Intet er saa oprørende som de Scener, hvor den store voxne Constance gjør denne lille Pige til sin Fortrolige i Kjærlighedssager". Man kunde jo rigtignok indvende herimod, at den dydige Kriticus ikke saa ganske holder sig til Sandheden, da det netop er Trine-Rar, der aftvinger Constance Tilstaaelsen om hendes Kjærlighedsforhold, men selv afseet derfra, er det jo ikke saa sjeldent, at der indtræder slige ulige intime Forhold, som f. Ex. det, at en Minister lierer sig med den grønne Ungdom og gjør den i en eller anden Henseigt til sin Fortrolige, om just ikke i Kjærlighedssager.

Jøvrigt, Hr. Redacteur! maa jeg henvise Dem til Artiklen selv i „Dagbladet"; at skizzere dens Indhold videre, endsige at udtømme det, overstiger mine svage Kræfter. Det er en Samling af de fineste Betragtninger, de aandrigste Bemærkninger, af hvilke De jo allerede har faaet en god Deel Prøver, men som dog bør forøges med den almindelige, men dog pikante, at de egentlige Børneroller altid gjøre en uheldig Virkning paa Scenen, hvilket Viismands-Udsagn understøttes med Erlings Exempel i Hakon Jarl og med det „naturlige" Barns i „Et Offer", der bliver „unaturligt" paa Scenen. Naar De saadan videre gjennemlæser Artiklen, vil

De tillige beundre den Fiinhed, hvormed Kriticus revser Theaterdirecteuren, Etatsraad Heiberg, fordi han har behandlet Digteren Johan Ludvig Heiberg ilde, ved at lade den for en lille Pige skrevne Trine i hans Vaudeville spille af en lille Pige, og De vil naturligviis heller ikke undgaae at støde paa den i „Dagbladet" stereothype Sætning: at „den kunstneriske Bestyrelse af Theatret er slet, men Publicum er ikke bedre, og at de depravere hinanden saa længe (!) at den nationale danske Scenes gode Traditioner om kort (!) Tid ville være aldeles ødelagte."

Helenes Bortførelse gav Anledning til den trojanske Krig og Trojas Fald; den lille Hulda Møllers Optræden paa det kgl. Theater volder, at ikke alene Theaterbestyrelsen og Publicum depravere hinanden, men at den nationale Kunst complet ødelægges. Smaa Aarsager have store Følger, og desto mere forknyt er jeg over, at jeg imandags klappede ad Trine Rar. Jeg Ulykkelige — ogsaa jeg er Aarsagen til den nationale Kunsts Forfald! — Min Trøst er kun den, at har jeg feilet, saa har jeg erkjendt det, og til at udbrede denne Erkjendelse maa De være mig behjælpelig, Hr. Redacteur, ved at optage Nærværende.

Ærbødigst

Petersen,

Fuldmægtig.

V.

Et uventet Besøg.

Den 5te Mai 1856.

For et Par Dage siden ringede det paa min Dør, just som jeg laae paa min Sopha for at holde min Siesta. Jeg lukkede op, og en ung Herre traadte ind med det Spørgsmaal: „Har jeg den Ære at tale med Fuldmægtig Petersen?"

„Til Tjeneste. Ønsker De at tale med mig?"

„Ja, paa en vis Maade," svarede den Fremmede noget forlegen. „Jeg siger: paa en vis Maade; thi jeg veed ikke, om De er den rigtige Fuldmægtig Petersen."

„Den rigtige Fuldmægtig Petersen!" gjentog jeg forundret. „Jeg forstaer Dem ikke ganske. Jeg hedder virkelig Petersen og er ligesaa virkelig Fuldmægtig. Jeg veed vel, at der gives flere Folk af det Navn og den Stilling, men her i Huset er jeg den eneste."

„Men alligevel veed jeg ikke, om De er den rigtige, og for at undgaae en ubehagelig Feiltagelse, vil jeg tillade mig at gjøre Dem nogle Spørgsmaal: Er De gift?"

Jeg blev naturligviis endnu mere overrasket ved dette Spørgsmaal og betragtede Mandens Physiognomi nøiere, for deraf at erfare, hvad han egentlig førte i sit Skjold; men det gav aldeles ingen Løsning paa Gaaden. Han saae lidt eensfoldig ud, og forsaavidt forraadte hans Ansigtstræk, hvad der boede i ham. Ah, tænkte jeg, han kommer formodentlig i Anledning af Communens

Skatteansættelse, for at erkyndige sig om mine Forhold og Generalia. Jeg svarede derfor uden Omsvøb: „Vist er jeg gift."

Den Fremmedes Ansigt opklaredes. „Gud skee Lov, saa er jeg ikke gaaet feil. Jeg har kun det at gaae efter, at De er gift; De har selv offentlig tilstaaet det, og jeg veed nu, at De er den rigtige Fuldmægtig Petersen. Men derfor kan De jo gjerne være en Pseudonym, som man kalder det," tilføiede han, fiffigt smilende.

Nu blev det mig altfor broget. „Min Herre!" raabte jeg, „vil De gjøre Nar af mig. Jeg forstaaer ikke et Ord af Alt, hvad De siger ... Maa jeg bede Dem om at forklare Dem noget tydeligere: hvad er Deres Ærinde?"

„De har altsaa ikke gjættet det, Høistærede! Og Tingen er dog saa simpel. Jeg forsikrer Dem, at det aldeles ikke er af Nysgjerrighed, men ene og alene af Interesse, at min Principal gjerne vil vide, om der virkelig existerer en Fuldmægtig Petersen, der skriver i „Flyveposten", eller det blot er en fingeret Person, en paataget Maske."

Min Overraskelse blev ikke mindre ved dette Svar. „Nu forstaaer jeg jo nok," sagde jeg, „at De antager mig for den Fuldmægtig Petersen, der skriver i „Flyveposten"; men dermed er det mig aldeles ikke klart, hvad der skjænker mig Æren af Deres Besøg, ligesaa lidt som jeg kan forstaae Deres Principals Interesse for mig, saameget mindre som jeg aldeles ikke veed, hvem denne Deres ærede Principal er."

„Kjender De ham ikke? Min Gud, det er jo Redacteuren af Avertissementstidenden."

„Aha! Nu begriber jeg det. Det er altsaa i hans Ærinde De gaaer. Ja, jeg veed nok, at han og hans Venner vise en ualmindelig Interesse for mig, en Interesse, der gaaer saa vidt, at de offentligt have søgt at insinuere, at der bag mit Navn skjuler sig en i den literaire Verden anerkjendt og agtet Forfatter. Jeg maa virkelig være den hæderlige Redacteur taknemmelig der-

for, især naar der tages Hensyn til, at han, for at sige mig en Compliment, som jeg med største Fornøielse modtager, ikke undseer sig for at tilsidesætte literair fair play, og ovenikjøbet gjør sig skyldig i en ham vitterlig Usandhed, forsaavidt som han af den stilistiske Form i mine frie Phantasier meget let maatte indsee, at de aldeles ikke kunde hidrøre fra den omtalte Forfatter, Noget, et saadant „bemoostes Haupt" i Literaturen dog strax maatte kunne opdage."

„De indrømmer altsaa, at De er Forfatter til Artiklerne i „Flyveposten"?"

„Hvorfor ikke? Jeg har jo sat mit Navn under dem."

„Men det kan være et fingeret?"

„Ganske rigtigt. Men nu har De jo overbeviist Dem om det Modsatte. Og selv om det var et fingeret Navn, selv om det var en Maske, som De kaldte det, saa troer jeg, at Sligt er aldeles tilladeligt, at det i Journalistiken er hjemlet ved Skik og Brug, og at det overhovedet maa være aldeles ligegyldigt, hvem der har antaget et saadant Firma, samt at det kun kan være en literair Sladderhank om at gjøre, at udforske den egentlige Forfatter. Forresten er det mig endnu aldeles ikke klart, hvad der har ført Dem til mig."

„Kan De da ikke forstaae det endnu, Hr. Petersen? De veed jo, at den af min Principal navngivne Forfatter har i en bestemt Erklæring fralagt sig Forfatterskabet til Fuldmægtig Petersens Artikler. Denne Erklærings Gyldighed har Principalen søgt at svække ved at citere en anden Erklæring fra samme Forfatter fra tidligere Tid, men for ganske at kunne knuse ham, har det været ham om at gjøre at erfare, om der existerede nogen virkelig Fuldmægtig Petersen, der vedkjendte sig Artiklerne. Fandtes ikke en saadan, saa var hans Parti taget. Min Redacteur er som bekjendt et fiint Hoved, og hans Autoritet i lærde Sager er uantastelig. Han skriver en Artikel i sit Blad, hvori han med gyldige Grunde beviser, at saasom der ikke existerer nogen Fuld-

mægtig Petersen, der har vedkjendt sig Artiklerne, maa det absolut være Prof. Overskou — quod erat demonstrandum, som vi Lærde sige."

„Men nu vil han jo erfare," bemærkede jeg, „at den virkelige Forfatter existerer, og saa kan det ikke gaae an, at han nævner en Anden."

„Aa, han vil nok hitte paa en Udvei, den Karl er ikke fra igaar. De veed jo nok, hvor snildt han bar sig ad med Ewald. Een Udgave besørgede han for Thaarup og tog Honorar derfor, og saa fik han Høst til at forlægge et Udtog af den samme Udgave, ligeledes for et klækkeligt Honorar. Jo, det er et speculativt Hoved. Han forstaaer at gjøre sig de danske Digtere frugtbringende, baade de døde og de levende, de ere hans Malkekøer, og det er saameget heldigere som han selv — men det bliver mellem os — ikke er synderlig stiv i at producere Noget. Har De f. Ex. læst hans Theaterrecensioner? De ere værdige Affødninger af Trops Muse."

„Det lader ikke til, at De er Deres Principal meget hengiven, siden De omtaler ham paa saadan Maade," bemærkede jeg forundret.

„Ja, jeg lader maaskee Munden vel meget løbe; men jeg har heller ingen Grund til at være fornøiet med ham. Han giver mig det sværeste Arbeide ved Bladet."

„Og det er?"

„At læse Correcturen paa alt det, der er optaget af andre Blade."

„Avertissementerne med?"

„Ja, dem med."

„Saa maa det være et uoverkommeligt Arbeide. Men Actieselskabet betaler jo godt. I Hr. Grüners interessante Calcule var der jo anslaaet en Sum af 3000 Rd. til Bladets bageste Side, som Redacteuren besørger."

„Vist var det anslaaet . . . og Actieselskabet existerer ogsaa . . . men det er en Ting, man ikke gjerne

taler om. Saameget veed jeg, at naar Adresseavisen først er ruineret, komme vi Alle paa en grøn Green."

„Det synes der dog nok at være lange Udsigter til," bemærkede jeg, „Adresseavisen tiltager dagligt i Embonpoint, den er større end nogensinde, medens Avertissementstidenden byder sine Læsere Kritiker i Mangel af Avertissementer, og det maa indrømmes, at disse Kritiker efter deres hele Beskaffenhed ere passende Surrogater for Avertissementer."

„De er satirisk, Hr. Petersen," svarede Avertissementstidendens Medarbeider, „men havde jeg min Principals velsignede Hoved og den fornødne Tid, skulde jeg grundigt bevise Dem, at Avertissementstidenden netop har den allerstørste Udsigt til at gaae frem, forsaavidt den vanskeligt kan gaae mere tilbage, undtagen den aldeles skulde gaae ind, hvilket Guderne forbyde! Det vilde være et ubodeligt Tab for Literaturen, men især for den dramatiske Kunst. Dog, jeg maa gaae, jeg skal paa Comptoiret for at læse Correctur paa de Avertissementer, der ere tagne ud af „Berlingske Tidende", og det er ikke saa ringe et Arbeide. — Farvel, undskyld min Paatrængenhed."

* * *

Dermed gik han. Jeg har saa godt jeg kunde efter Hukommelsen nedskrevet Samtalen og beder nu „Flyvepostens" Redaction at indrykke den i Bladets Feuilleton. Den er maaskee vel lang dertil, men man kan trøste sig med, at den langtfra er saa lang som Hr. Adolph Hertz's Undersøgelse af „Phantasifeberen" og heller ikke saa philosophisk. Overhovedet maa man vel have Lov til at fremstille sig for Publicum og give sin Bestyv i en Strid, der dreier sig om Ens egen Person, thi naar Hr. Glückstadt kan tage sig af de Angreb, der ere gjorte paa et Stykke, han har oversat, saa kan man vel heller ikke formene en Mand at værge sig mod et

Attentat paa hans egen Personlighed, paa hans eget Jeg, og dette Jeg skal i al Evighed ikke være nogen Anden end:

Deres ærbødige
Petersen,
Fuldmægtig.

VI.

Den 15de Mai 1856.

Høistærede!

Maa det ogsaa være 'mig tilladt at faae et Ord indført med Hensyn til vor Kunstkritik? Jeg skal begynde med at fortælle en lille huuslig Scene, som passerede hos mig for nogle Dage siden. Min Kone havde gjort reent til Pintsen, og som sædvanligt skete der en stor Omkalfatring i min Arbeidsstue. Da Alt var pyntet og pudset, fik jeg, efter i et Par Dage at have været huus=vild, Adgang til mit Paulun. Jeg blev da meget over=raskket ved at finde, at Kobberstikket af Simonsens Fre=dericiaslag, der havde hængt over min Sopha, var ned=taget og Pladsen tom. Jeg tillod mig at interpellere min Ægtehalvdeel i den Anledning. Hun svarede: „Jo, det Stykke har jeg nedtaget med Billie. Vi kunne al=drig være bekjendt at have det hængende i vor Stue.“ — „Men hvorfor ikke?“ spurgte jeg overrasket. — „Har Du da ikke læst om Kunstudstillingen i „Fædrelandet“ og „Dagbladet“?“ svarede hun; „jeg har jo rigtignok ikke saa ganske forstaaet, hvad disse to intelligente Blade sige om Simonsen, men saa meget har jeg dog faaet ud

deraf, at han maa være en meget daarlig Maler, og at det vilde forraade en yderst flet æsthetisk Smag at synes godt om hans Arbeider, end sige at eie nogle af dem." — De veed, Høistærede, at jeg er en føielig Ægtemand, og uden at indlade mig i Discussion med min Kone om et saa intricat Æmne som Kunst og æsthetisk Sands, indskrænkede jeg mig blot til at bemærke, at der dog paa det Sted, hvor Simonsens Billede før havde hængt maatte anbringes et andet, for at Pladsen ikke skulde være tom. — „Ja, det har jeg ogsaa tænkt paa," svarede min Kone, „og jeg meente, at det var bedst, vi fik et Lithographi efter et Billede af denne Roed, som Bladene have berømmet saameget, og hvis Stykker vist maae være udmærkede. Jeg vilde overraske Dig, og gik derfor om i alle Kunsthandeler, for at kjøbe et Lithographi af denne Mester; men al min Søgen var forgjæves. Folkene i Boutikerne paastode, at der ikke existerede noget saadant Billede, at de ikke engang vidste, at der existerede nogen Roed. Ikke sandt, det er forfærdeligt, hvor Folk ere udannede! Men nu kan vi jo vente, til Roeds Portrait af Thomas Kingo bliver lithographeret, for det skal være saa deiligt."

Jeg tilkjendegav mit Samtykke til hendes Forslag ved at tie stille. Foreløbigt maa jeg altsaa undvære et Skilderi over min Sopha; men i mit stille Sind anstillede jeg forskjellige Betragtninger, hvori jeg herved vil tillade mig at gjøre Dem og mulig Deres Læsere deelagtige.

Pro primo er jeg ved at læse Artiklerne om Kunstudstillingen i „Fædrelandet" og „Dagbladet" kommen til en overmaade glædelig Erkjendelse. Man har hidtil, og vistnok med Rette, beskyldt os Danske for, at vi først erkjendte vore dygtige Mænd, naar de havde erhvervet sig almindelig Anerkjendelse i Udlandet. Men dette synes ikke mere at være Tilfældet; tvertimod, vi rakke netop dem ned, som have erhvervet sig et Navn i Udlandet, og fremhæve dem, som Udlandet kimser af, ikke lægger Mærke til eller overhovedet anseer som Ube-

tydeligheder. Gertner, Monies og Simonsen vare iblandt dem, som vakte størst Opmærksomhed ved Udstillingen i Paris og fandt hæderlig Omtale i Journalerne; Simonsen var den eneste danske Kunstner, som hædredes af Horace Vernets Besøg under hans Ophold i Kjøbenhavn for nogle Aar siden, og han og Gertner ere maaskee de tvende danske Kunstnere, der nyde meest Anseelse i Tydskland: men vi ere frimodige og lade os ikke bestikke af slige fremmede Anskuelser. Om saa hele Verden, minus den saakaldte nordiske Kunsts Tilhængere, siger, at Gertner, Simonsen, Monies, W. Melby, Sørensen, Kierschou, Fru Jerichau o. A. ere dygtige, talentfulde Malere, saa ere vi dog capable at bevise ved en philosophisk Phraseologi, at de igrunden ere nogle Fuskere, ikke værdige at løse Skoremmen paa Mænd som Const. Hansen, Roed og Andre, og vil man saa indvende, at disses Præstationer, paa meget enkelte Undtagelser nær, aldrig have nydt nogen Anerkjendelse i Udlandet, selv ved den Leilighed, der gaves dertil, nemlig ved Verdensudstillingen i Paris, saa vil man med den samme philosophiske Phraseologi bevise, at dette er netop et Argument for deres Fortræffelighed, idet de staae paa et Standpunkt af ideel og specifik Nordiskhed, som de fremmede Kunstdommere i deres universelle Kunstanskuelse ikke kunne hæve sig til.

Pro secundo maa det indrømmes, at de Herrer gaae principmæssigt frem, og at de forstaae at føre Consequentserne til det Yderste. Med Nationalitet som Løsen fik man Ministeriet fjernet, med Nationalitet som Løsen har man efter mange Bestræbelser ogsaa faaet Heiberg fjernet, thi, sagde de, han ødelagde den nationale Skueplads, og med Nationalitet til Løsen (d. e. den nordiske Kunst, hvis Formaal er at fremkalde den meest materialistiske Opfatning af Kunsten i Modsætning til det Ideale) søge de nu at knække deres Modstandere i Kunstens Rige. De Folk ere om sig, det kan ikke negtes, og de ere fortræffelige „Kammerater". Som i Scribes Stykke forstaae de tilgavns at rose hverandre ind-

byrdes. „Vor store Politiker, hvis Aand og Dygtighed gjør ham capabel til Rigsdagsmand, Rigsraad, ja til Minister" — „Vor store Skuespiller, der, uagtet sin Storhed, paa en skammelig Maade tilsidesættes, og ikke faaer een Rolle, der er bequem for ham" — „Vor store Digter, der rager frem i den nationale Literatur som en Obelisk, som en Pyramide, som et Chimborazzo" — „Vor store Maler, som har opfundet det nordiske Landskab, som han udfører med en mageløs Naturtroskab" — o. s. v. Og alle disse store Folk række hverandre Haanden, og ved den forenede Masse af disse Størrelser bliver der een compact Storhed tilbage, som vælter sig frem og ved at skyde Modstanderne tilside naaer sit Maal: Fordeel, Ære og Anseelse. Og Modstanderne . . . de stikke Hænderne i Lommen og røre sig ikke engang til Modstand . . . de gide ikke . . . de forsmaae at benytte det Exempel, de Andre give dem, og imidlertid bliver det dog tilsidst Middelmaadigheden, der gaaer af med Seiren over Dygtigheden.

Selv om man ikke er Kunstner eller har nogen synderlig Indsigt i det Tekniske, vil man snart ved at læse saadanne Kritiker af Kunstudstillingen som dem, der findes i „Fædrelandet" og „Dagbladet", komme paa det Rene med, at det ikke er Kunstnere og Kunstforstandige, der have skrevet dem. Jeg har hørt Malere bevise det af de ravgale Anskuelser af Teknikken, de have fundet i disse Kritiker; men dette er ingen Prøvesteen, thi selv Kunstnere kunne, som man saa ofte seer i deres Praktik, være paa urette Vei i saa Henseende. Jeg derimod udleder, at de ere Ikkekunstnere, af den simple Omstændighed, at en Kunstner vilde være langt mere simpel og ligefrem i sin Bedømmelse, at han paa Grund af sin eiendommelige Udvikling ikke vilde betjene sig af et saadant Apparat af philosophiske Floskler, af lærdladende Deductioner, der iøvrigt, naar de opløses i deres Bestanddele, som oftest indeholde enten Modsigelser eller Snak. Sætninger som: „Straffen følger den „Idealisme", der i Kraft af det Tillærte og stolende paa Pen-

selfærdigheden forsmaaer Naturens Veiledning; den ender enten i Maneer eller, som her, i en Leg med Form og Farver uden Charakteer og Bethydning — i en ligefrem cras Materialisme" („Dagbl." Nr. 103 om Simonsen), vilde en Kunstner aldrig betjene sig af. Det kan altsaa antages som givet, at det ikke er Kunstnere, som i de nævnte Blade have sat sig til Dommere over Kunstnere; men strengt taget kunne disse kun vente Belæring af Kunstnere, og jeg mener, at de have Ret til at vise Ringeagt for Lægmandens Mening, forsaavidt han, som det er Tilfældet her, taler i en anmassende Tone. Det kan ikke falde mig ind at paastaae, at kun Kunstnere have Lov til at tale med om Kunst; denne er en res publica, og det Eiendommelige ved Kunsten bestaaer netop deri, at den ved Skjønheden bringer sine Ideer til en Anskuelighed, der er tilgængelig for ethvert Menneske. Saaledes har Ikkekunstneren vel Ret til at udtale sig om et Kunstværks Totalitet, men naar han gaaer videre, naar han gaaer ind paa Enkelthederne, naar han udtaler sig om Techniken, saa gaaer han langt videre end det er anstændigt, og han undlader da heller ikke at forløbe sig. Skal Lægmanden i den Forstand kunne sætte sig paa Dommersædet og skaffe sine Domme Anseelse, saa maa han have gjort Kunstens Studium til sit Livs Hovedformaal, han maa have gjort sig nøie bekjendt med det menneskelige Legemes Anatomi, han maa have studeret Farveblandingen, Lysvirkningen o. s. v., ja han maa selv have forsøgt sig i Maleri, Skulptur og Architektur. Og heller ikke det er endda Prøvestenen for en dygtig og instructiv Kritiker. For endeel Aar siden forsøgte en saadan philosopherende Kunstkriticus sig selv i Malerkunsten, men hans Præstationer bleve under al Kritik.

Nu vil De jo vel indvende, Høistærede, at en slig philosopherende Kriticus dog engang imellem kan sige noget Rigtigt om det Tekniske i Kunsten. Ganske sandt; men man gaaer jo ikke altid paa egen Haand, man har

gode Venner blandt Kunstnerne. Bileams Esel talte ogsaa fornuftigt, men De veed jo af Bibelen, at Ordene vare lagte det i Munden.

Ærbødigst

Petersen,
Fuldmægtig.

VII.

Den 12te Juni 1856.

Høistærede!

Dette Brev faaer De fra Fredensborg. Her paa Slottet boer en gammel Mester, der er pensioneret efter Prindsesse Juliane, og hos hende har jeg faaet Lov af mine Foresatte til at tilbringe et Par Uger i landlig Stilhed, for at recreere mig. Dette er Aarsagen til, at jeg ikke saa hurtigt som forhen kan blive bekjendt med Nutidens Begivenheder; thi skjøndt man her i Fredensborg aldeles ikke mangler den Aandsbespiisning, man faaer igjennem Bladene, saa ligger det dog i Sagens Natur, at man faaer den endeel senere end i Kjøbenhavn. Deraf kommer det, at jeg først i disse Dage er bleven bekjendt med Hr. Capitain Geo. Carstensens storartede Project, paa Actier at anlægge en Lysthave under Navn af Alhambra i Frederiksberg Allee, hvortil han har erholdt kgl. Privilegium. De kan nok vide, at jeg, en ægte Kjøbenhavner, med Iver greb denne Plan, for at gjøre mig bekjendt med den. Hr. Carstensen har altid for mig været omgivet med en vis Glorie, en Brillantild, saa skjøn, som den præsteres ved Gaetano

Amicis bedste Fyrværkerier. Jeg var i sin Tid Subscribent paa „Figaro", og med hvilken Glæde nød jeg ikke hans Festinos i Ridehuset, hans venetianske Aftener i Rosenborg Have, der endnu fremstille sig for mig som Optrin i et Fee-Eventyr. Men dette var kun Forløbere til det Vidunderlige, der skulde komme. Den store Troldmand svang sin Stav, og Tivoli, dette Verdens ottende Underværk, Kjøbenhavnernes Eldorado, hævede sig af Stadsgraven, baaret af Actier paa 25 Rdlr. Han svang atter sin Stav, og Casino blev til; dette vidunderlige Casino, hvis artistiske Bestyrelse nu vidunderligt besørges af den geniale Bearbeider Hr. Erik Bøgh, nærmest bekjendt af sin Strid med den vidunderlige Sproggransker Hr. Levin. Da disse Underværker vare færdige, forsvandt Hr. Carstensen, efterladende sorgbespændte Hjerter. Men han havde kun fjernet sig for at kunne glimre ved sin Fraværelse, for at man skulde savne ham, for at man med Længsel skulde imødesee hans Tilbagekomst. Han vilde gjøre sig kostbar ved sin Fraværelse, men endnu mere kostbar ved sin Ankomst.

Ifjor stod han atter iblandt os, men ikke som Faderen, der omfatter sine Skabninger med Kjærlighed. Han var en tordnende Jupiter, en Saturn, der agtede at holde Frokost paa sine egne Børn. Tivoli vilde han jevne med Jorden, eller idetmindste vilde han have Porten lukket. Men mærkeligt nok gik det ikke, uagtet han søgte Rettens Midler, og han lod sig nøie med at ansøge Krigsministeren om et Terrain paa Fæstningens Glacis, for at Tivoli og dets Actionairer kunde gaae deres Ødelæggelse imøde. „Avertissementstidenden", der sværmer for det Almeennyttige, det til Civilisationens Udbredelse Sigtende, var begeistret, men desuagtet gik det heller ikke. Det lod til, at Tryllekraften var borte, at Staven havde tabt sin Magt. Da gjennemfløi et Rygte Axelstaden, og man lyttede undrende dertil. Syng Din Svanesang, Tivoli, gaae hen og hæng Jer, Actionairer, og Du, o Sommerlyst, Du kan lukke Din

Boutik trods din nye Concertsal; Carstensen er den gamle Carstensen, og i Frederiksberg Allee Nr. 4 skal hans nye Tivoli stande.

Og Rygtet sagde Sandhed. „Dagbladet" kjendte ikke nogen kjedeligere Anstalt end Tivoli, og „Avertissementstidenden" satte det i Ban, fordi Broen gik istykker; formodentligt tilfredsstillede heller ikke Forestillingerne paa Theatret den Kunstsands, for hvilken det nævnte Blad er bekjendt. Men der var ogsaa andre Tegn og underlige Gjerninger, der tydede paa Rygtets Sandhed. I Frederiksberg Allee fængsledes de Veifarendes Opmærksomhed af et Plankeværk og af store røde Placater, der fortalte, at her var Alhambra, samt at ingen Uvedkommende maatte komme derind, hvilke Placater til Afvexling dagligt fornyedes med andre ligesaa mærkelige. Der var aabnet et Comptoir i en Pavillon ud til Veien, og da et Skuur blev bygget, holdtes der Reisegilde, og der afbrændtes et Fyrværkeri med himmelhøie Raketter, forkyndende: Nu er Alhambra en Virkelighed, ikke alene i Granada, men ogsaa i Frederiksberg-Allee.

De seer, kjære Hr. Redacteur, at jeg har fulgt denne Fremtoning i alle dens Phaser og saaledes med den største Interesse omfattet Sagen. Denne Interesse kan De forklare Dem af den Bethydning, Carstensen har havt for mig fra mine Ungdomsaar, og det er min virkelige Mening, uden al Ironi, at han har en ikke saa liden Fortjeneste af Kjøbenhavnerne ved den bedre og ædlere Smag, han gjennem Tivoli og Casino har givet deres Lyst til Adspredelser. Jeg troer derfor ogsaa, at man bør nære Erkjendtlighed imod ham, forsaavidt der gjøres et beskedent Krav i saa Henseende. Men Beskedenheden er noget meget Relativt; hvad der forekommer En overdrevent, vil maaskee forekomme en Anden yderst moderat, det kommer knn an paa de forskjellige Standpunkter, fra hvilke en Sag bedømmes.

Altsaa med stor Interesse gjennemgik jeg den trykte Plan og de tilhørende lithographerede Tegninger til An-

læget. Det er smukt at see paa. En Hovedbygning i mauriſk Stiil med Kupler og Minareter, indvendig med Orcheſter, Theater, Circus og Pasſager, udvendig med Bazarer, Rundpromenader o. ſ. v. — Dog, jeg behøver jo ikke at beſkrive det nærmere. De kjender jo Planen og Tegningerne, og de ere udbredte i Tuſinder af Exemplarer. Der var godtgjort paa det Uimodſigeligſte, at vi trængte til en ſaadan Anſtalt, og det var beviiſt paa det Klareſte, at den netop burde ligge, hvor den ſkulde ligge. Alt var ſaa udførligt fremſtillet, at i ſaa Henſeende Intet var tilbage at ønſke. Men een Mangel fandt jeg. Der er beſtemt, at der ſkal gives Skueſpil baade Sommer og Vinter, men der er aldeles ikke anført, hvem der om Sommeren ſkal ſpille dem eller hvem der om Vinteren ſkal ſee dem. Men jeg kan tænke mig, at der er gjort Regning paa adſkillige Afſkedigelſer ved det kgl. Theater, og dem vil Hr. Carſtenſen drage ſig til Nytte, medmindre han ſkulde have iſinde at opdrage det „juvenile" Orcheſter, han har under Indøvelſe, tillige til at være Skueſpillere. Det forekommer mig desuden, at man overhovedet af Planen ikke faaer et aldeles fyldeſtgjørende Begreb om de Forhyſtelſer, der ſkal opvartes med.

Endeel omſtændeligere er derimod den pecuniaire Side af Sagen behandlet. Der er til Punkt og Prikke angivet Udgifterne og Indtægterne, og er det viſtnok ogſaa ganſke rigtigt, at Udgifterne anføres førſt. Actiecapitalen er ſaadan med en rund Sum beregnet til 150,000 Rdlr., og da Hr. Capitainen forſikrer, at den ikke ſkal ſtige høiere, ſaa kunne de, ſom have Caſinos Exempel for Die, være ganſke rolige. For at nu Selſkabet kan benytte Privilegiet og hans Planer til Anlæget, forbeholder Hr. Carſtenſen ſig den Bagatel af 7,500 Rdlr., og for at beſtyre Anſtalten ſom uopſigelig Directeur forbeholder han ſig 4000 Rdlr. i faſt aarlig Indtægt og adſkillige andre Agrements i Beneficer, Renten af de amortiſerede Actier o. ſ. v. Naar nu dertil kom-

mer Leieafgiften og andre Udgifter, saa kan der spørges: Hvad skulle saa Actionairerne have? Dertil svarer Planen 10 pCt., rigtignok forudsat at Indtægterne ere ligesaa nøiagtigt beregnede som Udgifterne. Men, skulde dette ikke være Tilfældet, skulde Actionairerne ikke faae en Skilling i Rente, saa kunne de jo trøste sig med det talende Moment, som anføres i Indbydelsen, at de have bestjæftiget endeel Haandværkere og mindre Næringsdrivende, og at de ved at tegne sig for en Actie have stiftet „mere Gavn end ved at skjænke dens Beløb bort." En saadan Bevidsthed er isandhed mere lønnende end de 10 temmelig usikkre Procent. Og for at selv de mindre Bemidlede kunne nyde godt af denne Bevidsthed, er der Intet iveien for at de tegne sig for Fjerdedeelsactier; men naturligviis maae de saa lade sig nøie med en Fjerdedeel Bevidsthed.

Og saa den Satisfaction at have viist Hr. Carstensen Erkjendtlighed. Nogle ville vel mene, at han allerede har faaet den tidligere i tilstrækkelig Grad, og at man ogsaa nu gjerne vilde imødekomme ham, dersom hans Fordringer vare billige. Men jeg veed dog Adskillige, som ville finde, at han endnu har det størst mulige Krav paa Nationalvelvillien, og at den bør bringe ham de største Offre. Der er nemlig dem, som mene, at al vor Lykke er udgaaet fra Casino i hiint mindeværdige Aar 1848, som Hostrup paa en værdig Maade har mindet om i sin „Familietvist". Og de Mænd, som dengang optraadte i Casino, have jo faaet deres Nationalbelønninger, ikke alene disse, men alle, der have hængt sig ved deres Klædebons Flig. Hvo kan erindre Alle, som ved Casino ere bragte til Hæder, Ære, Værdighed, fede og magelige Embeder. Ikke En, uden at han paa en eller anden Maade har faaet Deel i Nationalvelvillien, medens Hr. Sørensen undrer sig over den Masse fortjente Mænd, der saadan med Et ere dukkede op. Hvorfor skulde saa Hr. Capitain Carstensen, Casinos Ophavsmand og Stifter staae tilbage?

Hans Krav paa en Nationalbelønning er sikkert ligesaa velbegrundet som de fleste Andres.

Ærbødigst
Petersen,
Fuldmægtig.

VIII.

Høistærede!

Den 2den Juli 1856.

Skulde De ikke have Noget imod at optage nærværende Brev i Deres Blad, saa lad det trykke med latinske Bogstaver — det seer saa skandinavisk ud. Havde jeg været istand dertil, skulde det ovenikjøbet være skrevet Raskisk, med hullede A'er o. s. v.; det vilde have været en lille Tilnærmelse til Realisationen af den store Idee, for hvis Skyld vor studerende Ungdom under Anførsel af den mandhaftige Hr. Ploug har gjæstet, i Ordets egentlige Forstand gjæstet Brødrene hiinsides Sundet; saa kunde man i en Fart holde nærværende Brev for svensk, og Virkningen vilde være saare stor; thi vi skulle jo nu ikke alene være Skandinaver, vi skulle ogsaa være Svenske, og det er godt at være forsynlige itide, hvad Tungemaalet angaaer.

Men denne Forsynlighed bør ikke alene udstrække sig til Tungemaalet, til vore Skrifttegn, til de blotte Former, den bør ogsaa vise sig med Hensyn til vore Sæder og Skikke. Hr. Rode og Hr. Ploug og andre Poeter have i Aanden seet en Sammensmeltning, en dynastisk Enhed, der er drukket Skaaler paa det, man har raabt Bravo og Hurra, saa det har skingret og saa

Guderne i Valhalla have glædet sig, og enhver god Dansker bør være præcaveret paa at møde, hvad der i saa Henseende skal og maa komme. Der gives jo unegteligt en vis Forskjel imellem os, der nu for Tiden kaldes Danske, og dem, vi skulle gaae op i, de Svenske; denne Forskjel findes baade i Nationalcharakteren og i adskillige Sæder, Skikke og Forhold, der hos os ere endeel anderledes end hos vore nære Frænder. Dem maae vi, formedelst hiin omtalte Forsynligheds Skyld, være stærkt belavede paa at forandre og tillempe, for at Overgangen ikke skal være for brat. Jeg skal i saa Henseende tillade mig at fremkomme med nogle Forslag.

For det Første: Man kan kun siges at være gaaet op i hinanden, at være blevne til Et, at have opnaaet en politisk Enhed, naar man kan spise sammen uden at undres, uden at det vækker Forargelse, forsaavidt der hos En gaaes udenfor hvad der hos den Anden er Skik og Brug. Det er saaledes bekjendt nok, at vi, der endnu ere saa frie at kalde os Danske, spise Søbemaden først, medens de Svenske spise den bagefter. Nu mener jeg, at det bør vedtages af alle gode Skandinaver, at spise Søbemaden tilsidst, naturligviis naar man har Søbemad; derved opnaaes en stor Enhed, og man viser en Forekommenhed mod vore Naboer, som virkelig fortjener Anerkjendelse.

Dernæst er der Appetitsupen, som man nyder med behørigt Knäckabrød til, førend Maaltidet begynder. Ogsaa den bør indføres hos os for Enhedens Skyld, og jeg kan fortælle Dem, at jeg i det store Formaals Tjeneste har gjort en Begyndelse dermed. Jeg maa vistnok foreløbigt lade mig nøie med dansk Kornbrændeviin og Kiks dertil, thi som bekjendt er vor Brødfabrikation ikke kommen saa vidt, at den kan producere Knäckabrød; men jeg haaber, at en af vore entreprenante Bagere, Altsammen i Ideens Tjeneste, vil indføre denne Fabrikation hos os, skjøndt jeg rigtignok ikke skal kunne sige, hvorvidt samme vil erholde Hr. Grosserer Nathansons Billigelse. Men jeg tænker dog, at hans Seighed i

Bagervæsenet vil give efter i dette Tilfælde i Betragtning af, som sagt, det store Formaal.

For det Tredie mener jeg, at den nye Theaterdirection maa virke i samme Formaal. Istedetfor f. Ex. at lade Stykker oversætte fra Tydsk, Fransk, Engelsk, Italiensk, bør den tage Stykker af det svenske Theaterrepertoire; disse behøve eller maae naturligviis ikke oversættes, men opføres som de ere, og for at det kan skee, maa vort Skuespillerpersonale naturligviis lære Svensk. Vi have jo allerede idetmindste een Skuespiller, der kan udmærket Svensk: Hr. Mantzius, og han, som er bleven tilsideſat under Heiberg, kunde nu passende modtage en Dydsbelønning for denne Tilsideſættelse, ved at lønnes med saadan et tusind Rdlr. extra for at lære sine Colleger og Colegінder det svenska Språket. Muligen vilde man finde, at Sagen i og for sig vilde have nogen Vanskelighed, idet der findes saa godt som ingen svenske Stykker, der kunde overføres paa vor Skueplads; men det maa jo komme, og foreløbigt kunde Hr. Directeur Dorph, for at vise sin gode Villie, foruden at oprette den nævnte Lærestol for Hr. Mantzius, lade opføre Dramaet „De skandinaviske Brødre", der i sin Tid gjorde Epoche.

Vor Handelsstand burde endelig understøtte Ideen paa forskjellige Maader. Istedetfor at have Blikket henvendt mod Syd og Vest, burde vi ogsaa tænke paa Norden. Samtidigt med, at den interesserer sig for Hamborger Banco, maa den ikke glemme den svenske Banco, og denne burde have en stadig Plads paa Coursnoteringer og Priiscouranter som Ideens spirituelle Vækker.

Jeg har nu omtalt, hvad der foreløbigt burde gjøres fra de Danskes Side, for at den Plougske Eenhed og Sammensmeltning kan tilbanes og opnaaes. Men der kunde ogsaa gjøres Adskilligt fra vore Brødres Side; der bør jo ogsaa være lidt Reciprocitet. Jeg mener saaledes, at de en bloc bør gaae ind i vort skandinaviske Selskab, hvor der paa Grund af Omstændighederne skal være særdeles god Plads til dem. Det skandinaviske Selskab kunde forresten have Godt af at stilles

under rettroende Skandinavers Tilsyn, thi man kunde fristes til at troe af dets Gjerninger, at det mere er en Propaganda for Danskheden end for Skandinavismen. Trods dets Navn bestaae dets Medlemmer eller Resterne deraf kun af Danske — maaskee med Undtagelse af Dr. Sturzenbecker; Talerne holdes paa Dansk, Sangene ere danske, og ved Sexaerne findes ikke saameget som et Stykke Knäckabrød. Skal man tage dette Selskab til Maalestok for Skandinavismen i Kjøbenhavn, saa florerer den ikke synderligt, og den herværende Norskhed har jo ogsaa sagt sig løs fra den. Thi istedetfor at gaae ind i det skandinaviske Selskab dannede herværende Normænd et eget specifik norsk Selskab, der ifjor gav en høitidelig Demonstration tilkjende ved gjennem en herværende Repræsentant at tilkaste en svensk Sangerinde en mægtig Bouquet, da hun ved sin Concert sang en norsk Vise. Hvor lidet iøvrigt det skandinaviske Selskab bekymrer sig om den skandinavisk-politiske Enheds Idee, det viste sig noksom ved Upsalafarernes Tilbagekomst hertil og de Festligheder, der vare arrangerede for de norske Herrer i Aandens Rige. Ikke en eneste tilställning deeltog det i; det var hverken paa Toldboden ved Ankomsten, paa Eremitagen eller i Tivoli eller noget andet Sted, medmindre det skulde have været anonymt tilstede paa Klampenborg ved Carstensens Fest. En omsigtig Regjering, der tager sig af Ideen, burde virkelig af disse Oplysninger see sig foranlediget til at opløse Selskabet eller underkaste det en grundig Regeneration. Denne Passivitet er virkelig oprørende.

Jeg havde til Slutningen tænkt at ville fremkomme med endnu et Forslag, men jeg har næsten ikke Mod dertil, uagtet det er saa radicalt til Hensigtens Opnaaelse, at dets Udførelse vilde gjøre alt Andet overflødigt. Jeg meente nemlig, om man ikke saadan kunde faae lidt Blaat og lidt Gult anbragt paa vort Dannebroge, saa at det kom til at ligne den svenske Fane; men med alle Danske, paa Enkelte nær, og med Kong Oscar tænker og synger jeg: „Nei, dertil er den for gammel og for god."

Derimod skal jeg ikke undlade at vise min egen Opoffrelse for den skandinaviske Sag; jeg vil endog gjøre Vold paa mit gode Navn, forbeholdende mig høiere Autoriteters Stadfæstelse, og underskriver mig derfor idag

Deres ærbødige
Pettersson,
Fuldmægtig.

IX.

Den 28de October 1856.

Høistærede!

Jeg veed ikke, om Andre ere glade over, at Ministerkrisen er tilende, og at vi beholde de gode gamle Ministre, — jeg idetmindste er det, og Grunden dertil ligger temmelig nær. Man er jo Fuldmægtig og kongelig Embedsmand af Ministeriets Naade, og naar der nu var kommet nye Koste og der skulde feies ud, saa kunde det let en skjøn Dag hænde, at man, naar man vilde ind i sit Comptoir, blev modtaget af en Minister eller en Departementschef eller en Comptoir-Dito med de Ord: „Hr. Petersen, jeg har herved den Fornøielse at underrette Dem om, at Hs. Maj. Kongen ikke mere har Brug for Dem som Fuldmægtig, og at De har at overgive Deres Regnskaber og Papirer til Hr. Olsen, der foreløbigt overtager Deres Forretninger." Man har rigtignok den Trøst, at det siden i offentlige Blade hedder at være afskediget i Naade, men slemt er det dog, især naar man ovenikjøbet, som Etatsraad Liebenberg, bliver skjældt ud for sin Afskedigelse, som „Fædre-

landet har været saa artigt at gjøre. Da jeg forøvrigt saae den skjønne Ligprædiken, samme Blad holdt over den afgangne Cabinetssecretair, begyndte det at løbe mig om i Hovedet, at samme Blad havde talt noget anderledes ved hans Embedstiltrædelse den mindeværdige 13de December 1854. Jeg er en stor Ven af „Fædrelandet" og samler det omhyggeligt, ja lader det indbinde, for engang imellem at kunne læse deri. Det er for mig af samme Betydning som den politiske Stokfisk for Mester Herman, jeg lærer deraf Politik, pæne Sæder, Artigheder, Viisdom, men især en uhørt Sandhedskjærlighed. Jeg slog efter i Aargangen 1854, og ganske rigtigt fandt jeg den 13de December en Udtalelse, som jeg her skal tillade mig at citere: „Hs. Majestæt Kongen har til sin Cabinetssecretair udnævnt Justitsraad, Høiesteretsadvocat Liebenberg. Hs. Majestæt har viselig indseet, at det var umuligt at beholde Geheimeraad Tillisch paa denne Plads, efterat han havde identificeret sig med det aftraadte Ministerium og dets System, og vi anse Valget af hans Efterfølger for heldigt. Om Justitsraad Liebenbergs Kundskab og Dygtighed kan der kun være een Mening; i politisk Henseende har han altid været meget tilbageholdende, men der er ingen Grund til at betvivle hans Troskab mod den bestaaende Forfatning." Her er Tillid, her er Anerkjendelse, her er den skjønneste Forventning. Og hvorledes lyder nu den Hilsen, som samme Blad den 20de Octbr. 1856 sender den afskedigede Cabinetssecretair? Der foses til ham som „Reactionens Udligger", der aldeles ikke har svaret til de Forventninger, „Fædrelandet" var saa god at nære om ham, og i den Yttring, at det turde være tvivlsomt, om Hr. Liebenberg „har gjengjældt sin Konges Naade og Tillid med nogen personlig Hengivenhed", ligger en Insinuation, der noget nær ligner en Æreskrænkelse, som den sjeldent er budt Nogen.

Tiden omskifter Alt, — „Fdrl.s" Meninger ikke undtagne. Jeg har ellers brudt mit Hoved med at udfinde, hvad det galante Blad egentlig mener med det

Ord „Reactionens Udligger", og jeg maa tilstaae til min Skam, at jeg ikke ret har kunnet udfinde Forklaringen, men anseer det kun som et af dets mangfoldige Bidrag til det danske Sprogs Forøgelse med kjernefulde Skjældsord, for hvilke Videnskabernes Selskabs Ordbog ved en ny Udgave (det vil sige, naar den første om et hundrede Aar bliver endt) maa være det saare taknemlig. Ikke engang det flotte „Dagblad" kommer det nær i slig Opfindsomhed, og finder jeg det ganske i sin Orden, at Bladet, skinsygt paa sine Fortjenester i den nævnte Retning, giver Andre paa Hovedet, naar de ville fuske det i Haandværket og enten bruge Skjældsord eller dadle, hvad de tidligere have rost. Saaledes maa det ansees for aldeles rigtigt, at Bladet skjænder paa „Berlingske", fordi denne, hvorvel paa en temmelig spag Maade, har sparket til Bang, den forrige Conseilspræsident, efterat den Gamle tidligere har kjælet for ham. „Fædrelandet" har nu engang taget Bang under Behandling formedelst hans „slattede" Hænder, og som enhver brav Doctor vil det ikke, at nogen Anden skal fuske det i dets Praxis; det vil nu nok være alene om at give Bang sin Bekomst, som det vel i sin Tid gjerne vilde være alene om at klappe og kjærtegne ham. Thi ogsaa Bang var efter „Fædrelandets" Mening overmaade vakker hiin omtalte 13de December 1854. Dengang hed det om ham: „Etatsraad Bang har vistnok baade en mindre udpræget politisk Charakteer og en mindre fremtrædende og overlegen Personlighed, end man kunde ønske hos en Premierminister, men ligesom hans store Kundskab til alle praktiske Forhold og administrative Dygtighed gjøre ham vel skikket til Indenrigsminister, saaledes giver ogsaa hans gode sunde Forstand i Forening med hans Fordragelighed og Jevnhed Haab om, at han vil være ganske vel istand til at holde Ministeriet sammen og bringe Forretningerne til at gaae rask fra Haanden." — Naar nu Piben har faaet en anden Lyd, saa bør det indrømmes, at det er skeet paa en meget harmonisk Maade; thi der er en skjøn

Harmoni mellem de Skjældsord, hvormed Bladet nu hædrer ham, og den Roes, han dengang blev regaleret med, forsaavidt som begge Dele staae i samme Scala.

Der er een Ting, jeg meget længes efter, og det er de opbyggelige Betragtninger, „Fædrelandet" og „Dagbladet" formodentlig ville knytte til Arveprinds Ferdinands Gjenudnævnelse til commanderende General og Prinds Christian til Danmarks Indtrædelse i Geheimestatsraadet. Jeg og vistnok de Fleste huske grangiveligt de Bravoraab og Klap, hvormed de ærede Organer hilsede hine Ministeriets store og gode Handlinger, hvorved Arveprindsen berøvedes sin Commando, som Noget, der var aldeles i sin Orden, ja „Fædrelandet" var endog saa artigt at charakterisere Arveprindsen som en complet Oprører, uden at Justitsministeren rørte sig. Naar nu det reconstituerede Ministerium ved hvad der er skeet ligesom har aflagt den Bekjendelse, at det var gaaet altfor vidt — thi det kan ikke nytte at skyde Skylden for denne Handling paa en enkelt Minister, det hele Ministerium maa være solidarisk derfor — og naar det tillige, som det lader til, ved samme Leilighed har villet værge sig imod Beskyldninger for Skandinavisme og give Halls Skaal for de fire nordiske Universiteter et Dementi, saa maae hine Organer følgeligen anse det Skete som en Seir for Reactionen, som et Forræderi mod Partiet, som Ministeriets Opgiven af sig selv. Derpaa maae deres Betragtninger gaae ud, hvis de ikke med en vis equilibrisk Kunstfærdighed, hvori „Dagbladet" som ministeriel Arlechino har sin Force, slaae en Volte og Ein, Zwei, Drei fortælle, at Alt er saare skjønt og godt, og at det Skete er Concessioner, for hvis Opnaaelse Ministerkrisen egentlig har været arrangeret. Der gives jo ogsaa en tredie Udvei, og det kan gjerne være, at man slaaer ind paa den, nemlig at tie bomstille, thi det er ikke om Alting at det er klogt at skrive ledende Artikler.

Jeg seer til min Ærgrelse, at istedetfor at være glad, som jeg begyndte med at være, har jeg været po-

litisk og reflecterende. Jeg skulde som loyal Embedsmand og Familiefader udtale min Fryd og Deeltagelse over Ministeriets Bestaaen, og det er kun blevet til nøgterne Betragtninger over Tilstande og Forhold, som staae i Forbindelse dermed. Men jeg maa til min Undskyldning sige, at de Allerfleste, baade Modstandere og Tilhængere af Ministeriet, ere i samme Casus, som jeg uvilkaarligen er kommen i. De vide ikke ret, hvad de skulle dømme, enten glæde sig eller sørge, og de ere som „Fædrelandet" næsten færdige at græde og lee paa eengang. Professorpartiet siger: Det er vore Folk, vi have faaet ind, men det lader ikke til, at de ville skjønne derpaa og vise det i Gjerningen. De Conservative sige: Hvem skulde troe, at de ville vise sig saa besindige og gjøre os saa mange Concessioner; det er dog egentlig os, der have seiret, baade ved Henvendelsen til Tillisch og ved det, der er skeet med Prindserne; men lad os dog see Tiden an. Disse Domme gjøre Ministeriet til et milieu (om just ikke juste), hvormed der foreløbigt holdes gode Miner fra begge Sider; men saasnart den Tid kommer, at der skal tages Parti, saa god Morgen, Dronning Lisbeth. Da gaaer det løs fra den ene eller den anden Side, og da er det meget troligt, at de Baand springe, der holde de daarlige Sammensætninger, og at Ministeriet falder i Staver. Saa vil det atter være Tid for „Morgenposten" at fortælle, hvor skjændigt det er, at man ikke tager et Ministerium af Rigsdagens Majoritet: Monrader, J. A. Hansener og Balthasar Christensener.

Ærbødigst

Petersen,

Fuldmægtig.

X.

Den 10. Novbr. 1856.

Høistærede!

Jeg hører vist ikke til dem, der holde af at agere Spaamand og med Viisdommens Udtryk i Blik og Miner at forkynde den skjulte Fremtid af Nutidens Fremtoninger, men jeg tør dog nok i denne pengeknappe Tid, da Banken tager 6 pCt. og andre skikkelige Folk 20, holde en Daler paa, at en Spaadom, som jeg herved vil forkynde Dem og Alverden, vil gaae i Opfyldelse. Den gaaer ud paa intet Mindre, end at Amtmand Davids, som nu ved Minister Wolfhagens Naade er bleven afskediget til liden Baade for Landets anseelige Pensionsliste, om kort eller lang Tid vil blive slesvigsk Minister. For denne min Spaadom vil jeg aldeles ikke støtte mig paa den Omstændighed, at Davids er en habil Mand; men alene Det, at han er bleven afskediget, og det endda uden at nogen Dødelig er istand til at angive Aarsagen, medmindre den skulde findes i det bekjendte tel est mon plaisir, synes at gjøre ham bequem til at overtage en Ministerpost, saasom det jo er vitterligt nok, at det navnlig er afskedigede Embedsmænd, som man i de sidste Aar særligt har udkaaret til Ministre. Men dette maa ansees som aldeles constitutionelt og dernæst som frembringende en passende Balance i Statshusholdningen. En saadan constitutionelt afskediget Embedsmand uden Aarsag, uden Lov og Dom, blot fordi Ministeren saa synes eller fordi han har givet et Løfte derom, nyder jo naturligviis Pension. Naar nu den Minister afgaaer, som har afskediget ham, saa skal denne jo ifølge det nærværende

Ministeriums Bestemmelse ogsaa have Pension, og hvad er saa rimeligere og mere oekonomisk, end at hiin Embedsmand, som han har afskediget, indtræder i hans Sted med den tilsvarende Gage, medens han, Exministeren, faaer den ved den Andens Befordring til Minister vacante Pension. Saaledes opfyldes Statsformaalet til alle Parters Tilfredshed, og de constitutionelle Theorier feire en skjøn Triumph.

Det er ellers underligt, at hverken „Fædrelandet" eller „Dagbladet" har havt det Mindste om denne Embedsafskedigelse, der dog er temmelig abnorm. Istedetfor fordyber „Fædrelandet" sig i Bygningsloven og „Dagbladet" i Banken og har ikke et Ord tilovers hverken for Davids eller for Wolfhagen, de sige slet ikke hvad de synes derom, de tie bomstille. Men naar de ingen Tid have eller ingen Leilighed, saa kunde de jo med et Par Forandringer optrykke deres Artikler i sin Tid om Monrads, Halls og Andræs Afskedigelser, eller ogsaa blot henvise dertil. Dengang vare de meget slemme, de fandt det oprørende, at Mænd bleve afskedigede, som aabenbart modarbeidede Regjeringen og vare dens ivrigste Fjender, og nu have de ikke et Ord tilovers for, at en Mand, om hvem man kun veed, at han med Dygtighed har varetaget sit Embede, uden iøvrigt at lægge Regjeringen et Halmstraa iveien, afskediges mir nichts dir nichts i sine bedste Aar og med fjorten Dags Varsel skal udflytte af sin Bopæl. Det er liberalt, og det er consequent, forsaavidt som Liberalitet og Consequents er det Samme som at rette sig efter Omstændigheder og Personer.

Forøvrigt skal vort kjære nuværende Ministerium eller ialfald Conseilspræsidenten blandt Andet have søgt at byde Kongen Schak.*) Dermed maa De for Guds Skyld ikke forstaae nogen Majestætsforbrydelse, det var

---

*) Id est: Afdøde Justitsraad Schack, om hvem Rygtet gik, at han skulde være udseet til Cabinetssecretair.

bare af Omhu for Kongen og kun et Skinangreb, som gjordes med en Løber, der engang hørte til Bønderne. Det blev ogsaa med Lethed afslaaet, og man var utaknemmelig nok til ikke ret at vurdere den skjønne Idee, som laae i denne Manoeuvre. Iøvrigt har det hele Parti været meget interessant, men skjøndt Provindsaviserne allerede havde udbasunet Seiren, saa har dog „Berl. Tid." været bemyndiget til at modsige Efterretningen. Den Vindende kunde maaskee ogsaa let sige med Kong Pyrrhus: Endnu en saadan Seir, og det er ude med mig.

Foruden Ministeriet er der endnu en offenlig Institution, hvortil den almindelige Interesse knytter sig. Jeg mener det kgl. Theater. Springet mellem disse Institutioner er aldeles ikke saa stort, som man i første Øieblik kan mene, især da der jo, som De veed, findes adskillige Ligheder i begges Historie, som netop nu træde temmelig paafaldende frem. Da vore Patrioter, især de, som skrive i „Dagbl." og „Fædrel.", og som lave Ministerier for sig selv og gode Venner, havde expederet det Ørstedske Ministerium, og dette havde givet Plads for det bekjendte „folkekaarne", henvendte det sin Opmærksomhed paa Theatret, og Resultatet blev det bekjendte frydelige, at Heiberg nedlagde sin Directeursportefeuille og gav Plads ligeledes for et folkekaaret Directorium, der ovenikjøbet havde et Regulativ af idetmindste et Par hundrede Paragrapher, behandlende alle mulige og umulige Tilfælde, at støtte sig paa. Jeg skal aldeles ikke, som gamle Fatter Berlingske, være tilbageskuende og henvise til Begivenhederne eller hvad jeg selv har sagt derom, men det er gaaet med Directionen som med Ministeriet, at man ikke kan bare sig for at sammenligne Nutid med Fortid, og saa seer man pludseligt, at der ligesom voxer Palmer i Hænderne paa Forgængerne. „Den Heiberg har Lykken med sig," sagde forleden en Mand, der havde været henne at see det værdige Par, Fabrikpigen og Trop som Ægtemand, paa een Aften, disse to „virkelige" Nyheder, og jeg maatte

ganske billige hans Mening. Og han tilføiede: Det gjør mig ondt, at Professor Dorph har givet sig hen til at rage Kastanierne af Ilden, han er en meget brav Mand, men dermed er det vel ikke sagt, at han er en god Theaterdirecteur, og han vil dog tilsidst faae Skam til Tak. Jeg kunde anføre mere, hvad Manden sagde om det øvrige Væsen, men altfor megen Tale vækker Forargelse, og foreløbigt vil jeg tillade mig at tie. Der er dog Eet, som jeg maa ud med, og det er angaaende Fru=Heiberg=Spørgsmaalet, i hvilken Anledning jeg vil henstille, om der virkelig er vundet saameget ved den hele Revolution, naar Fru Heiberg vedbliver at feriere. Jeg antager, at Alle, maaskee med Undtagelse af de kritiske Notabiliteter, der lave „Dagbladets" I forrige Uge, ville meget betænke sig paa at besvare det bekræftende. Og naar man saa lader opføre flere saadanne Sager som Trop og Fabrikpigen, i hvilket Fald man ligesaa godt kunde dramatisere Billes bekjendte Breve og lade Publicum see paa dem, saa vil sagtens Trangen til et Hoftheater gjøre sig langt mere gjældende end ifjor, selv om det ikke fik nogen Høedt og Wiehe at opvise.

Forinden jeg slutter nærværende Epistel, skal jeg tillade mig at henlede Opmærksomheden paa en Side af „Dagbladets" Bedømmelse af „Trop som Ægtemand", som vel kun Faa have opdaget. Det er det Rørende i, at „Dagbladet" af Agtelse og Kjærlighed for den afdøde Chievitz's Manes giver sig til at snakke saa forfærdeligt op og ned ad Stolperne, at det er umuligt at hitte Meningen; først mener det, at Stykket er kjedsommeligt, og siden viser det, at det er morsomt Scene for Scene; det tillægger Stykket alle Egenskaber, det er godt, daarligt, middelmaadigt, Alt paa eengang, og saa denne captatio benevolentiæ til Publicum, denne sentimentale Bøn om at skaane den Afdøde, hvormed dets kritiske Udgydelse ender! Man tænke, Skaansel for den afdøde Forfatter i „Dagbladets" Mund, det, som nylig fandt, at „Jacob von Thybo" var kjedsomme=

ligt og „Tordenskjold" daarligt. Rigtignok har hverken Holberg eller Oehlenschlæger skrevet Feuilleton i „Dagbladet", og de kunne vel ogsaa taale at rakkes lidt ned, selv om de ligge i deres Grav. Men det kan jo ikke negtes, at det er meget kjønt saadan at føre Kammeratskabet ind i det andet Liv, ja endog at lægge Ryg til for en afdød Ven. Det er et Charakteertræk, som bør roses, og existerede der her som i Frankrig en Dydspræmie, saa burde Hr. Bille have den, selv om han ikke havde skrevet sine Breve fra Hamborg.

Ærbødigst
Petersen,
Fuldmægtig.

XI.

Den 24. Novbr. 1856.

Høistærede!

De skal faae Skam, dersom De i Deres Blad klager over tiltagende Arbeidsløshed paa Grund af den indtraadte Vinter. Thi at der skulde være Mangel paa Arbeide, kan jeg ligesaa lidt feste Lid til, som „Fædrelandet" fæster Lid til sin Frygt for de tydske Noter, naar jeg seer hen til, at der i den Grad synes at være Mangel paa Arbeidere hos os, at Tilstrømningen af svenske Arbeidsfolk endnu stadigt vedbliver. Saaledes ankom endnu i forrige Uge omtrent 80 Folk fra Sverrig for at arbeide med paa Oprettelsen af det Laugshuus, der skal omslutte de danske Herrer i Aandernes Rige. Skjøndt man har arbeidet paa dette Langshuses

Oprettelse i omtrent 6 Aar, er man dog endnu ikke kommen saa vidt, at man har kunnet lægge Grundstenen dertil, og man har nu skudt Nødskud efter Brødrene hiinsidan Sundet og bedt om Hjælp. Men veed De, hvis Skyld det er, at denne Sag ikke er videre fremmet? Det skal jeg sige Dem. Det er Plougs. Hvorfor Pokker skriver han saadan for den ubegrændsede Næringsfrihed og om det Hæslige og Oprørende i disse slemme Laugsindretninger? Folk ere jo saa tilbøielige til at drage Consequentser, og ved at læse hine saa frisindede Artikler komme de let til det Resultat, at det dog vilde være saare urigtigt at bidrage til Opførelsen af en Bygning, hvor netop den Laugsaand saa let vilde blive hjemme, som man af alle Kræfter bør bekæmpe, og netop hjemme paa et Gebet, hvor den allermindst burde findes. Men man kommer jo ogsaa let i Strid med sine Principer, som f. Ex. ved den const. Stadsconducteur Thomsens Ansættelse som virkelig Stadsconducteur. Denne have vore liberale Ordførere bekæmpet af al Magt, fordi Thomsen ikke er Landmaaler. Det er ligegyldigt, om han i fire Aar har været Fuldmægtig, i virkelig Forstand Fuldmægtig hos den forrige Stadsconducteur, og, saavidt jeg husker, atter andre fire Aar constitueret til alle Folks Tilfredshed. Han har ingen Examen, med andre Ord han har ikke gjort Mesterstykke, og derfor bør han ei ansættes. Oppermann, der aldeles ingen Praxis havde som Forstmand, han skulde derimod i sin Tid ansættes som Forstmand, med Djævels Vold og Magt ansættes, idetmindste vilde „Fædrelandet" det dengang. Men Oppermann hørte rigtignok til Partiet, og formodentlig er der nu En af Partiet, som „Fædrelandet", der, som bekjendt, raader over Gunstbeviisninger, gjerne vil forskaffe et kjønt lille Embede, formedelst at han har taget Landmaaler-Examen, om han ellers ikke i fjerneste Maade forstaaer sig paa Stadsconductoratet. Men saa kan jo Thomsen blive Fuldmægtig hos ham, det vil sige, naar forresten „Fædrelandet" synes om det.

Men jeg slap der til en Pokkers lang Parenthes og er næsten mod min Villie kommen bort fra min oprindelige Text, hvilken var den Assistance, disse Brødre hiinsidan Sundet have ydet Opførelsen af Studenter=bygningen. Det har ellers løbet mig noget om i Hove=det, at dette Besøg har fundet Sted saa kort Tid efter det andet store. Nogen egentlig Nødvendighed for, at de saadan reiste herover i koldt Veir, for at give en Concert, har jeg ikke kunnet finde. De kunde jo gjerne have ventet til Foraaret, og man kunde dog være sikker paa, at Indtægten var bleven den samme; thi de Folk forstaae at synge, det maa selv det meest uskandinaviske Menneske indrømme, naar han blot har Øre at høre med. Ei heller er der Grund til at antage, at den omtalte Bygning trængte til saa hurtig Hjælp, thi har det varet saalænge, saa kunde det ogsaa vare Øyehavs=tiden med. Jeg har derfor tænkt, at det hele Arrange=ment mere var skeet for at holde Skandinavismen noget i Aande, den Ploug=Rodeske Skandinavisme, mener jeg. „At gavne og fornøie, hav stedse det for Øie," og kunde man tjene to store Formaal: 1) Laugshuset, 2) den omtalte Skandinavisme, saa var det saare præg=tigt. Og jeg maa oprigtigt tilstaae, og de Fleste ville sikkert underskrive denne Tilstaaelse, at Nr. 2 trænger virkelig til at opmuntres, thi den hiver stærkt og har faaet sig en slem Svindsot paa Halsen, ja hvad det Værste er, man leer ovenikjøbet ad den herhjemme og har ikke den ringeste Medlidenhed. Hvorvidt nu Op=muntringen er kommen, skal jeg ikke kunne sige, men saameget er sikkert, at af de dundrende skandinaviske Taler, som man ventede der skulde blive holdte ved Gildet paa Skydebanen imandags Aftes, har det store Publicum ikke faaet Andet end Titlerne i „Fædrelandet" og „Dagbladet". Beretningerne derom vare saare magre, saa magre som en Sexa i sin Tid i det skandi=naviske Selskab. En saadan verdenshistorisk Begivenhed som et Gilde paa Skydebanen for svenske Studenter skulde man antage vilde idetmindste udfylde 2 a 3

Spalter i „Fædrelandet" eller „Dagbladet", der nylig opvartede med hele 2 Spalter om Snive, men kun 20 a 30 Linier, det var det Hele! Verden staaer neppe til Paaske, eller ogsaa maa man være kommen til den sørgelige Overbeviisning, at den Art Skandinavisme, som f. Ex. Hr. Rodes eller Hr. Plougs, er udslukket med Faklerne, som tændtes for den svenske Kronprinds.

Denne Skandinavisme, der jo gaaer ud paa at sønderlemme det danske Monarchi, ville onde Tunger sammenligne med Schleswigholsteinisme, og man kan ikke negte, at de ærede Vedkommende gjøre Adskilligt, for at Ligheden skal blive endnu mere paasaldende. Jeg kan saaledes ikke negte, at da jeg hørte, at man ventede en svensk Studentersangforening hertil, kom jeg til at tænke paa de tydske Liedertafler, der jo have været Schleswigholsteinismens fornemste Bærere. Sangen maa hjælpe paa Talen, hvor denne ikke strækker til, og jeg tilstaaer, at jeg meget hellere hører den lundensiske Sangforening udføre „Kung Carl den unga hjelte", selv om denne unge hjelte i sin Tid slog dygtig løs paa vore Forfædre, end en af Plougs evindelige Taler eller en af Hr. Rodes Declamationer. Derfor kan det ikke negtes, at Midlet er snildt, om just ikke, som jeg har viist, originalt, og er det tænkeligt at gjøre skandinaviske Proselyter hos os, saa skulde det da være ved en svensk Sangforening som den lundensiske. At den er istand til at elektrisere, det viste sig ifølge „Dagbladet" endog førend den havde aabnet sine Munde, nemlig ved Forestillingen paa det kgl. Theater forrige Søndag. Det nævnte sindrige Blad fortæller saaledes, at de svenske Gjæsters Nærværelse i Huset ved Opførelsen af „Den Stundesløse" virkede aldeles enthusiasmerende paa Skuespillerne, ja i den Grad, at Mad. Phisters Pernille endog var mere flot end sædvanligt. Mærkeligt nok optraadte Prof. Nielsen ikke den Aften; han burde jo dog selvskreven have været med ved en saadan flot Høitidelighed, ikke 'alene som skandinavisk

Declamator, men ogsaa som den, der har bidraget til Gjenfødelsen af de tre nordiske Riger; men saa tog han ogsaa Regres imandags paa Skydebanen, hvor han baade optraadte og blev applauderet.

Denne Gang var det Studenter, der vare Værter; man forsmaaede at henvende sig til Kjøbenhavns Borgere. Saaledes at være skandinavisk Vært, især for en stakkels Student, der ligger her paa sine Forældres Bekostning, er neppe meget fordeelagtigt, især naar man skal være med paa Skydebanen, og derhos vise sig galant. Jeg kan forresten opgive Dem et Regnestykke. Naar alle Omkostningerne ved Opholdet her og ved Gildet paa Skydebanen blive stillede imod den ved Concerten i Casino indkomne Indtægt, og jeg sætter, at de første skulde afholdes af den sidste, troer De saa ikke, at Laugshuset vilde faae en slem Underbalance? Ja, jeg er færdig at mene, at alene Bekostningen ved Opholdet her overstiger Indtægten endeel. Det er en spidsborgerlig Betragtningsmaade, vil De mene? O, ja saamæn, det kan De have Ret i; men Fremstillingen af den nøgterne Virkelighed kan ogsaa have sin Nytte, og saa spørger jeg atter: Hvorlænge er det siden, at man sidst agerede Værter her, og hvad Nødvendighed var der for, at det gjentoges saa hurtigt efter?

Nærværende Epistel maa jeg ende med den Tilstaaelse, at det har smertet mig dybt at see den Uenighed, der hersker mellem „Fædrelandet" og „Dagbladet" angaaende de tydske Noter. Ploug mod Bille! Bille mod Ploug! saa store Mænd uenige i det Væsentlige, det er rædsomt! Men jeg antager, at Uenigheden fra Billes Side er kun med paaholdt Pen, og at det ikke vil vare længe, førend der indtræder et Changement, naar den holdende Haand løsnes. Man har seet de mærkeligste Exempler.

Ærbødigst

Petersen,

Fuldmægtig.

XII.

Den 6. December 1856.

Høistærede!

I Anledning af en Skrivelse, en gammel Komediegænger har bœret mig med i Deres Blad, indeholdende Fuldmagt for mig til at opfordre Fru Heiberg til at optræde igien paa Scenen, skulde jeg blot tillade mig at bemærke, at noget Saadant fra min Side jo nu er ganske overflødigt, da den ærede gamle Komediegænger allerede har gjort det saa godt og indtrængende, at jeg aldrig kunde gjøre det bedre, om jeg overhovedet vilde efterkomme denne formedelst sin Gjenstand saa hæderlige Anmodning. Jeg mener nemlig, at Fru Heiberg neppe behøver en saadan Opfordring. Uden Anviisning kjender hun tilvisse Publicums Hengivenhed for hende som Kunstnerinde, og hun behøver sikkert ikke nogen ydre Opfordring for at efterkomme den Trang, hun ligesom enhver anden sand Kunstner maa føle til atter at fyldestgjøre den Cultus, hendes Genius havde indviet hende til. Ligesaa lidt som hun hører til dem, der af „kunstneriske Hensyn" forsage Kunsten, ligesaa lidt vil hun forsage Kunsten ved at forsage Det, der hos Kunstneren er Livsbetingelsen: Rapporten til Publicum, der er den dramatiske Kunsts Næring og Vedligeholdelse. Fru Heiberg vil, det haaber jeg, optræde snart, og hun vil ligesaa lidt iaar lade sig afholde derfra af „Dagbladets" nuværende indstændige Opfordringer til at træde op igjen, som hun ifjor Vinter formodentlig i mindste Maade brød sig om dette hæderlige Organs Forsøg paa at bringe en Opi-

nion tilveie imod hende og saaledes fjerne hende fra Scenen.

Den nævnte til mig skete Anmodning indeholder altsaa ingen Grund for mig til at uleilige Dem og Deres Læsere med et Brev, naar der ellers ikke havde været Et eller Andet, som jeg nok gad sige et Par Ord om. Deriblandt er f. Ex. det skandinaviske Selskabs-Møde ifredags Aftes, hvorved, foruden den Underholdning, Hr. Mantzius skjænkede de talrigt mødte Medlemmer ved at oplæse „Melampe," disse tillige underholdtes af Formanden med et Forslag om at opløse Selskabet. Maalet var nu naaet, hed det, den skandinaviske Idee var trængt ind i alle mulige Samfundsclasser og Selskabet havde ærligt bidraget Sit dertil. Man seer, at Medlemmerne fik adskilligt Nyt at vide, Splinternyt, navnlig med Hensyn til Frugterne af Selskabets Virksomhed, som de selv neppe have havt nogen Anelse om. Men det kan ikke negtes, at saafremt Formanden — hvad der jo neppe kan være nogen Tvivl om — meente den politiske Skandinavisme, saa har han paa en vis Maade havt Ret, naar han har stillet Selskabets Virksomhed i Forhold til samme Skandinavismes Indtrængen i alle Samfundsclasser; man har sporet ligesaa lidt af det Ene som af det Andet, og det meest passende Symbol paa begge Dele var hiin Sexa, der fandt Sted, saavidt jeg husker, kort efter Selskabets Stiftelse i 1844, hvorved det gik saa magert til, at Skandinavismen var nærved at døe af Mangel paa naturlig Føde. Iøvrigt siges der, at Formandens saa smukke Tale, hvorved Opløsningen foreslloges, i Grunden ikke var Andet end Forgyldning paa den for Adskillige bittre Pille, at Selskabet af Mangel paa Medlemmer og paa Midler til at underholde disse maatte opløse sig. Hvad Mangelen paa Underholdning angaaer, da har De maaskee vel hørt, at naar et Menneske seer rigtig kjedelig ud, har man fundet paa at sige, at han vist er Medlem af det skandinaviske Selskab.

Men lad det nu hvile i Fred. Det skandinaviske Selskab har ført et stille, beskedent Liv, uden Opsigt og uden at gjøre Væsen, og naar det gaaer heden, ville kun faa Paarørende tage sig det til Hjerte. Desto større Opsigt vil det derimod vække, naar en langt mere betydningsfuld Personlighed — en virkelig Person — stiller sig ud af vor Midte. Ja, De veed det maaskee ikke, og dog har det staaet paa Tryk og har været at læse i hans eget Blad, i Hr. C. St. A. Billes eget Blad, at samme Hr. C. St. A. Bille vil forlade Kjøbenhavn. Han truer ikke dermed, saa blev der vel ikke Noget deraf, nei, han forkynder det høit og tydeligt som sin faste Villie. Hvor? spørger De, i hvilket Nr. af „Dagbladet" staaer denne mærkelige Nyhed at læse? Det læses i dets Nr. 276 for Mandagen den 24de November 1856, 1ste Side 2den Spalte. Her giver C. St. A. Bille den nye Overpræsident for Kjøbenhavn, Kammerherre Lüttichau et meget godt Vidnesbyrd, rigtignok med den Tilstaaelse, at han ikke selv kjender synderligt til ham, og han ender paa følgende Maade sin Atteſt: „Vi haabe, at hans (Lüttichaus) Virksomhed paa den nye, vigtige Post, til hvilken han er kaldet, vil stadfæste denne gunstige Dom; i Haabet derom ønske vi Hovedstaden tillykke med det trufne Valg og byde iforveien Kammerherre Lüttichau velkommen, naar han den 1ste Januar 1857 kommer indenfor vore Volde, som forhaabentlig ikke længe ville indespærre ham og os." De seer altsaa, at Ynglingen C. St. A. Bille snart vil forlade os, at han selv siger det paa en uforblommet Maade, skjøndt det dog neppe, som han mener, vil skee i Forening med den nye Overpræsident, der vel af forskjellige Grunde vil betakke sig for Compagniskabet. Jeg har ellers speculeret paa, hvad der er Aarsagen til denne Beslutning hos Hr. Bille til saaledes at vende Kjøbenhavn Ryggen, og har ikke kunnet faae Andet ud deraf, end at det er Misnøie over, at hans Talenter ikke ere skattede som det sig bør. Ingen Prophet er

agtet i sit eget Fædreland, heller ikke Hr. Bille, og naar man, som samme Hr. Bille gjør, ved sig selv veed, at man er en virkelig Prophet, selv om man er en af de smaa, saa maa man hellere vælge Udlændigheden fremfor Skammen at blive seet over Hovedet hjemme hos sig selv. Saaledes antager jeg, hans Tankegang er; men for os kunde der muligen indtræde et værre Alternativ, thi hvis det nu faldt ham ind at begynde igjen at skrive Breve til „Dagbladet", saa vilde det jo være rædsomt, og jeg troer næstendeels at man i saa Fald hellere maatte ønske, at han blev her i Byen.

Forinden jeg slutter min Epistel, har jeg den Tilstaaelse at gjøre Dem, at jeg ikke kan billige Kammerherre Kofoeds Adfærd mod de arme Ministre ved saaledes at stille dem i Gabestokken. De ere jo ganske uskyldige, det kan man see af det Hele; de have blot efterkommet „Fædrelandets" og „Dagbladets" Befalinger om at afskedige de Assessorer, der have stemt i Rigsretssagen, og det er i Grunden til de nævnte hæderlige Organer, han ogsaa burde holde sig. Ministrene kunne jo ikke vel gjøre Andet, og Kammerherren burde virkelig tage deres Stilling lidt i Betragtning. Var jeg forresten i Ministrenes Sted, vidste jeg nok, hvad jeg vilde gjøre. Jeg vilde ligesom sidst bede Berl. Tid.s Redacteur af „paalidelig Kilde" forsikre Publicum om, at Kammerherre Kofoed havde været altfor døv, til at han rigtigt kunde have opfattet Ministerens Svar paa hans temmelig impertinente Forespørgsel. Derved opnaaedes trende store Fordele: 1) Kammerherrens Døvhed blev constateret og dermed den angivne Grund til hans Afskedigelse; 2) Holdbarheden af hans Udsagn blev complet svækket, og 3) Retfærdighedens Glorie om Ministrenes Pande vilde atter straale med uforlignelig Glands. Jeg haaber, at dette mit Fingerpeg vil blive efterkommet, thi med blødende Hjerte maa jeg tilstaae, at Kammerherre Kofoeds Skrivelse trods den Berl.

Tidendes „paalidelige Kilde" har bibragt den ministerielle Tillid et slemt Stød.

Ærbødigst

Petersen,
Fuldmægtig.

XIII.

Den 20de Decbr. 1856.

Høistærede!

Igaar var jeg hos en Conditor for at bestille en Krandskage til min Kones Fødselsdag. Man er jo Familiefader og bør vise sin ægteskabelige Kjærlighed ved visse høitidelige Leiligheder. Men Sligt lønner sig ogsaa, og det fik jeg igaar navnlig at erfjende. Da jeg nemlig bestilte Kagen, fik jeg Die paa en meget stor Budding af et deiligt Udseende. „Hvad er det for en Kage?" spurgte jeg. — „En Nesselrode-Budding, bestemt til Prinds Christian til Danmark," var Svaret. — Hvilken Oplysning! Du milde Fader! Prinds Christian til Danmark viser i den Grad sit russiske Sindelag, at han spiser Nesselrode-Buddinger? Hvad vil der blive af Europas Ligevægt? Dette Factum noterede jeg strax i min Portefeuille, og beder Dem nu, Høistærede! at sende samme til „Dagbladets" Redacteur, Hr. C. St. A. Bille, til velvillig Afbenyttelse, naar han skriver en Fortsættelse af den Artikel „Politisk Demonstration", som til Manges Forbauselse, selv til

deres, hvem Intet i „Dagbladet" er uventet, læstes i det nævnte hæderlige Blads Onsdagsnumer.

De vil maaskee sige, at det er drengeagtigt, usømmeligt og i høieste Grad dumt saadan at efterspore en høitstaaende Mands Handlinger og tillægge selv den mindste af disse lave eller latterlige Bevæggrunde; De vil maaskee kunne tilføie, at det er oprørende, at en fyrstelig Person ikke skal have samme Frihed som De eller jeg eller Bille eller en Sjouer til i sit private Liv at gjøre og lade, hvad han vil, at gaae i Hippodromen eller hos Fru Schumann, i Casino eller i det kongelige Theater; De vil maaskee finde det lidet harmonerende med Begreberne om den personlige Frihed i Nutiden, at en Mand ikke kan vise sig paa et offentligt Sted og gaae ud (muligt i et eller andet Ærinde), uden at en literair Laban skal notere det som en Demonstration i et eller andet politisk Øiemed. Alt dette vil De fra Deres Standpunkt muligen kunne have Ret i; men jeg, Høistærede! jeg holder med „Dagbladet" og anseer det kun som et af de Experimenter i den journalistiske Skrivefrihed, som dette ærede Blad har bragt til en mærkværdig Udvikling. Derhos er det jo af puur Interesse for Thronfølgeren, at slige Artikler fremkomme; det er ingenlunde væmmelig Kaadhed og Uforskammethed, nei, Gudbevares! Hensigten er kun den dobbelte, at sørge for Prindsens æsthetiske og politiske Opdragelse, og overhovedet skal det være en venlig Advarsel imod at gaae bort, naar der spilles noget Skandinavisk, selv om den gyldigste Grund dertil haves. Hr. Bille er vistnok i sin gode Ret til at forlange, at Prindsen skal lægge sig efter Musik paa en Tid, da saamange fyrstelige Personer, baade skandinaviske og ikke-skandinaviske, beskjæftige sig med den ædle Tonekunst. Han veed desuden, hvor fordærvet Tonen hertillands er, og at denne siden 1848 er udgaaet fra Hippodromen, saa det kan være farligt for fyrstelige Personer ofte at besøge dette Sted. Iøvrigt er det glædeligt at see, hvorledes Kritiken stiger, og hvorledes

Trop, den gode gamle Trop, ikke Berideren Trop, faaer en tidsfvarende Udvikling. „Dagbladet" holder en faadan udviklet Trop; han fendes ikke alene i Hippodromen, for at fee til „Beridernes Væfen", men han har har tillige det Hverv at pasfe paa Tilfkuerne, famt at notere i fin Bog ikke alene hvergang de klappe, men hvergang de, reverenter talt, gaae ud. Saa har han ogfaa det Hverv at løbe ud i Amaliegade og kige ind i Vognene for at fee, hvem der har den Hardiesfe at kjøre forbi Cafino, uden at fee ind til Fru Schumann, Alt i Smagens og Kunftens Interesfe. Forfkjellen paa denne Trop og den gode gamle er kun den, at den førfte allerede maafkee har faaet fin juridifke Examen, og at han ikke holdes af en Bogbinder, men i den Henfeende er høiere paa Straa.

Men Spøg tilfide. Jeg veed aldeles ikke; om det er fandt, hvad der er fortalt om Prindfen, nemlig at han har fjernet fig, medens man i Hippodromen fpillede en Marche scandinave; fordi det har ftaaet i „Dagbladet", er det neppe noget Evangelium; men naar det havde fundet Sted, og naar det fkulde betragtes fom en politifk Demonftration, faa forekommer det mig dog, at det havde været nødvendigt, at den hele fyrftelige Familie havde reift fig og var gaaet fin Vei. Ja, det kan gjerne være, at man aldeles ikke har vidft Noget af denne Marche scandinave eller tænkt paa at lægge den allermindfte Betydning deri, og at Prindfen har været høiligen forundret ved af „Dagbladet" at erfare, at han netop var gaaet ud i dette høitidelige Moment. — Dette er nøgterne Betragtninger, ikke fandt, men de paatrænge fig faare let ved Læsningen af hiin Fremftilling, og netop fordi de paatrænge fig faare let, faa fremgaaer deraf det Paatvungne i Fortolkningen af Prindfens sortie og denne Tendents til at udlægge felv hans mindfte Handlinger fom noget Forargeligt, der er traadt frem, fiden man har begyndt at lefle for det fvenfke Kongehuus.

De maa undskylde, at jeg er faldet lidt ud af Tonen, men Gjenstanden har baade en komisk og en alvorlig Side og opfordrer saaledes til Behandling paa begge Maader. Men det troer jeg nok at kunne sige, at har den end tvende Sider, saa er der kun een Mening om Artiklen, og den har jeg tilladt mig at give Ord her.

Paa denne korte Epistel skal om nogle Dage følge en længere. Indtil da og ønskende Dem en glædelig Juul forbliver jeg Deres

ærbødigste
Petersen,
Fuldmægtig.

XIV.

Den 13de Januar 1857,

Høistærede!

Forleden Aften, da jeg vendte tilbage fra Comptoirets Slid og Møie til mit Hjem, i Tankerne glædende mig til at kunne tilbringe Aftenen stille og roligt i min Families Skjød, kom min Kone mig imøde med blussende Ansigt, udstrakte Hænder og en stor Taare i hvert Die samt med det Udbrud: „Jeg er et ulykkeligt Menneske, jeg er forloren!“ — „I Guds Navn, hvad er der paafærde?“ raabte jeg. „Er der kommet Børnene Noget til?“ — „Nei, ikke Børnene, men mig! See blot her,“ og saa viste hun mig sin Kind, hvor der fremtraadte en lille rød Plet. — „Ikke Andet, det er

jo en Filipens, — Du har taget altfor meget til Dig i disse Festens Dage." — „Hvor I snakke, I Mænd! Alting ville I vide bedre end vi stakkels Koner. Jeg siger Dig, det er ingen Filipens, det er Kopper." — Men hvor kan Du troe det, kjæreste Kone! Du tager Feil — ialfald er det en umage Kop, for jeg seer ikke mere end den Ene." — „Strax skal Du være vittig og slaae Alting hen i Spøg. Men Du vil komme til at fortryde det, naar Du seer mig ligge for Døden. Dog, det er vel det, Du venter paa," og saa gav hun sig til at hulke. — „Herre Gud, kjære Kone, giv Dig tilfreds! Er det saa galt fat, kan vi jo sende Bud efter Doctoren. Men er Du ogsaa ganske vis paa, at det er Kopper? Jeg synes ellers, Du er meget rask." Det Sidste tilføiede jeg med saa dæmpet Stemme, at hun ikke hørte det. Hun svarede paa sin sædvanlige logiske Maade: „Naar jeg siger, det er Kopper, saa er det Kopper. Har Du ikke læst i „Fædrelandet", at igjen er en Patient bleven angreben ude paa Almindelig Hospital, og at der altsaa bestemt maa komme en Koppe-Epidemi, især naar de Angrebnes Antal formindskes. Det har Du jo selv læst. Aa, den Sundhedscommission, den Sundhedscommission, og saa Fattigdirectionen! Gud, hvilket Ansvar de har, at de ikke sørger for et eget Hospital. Jeg føler det saadan i mine Lemmer. Men „Fædrelandet", det forstaaer at læse dem Texten, saa ikke en Hund skal tage en Bid Brød af dem, og sikken en Grundighed og sikken en Mængde Artikler! Bare der dog maatte komme en rigtig Epidemi, for at det søde Blad kan faae Ret." — „Det er ikke smukt, at Du taler saaledes, Kone!" svarede jeg nu, næsten vred. Men jeg tog mig strax i det og tilføiede hurtigt: „Skal jeg saa sende Bud efter Doctoren, Kjære?" — „Som Du vil," svarede hun mut; „men jeg troer, det er bedst, Du lader det være, for jeg har stor Mistanke om, at han ogsaa er Doctor for denne Jensen, som forleden skrev i „Flyveposten" og fortalte, hvad han havde sagt om Kopperne og Koppe-

Epidemien. Jeg har nok mærket ham det af. Han loe ogsaa forleden, da jeg talte om Koppe-Artiklerne i „Fædrelandet", og saa sagde han: „Veed De hvad, Fru Petersen! jeg er ogsaa for, at der skal oprettes et Koppe-Hospital, om der saa aldrig er en eneste Koppepatient, for kunne ikke Patienterne blive forsørgede, saa kunne dog Lægerne." Og saa satte han saadan et satyrisk Ansigt op og loe saa smørret. Jeg kan slet ikke lide ham mere, og havde han ikke taget sig saa net af Børnene, da de laae i Skarlagensfeber, saa skulde han saamæn ikke mere komme over vor Dørtærskel."

Den sidste Hjerteudgydelse, hvortil jeg aldeles Intet svarede, har, som det lader til, virket saare helbredende paa min Kone, og hun har ikke senere omtalt sine Kopper, saameget mere som Filipensen er forsvunden og har ikke efterladt noget synligt Spor. At jeg tier stille, kan De naturligvis nok vide, og dog har jeg i denne Tid i mit stille Sind beskjæftiget mig meget med Vaccination og sammes Anvendelse i andre Sager end just ved Børnekopper. Jeg har nemlig den Idee, at Vaccinen maa kunne anvendes ved den skandinaviske Idee. Det lader ikke til rigtigt at ville slaae an, og for at raade Bod herpaa, hvad mener De, om man saa tog lidt Vaccine hos en Dansk, en Svensk og en Normand, der alle vare ægte Skandinaver, blandede det sammen og brugte denne Vaccine til Indpodning hos os Danske, — troer De saa ikke, at Ideen muligen kunde gaae over i Blodet, og man saaledes kunde faae Skandinavismen fix og færdig, uden at der udkræves nogen Manuduction. De maa gjerne overlade Hr. Ploug Ideen, og muligen kan han ved sin Indflydelse hos Ministrene bringe det saa vidt, at der blev foretaget Experimenter dermed. Der kunde maaskee begyndes med de fire nordiske Universiteter.

Apropos om Børnekopper! Vil De hilse „den Berlingske Tidende", og takke den paa mine Vegne for det første Afsnit af Artiklen „Danmarks Forhold til Udlandet." Hvilken Originalitet i Fremstillingen, hvilken

dom paa nye Tanker! Ikke et Ord, som man har læst tidligere! Jeg længes efter Fortsættelsen, for atter at skue det Viisdoms Væld, der vil udqvælde fra denne ingenieuse Pen. Forresten mener jeg, at det andet Afsnit burde være affattet paa følgende Maade: „Man vil af det Foregaaende have seet, hvad vi mene, og hvor rigtigt Alt, hvad vi for mange Tider siden have sagt, er gaaet i Opfyldelse, ligesom vi overhovedet henvise til, hvad andre Blade have sagt om denne Sag, som det vil være for vidtløftigt at citere, saameget mere som det i Grunden er det Samme, vi tidligere have sagt for mange Tider siden." — Saadan omtrent burde 2det Afsnit lyde, og jeg troer, det vilde gjøre ligesaa megen Virkning som det første. Jeg giver Dem ogsaa frit Lov til at sende det til „den Berlingske" til at bruges offentligt, men rigtignok er jeg ikke saa ganske vis paa, at det vil blive trykt saaledes, som det skete med Sangeren Schrams private Brev, som jo i et Par Dage har beskjæftiget den dannede Verden i Kjøbenhavn. Jeg skal aldeles ikke indlade mig paa at tage Hr. Schram i Forsvar, han skulde ikke have skrevet Brevet, og havde han skrevet det, saa skulde have revet det i Stykker uden at sende det afsted. Men blev det afsendt, saa var det dog altid et Privatbrev, og hvorfor offentliggjordes det? Fordi det var uheldigt skrevet og indeholdt Vaaben mod Afskriveren selv. Jeg gad nok vide, om „den Berlingske" havde aftrykt en Privatskrivelse fra Hr. Schram i samme Anledning, saalydende:

Høistærede Hr. Redacteur af „den Berlingske Tidende!"

Med den mærkværdige Indsigt, Smag og Kundskab, der ialmindelighed betegner Deres Theateranmeldelser og Deres Dom i Kunstsager, har De i Nr. 303 af Deres ærede Blad omtalt det til Aftenen den 28de December ansatte Stykke, samt, som altid, paaberaabt hvad De tidligere havde skrevet om Nødvendigheden af Rollernes Doublering. Jeg skal

gjerne indrømme, at man stundom kan være Viismand for godt Kjøb, og at det seer meget stadseligt ud, saadan at give Raad mir nichts dir nichts, uden dog først at undersøge, om saadanne Raad lade sig udføre. Doubleringssystemet kan vist være meget hensigtsmæssigt ved Theatre, som ere helligede bestemte Fag — i nærværende Tilfælde Operaen — og som saaledes have et bethydeligt Personale at raade over. Men ved det kgl. Theater, hvor alle Fag have hjemme, der lader Doubleringssystemet sig vanskeligt, ja næsten umuligt anvende. For at holde mig til „Fra Diavolo", hvorledes mener De vel, at Rollerne heri skulde doubleres? Hvem skulde til Exempel doublere Liebes Rolle, maaskee Ferslev? Hvem Mad. Rosenkildes, maaskee Mad. Sødring? (Saa blev det ialfald i Familien). Hvem Phisters, maaskee Hvid? o. s. v. Og vare endog Doublanterne at finde, har De vel tænkt paa eller har De vel mindste Anelse om, hvilken Tidsspilde en saadan Doublering vilde medføre? Der maatte holdes det dobbelte Antal af det allerede i og for sig store Antal Prøver, og det alt for et Tilfældes Skyld, som muligen ikke indtræffer, at en af Doublanterne kommer til at anvendes. Thi det maa jo være Deres Mening, Høistærede, at alle Rollerne skulle doubleres, ellers nytter det jo til Ingenting. Og naar det saa kom til Stykket, efter lang Tids Forløb, at en af Doublanterne skulde benyttes i en snever Vending, saa var man muligen lige nær, thi det kunde nok hænde sig, at Vedkommende, i den lange Tid var kommen ud af Øvelsen og ikke kunde udføre Partiet eller ialfald udførte det saaledes, at man hellere maatte undvære Forestillingen. Andetsteds er det jo rigtignok de store Roller, paa hvis Doublering man især har Blikket henvendt i den Tanke, at det dog egentlig er paa disse at det meest kommer an; De, Høistærede, er maaskee af en anden Mening og vil, at de mindre og de ubethydelige Roller skulle doubleres: — lad

gaae, Enhver sin Smag, men saa maa jeg bede Dem bemærke, at Beppos, min Ubetydeligheds Rolle, ikke just kan siges at være ubetydelig, forsaavidt han har Soloparti i en stor Deel combinerede Numere og navnlig i Finalerne. Muligen mener De, at man godt vil kunne behjælpe sig uden hans Stemme, og at i fornødent Fald en af de andre Medvirkende kan synge sit eget og Beppos Parti paa eengang, — ja, saamænd — mig skal ialfald et saadant Forlangende ikke overraske, og man vil vel ogsaa, formedelst en saa kunstforstandig Stemmes Vægt som Deres, søge at fyldestgjøre samme.

Hvad iøvrigt mine pludselige Sygdomstilfælde angaaer, som De, Høistærede, med Rette dadler, saa skal jeg beflitte mig paa en passende Hygieine og i dette Øiemed aldrig forsømme at læse den Berlingske Kunstanmeldelser.

Ærbødigst o. s. v."

Jeg troer ikke, at ovenstaaende Brev, selv om det var blevet tilsendt Berlingske privat, var blevet optaget i Bladet; men hvem veed, det var muligt et Forsøg værd, og jeg vil gjerne overlade Hr. Schram samme, for at han kan benytte det i nævnte Øiemed. Iøvrigt er det ret pudsigt, at den Schramske Controvers netop finder Sted paa en Tid, da en Deel af Pressen, en lille Deel deraf, nemlig „Dagbladet", søger at opnaae Hofernes Grønhed hos Theaterpersonalet ved at betitle Damerne Fruer og Frøkener. Hr. Bille har nemlig reist udenlands — som bekjendt — han har været i London og hørt til sin store Forundring, at Alverdens Damer, lige fra Den til Den, kaldes Miss eller Mistress; han har været i Paris og hørt, at alle Damer kaldes Mademoiselle eller Madame, og da han formodentlig mener at burde gjøre nogen Nytte for de Reiersenske tre hundrede Rigsdaler, saa vil han gjøre sin Opdagelse anvendelig her hjemme, som skeet er. Jeg har naturligviis Intet imod, at Damerne ved Theatret kal-

des Fruer og Frøkener, naar det var en virkelig — Forfremmelse, men naar man nu læser Hr. Billes aandrige Udvikling i sin „forrige Uge", saa kommer man til det Resultat, at Udnævnelsen næsten er en Compliment de boeuf. Og jeg troer ogsaa, at man alene for Smagens og Realitetens Skyld bør holde paa „Madamen" og „Jomfruen", thi hvad den sidste Benævnelse angaaer, saa er jeg saa fri at antage, at den nu er mere fortjent end i gamle Dage, da Alle kaldtes Jomfruer.

Ærbødigst
Petersen,
Fuldmægtig.

XV.

Den 6. Febr. 1857.

Høistærede!

De har ikke i længere Tid hørt fra mig. Aarsagen er simpelthen den, at jeg ikke har været oplagt til at skrive, eftersom jeg ikke har været fri for en vis melancholsk Sindsstemning, som man undertiden hensættes i, uden at man egentlig veed, hvorfor eller hvoraf den kommer. Almindeligt antages Sligt at have sin Grund i en svækket Fordøielse, i for megen Stillesidden og desl. Jeg derimod troer, at det staaer i Forbindelse med en vis Forudanelse om noget Slemt, der skal komme, og jeg har ogsaa i disse Dage faaet Bekræftelse paa, at

det, idetmindste hvad mig angaaer, ikke har været ganske ugrundet. Den 30te Januar er Capitelstaxten sat, og Bygget er noteret til 5 Rd. 74 ß, altsaa 1 Rd. 4 ß mindre end ifjor. Saaledes har jeg som Fuldmægtig under det Særlige den glimrende Udsigt, at faae omtrent 80 Rd. mindre i Dyrtidstillæg end jeg havde ifjor, og det uagtet min Vært har været saa artig at lægge mig 20 Rd. paa i halvaarlig Huusleie paa Grund af det rene Vand, der engang skal afløse det skidne, medens derhos Smørret er ligesaa dyrt som ifjor, Kjødet ligesaa, Sukker, Caffe o. s. v. ligesaa, ikke at tale om, at Skomagerne ere blevne enige om at tage høiere Betaling for deres Arbeide, hvilket jeg aldeles ikke kan fortænke dem i. Det Eneste, som nu er billigt, er Kornet, og det synes næsten, at det er blevet det for at chicanere os stakkels Embedsmænd under det Særlige, der af Skjebnen ere tvungne til at blive deelagtige i Rigsdagens snilde Bygberegning. Og at Sligt skal hændes mig, der er saa oprigtig Heelstatsmand som Nogen! Medens de ærede Herrer under det Fælles ved Rigsraadets Assistance have sikkre Indtægter, der ikke rette sig efter Kornets Stigen eller Falden, ere vi derimod afhængige af Vind og Veir, af en daarlig Høst, af Kornjobberiet, kort sagt af de forskjelligste Chancer; og det kalde de vise Herrer, som regjere os, at betrygge Embedsmandens Stilling! Vidste jeg det ikke bedre, saa kunde jeg næsten troe, at Ministeriet ved at gaae ind paa Bygberegningen saa smaat har villet virke til Fordeel for Fællesforfatningen og give et praktisk Fingerpeg for, at det dog er meget bedre at være i Rigsraadets Vold end i Rigsdagens. Jeg troer ogsaa, at der ikke kunde erhverves saa faa Proselyter for Heelstaten, naar det vedtoges, at de Embedsmænd, som ere eiderdanske, skulde være under det Særlige, og de, som ere Heelstatsmænd, under det Fælles. En saadan Ombytning eller Anbringelse vilde i Grunden kun være en simpel Retfærdighedshandling og tillige staae i en passende Harmoni til flere politiske Tænkemaaders Beskaffenhed. Det

Særlige: Eiderdansk; det Fælles: Heelstatligt, saa tilveiebragtes en skjøn Balance. De Embedsmænd, som ingen af Delene ere eller maaskee ere begge Dele, kunde komme i Betragtning som Ministeraspiranter.

Nu veed De Grunden, Høistærede! til min melancholske Sindsstemning, hvilken ikke er forsvunden trods adskilligt — for mig og mine Lige — ret Morsomt, der er passeret og skrevet offentligt i de sidste fjorten Dage. Dertil hører den saa venskabelige Strid, der er ført mellem de agtbare Blade „Fædrelandet" og „Dagbladet". Jeg er meget godmodig, som De veed, af et forligeligt Gemyt. Og dog kunde det ikke falde mig ind ved at overvære denne Strid at sige med Holberg: „Vil I forliges, I Skabhalse!" Striden har været af forskjellig Natur. Først angik den det skandinaviske Spørgsmaal, om hvis Opfattelse de ere noget uenige. „Fædrelandet" er jo som bekjendt for en dynastisk Union, „Dagbladet", der den 15de September ifjor var omtrent for noget Lignende, skiftede Mening den 16de og har siden til saare stor Bedrøvelse for sin „ærede" Collega forfægtet den modsatte Anskuelse. Der er faldet haarde Ord fra begge Sider, og det gik saa vidt, at „Fædrelandet" truede med at give sine bekjendte korte og fyndige Svar, hvorpaa De, Høistærede! adskillige Gange har faaet Kjerneprøver. Dernæst røg „Fædrelandet" og „Dagbladet" sammen, fordi sidstnævnte havde railleret med Folkethinget og hugget endeel af Medlemmerne over Næsen formedelst deres formeentlige Snakkesalighed. Jeg skal aldeles entholde mig fra at udtale min Mening om denne interessante Strid, som „Dagbladet" med Hensyn til, at dets Redacteur beskriver sig selv som henhørende til „os Constitutionelle", neppe høster stor Anseelse af at have yppet, undtagen maaskee Anseelsen af at høre til den „blaserede Ungdom"; men jeg kan dog ikke undlade at bemærke, at det klæder „Dagbladet" saare ilde at bebreide Andre Snakkesalighed, naar det dagligt i to, tre, fire lange Spalter om Dit og om Dat giver denne Lyde tilkjende. Disse ledende

Artikler, disse Betragtninger over det til det Almeennyttige Sigtende vække paa eengang Fortvivlelse og Beundring, Fortvivlelse fordi man skal gjennemlæse dem og i dette Hav af Ord skal fiske den egentlige Gjenstand eller Tanke frem, som hviler paa Bunden, — Beundring, fordi man ikke kan begribe, hvordan dette Ordsqvalder tilveiebringes, der anvendes til at udtrykke de simpleste Tanker. Det er: „Lars, træk mig mine Støvler paa", gjengivet med Trimulanter i alle mulige Tonarter. Den samme Snakkesalighed aabenbarer sig, naar Æsthetiken behandles, navnlig det Dramatiske, hvilket jo som bekjendt skeer i Kjælderetagen under Skiltet „I forrige Uge". Her blive Tankerne (De seer, jeg er saa artig at kalde dem Tanker,) ligesom lagte paa en Strækkeseng og trukne og pinte ud i det Uendelige, for at den tilbørlige Længde kan opnaaes. Et vakkert Exempel herpaa var saaledes Anmeldelsen af Stykket „Ude og hjemme", hvilken Anmeldelse foruden hine omtalte Egenskaber tillige udmærkede sig ved et længselfuldt sentimentalt Tilbageblik paa den Tid, da Hr. C. St. A. Bille laae ved Brystet. Et lignende Tilbageblik findes i Skildringen: „Kjøbenhavn siden 1843", der skal være en Apotheose for salig afdøde Capt. Carstensen og vise, hvilken Indflydelse han har havt paa det offentlige Liv i Danmark. Ifølge „Dagbladet" har Danmark i de sidste to a tre Aarhundreder ikke havt nogen saa stor Reformator at opvise som Capt. Carstensen. Han har befordret Almeenaandens Vækkelse, Kornprisernes Stigen, den skandinaviske Idees Fremkomst, Nationalvelstandens Tiltagen, det constitutionelle Livs Udvikling og meget Andet. Men denne Anerkjendelse har „Dagbladet" været utaknemmelig nok til først at lade Manden blive tildeel efter hans Død; i levende Live hørte derimod Carstensen til dem, som „Dagbl." viste sin særdeles Unaade baade som Entrepreneur for Grundlovsfesten og som Forlystelses-Entrepreneur paa Klampenborg og i Hippodromen. Iøvrigt maa det indrømmes, at hiin poetiske Artikel: „Kjøbenhavn siden 1843", indeholder adskillige

saare sindrige Betragtninger, saasom over den forfærdelige Omstændighed, at vi ingen Dampskibe have paa Indsøerne i Byens Omegn (Sortesø, Peblingesø eller maaskee den udtørrede St. Jørgens Sø?), Beklagelse over, at Amager er et for Kjøbenhavnerne aldeles ubekjendt Land, den Bemærkning at vi „have faa og daarlige Omnibusser, i hvilke intet Menneske kan kjøre for Fornøielse" o. s. v. Det er Tanker, ikke sandt, som idetmindste have det Fortrin at være originale, og med Hensyn til hvilke Hr. Bille med samme Grund kan rose sig af at være første Opfinder som de, der stadigt i Adresseavisen avertere om at være første Opfindere af den Kunst at sye Silkehandsker af gamle Silkestrømper.

Til Slutning kan jeg ikke undlade med „Fædrelandet" at udtale min Harme over de „finantsielle Spækhøkere" i Folkethinget, som vare saa nedrige ved anden Behandling af Tillægsbevillingen for 1856—57 at volde, at Hr. Advocat Brock foreløbigen gik Glip af den ham tiltænkte Nationalbelønning af 3000 Rd. som Actor i Rigsretssagen. At han har gjort sig fortjent dertil, kan der vel ikke være deelte Meninger om — uagtet man jo rigtignok har seet det Horrible, at der dog var to Meninger, ja hele tre; naar der tages Hensyn til, at de, som bleve borte eller ikke stemte, jo ogsaa gave en Mening tilkjende. Han var udkaaret til at betegne Mænd som Ørsted, Bluhme, Sponneck, Tillisch o. fl. som Høiforrædere; Sligt maa vist have kostet ham uhyre Overvindelse og et blødende Hjerte, det sagde han jo ogsaa selv i Anklagen, og en saadan Overvindelse og et saadant blødende Hjerte kan dog ikke vurderes ringere end til 3000 Rd. foruden det lovbestemte Salair. Og desuagtet negtede de 36 ham Nationalbelønningen, og saa kom ovenikjøbet „Dagbladet", efterat Sagen var afgjort, og yttrede med spartansk Ligefremhed, at Sagen burde være afgjort, som den var afgjort. Bladet kunde vel ikke ved denne Leilighed sige som den „Berl. Tid.", at det havde sagt det Samme tidligere, thi det havde aldeles ikke sagt Noget iforveien, men havde det ikke sagt,

saa havde det maaskee tænkt — det Modsatte, indtil Ministeriets Mening kom for en Dag.

Men alligevel kan Hr. Brock maaskee faae sin fortjente Belønning. Vore Lovgivere ere ikke altid urokkelige, hvorom f. Ex. Sagen om Theatrets Ombygning vidner. Dengang blev jo Folkethinget opfordret til in pleno at tage Skuepladsen i Diesyn, om hvilket Diesyn der fortælles de morsomste Historier. Nu er maaskee noget Lignende skeet ved Nationalbelønningen.

Ærbødigst

Petersen,
Fuldmægtig.

XVI.

Den 25. Februar 1857.

Høistærede!

Jeg husker ikke, om Scribes Stykke „Kammeraterne" var iblandt den uendelige Masse, som ved Saisonens Begyndelse stilledes i Udsigt til Opførelse paa det kgl. Theater af den „Berl. Tid.", der desuden havde den Godhed at love Abonnenterne Fru Heiberg som Trækplaster for Logernes Afgang; men det anseer jeg som givet, at det vilde have været overmaade tidssvarende, om man paa den Tid, Sagen om Rigsretssalairet var for i Folkethinget, havde opført det nævnte Stykke. Man vilde da ret have forstaaet dets Heelhed og vurderet dets Enkeltheder. Hvilket Bifald vilde f. Ex.

ikke en Replik som Dr. Bernadets have høstet, hvor han kaster sig mellem de noget uenige Kammerater og raaber: „Men mine Herrer, hvad ville vel Nuancerne i Meningerne sige! Hvortil disse Discussioner, som vække Splid og skade os? ... Her er kun Kammerater, Venner! Venskabet har kun een Mening ... og har den to og selv flere, desto bedre. Man har da Støtte og Protection i alle Partier; man holder hinanden gjensidigen opreist og med saamegen mere Fordeel, som man har Mine af at bekæmpe hinanden ... De er for Keiserdømmet ... De for Kongedømmet ... De for Republiken, og jeg for Alt ... En skjøn, en beundringsværdig Forbindelse, og saameget mere solid, som den har til Grundvold hvad der er det Respectableste i Verden — vor egen Interesse!" Vilde man ikke komme uvilkaarligen til at klappe i Hænderne og raabe Bravo, naar man istedetfor Bernadet tænkte sig f. Ex. Hs. Høiærværdighed Hr. Biskop og Underviisningsdirecteur Monrad i det Øieblik, han hverver Stemmer for Indstillingen om Rigsretssalairet, hvorledes han taler til J. A. Hansen, til Tscherning, hvorledes han tager Rimestad hen i en Vinduesfordybning, og hvorledes han ikke forsmaaer at sende et bønfaldende Blik hen til Dr. Geert Winther eller at kjæle for Hr. Gomard. Men dermed ophører ogsaa Sammenligningen, vel ikke ganske mellem Charaktererne, men mellem Resultaterne, thi Dr. Bernadet var heldig i sine Bestræbelser, Underviisningsdirecteuren uheldig. 45 mod 44 Stemmer ødelagde Nationalbelønningen, og alle Bestræbelser vare spildte. Og det Sørgeligste af Alt var, at Hs. Exc. Cultusministeren skulde være den 45de. „Ogsaa Du, min Søn Brutus, som jeg har fulgt igjennem Tykt og Tyndt, som jeg har gjort Veien let og bortrydet Tornene for, saa at Du nu vandrer paa Roser, ogsaa Du en finantsiel Spekhøker!" — Men de flotte Grosserere, de, som ødsle med Finantserne, de tabte Mælet af Forskrækkelse. Hvert Øieblik ventede jeg at see Hr. Alfred Hage den Første reise sig og erklære med sin bekjendte klangfulde

Røst: „Jeg giver de 3000 Rd., jeg selv! Jeg lovede jo at betale Omkostningerne, hvis vi tabte!" Men det gjorde han, som sagt, ikke, formedelst at han tabte Mælet. Og da Klingbeutelen skulde gaae omkring, da var Virkningen af Forskrækkelsen endnu i den Grad tilstede, at han ikke evnede at nævne mere end de to første Ziffre af de 3000 Rd.

Beklagelsesværdige Begivenhed! Og Efterveerne ville længe lade sig mærke, især nu, da baade Tscherning og Brødreparret Hage ere enige om i J. A. Hansens Blad at rive det Slør istykker, der skulde skjule Trafiken, og desangaaende at sige hinanden adskillige Artigheder. Imidlertid kunne Ophavsmændene til denne saare opbyggelige Sag trøste sig med, at slige Fremtoninger i vort bevægede Liv meer eller mindre hurtigt glemmes. Naar man vil holde Revue over, hvad der herhjemme i vort Mikrokosmus er passeret af Betydeligt i de sidste tre til fire Aar og nu næsten er gaaet i Glemmebogen, saa vilde man faae en artig Fortegnelse. Som Exempel nævner jeg Fremtoningen „Om det Skjønne" af Hr. Høedt, der jo selv er en Fremtoning, hvorfor den har desto større Krav paa Opmærksomhed. Denne viste sig ogsaa i Bogens tvende Oplag, som med en sjelden Hurtighed kom ud efter hinanden, men Tegnet paa et langt Liv, der mere end i de tvende Oplag viser sig i et tredie Oplag, det nemlig, som findes i Folks Hukommelse, det blev ikke til. Det er tungt, og dog er det sandt, at man ikke taler mere „Om det Skjønne", og Erindringen derom vil kun kunne frelses, naar Hr. Høedt, som jo nu er med at dirigere Theatret under Navn af Elev-Instructeur, sørgede for, at „Richard den Tredie" blev opført. Saa vilde man komme til at huske paa „Hesten" hos Richard den Tredie, og i Anledning af samme Hest paa den bekjendte Note i Bogen „Om det Skjønne", for hvis Skyld det „springer lige i Øinene" at samme Bog er bleven til. Den sindrige Fortolkning, Hr. Høedt har udspeculeret angaaende det nævnte Sted i Richard den Tredie, som

indtil Dato (Hr. Barfod vilde behageligst underrette Publicum om, paa hvilken Dag Bogen „Om det Skjønne" udkom) er bleven pinendegalt opfattet, staaer ved Siden af eller maaske endog over Tiecks med Hensyn til Lady Macbeth, som hos ham gaaer og gjælder for en saare respectabel Kone og værdig Huusmoder. Folk ere naturligviis forblindede og ville sagtens ligesaa lidt gaae ind paa Hr. Høedts Fortolkning, som de nogensinde ere gaaede ind paa Tiecks. Imidlertid undrer det mig, at Hr. H., som jo i den uævnte Bog har viist sig saare bibelfast, ikke har baaret sig ad som de gamle Bibelfortolkere, der ved et eller andet mørkt Sted opstille flere Conjecturer. Han kunde da have givet den Formening Rum, at Shakspeare muligen ogsaa har nedskrevet de berømte Ord: „En Hest, en Hest, mit Kongerige for en Hest!" i Forudanelsen om saadanne Fortolkere, der ville endevende hans Tanker, og som han for enhver Priis kunde ønske at slippe bort fra.

Ja, Alting glemmes, vel ogsaa Baron-Blixen Fineckes Bog, uagtet ogsaa den er udkommen i to Oplag. Man siger, at den praktiske Hensigt med denne praktiske Bog skulde være den, at bringe Skandinavismen i Glemmebogen eller ialfald dens Maal; men Ulykken er, at det svenskfindede Parti husker nok, hvad det vil huske, og det lader sig ikke let spise af med Vexler, trukne paa Evigheden eller paa to a tre Secler. Dynastierne bryder det sig kun lidet om, og hvad der er „praktisk" om to hundrede Aar, kan ogsaa godt være praktikabelt nu. Foreløbigt holder det sig til Arronderingsprojectet, og det skulde aldeles ikke have Noget imod, at Holsteen og Lauenborg skiltes fra Danmark og blev — en Republik, som en i „Fædrelandet" aftrykt Correspondance fra Times meget snildt har hittet paa. En nordthysk Republik, o hellige Enfoldighed. Iøvrigt viser det sig, at „Fædrelandets" og „Dagbladets" skjønne Bestræbelser for at stille den danske Thronfølger i et vakkert Lys finde Efterligning i Sverrig. Jeg er forsynlig, derfor har jeg i den senere Tid lagt mig efter

at læse Svensk og er nu kommen saa vidt, at jeg kan stave mig igjennem en svensk Avis. Saaledes er jeg kommen efter, at Aviserne derovre ikke alene med den største Redebonhed snakke efter, hvad de nævnte Organer fortælle om Kongehuset og om Thronfølgeren lige indtil „Dagbladets" Beretning om, hvordan han forlod Circus, men tillige finde Exemplet saa fristende, at de ogsaa begynde at skjælde ud paa deres egen Thronfølger. De give ham saaledes Skyld for, at han har foranlediget en Capitains aldeles ufortjente Afskedigelse, og tilføie den vakkre Bemærkning, at han, Vicekongen af Norge, altid gjør en eller anden Ulykke, naar han en Stund opholder sig i Sverrig.

Alting glemmes: ogsaa Billes Reise (som for Guds Skyld ikke maa forveksles med Billes Reise om Jorden paa Galathea), hans Breve og hans Foredrag i Industriforeningen, som ere udkomne i nitid Udgave hos Reitzel. Men mærkeligt nok har „Berl. Tid.s" Redacteur, som ellers har en saa god Hukommelse, med Hensyn til denne Bog gjort sig skyldig i en besynderlig Glemsomhed. Han har nemlig, ligesom ved den Sorøeske Fæstesag, glemt at komme med den belovede Fortsættelse af en Artikel, hvori han roser det nævnte Billeske Skrift, og fortæller, at det var en skjøn Gjerning af det Reiersenske Fond at give Hr. Bille Reiseunderstøttelse. Men, som sagt, Fortsættelsen er udebleven, og jeg tillader mig i den Anledning at fremkomme med den Conjectur, at Hr. Redacteuren først efterat den første Deel af Anmeldelsen var trykt var bleven vaer, at han selv paa sidste Side af Bogen fik slemt paa Hovedet. Deri ligger en lærerig Advarsel, ogsaa for Dem, Hr. Redacteur, om at læse de Bøger heelt igjennem, som De anmelder i Deres Blad.

Har De hørt Nyheden om et i disse Dage fra neden af foretaget Statscoup, hvorved Rigsdagen, foruden dens tvende Kamre, har faaet et tredie under Navn af „Hospitalskamret", som holdes hos Amtmand

Lehmann, der ligger syg paa Frederiks Hospital? Troer De det ikke, saa kan De bare læse „Fædrelandet" for itorsdags.

Ærbødigst

Petersen,
Fuldmægtig.

XVII.

Den 9. Marts 1857.

Høistærede!

I den kgl. privilegerede Almanak for Aaret 1857 er der ved den Dag idag, Mandagen den 9de Marts, noteret, at det er de 40 Riddere. Jeg vilde ønske for min egen og hele Verdens Skyld, at det ligesaa vel var en Feiltagelse af vor ypperlige Astronom Prof. Pedersen med denne Angivelse, som det har været med Markederne, hvormed der, som bekjendt, er skeet en saadan Confusion, at de arme Provinbsbyer hverken vidste ud eller ind og først bleve lidt beroligede, da Indenrigsministeriet gjorde opmærksom paa de ved denne Leilighed begaaede slemme Trykfeil. Men forholder det sig, imod Formodning rigtigt, at 9de Marts er de 40 Ridderes Dag, saa Gud hjælpe os Allesammen! Saa maae vi jo, ifølge den historiske Tradition og velbegrundede Erfaring, være belavede paa i 40 Dage at have et ligesaa forfærdeligt Veir, som det er idag, med Snee, Blæst og Frost — hvilket iøvrigt har bevirket, at jeg

med Grund har anseet mig fritaget for at gaae paa Comptoiret, og har derfor lidt Otium til at underholde mig med Dem, Høistærede! Noget, som jo ikke er skeet i længere Tid. Men De maa ikke vente noget Morsomt, noget Underholdende — tvertimod! et saadant Guds Veir vækker kun melancholske Tanker, og naar man, som jeg i denne Tid, netop er tilbøielig til Melancholi, „omspændt af Tvivl og mørke Tanker", saa er det ikke saa underligt, at man, formedelst et saadant Veir, seer Alt Graat i Graat, ja næsten Sort i Sort.

Bemeldte Prof. Pedersen har jo rigtignok i en Afhandling, jeg troer det var i „Dansk Folkekalender", sagt, at det har slet Intet at betyde med de saakaldte Mærkedage, saasom 40 Riddere, Syvsoverdag o. s. v., og at det kun er aldeles tilfældigt, naar det træffer ind, at Veiret den paafølgende Tid bliver det samme som paa de nævnte Dage. Men jeg holder ved min Barndomstro, som baade min Fader og Moder have indprentet mig, og som hele Familien Petersen, med Undtagelse af den nævnte Professor, har hyldet siden Arildstid. Indtil videre troer jeg derfor paa de 40 Riddere — og saa hvilke Udsigter! Snee, streng Frost og Blæst hver evige Dag 40 Dage i Rad, ikke en eneste Dag Solskin, trods Herschels Spaadom om det Modsatte. Saa maa det absolnt gaae tilbage med Verden og med Menneskeheden, og det er jo ogsaa ganske i sin Orden, at det skeer, thi som bekjendt er Verden sin Ende nær. Jorden staaer nok til Paaske, ja endog til Pintse, men en Uge eller to efter Pintse, saa gaaer den fløiten. Den franske Naturkyndige Babinet har jo paastaaet og med den største Grundighed beviist, at den 13de Juni kommer en Comet Jorden saa nær, at et Sammenstød er uundgaaeligt. Ligesaa mener han, at Jorden vil trække det korteste Straa og aldeles ikke kunne staae sig, at den vil tabe Balancen omtrent som „Dagbladet" som ministerielt Organ, blive kylet ud af sin Bane og aldeles slaaet i Stykker. Det Eneste, som

muligt vil kunne forhindre denne frygtelige Katastrophe, er, om Cometens Tiltrækningskraft ikke er saa stor, som Hr. Babinet beregner; men dette er som sagt uberegneligt, og foreløbigt maa man være belavet paa, at Jorden ikke staaer længere end til den 13de Juni.

Derfor har jeg ogsaa besluttet at benytte den Smule Tid, jeg har tilbage, paa bedste Maade, at kaste Melancholien overbord, ikke bryde mig om Fremtiden og lade Violen sørge. Jeg vil tage paa Maskerader — i hvilken Anledning jeg beder Hr. Kammerraad Lange give endnu en 10de og en 11te — gaae paa Komedie, om ogsaa Repertoiret vedbliver at være ligesaa tarveligt som hidtil, besøge Casino og klappe ad dette Bøghske Mesterværk „Kalifen." Jeg vil ikke bryde mig om, at jeg ved Bygsystemet har mistet en 80 Rd. af min Gage, og jeg vil organisere et storartet Creditsystem hos mine forskjellige Leverandeurer i Forvisning om, at Cometen ved et Slag med sin Hale vil paatage sig den Uleilighed at qvittere. Endvidere vilde jeg, som sand Menneskeven, tillade mig at opfordre mine Medmennesker til at bære sig ad som jeg og ikke bryde sig en Døit om Fremtiden. Man bør i den korte Tid, man har tilbage at leve i, spare sig unyttige Sorger og Bekymringer. Jeg vil for Exempel tilraade Ministeriet, at det, naar dets Bestræbelse for at stille de tydske Storagter tilfreds skulde lønnes med en Trudsel om den af det dybt bekymrede „Fædreland" i Udsigt stillede Indblanding af det tydske Forbund, da ikke skal lægge sig Sligt paa Sinde, saasom den bestemt ikke vil kunne finde Sted før efter den 13de Juni. Endvidere vil jeg tilraade Hr. Ploug, som jo ogsaa er mit Medmenneske, at være aldeles ubekymret med Hensyn til den skandinaviske Idees Virkeliggjørelse, thi naar Jorden forgaaer, saa blive vi alle Skandinaver, saasom der ingen Forskjel bliver paa os her i Norden, og forgaaer ikke Jorden, saa kunde det muligt være, at Cometens Ankomst bevirkede det „praktiske" Resultat, at Danmark ved en deraf frembragt Naturrevolution blev landfast med

Sverrig=Norge, og at saaledes et sammenhængende Skandinavien blev til, medens paa den anden Side Eideren eller muligt Trenefloden blev saa dyb, at man paa en ganske naturlig Maade skiltes ved et generende Appendix. Hr. A. Hage kunde jeg fristes til at tilraade at ophøre med sin Indsamling til Erstatning af det saa skammeligt tabte Rigsretssalair; det var jo en overmaade beleilig Maade at trække sig ud af Sagen paa, naar man angav som Grund, at det Stykke Sølvtøi, som var tiltænkt Actor, dog ikke kunde blive færdigt førend Jordens Undergang. Min specielle Ven og Velynder, Hr. C. St. A. Bille, vil jeg naturligviis ikke fordriste mig til at give Raad, da han jo selv veed Raad for Alting, men Et er at raade, et Andet at fraraade, og saa vil jeg tillade mig at opfordre ham til ikke at ødsle med sit Vid i den Grad, som han i den sidste Tid har gjort, f. Ex. i Anledning af Storkenes Ankomst og Prof. Tschernings paadigtede Død, thi ellers risquerer han at blive udtømt og at gaae ad undas inden Cometens Komme. Item turde jeg formene, at Entrepreneurerne for Anlæget af Gas= og Vandværkerne endnu mindre skulde forhaste sig, end de tidligere have gjort, thi har det varet saa længe, inden vi have faaet Gas og Vand, saa kan det vel ogsaa vare Dyrehavstiden med. Den kongl. Theaterdirection, og navnlig Hr. Christensen, vilde jeg tilraade at give Casino Lov til at opføre alle Holbergs Komedier. Hr. Christensen fik da idetmindste Tak forud, Casino kunde, af den bekjendte Aarsag, ikke benytte sig af Tilladelsen, og Hr. Christensen vilde da see sig forskaanet for de bekjendte Artigheder, Casinos artistiske Directeur offentligt vilde hilse ham med efter Opførelsen. Den store Politiker og danske Patriot Hr. Constant Dirckinck=Holmfeld, Baron, vilde jeg raade til at høre op med sin „Kopenhagener Zeitung"; efter den 13de Juni vil dette hæderlige Blad blive læst omtrent ligesaa lidt, som det nu læses, og som Redacteur af et saadant Blad

at gaae over i Evigheden, det kan jeg dog ikke engang ønske Hr. Dirckinck-Holmfeld.

Der er endnu adskillige Andre, hvem jeg kunde ønske at give Raad med Hensyn til den forventede Katastrophe, men min Tid tillader mig ikke at fare videre fort. Dog endnu et Raad til Dem, Hr. Redacteur! Skulde Verden blive forskaanet for Undergang, saa vil jeg bede Dem om at erindre mit Honorar, men helst forinden.

Ærbødigst
Petersen,
Fuldmægtig.

XVIII.

Den 4. April 1857.

Høistærede!

Seer De, han fik det dog! Jeg skal sige Dem, det kommer af, som jeg antager, at Hs. Excell. Justitsministeren er Fatalist; han troer paa en Forudbestemmelse, og ligesom han formodentlig mener, at det har været indtegnet i Skjebnens Bog, at Forhørsacterne i den Sommerske Sag skulde velvilligt overlades Hr. Ploug til velvillig Afbenyttelse, saaledes har han indseet, at det hverken kan nytte at modsætte sig Skjebnen eller Amtmand Lehmanns bestemte Villie, og han har derfor flyttet Herredsfoged Torxverdt fra Kolding til Storehedding. Denne Forflyttelse eller Forfremmelse er saaledes aldeles ingen Belønning for Hr. Torxverdts

Meriter samt store og gode Gjerninger, den er ikke skeet, fordi Hs. høie Naade Amtmand Lehmann fandt, at Amtet ikke kunde være tjent med Koldings Herreds-foged, den er simpelthen gaaet for sig, fordi Hs. Excell. Justitsministeren troer, at det saa skal være, at Ingen undgaaer sin Skjebne —

„Mod hvilken man omsonst sig stræber at bevæbne,"

at ligesom det er Hs. Excell. Justitsministerens vid-underlige Bestemmelse at være Justitsminister for Konge-riget Danmark, saaledes har det været Kammerjunker Toxwerdts Bestemmelse at blive Herredsfoged i Store-heddinge. Dermed forklares ogsaa de forskjellige Sær-syn i Justitsministerens Embedsførelse, der have vakt Forbauselse. Naar han f. Ex. har undladt at lade de Blade sagsøge, som have tilladt sig at sigte den danske Thronarving for Forræderi, saa veed man nu, at det ikke var af Hensyn til disse Blade og deres Fortjene-ster af det nuværende Ministerium, men fordi han meente, at det var deres Skjebne ikke for en saadan Bagatels Skyld at sagsøges, og naar han f. Ex. af-skedigede nogle Høiesteretsassessorer, saa var det ikke fordi de havde stemt for de afgangne Ministres Fri-findelse, Gud bevares! men fordi det nu engang var bestemt, at de skulde afskediges, og naar han ansatte S. T. Hr. Justitsraad Flensborg som Politimester i Kjøbenhavns Amts fede nordre Birk, saa skete det ikke, fordi Justitsraaden er en af Eiderdanismens Grund-piller, eller fordi han klart havde indseet de forrige Mi-nistres gruelige Forbrydelser og voteret i Overeensstem-melse dermed, nei, det var engang optegnet i Stjernerne, at Justitsraaden, uden Hensyn til, om han tog sig godt ud som Politimester eller ikke, skulde være Politime-ster, og saa blev han ogsaa Politimester i nordre Birk. Nu veed De Grunden, Høistærede! og derfor vil jeg raade Dem til at tie fremdeles stille, hvis lignende Særsyn atter skulde forekomme i Justitsministerens Em-bedsførelse. Han gaaer efter sin Overbeviisning om,

at det saa maa være, og han er angerløs, om ogsaa Tilskueren er nærved at tabe Næse og Mund af Forbauselse. Men hvad mig angaaer, saa mener jeg ved disse Oplysninger at have grundet Krav paa Hs. Excellences Erkjendtlighed, idet jeg saaledes offentligt har givet en Forklaring af hans Fremgangsmaade, som han maaskee selv ikke har tænkt sig, en Forklaring, som i Fremtiden, haaber jeg, vil frie Hs. Exc. for al videre Tiltale fra Deres og Ligesindedes Side.

Men nu om noget Andet. Jeg har i et af mine tidligere Breve udtalt min billige Sorg over de Differentser, der ere opstaaede mellem de to meget ærede Organer „Fædrelandet" og „Dagbladet", og jeg maa nu yderligere beklage, at Brudet med hver Dag bliver saa dybt, at det næsten er ulægeligt. For et Par Aar siden, da det unge „Dagblad" var haabefuldt, i den Tid, som nu kaldes for Ministerstormeriets, da herskede der den skjønneste Harmoni mellem hine to Repræsentanter for det „liberale" Parti. Skjældte „Fædrelandet" Nogen ud om Aftenen, saa kunde man være vis paa den næste Morgen i „Dagbladet" at see omtrent det Samme gjentaget „auf eine andere Manier." Det gamle danske Mundheld: „Saa Griis grynter efter som gammel So fore", fandt i dette Forhold en skjøn Forklaring. Men ak! hvor har ikke dette Forhold forandret sig! Nu er det omvendt, i den Grad omvendt, at Hr. Bille stundom Morgenen efter giver Hr. Ploug paa Hovedet for det, han kom med Aftenen iforveien. Entente cordiale er aldeles gaaet istykker, og de tvende Stormagter ligge i Haarene paa hinanden, saa Hjertet maa bløde. Men hvad kan være Aarsagen? vil De spørge. Det skal jeg sige Dem. De ærede Blade ere enige i det Væsentlige, at vi have et udmærket Ministerium, saasom det er kommet efter det forrige; men de ere uenige i det Uvæsentlige, det er Ministeriets Politik og Holdning. „Fædrelandet" er ministerielt, men vil ikke være det; „Dagbladet" er ogsaa ministerielt, og

vil være det — for enhver Priis. Seer De, deraf kommer Uenigheden.

Men „Dagbladet" vil ikke alene være ministerielt, det vil ogsaa være indsigtsfuldt, og det vil være aandrigt og galant. Pro primo indsigtsfuldt: Hvilket Væld af Kundskaber udkrammede det ikke forleden, da det skulde bevise, at Hr. C. St. A. Bille i sine berømte Skizzer fra England havde oversat rigtigt af Quarterly Review ved at anføre, at der i London er opkommet Ildebrand ved, at Høivandet har hedet Kalken i en Muur saaledes, at Jernkramperne bleve rødglødende, hvorfra Ilden da forplantede sig til Bjælkerne. Jeg forstaaer ikke Engelsk og kan derfor ikke yttre nogen Mening, om Oversættelsen er rigtig, men jeg har saa stor Respekt for Hr. Billes Kundskaber, at jeg holder paa ham mod Alverdens Chemikere, om de ogsaa paastaae, at Vand aldrig kan antænde lædsket Kalk. Saaledes min Fætter, der er Cand. polyt.; han loe, da jeg viste ham Stedet, og sagde: Det er noget Vrøvl, saa vilde det jo være yderst farligt at boe i alle murede Bygninger. Og da jeg saa spurgte ham, om de ikke muligen i England murede med ulædsket Kalk, saa loe han mig lige op i Øinene og gik sin Vei. See, det er Takken for, at man tager Parti for Hr. Bille, jeg har ogsaa forsvoret at gjøre det, og dog kom jeg igaar i stor Fristelse, da en Mand, som jeg ikke vil nævne, saasom nomina sunt odiosa, paa et offentligt Sted, hvor jeg nød en Kop Formiddags-Caffe, nær havde kastet mig „Dagbladet" i Hovedet med de Ord: „Nei, nu har jeg nok, nu skal jeg aldrig læse det meer, det —" og saa brugte han et Epitheton, som jeg nok skal vogte mig for at gjentage. Noget forknyt spurgte jeg: „Er De selv i Bladet, siden De er saa bister?" — „Nei," svarede han, „men vil De bare læse," og saa viste han paa Artiklen i Kjælderetagen „I forrige Uge" — paa Slutningen deraf om Opførelsen af „Badet i Dieppe". Jeg læste, og taug først, og siden søgte jeg saa, som jeg sædvanligt gjør,

at udtale min Beundring over Hr. Billes Galanteri, navnlig derhen, at han dog bestandig vedblev at kalde Damerne ved Theatret Fruer og Frøkener og saaledes viste, i hvor høi Grad han agtede dem. Men saa blev den unævnte Mand endnu mere opbragt og raabte: „Ja, han kalder dem Fruer og Frøkener, og til Gjengjæld behandler han dem som Skoletøse. Man har viſnok aldrig seet Mage til uforskammet Behandling, neppe engang i de smudsigste Blade. Hvilken Tone!“ Og saa læste han op, hvad der siges om Mad. Holst, Jfr. Møller og Mad. Hansen. — „Det klinger rigtignok stærkt,“ bemærkede jeg, „men,“ tilføiede jeg afværgende: „De maa dog huske paa Hr. Billes høie Stilling som Smagsdommer, og hvor kunstforstandig han er.“ — „Kunstforstandig!“ loe den Anden haanligt; „ja, naar De kalder Dristighed til at fremkomme med de umodneste Paastande for Kunstforstandighed, saa blive vi let enige. Alene Dommen om Mad. Holsts Udførelse af Rollen i „Badet i Dieppe“, uden Hensyn til det Uforskammede i Formen, viser, hvor udygtig Kriticus er til at kritisere. Jeg for min Part, jeg glædede mig over den Ynde, hun udviklede som den unge Pige, og jeg glemte aldeles ved Hjælp af den dramatiske Illusion den Spillendes Alder.“ — „Illusion, dramatisk Illusion!“ gjentog jeg, „nei, min Bedste, den kjender den berømte Dagblads-Kriticus Intet til, og for at skrive den „forrige Uge“ behøver han den saamæn heller ikke.“ — „O ja, men den kunstforstandige Mand kommer netop ved sit Angreb paa Mad. Holst i en slem Modsigelse med sine egne Kunstprinciper. Hvor vred var han ikke ifjor, da en lille Pige spillede Trine i „Aprilsnarrene“; det var ukunstnerisk, det var umoralsk! Den skulde spilles af en Ældre; men Consequentsen heraf er jo, at en ældre Kone bør og skal spille en ung fyttenaarig Pige — og nu, da det skeer, er han bister derover.“ — „De har ikke æsthetisk Sands nok til at see det Fine deri,“ bemærkede jeg. — „Kan gjerne være,“

svarede han, „og jeg vil heller ikke tage Nogen i Forsvar, hverken Mad. Holst eller Mad. Hansen, mod „Dagbladets" Angreb, de behøve det nok heller ikke; men hvad vi Alle dog have en Mening om, det er Sømmeligheden, og den, mener jeg, er aldeles tilsidesat ved den Maade, hvorpaa disse Damer ere omtalte. Man skulde næsten troe, at der i „Dagbladets" Kjælder-Etage er en Sump, hvorfra den hæderlige Kriticus henter Vandet til sine Besprøitninger. Og saa Rosen over Fru Heiberg og de Forventninger, „Dagbl." knytter til hendes Optræden! hvilken Frækhed, naar man husker, hvordan denne Kunstnerinde ifjor blev behandlet af det samme Blad!"

Ved dette Sidste forstummede jeg, og Manden gik sin Vei. Da jeg havde drukket min Caffe, gik jeg paa Comptoiret, og da Forretningerne ikke vare presserende, skrev jeg nærværende Epistel, som jeg haaber De ikke forsmaaer. Gjør De det, saa vedbliver jeg dog bestandig at tegne mig Deres

Ærbødigste
Petersen,
Fuldmægtig.

IXX.

Den 5. Mai 1856.

Høistærede!

Her er jeg igjen; jeg kan ikke dye mig længere, for jeg seer nok nu, at der ikke kan blive Noget af det. Jeg har ventet, men de ere ikke komne, og dog havde jeg troet, at de vilde komme. Jeg taler i Gaader, mener De sagtens; men Forklaringen ligger meget nær. Seer De, da Ministerkrisen indtraadte, da tvende Portefeuiller bleve ledige og de løbende Forretninger med samme overdroges til Excellencerne Michelsen og Lundby, begyndte jeg i mit stille Sind at overveie. Capitainer i Armeen ere blevne Ministre, en Capitain i Militairetaten staaer omtrent paa samme Trin som en Fuldmægtig i det Civile, hine bleve formedelst deres ualmindelige Evner Ministre, hvem kan saa sige, om ikke ogsaa jeg, der endog staaer paa Springet til om en halv Snees Aar at blive Comptoirchef, formedelst lignende ualmindelige Evner skulde kunne opnaae en lignende Forfremmelse. Jeg gjorde ogsaa i den Anledning de fornødne Skridt, for at henlede Opmærksomheden paa mig. Jeg lod mine Colleger i Comptoiret saa fiint vide, at jeg er perfect i det tydske og det franske Sprog (Tydsk: Holsteen-Lauenborg; Fransk: Udenrigs), jeg heglede lystigt ned paa Scheele og beviste med de gyldigste Grunde, at det Hele var hans Cabale, at han burde have sørget for at forskaffe Hs. Exellence Andræ Storkorset samt ladet sig skjælde Huden fuld uden at svare; jeg skrev en ledende Artikel, viste den til en indflydelsesrig Mand som bestemt for „Dagbladet", fik et

naadigt Skulderslag og et Haandtryk, idet han med en vis Opmærksomhed lod Øinene hvile paa mig, og jeg troede altsaa, at Alt var godt forberedt. Noget ængstelig blev jeg rigtignok, da Monrad i Rigsraadet fremtraadte med den Proklamation, at han var en Heelstatsmand af den rette Sort, usfrømtet, oprigtig Heelstatsmand, sans peur et sans reproche; jeg vidste, hvad det havde at betyde. I November 1854, saavidt jeg husker, da den ministerstormende Adresse skulde antages, og der saaledes kunde indtræde Ministervacance, saa optraadte Hs. Høiærværdighed Hr. Skoledirecteuren med en lignende Erklæring, eller med andre Ord han optraadte som en mulig Ministercandidat, hvem der kunde reflecteres paa. Ligesaa nu, og det vilde være en stor Skam, naar der ikke blev reflecteret derpaa, ikke sandt? Derfor blev jeg bange — især da jeg ikke havde Leilighed til at fremstaae med et lignende Program. Men det lader til, at der foreløbigt hverken bliver Tale om Hr. Monrad eller Hr. Petersen eller Hr. Christensen eller Hr. Hansen; thi om end Mange ere de Kaldede, saa lader det til, at Ingen, formedelst Omstændighederne, bliver den Udvalgte. Det er skammelige Intriguer, siger „Dagbladet", og jeg maa give det ærede Blad Ret; thi de, som ville, kunne ikke, og de, som kunne, ville ikke, og imidlertid driver Statsskibet omkring uden Styrmand, uagtet der rigtignok er en Commandeur — som er dobbelt Commandeur, thi han er det ogsaa af Dannebroge —, der er sat hen ved Roret, og det har den fortræffeligste Udsigt til enten at strande i Eidercanalen eller at blive kastet over paa Kullen, overladt til vore Venners Omhu hiinsidan Sundet.

Nu veed De altsaa Aarsagen til min Taushed. De vil maaskee ryste paa Hovedet og sige: Jeg troer Dem ikke, Hr. Petersen! Det har De Lov til, jeg holder paa, hvad jeg har sagt; men selv om Deres Vantro kunde være begrundet, saa skal jeg have den Ære at sige Dem, at Tiderne ikke ere til at være morsom,

og at selv naar man tager sine Vittigheder paa anden Haand — som Hr. Erik Bøgh, der godt kjender til den Art Laan, paastaaer at jeg gjør — saa skal man dog være oplagt til at tage dem og nedskrive dem, og det har jeg aldeles ikke været, naar jeg betænker den Suppe-dats, vort kjære lille Fædreland ved dets Patrioters ivrige Bestræbelser er kommet i. En Historie, der har tildraget sig i min Familie, er jeg ofte kommen til at tænke paa. Jeg havde en Grandonkel, der var en rask og robust og tillige en velstaaende Mand. Han havde kun sjelden lidt af Sygdom, men pludseligt fik han en temmelig ondartet Byld. Ved en dygtig Læges Hjælp blev den bortskaffet, men den efterlod et ubetydeligt aabent Saar, som generede ham lidt. Lægen meente, at det ikke havde Noget at bethde, og at det vilde groe til med Tiden; men uheldigviis havde et Par au-toriserede Quaksalvere hørt om den rige Mands Brøst, de indbildte ham, at den var meget farlig, at den var forqvaklet, og at hurtig Hjælp var fornøden. Han gav sin dygtige Læge Afsked, lod Quaksalverne behandle sit Legeme, og hvad var Følgen? Efter nogle Aars For-løb forværredes Ondet bethdeligt, saa at han snart sang paa det sidste Vers. Historien er kun simpel, lignende passere ikke sjeldent; men desuagtet kan Anvendelsen lige godt gjøres — og den ligger saa nær. — — —

Og „hvor hun spillede!" udbrød den aandrige Theaterrecensent, Hr. J. i „Fædrelandet", da han paa sin Fransk var begeistret for Fru Heiberg; „hvor hun spillede!" og hvor han snakkede. Mageløst Spil, men ogsaa mageløs Snak, skjøndt man ikke skulde troe, at det Ene kan staae i Forhold til det Andet. Man seer, at interessante Begivenheder have deres Ulemper i Følge. Fru Heiberg optraadte, hun blev hilset med Jubel, det var en Glæde for Publicum, men for at den ikke skulde være ganske ublandet, anmeldte Hr. F. hendes Optræ-den paa den omtalte Maade, og Hr. Bille lavede en forrige Uge, som indeholder Quintessentsen af „Dag-bladets" Vittighed. Hvilken Smag, hvilken Komik,

hvilket Vid, f. Ex.: „En skikkelig velvillig Jens, der ikke var „Byen godt kjendt", havde lovet den Familie, hvor han bærer Vand, at skaffe Billetter; han fik Lov til at forlade Kasernen og stillede sig op allerede Kl. 10 om Aftenen. Han var allerførste Mand, og han stod meget længe alene, indtil der omsider sluttede sig et Par til ham; Klokken blev 5, og Jens var inderlig fornøiet over sin gode Plads, da der kom en Politibetjent hen til ham og underrettede ham om, at han og de ligesaa Ubevandrede, der havde ladet sig narre af hans Exempel, stod ved en forkeert Dør. Den stakkels Jens maatte altsaa ind i den store Queue, men der var grumme Mange foran ham, og Resultatet var naturligviis, at han havde spildt sin Nat." — Denne Historie staaer virkelig at læse i „Dagbladets" forrige Uge som Illustration til Fru Heibergs Optræden, den er aandrig, ikke sandt, og der er Grund til at antage, at den er sand, thi ikke alene Historien selv, men hele Anmeldelsen bærer tydelige Spor af at være flydt fra den omtalte Jensæs egen Pen, og at „Dagbladet" saaledes har faaet en ny og værdig Medarbeider. Thi Hr. Bille kan jo vel heller ikke besørge Alting selv, han har saameget at bestille i denne Uge, at han ikke kan besørge „den forrige", han skal regjere Staten, arrangere Bankvæsenet og arbeide paa Brandvæsenets Reorganisation. I det Sidste skal han, som bekjendt, fra sin Reise i England og fra de rødglødende Klamper, som stak Ild i Muren, være udmærket dreven. Han gaaer saa radicalt tilværks, at han i sit Blad var vred over, at man gjorde Alarm paa Grund af den slemme Ildebrand, som udbrød paa Kjøbmagergade. Han mener formodentlig som saa, at naar der engang saadan gaaer et halvthundrede Steder eller lidt mere i Løbet, saa faae vi nok et andet Brandvæsen, og i saa Fald maatte han jo upaatvivleligt udkaares til Brandmajor.

Disse faa Læsefrugter kunne overbevise Dem om, at der ikke har manglet mig Leilighed eller Anledning

til at sende Dem et Par Epistler. Imidlertid lover jeg Dem, at jeg skal see til at indhente det Forsømte.

P. S. Apropos! Jeg maa dog endnu fortælle Dem en lille Historie. Forleden Dag kom min ældste Søn hjem fra Skolen med endeel opgivne Ord, hvorover han skulde udarbeide en dansk Stiil. Ordene, der saae saa brogede ud, at jeg, hvis endnu Noget kan vække Forundring over vore Dansklærere, vilde have forundret mig høiligen, vare følgende: Blonde — Brunette — Jøder — Høyenianere — Industridrivende — brave Folk — agtværdige Statsborgere — Næringsdrivende — Kunder — Kunstkjendere — Kunstfærdighed — Kunst. Men Pokker komme efter Drengen, han var slet ikke forknyt, men fik en Stiil istand, der baade havde Næb og Kløer. Paa min Vei til Comptoiret gik jeg og grundede paa, hvilken Spøg det kunde være at sende den til „Dagbladet", for hvilket den just syntes at passe. Men da jeg sætter mig ned til Pulten og tager fat i bemeldte Blad, som min Sidemand, Extraskriveren, havde lagt fra sig, læser jeg deri Indledningen til en Kunstkritik over Udstillingen, hvori alle hine opgivne Ord forekomme. Om nu en af min Søns Classekammerater er kommen mig i Forkjøbet, eller om det er et af disse Spil af Skjebnen, som ofte ere os uforklarlige, overlader jeg til mere Skarpsindiges Bedømmelse.

Ærbødigst
Petersen,
Fuldmægtig.

XX.

Den 25. Mai 1857.

Høiſtærede!

Grundtvig maa i denne Tid være ret hvad man kalder kiſteglad. Endelig er kommet, hvad han i mange Aar har ſukket efter, og hvilket Suk han navnlig udtalte i et i 1853 udgivet Flyveſkrift — jeg havde nær forſyndet mig og ſagt Brochure — med Titel: „Et venligt Ord til det danſke Folk", hvori vor allernaadigſte Konge tilraades at ſkjænke os „et ægte danſk Miniſterium", ſaadan hvad man kalder et pæredanſk Miniſterium. I ſaa Henſeende er hans Ønſke gaaet complet i Opfyldelſe, ja maaſkee over Forventning, thi ikke alene er der ikke en Tydſker i Miniſteriet, men Miniſteren for Holſteen og Lauenborg ſiges endog ikke at bemænge ſig ſynderligt med det tydſke Sprog, og hvad Udenrigsminiſteren angaaer, da ſkal han være en ſaa god Danſker, at han ikke vil tale med de fremmede Diplomater i deres Tungemaal, men endog betjener ſig af Tolk til Mellemmand. Forſaavidt kan Grundtvig være overordentlig tilfreds, men naar han i hiint Flyveſkrift yttrer Ønſke om, at dette ægte danſke Miniſterium ikke ſkal lade ſig ſtyre enten af holſteenſke eller andre fremmede „Anſkuelſer", ſaa frygter jeg for, at den gamle Dannerſkjald juſt ikke ſaa ganſke vil være tilfreds; men han faaer at trøſte ſig med det gamle danſke Mundheld: „Man kan ikke forlange at faae i Poſe og Sæk paa eengang." Ja, Høiſtærede! det er i Sandhed en Skjebnens Ironi, at i ſamme Øieblik, ſom vi begaves med et ægte nationalt Miniſterium, til-

føies der den saakaldte nationale Politik et slemt Hip af samme nationale Ministerinm, der jo in pleno, ifølge „Dagbladets" Yttring, fungerer som Udenrigsminister ligeoverfor Udlandet. Jeg husker ikke, om Monrad i sit mærkværdige Udkast til en Ansvarlighedslov har forudseet et saadant Tilfælde.

Imidlertid, nu har jo vort nationale Ministerium Ro indtil August Maaned, og jeg, Deres ærbødige Tjener, skal være den Sidste til at bidrage til dens Forstyrrelse. Skjøndt jeg hverken er Holstener eller Departementschef — desværre! — eller Pressorgan, og jeg saaledes ikke behøver at efterkomme den „Berl. Tid.s" rørende Opfordring til i skjøn Enighed at støtte Ministeriet, saa skal jeg dog gjerne være laa artig at holde min Mund, stolende paa en venlig Recompense i Avancement eller et lille fedt Embede. Jeg skal være loyal mod Ministeriet — og jeg skal være det i den Grad, at Fuldmægtig Petersen — (vide mit forrige Brev) endog kan blive en Mulighed. Forresten er jeg stedt i et slemt Dilemma; jeg veed nemlig ikke, hvorvidt det kan stemme overeens med den nævnte ministerielle Loyalitet at deeltage i Grundlovsfesten den 5te Juni, hvortil Kjøbenhavns Arbeiderforening har inviteret, og jeg beder Dem i denne Anledning at gjøre en Forespørgsel i Deres ærede Blad. Den samme Arbeiderforening synes ellers at være meget pessimistisk og ialfald ikke at nære synderlig gode Tanker om Kjøbenhavnernes Frihedssands, saasom den har opfordret **alle** Friheden og Grundloven hengivne Mænd til at give Møde Fredagen den 22de ds. i Foreningens Locale, lille Kannikestræde Nr. 38. Samme Locale skal nu ikke være overvættes stort, det kan maaskee rumme et Par hundrede Mennesker, og man kan altsaa deraf slutte, hvilke slette Tanker Arbeiderforeningen eller dens Bestyrelse nærer om Kjøbenhavnernes Frihedssind, hvad Quantiteten angaaer. Men maaskee bøder Qualiteten paa Quantiteten, hvorom jeg aldeles ikke tvivler.

Dog nok om Politik, medmindre De henfører russisk Knut under Politik, hvortil maaskee Nogle kunde være tilbøielige. Det var en artig Historie om den Ihjelknutning, som „Fædrelandet" og „Dagbladet" bragte, og som skulde være foregaaet paa den herliggende russiske Kanonbaad. Om Russerne har man Lov til at troe og fortælle alt Ondt „efter Forlydende", man behøver aldeles ikke at erkyndige sig, om Sagen forholder sig rigtig; det er Russere — og de skal i Bladet. Var Talen om Englændere og om, at de havde kattet en Mand ihjel, saa burde det ikke nævnes, eller ialfald burde det paa det Nøieste og Minutieuseste undersøges, om det virkelig var foregaaet, og var det foregaaet, saa skulde det fremstilles med alle undskyldende Grunde, thi, som den store Digter Prof. Geo. Stephens, han, som i denne Tid besynger „the Love", siger, Englænderne bør i det treenige skandinaviske Rige være de Fjerde. Men Russerne — pøih! og naar det saa viser sig, at Historien har været, reverenter talt, Løgn, saa var det jo kun „efter Forlydende", at man fortalte Historien, og dermed er Afbigten gjort. Jo, I Herrer af Pressen, I have en stor Magt, I kunne sige det Værste om Folk, alt muligt Ondt, og naar det saa viser sig, at det er falsk, saa kunne I sige: „Kan gjerne være, men vi sagde jo ogsaa efter Forlydende." Det er en eiendommelig Æresopreisning, som minder om Matrosen, der gav en fremmed Person en banket Trøie og først da det var skeet erklærede, at det var en reen Feiltagelse.

Theatersaisonen er nu snart tilende. Jeg veed ikke, om Jøderne i sin Tid fandt det forjættede Land i Overeensstemmelse med de gjorte Forventninger — derom turde De, Høistærede! muligen vide bedre Besked end jeg; men saameget er vist, at den nuværende Theatersaison, der af alle Troende betegnedes som den forjættede, neppe ganske har svaret til, hvad De og man ven-

tede, uagtet de store Propheter Nielsen, Wiehe og Høedt, for ikke at tale om de smaa, saasom Hr. August Nielsen, toge Theatret til Naade og udtalte Velsignelsen derover. Skjønne Løfteparagrapher fik man i den „Berl. Tid." om en Masse nye og ældre Sager, om Debutanter og Debutantinder, men det lader til, at det er gaaet med dem som med Løfteparagrapherne i Grundloven, de vente endnu paa deres Opfyldelse. Men fik man kun faa Nyheder, saa fik man Regulativer med desto flere Paragrapher, og var der Ingen, som debuterede, saa fik man istedetfor en Committeret i Hr. Secretair Christensen — og hvad har Theatret saa at klage over? Han er ligesaa god som alle Nyheder og som alle Debutanter, han sørger for Alles Tarv, han regjerer det Hele, lige fra Theaterdirecteur Dorph til Rolleskriveren. Han er den oekonomisk-æsthetiske Aand, der gaaer igjennem Bestyrelsen, det mæglende Princip, Elev af Cultusminister-Hall. Hvad Theatret vilde være uden ham — det have vi seet under Heibergs Bestyrelse, og hvad Theatret er med ham, det have vi seet nu. Den Committerede er Theatrets Hjørnesteen, og skulde han, som Vorherre forbyde, gaae bort, saa vil han ikke erstattes, thi da har Erfaringen viist, at han kan undværes, medmindre det atter skulde være en Ministers Secretair, der ved sin Virksomhed har gjort sig værdig til en Tillidspost. Thi Dyden i alle Skikkelser belønnes. Imidlertid taler Indtægten til Fordeel for Theatrets Virksomhed, den er rig og rundelig ifølge den „Berlingske Tidendes" Beregninger og kan derfor komme til at sige Sparto til alle æsthetiske Værdimaalere.

Nu er Akademiets Udstilling sluttet, og Kritikerne derover med det Samme. Den oldnordiske Kunsts Tilbedere have feiret en sand Triumph — i Bladene. Roed og Kyhn og flere have faaet Laurbærkrandse af „Fædrelandet" og „Dagbladet." Førstnævntes Kriticus viste sit Slægtskab med den nordiske Gud Heim-

dal ved den Omstændighed, at han mageligt kunde høre Svinene grynte paa Hr. Bøghs Maleri.

Ærbødigst

Petersen,
Fuldmægtig.

XXI.

Den 10. Juni 1857.

Høistærede!

Jeg var altsaa med til Grundlovsfesten i Tivoli eller rettere til Tivolis Fest for Grundloven; jeg troede at kunne være der med god Samvittighed uden at geraade i Conflict med den pligtskyldige Opmærksomhed, jeg skyldte mine Foresatte og navnlig min Minister, saasom tvende Departementschefer vare blandt Indbyderne. Min Kone vilde jeg have med som en god Borger- og Dannequinde; men hun vilde ikke. Hun er slet ikke nogen Veninde af Grundloven, siden hun har mistet sin Tørvebonde. Han var nemlig en flink Tørvebonde, som behandlede hende godt og reelt; men saa foer Ærgjerrighedens Dæmon lige lukt i ham, han vilde være Rigsdagsmand, og han blev det ogsaa ved „Vennernes" Hjælp. Men samme honnette Ambition har naturligviis paalagt ham Forpligtelser i Henhold til hans nuværende Stilling, hvilken han mener at være uforene-

lig med en Tørvesælgers, og han har derfor opgivet den sidstnævnte. Dernæst meente hun, at Grundloven ikke havde gavnet hende for en Skilling; tvertimod var Alt, siden vi havde faaet den, blevet næsten dobbelt saa dyrt, Kjød, Smør, Flesk, Grøntsager, Sukker — ja, det er skrækkeligt med de Sukkerpriser! — og nu skulde ovenikjøbet Christian, vor Ældste, snart være Værnepligtig, og Gud skulde vide, hvordan vi kunde faae ham fri, mens Grosseren ved Siden af havde faaet begge sine Drenge frie, for han havde Raad dertil. Summa Summarum: Hverken havde min Kone Lyst dertil, eller der var Grund til at glæde sig over Grundloven; hun skulde ogsaa lave til Storvask til næste Dag — og Resultatet blev, som sagt, at jeg gik alene.

Nu skal jeg være saa oprigtig at tilstaae, at mine Følelser vare temmelig blandede, da jeg gik ind i Tivoli. Vor Grundlov kan man dog godt være tjent med, og har den ogsaa adskillige Svagheder, som især maae søges i Valgloven, der sætter Quantiteten over Qualiteten, saa kan man trøste sig med, at Intet er fuldkomment, og at det med Tiden maaskee kan blive bedre. Derfor vilde jeg gjerne deeltage i Festen. Men saa paa den anden Side Skandinavismen, som man havde faaet ind i Programmet, og saa Ploug, og saa Svenskeren Sturzenbecker, og saa Englænderen Stephens, — alt dette løb mig om i Hovedet, og jeg tænkte som saa: kan en Dansk, som hverken vil være Tydsk, Engelsk eller Svensk-Norsk, men Dansk, ægte Dansk, som vil være gode Venner med Naboen mod Øst, mod Vest, mod Nord og mod Syd, men forresten vil frabede sig alt videre Familieskab, — kan han være saa rigtig glad og tilfreds ved at see Festen for Kongeriget Danmarks Grundlov givet en saadan Vending? Jeg blev ganske trist i Sindet og havde nær vendt om; men saa tænkte jeg atter: Enhver kan jo opfatte Festen, som han vil; jeg har jo Lov til at glæde mig over de Friheder, Grundloven har skjænket, og ikke bryde mig en Døit om Skandinavismen. Saa gik jeg

da ind i Tivoli og kom netop, da Festens „alvorlige Deel" skulde begynde.

Forfatteren til nogle sjeldne dramatiske Digte og til en Digtsamling, betitlet Anakreonta, Hr. Philip Weilbach, som derved har viist sit aandelige Slægtskab med en Classe Digtere, der har sin værdigste Repræsentant i Klokker Heegaard, udødelig Ihukommelse, har nylig i en national Recension i „Fædrelandet" over nogle af Malerierne paa Udstillingen ved at omtale Marstrands store Maleri „Billede af Hverdagslivet" paa det Klareste godtgjort, at jo mindre Indhold der er i et Billede, desto bedre er det, thi saa kan Beskueren lægge desto mere i det. Saaledes ogsaa med Grundlovsfesten, der efter denne Hr. Ph. Weilbachs Theori har været en ganske udmærket Fest, og Hr. Ploug har ogsaa udført denne Theori i Praxis, idet han i sin Beskrivelse deraf i „Fædrelandet" har i den Grad givet sin digteriske Phantasi Spillerum, at Festen paa Tryk er bleven storartet og eclatant. Nu, da den var mat og kold og ubethydelig, er den bleven stor og herlig — i „Fædrelandet", — og hvorledes vilde den saa først have taget sig ud i Beskrivelsen, naar den slet ikke havde fundet Sted? Den vilde da have været uforlignelig, imposant, mageløs! Men jeg, som hverken er Kunstkriticus eller Digter eller har mine aparte Aarsager til at sætte Couleur paa Sandheden, jeg vil tillade mig at raisonnere lidt om den Sag og nævne Tingen ved sit rette Navn.

De fleste af DHrr. Indbyggere ere, som bekjendt, Politici, og det var ogsaa meget polisk, at de valgte Tivoli, som af Bestyrelsen „var stillet til Comiteens Raadighed". Tivoli er et meget rart Sted, jeg har en stor Svaghed derfor, er saagar Abonnent for Saisonen, og Mange dele med mig denne Smag. Især naar der er Fester og Veiret er smukt, er der meget fuldt, og 2den Pintsedag var endog Besøget over 17,000. Altsaa kunde der under alle Omstændigheder ventes et stort Besøg, især naar der foruden det sædvanlige Mor-

somme tillige vankede noget usædvanligt „Alvorligt", ikke at tale om Vauxhall og Fyrværkeri. Nu kunde man tage alle de Besøgende til Indtægt, medens derimod Risicoen ved en skandinavisk Grundlovsfest paa et andet Sted, f. Ex. paa Exerceerpladsen, var bethydelig og Fiascoen uundgaaelig. Og dette viste sig da ogsaa paa Tivoli; den meget omtalte „alvorlige Deel", som jo skulde være Træksplasteret, viste sig snarere som et afskrækkende end som et tiltrækkende Middel, thi Menneskenes Masse var meget ringe, og da Hr. Ploug betraadte Talerstolen, bemærkede Menneskevennen med Smerte et veemodigt Træk i hans Ansigt, idet han overskuede de Forsamlede, tænkende: „Det er altsaa det Hele!" Og hvormange vare vel af dem de Fuldtroe, hvormange vare ikke komne af blot og bar Nysgjerrighed, i Forventning om de knubbede Ord, der vilde falde, i Forventning om at høre Dr. Sturzenbecker tale Svensk, Hr. Stephens Angelsachsisk og Hr. Tang Pæredansk? Jeg troer næsten de Fleste, thi Sligt har jo ogsaa sin Interesse, navnlig for dem, som ønske at gjøre philologiske Studier, og det var derfor ogsaa saare uheldigt, at denne Deel af Festens alvorlige Deel, der muligt kunde bleven den pikanteste, ikke fandt Sted, eftersom ingen af disse Herrer lod sig høre. Derimod lod Hr. Ploug sig høre, Hr. Meubelhandler Frederiksen, en af „Dictatorerne" fra 1848, og Hr. Sadelmager Christensen, Rigsdagsmand samt Borgerrepræsentant. Hr. Ploug holdt, mærkeligt nok, Talen for Kongen, han strømmede over af Loyalitet og indstiftede ved samme Leilighed en Rangforordning, hvori han bestemte, hvilke danske Konger Frederik den Syvende stod over, og hvilke han stod i Rang med; derhos classificerede han Ministerierne, og naturligviis hædrede han det Drstedske med Titel af „det upaalidelige". Hr. Meubelhandler Frederiksen holdt en Tale, hvori han viste, at Grundloven var overmaade solid og vel tilskaaren, og Hr. Sadelmagermester Christensen forsikkrede, at Kong Oscar den 1ste var en brav Mand, der paa den

uegennyttigſte Maade holdt af Danmark, hvorfor han nok fortjente et „Leve", hvilket han ogſaa fik. Gamle Grundtvig maa, ſom bekjendt, altid frem, naar det kniber, baade i Bladene og paa Talerſtolen; denne Gang var han bleven ſat ud paa Skandinavismen, og det ſynes mig charakteriſtiſk nok, at denne kildne Materie var bleven overladt til den graahærdede Skjald, ſom altid vil blive hørt med Overbærenhed, iſtedetfor til Skandinavismens egentlige Koryphæer, Dhrr. Ploug og Clauſen o. ſ. v. Og ſelv gamle Grundtvig var noget bly i Behandlingen; han ſtillede kun Alternativet mellem et tydſk Forbund og et nordiſk Forbund, og ſaa maatte han naturligviis vælge det nordiſke Forbund; og da dette var ſkeet, ſaa forlod han Tivoli, ſom han ogſaa pleier at gjøre i Folkethinget, naar han har holdt ſin Tale. Seer De, Høiſtærede! der har De ſaa temmelig Grundtrækkene af Feſtens alvorlige Deel, thi foruden de officielle Taler holdtes ikke en eneſte, uagtet Hr. Ploug kraftigen og gjentagne Gange opfordrede Liebhavere af at holde Taler til at melde ſig. Denne Opfordring blev førſt ſeent ud paa Aftenen tagen tilfølge, nemlig i Concertſalen, efterat Concerten var forbi, thi her ſkal en Hr. van Bergen, der nok ſkal være Digter, have extemporeret over forſkjellige curieuſe og lærde Materier. Jeg har ikke hørt det ſelv, men det ſkal have været deiligt og vakt almindelig Senſation. Mærkeligt nok har jeg ikke ſeet Noget derom i Bladenes Referater.

Om den lyſtige Deel, hvortil Folk indfandt ſig talrigt, ſkal jeg ikke videre fortælle Noget. Det var en Feſt ſom enhver anden paa Tivoli, med Vauxhall og og Fyrværkeri o. desl. Der var et meget kjønt Tempel med ſmukke couleurte Lamper og Kongens Bryſtbillede, men i denne Henſeende ſkulde jeg tage mig den Frihed at ſpørge den ærede Direction for Tivoli, om den forinden havde gjort ſig bekjendt med de Inſcriptioner, ſamme Tempel var forſynet med, og om den vel kunde troe, at det maatte være Hs. Maj. Kongen be-

hageligt, at hans Brystbillede skulde tjene til Relief for saadanne eiderdanske Udtalelser som dem, der fandtes i den ene Inscription. Hr. Ploug har her bestemt kjøbt Directionen en Pibe, og det forekommer mig, at den dog burde have havt noget Indseende med, hvordan Pladsen blev benyttet og i hvilket Formaal. Det hedder jo rigtignok, at Bestyrelsen skal have foretaget en stor Reduction af de norske og svenske Flag, men det forhindrede dog ikke, at disse fandtes over Indgangen og over Templet, skjøndt det dog altid bliver en Gaade, hvad disse Flag have at bestille ved en dansk Grundlovsfest. Forresten kom jeg ved disse Flag og disse Inscriptioner til at tænke paa de Avertissementer i Bladene, som have til Overskrift: „See her! see her! see her!" — Her ere vi eiderdanske, her ere vi ægte skandiviske — I Brødre hinsides Sundet, see bare her! I udenlandske Diplomater, I udenlandske Regjeringer, her have I et iøinefaldende Beviis derpaa! Og hvormeget vi have havt med Festen at bestille, og hvormange Billetter vi have solgt til en Rigsort Stykket, det kunne I see deraf, at vi ikke have havt Tid til at lade „Fædrelandet" udgaae den Dag! — — O Puf! hvor er Du praktisk ved det offentlige Livs meest forskjellige Leiligheder!

Men jeg gik hjem med Hovedet fuldt af adskillige Betragtninger, hvis Quintessents jeg her har tilladt mig at stille til min høistærede Hr. Redacteurs Raadighed, tilføiende den Berigtigelse til Deres eget Opgivende, at Arbeiderforeningens Grundlovstog bestod ialt af 98 Personer, Koner og Børn indbefattede.

Ærbødigst

Petersen,

Fuldmægtig.

XXII.

Den 15de Juni 1857.

Høistærede!

Her har De mig igjen, langt hurtigere end De og jeg selv havde ventet. Men jeg har Noget at afgjøre med S. T. Hr. Absalon Bælg, som igaar Aftes skrev i „Fædrelandet", og hvor vanskeligt det undertiden kan være at afgjøre sin Gjæld, saa gives der dog Mellemværender, som man ikke bør lade henstaae længe i Henhold til Debitors og Sagens Beskaffenhed. Denne vil De erfare, Høistærede! naar jeg fortæller Dem Følgende: Ved den berømte Grundlovsfest i Tivoli stod jeg i Nærheden af Tribunen, naturligviis for at intet af de Viisdomsord skulde undgaae mig, der som Honning flød fra de Talendes Læber. Da Hr. Meubelhandler Frederiksen var traadt op og expectorerede sig paa det Kraftigste, bemærkede jeg en lille tyk Mand, der foer om til alle Sider, gesticulerede med Hænder og Fødder, udraabte stadigt: „Mageløs! Prægtigt! Saadan skal De ha' det — Hurra! Hurra! Hurra!" — tog saa den Ene og saa den Anden i Frakkeknapperne, sigende: „Det kan kaldes at tale! hvad?... Sikke mange Mennesker her er!... Det kan jeg kalde en Grundlovsfest!... Ja, vi forstaae det!" — Jeg tænkte strax, det var en Mand, der lovlig tidligt havde begyndt at feire Grundlovsdagen, og derpaa fik jeg da ogsaa en yderligere Bestyrkelse, da han henvendte sig

til mig og med et Ansigt, ligesom overtrukket med en glindsende Firnis af Rødt, spurgte mig med noget lallende Tunge: „Tör jag spörge: Är Herran från Sverige?“ — „Hvor falder det Dem ind, min gode Mand,“ sagde jeg lidt piqueret, „jeg er Hjemmefødning her i Kjøbenhavn og hedder Petersen.“ — „Aa, om Forladelse, om Forladelse!“ svarede han. „De ligner saa grangivelig en svensk Broder, jeg engang for mange Aar siden drak Duus med et Qvarteer efterat jeg havde gjort hans Bekjendtskab. Men hvad synes De, er det ikke mageløst, hvor han taler deroppe — hvad?“ — „Ja, mageløst!“ — „Ja, ikke sandt!... Jeg hedder ellers Caspersen og er Pottemager.“ — „Det glæder mig at høre.“ — „Ingen Aarsag! Men min Moder, som har læst Ingemanns Romaner, hun har kaldt mig Absalon Bælg, da jeg som Barn var saadan en lille tyk og rask En, og det Navn har jeg ogsaa beholdt, for det er saa nationalt, ikke sandt!“ — „Ja vist.“ — „Men siden vi tale om det Nationale — skal vi ikke have os en lille Banco sammen siden? — „Nei Tak! Jeg drikker ingen Banco.“ — Aha! Herren er nok Antiskandinav, hvad! Reactionair, hvad! Vil ikke engang drikke en Banco.“ — „Jeg er her for at bivaane Grundlovsfesten,“ svarede jeg, „og for at høre Talerne, men det kan vanskeligt skee, naar De forstyrrer mig og ikke lader mig i Ro.“ — „Nei see til ham! Han er grov!“ mumlede han og vendte sig bort. Kort efter saae jeg ham staae i Snak med en ung Person. De saae hen til mig, og jeg bemærkede, at den Anden hviskede Pottemageren Absalon Bælg Noget i Øret. Da gav han et Sæt og var i et Nu henne hos mig. „Nu veed jeg, hvem De er, De er Fuldmægtig Petersen.“ — „Til Tjeneste, men jeg veed i Grunden ikke, hvad det angaaer Dem, hvem jeg er.“ — „Jo meget, jeg veed nu, hvorfor De er kommen, for at rakke ned paa Festen! Men det skal blive — saa bandte han — Løgn!“ — „Ja, det skal det ogsaa,

for jeg har slet ikke isinde at rakke ned," svarede jeg ganske gelassen. — „Jo vist vil De; men jeg skal forpurre det, eller jeg skal skrive derimod, og kan jeg ikke skrive derimod, saa kan jeg dictere, og saa kan jeg faae ham derhenne til at sætte det i Stiil," og saa pegede han paa den unge Person. — „Og hvad vil De saa skrive?" — „Jeg vil skrive," sagde han, og Dinene stode ganske stive i Hovedet af Harme, „at De er en Skandalist, og at De ærgrer Dem og er misfornøiet med det Hele — og at De er i Ledtog med en kgl. Laquai, som ærgrer sig over Festen, desformedelst at han er Actionair i Alhambra. Og saa vil jeg fortælle, at en Tydsker har kaldt os Pak, som skal adsplittes med Bajonnetter, og at en Aristokrat har svaret, at det var Skade, at den gode tydske Aand ikke fandt mere Indgang her i Landet!" — „Men det er jo Løgn!" udraabte jeg; „det er jo infamt at finde paa saadant Noget!" — „Inte nærgaaende!" svarede han, vigende tilbage ved min truende Gebærde, „vist er det Løgn! Men alligevel skal det komme til at staae i Bladet, saa sandt jeg hedder Absalon Bælg. Det er godt til det tydske Kram — til de reactionaire Aristokrater!" — Og dermed forsvandt han i Vrimmelen, hvor jeg imidlertid kunde høre ham raabe Hurra med vældig Stemme, især da Hr. Sadelmagermester Christensen udbragte sit Leve for Kong Oscar.

Der har De en sanddru Fremstilling af mit Sammentræf med Hr. Absalon Bælg. Senere ud paa Aftenen saae jeg ham i en temmelig utilregnelig Tilstand paa Dandsepladsen, hvor han ved en af Lumbyes Dandse vrælede, at han vilde have en anden, „for det var en Tydsker", og tilsidst skal han — som hørende til de „Enkelte, der ud paa Aftenen drak Kongens og Grundlovens Skaal saa tidt, at de bleve lidt øre i Hovedet", — nær være kommen i Cachotten for ubehagelige Conflicter med Politiet. Hele Historien var næsten gaaet

mig af Glemme, da jeg igaar Aftes læser „Fædrelandet" og til min Forbauselse seer Hr. Absalon Bælgs Inserat. Sikkerligen har han skrevet eller dicteret det under Indflydelsen af Katzenjammeren fra Grundlovsdagens Bancoer, men at „Fædrelandet" skulde i den Grad være betaget af et aandeligt Katzenjammer, at det kunde lade sig bevæge til at optage samme Inserat, det havde jeg mindst ventet af det Blad, der averterer om, at det har sine fleste Læsere blandt intelligente og dannede Kredse. Men jeg antager, at denne Billighed er viist Hr. Absalon Bælg som Gjentjeneste for hans Iver i at raabe Hurra ved denne og andre lignende Leiligheder. Det er den eneste Forklaring, jeg er istand til at give denne „Fremtoning", hvorhos jeg ikke undlader af Hjertet at gratulere til den nye Medarbeider. Jeg ønsker „Fædrelandet" flere lignende.

Ærbødigst

Petersen,
Fuldmægtig.

XXIII.

Den 24de Juni 1857.

Høistærede!

De er en flink Mand, De har et stort Bekjendtskab blandt Godtfolk, kunde De ikke for gode Ord og Betaling skaffe mig en Tønde, en rigtig stor Tønde, omtrent saa stor som de baierske Øltønder, af hvilke der gaaer tre paa et Læs, eller som et af de store Fade, der præsentere sig i Viinkjældrene — kort sagt saa stor, at den kan rumme mig og Familie. Thi De maa vide, at jeg sikkert bliver nødt til at følge salig Diogenes's Exempel og paa hans Viis opslaae min Bopæl paa Gaden, ifald blot Politiet er saa skikkeligt at bevilge den Ansøgning, jeg i den Anledning agter at indgive. Skulde dette ikke lade sig gjøre eller findes stridende imod god Politiorden, saa vil jeg bede Dem forskaffe mig en stor rummelig Baad, som er noget aflægs, thi desto mindre koster den, og da vil jeg see at følge Mr. Pegottys Exempel i „David Copperfield", der betjente sig af en saadan Baad til Bopæl, idet jeg forventer, at en eller anden af vore Værfteiere godhedsfuldt tillader, at jeg opslaaer mit Paulun paa hans Plads.

Thi ak! det er nu kommet saa vidt, at jeg ikke alene skal flytte til Flyttedagen, men at jeg tillige ingen Værelser kan faae. Det vil sige, jeg kan nok faae Værelser, der er ingen Mangel paa Bopæle, men jeg kan ikke faae dem, af den meget simple Grund, at jeg ikke kan betale dem, det vil sige: den Leie, der forlanges for dem. Dog derom mere siden. Skulde der i min

Skrivemaade aabenbare sig nogen Usikkerhed, nogen Forvirring, saa maa De, Høistærede! undskylde det. Det kommer af Sorg, af dyb Bedrøvelse. Nu har jeg boet i samfulde 16½ Aar paa det samme Sted, jeg er voxet sammen med min lille hyggelige Bopæl, den er bleven saa at sige mit andet Jeg, den har seet de fleste af mine Børn fødes og blive store og gaae fra Haanden, den har været Vidne til mine smaa Fortrædeligheder i Ægtestanden, men ogsaa til den søde Forsoning derefter, og nu skal jeg forlade den! Men det anede mig nok, da min skikkelige Vært, den gamle Snedkermester døde. Han havde aldrig lagt mig paa, han sagde som saa: „Det Huus staaer mig billigt, jeg har arvet det efter min Fader, hvad jeg bruger, det faaer jeg nok, jeg har desuden en ret god Skillings Indtægt af de Leier, og hvorfor skal jeg saa lægge paa, naar jeg har solide og skikkelige Folk til at boe hos mig?" Men saa solgtes Huset ifjor, og det blev betalt høit. Det Første, den nye Eier gjorde, var at lægge paa. Jeg havde før givet 200 Rd., nu maatte jeg give 250 om Aaret, thi „han havde kjøbt saa dyrt". Et halvt Aar efter solgte han det paa Grund af den høiere Leie til en Anden med en anseelig Avance, og det næste halve Aar blev jeg atter lagt paa en 25 Rd. halvaarligt, saasom ogsaa han „havde kjøbt for dyrt." — Jeg fandt mig deri, jeg gjorde Indskrænkninger — hvorom min gamle Hat og dito Frakke noksom vidner — men ak! det Værste stod endnu tilbage. Det gaaer mod St. Hansdagstid, og i forrige Uge fik jeg Besøg af min Vært. Oprindeligt har han været Høker, men har trukket sig tilbage med nogen Formue og hører nu til Hussspeculanternes store Classe. Han rømmede sig, indledede sin Tale med at mumle Noget om de forhøiede Skatter, om det Meget, Gas og Vand kostede, og endte med at underrette mig om, at jeg fremdeles havde at betale 375 Rd. aarligt. „Du min Gud!" raabte jeg, næsten grædefærdig, „75 Rdlr.s Paalæg aarligt!" — „Kan s'gu ikke gjøre det billigere", gjen-

mælede min Vært, „Gas og Vand — høie Skatter — kjøbt dyrt — kan f'gu ikke — dyrt at leve.“ „Men bedste Hr. Gregersen,“ indvendte jeg, „skal jeg da alene betale Vand og Gas?“ — „Nei, de Andre med, hver en Kjæft — alle otte Familier, fra Kjælderen til Qvisten — saa 100, saa 40, saa 30, saa 20 — alt meget ordentligt — ingen Undtagelse.“ „Men Du Fredsens! Saa faaer De jo en forhøiet Indtægt af Deres Leiligheder af 400 Rd. aarligt, og det koster jo langtfra Gas og Vand.“ — „Nei, nei, saa galt er det ikke, nei! — Det koster vel saadan en hundrede Daler eller lidt mindre; — men der er jo Omkostningerne ved at føre dette Vand op og Indretningerne og alt dette hersens — og saa har man ogsaa kjøbt saa dyrt — og det er saa dyrt at leve — og man maa ogsaa tænke paa at tjene lidt — for derfor lever man jo — ikke sandt!“ — Nu blev jeg opbragt: „Hvad, De vil ovenikjøbet tjene paa de forhøiede Skatter? Nei, om jeg saa aldrig fik noget Tag over Hovedet, saa vil jeg ikke blive boende hos Dem. — „Som De behager. Vil De saa give mig en Opsigelse. Det er nok ogsaa bedst, De flytter — De har vel ikke Raad til at sidde for en saa stor Leie. Adjøs!“ —

Men det var kun Begyndelsen til min Lidelseshistorie. Nu skulde jeg da ogsaa til at søge efter Leilighed. Saavidt jeg veed, hører det at søge efter Huusleilighed ikke med blandt vor Lovgivnings Straffebestemmelser; men saameget veed jeg, at det burde høre deriblandt, og derfor henledes vore Lovgiveres Opmærksomhed derpaa. Ikke alene gjennemgik jeg i Førstningen alle vore Avertissementstidender, naturligviis med Undtagelse af „Avertissementstidenden“, der ingen Avertissementer har, men jeg blev ogsaa snart nødsaget til at tage min Tilflugt til det Bekjendtskab, jeg havde til en af Sætterne ved Adresseavisen, for Eftermiddagen iforveien at erfare, hvilke Leiligheder der næste Dag kom i Avisen. Saa begyndte jeg min Vandring tidligt fra Morgenstunden, for om muligt at komme tidsnok —

og jeg kan ikke negte, at jeg kom mere end tidsnok, thi i Regelen laae de Vedkommende i deres søde Søvn, og der vankede Spidser og Skjældsord i Hobetal. Men det vilde jeg ikke have brudt mig om, havde det blot hjulpet. Jeg var sikkert et hundrede Steder, og endnu, ak! endnu er jeg lige nær. Et heelt Bind kunde jeg skrive, ifald jeg udførligen vilde skildre min Odysee, men da De formodentlig, Høistærede! ikke trænger til saamegen Spalteføde, skal jeg indskrænke mig til nogle faa, men prægnante Træk.

„Fire gode og elegante Værelser med Kjøkken og øvrige Bequemmeligheder paa et godt og luftigt Strøg, med fri Udsigt, er at faae tilleie paa billige Vilkaar. Adressecomptoiret anviser." — Saaledes lød et Avertissement, som mine Øine slugte med Begjærlighed. Jeg ilede hen til Adressecomptoiret Kl. 8 om Morgenen og var saa heldig at blive en af de Første i den Queue, der dannede sig. Det var i en af Sidegaderne, i Nærheden af Borgergaden. „Luftigt Strøg!" Det løb mig om i Hovedet, men alligevel ilede jeg afsted som en Væddeløbshest og var snart ved Stedet. Jeg standsede, da jeg saae Huset, dets Udvortes lovede ingen videre Elegance, men da jeg af Erfaring veed, at det Indre stundom er bedre end det Ydre, henvendte jeg mig til Værten, der boede i Stuen. Denne, en undersætsig corpulent Mand med et fedt, smilende Ansigt, fulgte mig op i Leiligheden, der var paa Qvisten eller, som han kaldte den paa tredie Sal, hvortil førte en Trappe, som havde en frappant Lighed med en Skibstrappe. Der var ganske rigtigt fire Værelser, det vil sige, naar man vil regne Alkove og Pulterkammer for Værelser; de vare ogsaa elegante, naar man hidtil havde levet som Huusmand paa Landet; Strøget var ogsaa luftigt, thi Vinduer og Døre vare af den Beskaffenhed, at al Verdens Vinde havde den mageligste Ind- og Udgang, og endelig var Udsigten meget fri, idet man frit kunde see ud til alle Tage, samt have Indblik til en proper Hestestald i Nabolavet. — „Maa

jeg spørge, hvad er Leien?" spurgte jeg, for dog at sige Noget. — Aa, ikke meget, egentligt skulde det være mere, for Gas og Vand." — „Jeg veed nok, jeg veed nok." — „Naa, jeg kan see, De er en pæn Mand. De skal have den billigt — 130 om Halvaaret!" — „130!" raabte jeg, „for den Leilighed". — „Kan min Sjæl ikke billigere! Har faaet det i sidste Halvaar, men Leieren skal reise, derfor staaer Leiligheden ledig. Vil ikke De, saa ville Andre." — Strax efter fik jeg Bekræftelse paa hans Ord — thi i det Samme kom en gammel Dame styrtende til, sigende: „130! — det giver jeg!" — og naturligviis vare Forhandlingerne endte dermed.

Ikke faa af de Steder, hvor jeg paa min Vandring kom hen, blev der af de vedkommende Værter strax gjort det Spørgsmaal, forinden jeg havde seet paa Leiligheden: Om jeg havde Børn? Da jeg ikke kunde negte det, hvor gjerne jeg end i dette Tilfælde havde villet, trak de sædvanligt paa Skulderen og bemærkede, at i saa Fald havde de ingen Værelser at leie ud, og dermed var al Parlamenteren afbrudt. Men jeg mener, at det er ikke ganske taknemmeligt af de gode Værter, saadan at formalisere sig over, at Godtfolk have Børn. Det er jo netop ved disses Talrighed, at Folkemængden forøges, at Trangen til Huusleilighed bliver større, og at Værterne saaledes ved den betydeligere Efterspørgsel sættes istand til at skrue Leien op og atter afhænde deres Eiendomme til høiere Priser. Viste der sig her, som i Frankrig, en Tilbagegang i Befolkningen, et Misforhold mellem Døde og Fødte, saa tænker jeg, at de gode Værter ikke vilde være saa kæphøie, og det forekommer mig derfor, at de snarere maatte være glade over, at Folk have Børn, der jo ogsaa i Tiden kunne blive Leiere, end om de ingen havde. — En Dag, da jeg mismodig og forknyt kom hjem fra en af mine Excursioner, sagde min Kone: „Hør, Petersen! See til, om Du ikke kunde faae en Leilighed udenfor en af Portene. Der er det nok

noget billigere — og Du kan have godt af Bevægelse. Det er ogsaa saa rart at boe udenfor Porten paa en af Broerne eller ogsaa lidt længere ude. Der har man dog nogen frisk Luft, og naar man kunde faae Adgang til en Smule Have, kunde det være saa prægtigt for Børnene. Og hvad mener Du, kan det ikke tage sig kjønt ud saadan at gaae ugeneert og spadsere i Haven eller paa Veien med en af disse nye runde Hatte og med guul Morgenkjole? Ikke sandt!" — Min Kone blev næsten begeistret ved Tanken, og skjøndt jeg uvilkaarligt kom til at smile ved at tænke mig den aldeles afblomstrede, corpulente Dame med rund Amazonehat og lys Morgenkjole, sværmende i det Grønne, fandt jeg, at Ideen til at flytte udenfor Porten ikke var saa aldeles forkastelig. Jeg begav mig altsaa paa Vandring igjen. Det første Sted, jeg henvendte mig, var paa Vesterbro. Her var en Leilighed med fem Værelser samt Adgang til en skyggefuld Have. Huset var smukt, Værelserne smaa, men vakkre, men hvad Haven angik, saa var det et lille Lukke, hvis Skygge bestod i de fire Mure, der omgave den, saa at sjeldent en Solstraale kunde trænge ind deri. Værten, en artig og beleven Mand, underrettede mig om, at han rettede sin Leie efter Leilighedernes Qvadratindhold for at have en bestemt Norm, og at han beregnede en Daler pr. Qvadratalen om Aaret. Jeg meente, at der var vel en 300 Qvadratalen, og saa vilde Prisen vel blive 300 Rd. aarligt. „Ganske rigtigt," svarede han, „naar kun det indre Rum beregnes; men De maa huske paa, at Murene og Skillerummene ogsaa optage Plads, deres Qvadratmaal maa medtages, og saaledes faae vi her 410 Qvadratalen." — „Altsaa 410 Rd.," svarede jeg forknyt, „ja, saa maa jeg anbefale mig," og dermed gik jeg min Vei. — Jeg tyede nu til Nørrebro. Her er blevet bygget saameget, tænkte jeg, her boer man udenfor Porten ikke saameget for sin Fornøielses Skyld, som fordi man dog skal have en Bopæl; her maa altsaa Leierne være moderate. Men dette var vel ogsaa

Aarsagen til, at kun yderst lidet var ledigt, og det, som var ledigt, var enten for stort eller for smaat for mig eller laae altfor langt borte. Omsider opdagede jeg paa Blaagaardsveien en Leilighed, som jeg troede kunde convenere mig. Vel har Blaagaardsveien altid svævet for mig som en Reminiscents fra Kong Hans's Tid, da det var livsfarligt at passere de nærmeste Veie om Kjøbenhavn eller selve Hovedstadens Gader, forsaavidt man var udsat for at drukne i Dyndet i Søleføre eller qvæles af Støv i tørt Veir, og jeg har altid med Rædsel tænkt paa dens halsbrækkende Fordybninger, dens unævnelige Skjævheder, dens Gruushobe og Ansamlinger af Kampestene, men da jeg veed, at Udsigterne til nogen Forbedring nu ere lysere, tog jeg den nævnte Leilighed i Diesyn. Den passede godt for mig, den var vakker, lys, hyggelig, med Adgang til en lille kjøn Have. „Hvad er den halvaarlige Leie?" spurgte jeg Eieren. — „90 Rd. for Vinteren," svarede han. „Den leier jeg strax," raabte jeg i en Fart, — mit Navn er . . ." „Om Forladelse," bemærkede Eieren, „men jeg maa gjøre Dem opmærksom paa, at Leien for næste Sommer er 220 Rd., og at Leiligheden kun leies bort i aareviis." „Altsaa 310 Rd.!" sagde jeg betuttet; „nei, saa convenerer Leiligheden mig ikke. Farvel!"

Nu har De vel faaet nok, Høistærede! af min Lidelseshistorie — og jeg isandhed med. Jeg vil overlade til Andre at drage Moral og Reflexioner af disse i deres nøgne Sandhed fremstillede Facta. Jeg skal afholde mig fra at undersøge, om ikke det hele Væsen har sin Grund i vor Tids Speculationssyge, der nu har kastet sig over de faste Eiendomme, jeg skal ikke udtale nogen Mening om, hvorvidt denne Speculation gaaer en Krise imøde, idet Priserne synes at have naaet en unaturlig Høide, især naar Gammelholm skulde blive bebygget og Voldene blive sløifede — slige lærde og curieuse Materier skal jeg overlade til mere Competente, der af Tal og Beregninger kunne construere sig Basis for deres Raisonnement, men hvad jeg veed er des-

værre uimodsigeligt, det nemlig, at jeg, Fuldmægtig Petersen, har den skjønneste Udsigt til at komme paa Vartou Loft, ifald jeg ikke er istand til at affee omtrent en Trediedeel af min aarlige Gage til Huusleie. Derfor, Kjære! see, om De kan skaffe mig Tønden eller Baaden, og jeg skal ikke alene være Deres ærbødige, men ogsaa

Deres taknemmelige
Petersen,
Fuldmægtig.

XXIV.

Den 21. Juli 1857.

Høistærede!

Det var altsaa det skandinaviske Kirkemøde! Jeg er en simpel og jevn Lægmand, har hverken Kaldelse eller Trang til at befatte mig med Troessager, skjøndt jeg dog nok, naar jeg saadan er i mit stille Kammer i Modgangens eller i Lykkens Dage, eller naar jeg er i Guds frie Natur og Hjertet udvider sig ved at see alden Herlighed, uvilkaarligt i al min Enfoldighed kommer i religieus Stemning; jeg kan altsaa ikke, som det vel ogsaa er Tilfældet med de Allerfleste, have nogen Mening om de lærde og kirkelig-polemiske samt dogmatiske

Discussioner, der have fundet Sted ved omtalte Møde, om man overhovedet kan faae nogen Mening ud af dem gjennem Bladenes underlige Referater; men den Mening har jeg rigtignok faaet ud deraf, at jeg maa give Macaulay aldeles Ret i en Afhandling, han har skrevet om Katholicismen og Protestantismen, nemlig at Katholicismen har sin store Styrke i Enigheden og derfor opnaaer Magt til at bane sig Vei overalt og udvide sit Gebet, medens Protestantismen derimod svækkes ved de minutieuse Partistridigheder og derfor dagligen taber Terrain. Det er, som sagt, ikke min Sag at indlade mig paa disse Discussioner, saameget mindre som jeg hverken er en efter den rene Oplysning og Salighed søgende Skræppenborg eller som J. A. Hansen det stumme danske Folks veltalende Aaron; men det Indtryk har jeg modtaget, at den christelige Forsonlighed spores des der ikke stort af mellem de stridende Aander, og at Deeltagerne sikkert skiltes ad med den indre Overbeviisning, at Udbyttet var langtfra det, der var paaregnet eller imødeseet. Den hæslige Bitterhed, som gjorde sig gjældende under hele Mødet — det er stærke Ord, men jeg har vist Ret til at nedskrive dem, — har endog viist sig i Dirigenten, Pastor Hammerichs Opfordring, som han i „Fædrelandet" sidste Løverdag har stillet til Dr. Rubelbach; det er en Efterklang, som charakteriserer hele Mødet med Hensyn til den baade politiske og religieuse Ufordragelighed, der ved forskjellige Anledninger gjorde sig gjældende. Iøvrigt kan jeg godt forstaae, at „Fædrelandet" ikke har været synderlig tilfreds med dette Møde ogsaa af andre Grunde. Det stillede ikke videre behagelige Aspecter for den skandinaviske Eenhed og Enighed, og der aabenbarede sig her en Forskjel i Opfattelse og Anskuelser hos de tre nordiske Folks geistlige Repræsentanter, der just ikke er noget synderligt gunstigt Vidnesbyrd om Tendentser til den attraaede Sammensmeltning, end ikke i aandelig Henseende. Imidlertid tvivler jeg ikke om, at dette Møde dog vil blive

taget til stor Indtægt for den skandinaviske Sag, om ikke af Andre, saa dog af den berømte S. B., der har nedsat sig her, for at granske Stemninger og Tilstande og med den tilbørlige Rigdom af stærke Farver og phantasirige Udsmykninger at „teckna“ dem i „Aftonbladet“. Man kan ikke negte, at det er en Karl, som forstaaer sine Ting og gjør Fyldest for sin Betaling. Han veed Besked om Alt, hvad der skeer, og om Alt, hvad der ikke skeer; naar han læser en skandinavisk Artikel i „Fædrelandet“, som han maaskee selv har været med at dictere, saa bander han sine Tusen Djeflar paa, at Skandinavismen er trængt ind i Folkets Masse, og naar han saa læser en Artikel i „Morgenposten“ af samme Sort, saa giver han sig atter andre Tusen Djeflar i Vold paa, at Bønderne ere saa skandinaviske, at de hellere idag end imorgen ville drikke Broderskab med de svenske Bønder, især naar den store Agitator Balthazar forsikrer ham, at det snart vil komme saa vidt. Han veed ogsaa fortræffeligt at manoeuvrere, især naar det gjælder om at være sine Foresatte til Tjeneste. Tidligere undlod han sjeldent i sine Correspondancer at see mildt til Kongen og de ham nærstaaende Personer; men efterat en vis Udsending blev afviist fra disse Personer, til hvem han henvendte sig med Tilbud om en eiderskandinavisk Alliance med 14,000 Mands Understøttelse, og efterat Scheeles antiskandinaviske Circulaire blev bekjendt, har Piben faaet en anden Lyd, og nu trækker han stadigt løs paa dem, naar Leilighed kun gives. De seer altsaa, at Hr. S. B. er en Perle af en Correspondent, men dog en Perle, som Danske helst maatte kaste for Svinene.

Nu da jeg netop taler om Skandinavismen, kommer jeg til at tænke paa et andet Tidernes Tegn, der viser, hvorledes det egentlig forholder sig med de danske Sympathier især hos vore norske Brødre. Jeg mener Theatersagen og navnlig den Understøttelse, der var Tale om at der særligt skulde tilstaaes det norske Thea-

ter i Christiania. Jeg har nok seet, Høistærede, at De har rørt lidt ved den med Hensyn til Directeur Cronborgs Ansættelse ved Langes Folketheater; men Quintessentsen, Discussionen derom i Storthinget den 25de Juni, har De endnu ikke berørt, uagtet den var meget charakteristisk og ret egnede sig til at give et lærerigt Bidrag til Bedømmelsen af Tidens „brændende Spørgsmaal". Hvis De ikke har Noget derimod, skal jeg tillade mig at raade Bod paa Deres Forsømmelse. En Mand, som hedder Kildal, aabnede Discussionen med at tale for Bevillingen. Han bemærkede, at Directionen for det norske Theater havde tilsendt ham, blandt Andet, en Erklæring fra den artistiske Directeur Cronborg, hvorved denne løste Theatret fra sine Forpligtelser mod ham, hvis Storthinget bevilgede det forlangte Tilskud. Han meente, at der var stor Opfordring til at fremhjælpe det nationale Element. Folkeslagene have ligesaa vel Trang til at tilkæmpe sig den aandelige Frihed som den statsborgerlige, og de, der benytte sig af et paatvunget Sprog (Dansk?!) søge, saasnart de have tilkæmpet sig borgerlig Frihed, at indsætte Fædrenes Tungemaal i dets tidligere Rettigheder. „Saaledes gaaer det hos Andre, saaledes gaaer det hos os", sagde Taleren, og han sluttede med, at da det norske Theater havde sat sig til Maal at virke for Emancipationen af norsk Sprog og Literatur, saa burde det understøttes. Hvad den sidste Yttring angaaer, saa viser den, at den norske Literatur ikke er meget specifik, men af en bestydelig kosmopolitisk Natur, thi saavidt jeg har kunnet opdage, har det norske Theaters Repertoire, med Undtagelse af „Til Sæters" — om hvilket Mesterværk et Medlem af Storthinget med Stolthed bemærkede, at det paa det norske Theater var givet hele 52 Gange — kun bestaaet af danske Vaudeviller og Smaastykker eller ogsaa franske og tydske Stykker, oversatte for danske Theatre. Motzfeldt meente ogsaa, at Kunsten var kosmopolitisk og derfor stod over Nationaliteten, men han

fik paa Hovedet derfor af J. Sverdrup, der paastod, at Den, som kunde sige saadant Noget, maatte selv have mistet al Individualitet. Han meente, at jo flinkere de danske Skuespillere vare i Christiania, jo mere vilde de bidrage til at denationalisere de Norske og derved frembringe lutter Forvirring, og det var hans uforgribelige Anskuelse, at den ivrige Holden paa det danske Theater i Christiania stod i Forbindelse med den haardnakkede Modstand mod alt Norsk, som et vist Parti Danomaner havde gjort under hele Norges nationale Emancipationsperiode. En Gaardbruger ved Navn Jaabæk erklærede sig imod Bevillingen og var ved denne Leilighed saa overilet at tilstaae, at han ofte havde meget Ondt ved at forstaae det nyere norske Sprog med dets Indblanden af gamle Dialektord, samt at han var glad over, at Norge havde Bogsprog fælles med Danmark; men dette blev ilde optaget af en anden Gaardbruger, Knudsen, der meente, at Landboerne ikke forstode det bløde danske Sprog, samt at den danske Udtale paa Theatret udøvede en mindre heldig Indflydelse paa den fine Verden. Hvis den fine Verden fandt Behag i det bløde Danske, var det godt, om man kunde bibringe den en sundere Smag. Endelig fandt han det „uhyggeligt" og „bedrøveligt", at man efter en 40-aarig Selvstændighed endnu skulde have en fremmed Scene i Landets Hovedstad. Stabell var nok imod Bevillingen, men ogsaa imod det danske Theater, som han haabede snart vilde gaae over til at blive aldeles norsk og saaledes virke i national Retning. At Directionen nogle Gange havde antaget danske Skuespillere, meente han, var skeet af Nød o. s. v. o. s. v. — — Der har De nu et uforvanskket Kjerne-Uddrag af Storthingets Forhandlinger om Theatersagen. Jeg har imidlertid forgjæves ledet om Yttringer med Hensyn til den denationaliserende Indflydelse, som Opførelsen af en Mængde danske Stykker paa Christiania Theater ab-

solut ligesaa godt maa udøve som det „bløde danske Sprog". Men muligen har man villet undgaae denne delicate Materie, saasom man har meent, at den uheldige Indflydelse opveies ved den Fordeel, man har af gratis at kunne bemægtige sig det danske Repertoire og saaledes at undgaae det noget generende Honorar til danske Forfattere. Disse maae iøvrigt føle sig saare smigrede; man opfører deres Arbeider, uden at give dem en Skilling, og for at de ikke skulle blive altfor stolte af denne store Opmærksomhed fra norsk Side, tracteres de af og til baade som Forfattere og som Danske med tilbørlige Skamslikker.

Jeg maa nu slutte, thi jeg skal paa Comptoiret, hvor en Mængde Retardater vente mig. Naar jeg betragter denne gruelige Masse, maa jeg rigtignok beundre den hurtige Expedition, der er indført under vort constitutionelle Regime.

Ærbødigst

Petersen,

Fuldmægtig.

XXV.

Den 5. August 1857.

Høistærede!

Nu har jeg det bedste Haab om at komme ud af min Qvide. Jeg mener nemlig, at efterstaaende Ansøgning vil have den forventede Virkning.

Til Hs. Exc. Indenrigsministeren!

Da jeg har bragt i Erfaring, at Deres Excellence paa Deres Slot Frederiksberg udleier Værelser imod en billig Betaling, saa tillader jeg mig herved at ansøge Deres Excellence om at maatte komme i Betragtning, saafremt saadan en lille Leilighed paa 5 a 6 Værelser skulde blive ledig. Jeg vil gjerne betale det Dobbelte af hvad den store Sproggranster Hr. J. Levin skal give for den ham paa Slottet tilstaaede Leilighed, nemlig 50 Rd. aarligt. Jeg veed nemlig fuldtvel, at jeg langtfra har den Fortjeneste af Staten som Hr. Levin og navnlig ingen 800 Rd. aarligt, for ved mit Endeligt at berede Nationen en mærkværdig Overraskelse, eiheller er jeg Forfatter af saamange aldeles ikke paabegyndte og aldeles ikke fuldendte Bidrag til Sprogvidenskabens Studium, og endelig har jeg ikke været Cicerone, naar de svenske og norske Studenter have været her — Noget, som jo alene burde give Krav paa Fribolig for Livstid paa et kongeligt Slot; jeg tør derfor ikke i mindste Maade ansees bequem til at nyde slig Begunstigelse som Hr. Levin. Men da han, af Hensyn til Folks

ſtygge Tunger, dog maa give 50 Rd. aarligt for Bopæl paa Frederiksberg Slot, og jeg derimod byder det Dobbelte, ſaa vil Deres Excellence formedelſt Deres bekjendte aabne Blik for Forholdene med Lethed kunne indſee, at der dog er Noget, der taler for min Begunſtigelſe. I Erkjendelſe af den Humanitet, Deres Excellence viſer fremfor andre Huusværter, forbliver jeg

Allerunderdanigſt o. ſ. v.

For at give denne Anſøgning deſto mere Vægt, har jeg iſinde at bede „Fædrelandets" Redaction allernaadigſt at forunde den ſin Anbefaling. Dette er formodentlig ſkeet med Levins, og forhaabentlig vil det ogſaa ſkee med min, ſaaſom det maa være en ſand Fornøielſe for ſamme Redaction ved ſin mægtige Indflydelſe at bevirke, at Frederiksberg Slot, dette gamle Sæde for nogle af de oldenborgſke Konger, omſtabes til en Art Vartou. Saadant er ikke Andet end hvad man kan vente af det ſkjønne Eftermæle, „Fædrelandet" nylig har ſat Kongerne af den oldenborgſke Stamme i ſin Bedømmelſe af Profeſſor Allens Værk. Overhovedet er det meget dumt, at ſaadanne Minder om en afholdt Konge ſom Frederik den Sjettes kjære Frederiksberg Have ſkal vedblive at exiſtere, og det turde upaatvivleligt være paſſende og tidsſvarende, at den, i Lighed med hvad „Berlingſke" har foreſlaaet om Roſenborghave, blev udparcelleret og udlagt til Byggepladſe, medmindre der ſkulde være Udſigt til, at Slottet og Haven kunde blive omdøbte, ſaaſom med Navnet Oscarsberg eller Carlsbo. Hvorvidt denne Udſigt ſkulde være tilſtede, ſkal jeg ikke kunne ſige, men jeg haaber at have erhvervet mig Hr. Plougs Erkjendtlighed ved at have givet dette Vink. Saadant tør jeg vel ogſaa paaregne ved at give ham fuldkommen Ret i, at han i ſit Blad har paatalt, at nogle tydſke Sangere forleden indrykkede et Avertiſſement om deres Kunſtpræſtationer paa Tydſk i Adresſeaviſen; det er horribelt, at Sligt kan ſkee i et

Land, der tæller Ploug og Grundtvig blandt sine Sønner; var det endda paa Svensk eller paa Engelsk, saa var det noget ganske Andet, men paa Tydsk! Kun har det løbet mig om i Hovedet, Dagen efter at see et Par tydske Avertissementer i selve „Fædrelændet", og jeg mindedes desuden, at det tidligere jevnligt har havt saadanne. Der var nogen Modsigelse deri, forekom det mig; men saa betænkte jeg, at i „Fædrelandet", der kun læses og holdes af de Troende, af de Pæredanske, af de Dannede, ville slige tydske Avertissementer ingen Skade kunne gjøre, medens derimod et tydsk Avertissement i et Blad som Adresseavisen, der læses af den store Hob, vil kunne gjøre Propaganda, især naar samme Avertissement inviterer danske Mænd og Qvinder til at høre tydske Sange, thi hvor let kunne disse Sange ikke have en demoraliserende Indflydelse paa dansk Tungemaal og dansk Hjertelag o. s. v., o. s. v. Iøvrigt vilde det være saare patriotisk, om „Fædrelandet" arbeidede paa at faae alle tydske Sangere udviste af Landet eller formeente at komme derind; det er en Skam, at Sligt skal være tilladt, og jeg forventer, at der til førstkommende Rigsdagssession vil fremkomme en derpaa udgaaende Privatproposition. Overhovedet bør vi ægte Danske, Pæredanske, gaae frem med en ubønhørlig Strenghed mod Alt, hvad der er Tydsk. Jeg har derfor af samme Grund givet mit ufrømtede Bifald til, at Kirkemødet var ægte skandinavisk, og at hverken slydeslesvigske eller holsteenske Præster, uagtet disse jo rigtignok, naar Alt kommer til Alt, høre med til et Præstemøde i Danmark, vare med. Det er ogsaa ret kjedsommeligt, at vor Kirke skal være opkaldt efter en Tydsker, efter Luther, ja det er en saadan Tort, at man næsten kan gaae hen og blive katholsk derover. Derfor er det ogsaa en Trøst, at adskillige af Ordførerne for den ægte Danskhed ere paa bedste Veie til at blive katholske — om just ikke endnu i religieus Henseende. — —

Men det er meget varmt idag, og da jeg baade i Politiken og i Veirliget hører til Justemilieu-Partiet, saa er jeg nu kommen til et Punkt, hvor jeg beder Dem modtage Forsikkring om, at jeg, som sædvanlig, er Deres

Ærbødigste
Petersen,
Fuldmægtig.

XXVI.

Den 20. August 1857.

Høistærede!

Foruden Spørgsmaalene om Donaufyrstendømmerne, Seapoy-Opstanden i Ostindien, Flygtningespørgsmaalet i England, Forfatningsspørgsmaalet i Holsteen og andre Spørgsmaal af mere eller mindre brændende Bonitet er der et Spørgsmaal herhjemme, som i høi Grad beskjæftiger Gemytterne, det nemlig, hvor man skal faae sig en god Drik dansk baiersk Øl. Ja, Bedste, De veed det maaskee ikke, men det er en indholdsvær Begivenhed, at Ølket er sluppet op baade for Jacobsen og for Heymann og for flere Andre, der have havt den Godhed hidtil at forsyne os med den Art Nectar, som nu gaaer under Navnet baiersk Øl. Jeg, der er vant til at drikke en halv Flaske — jeg tør ikke sige „Seidel", for ikke at fortørne de Nationale — af denne Gudedrik til min Aftensmad, jeg, som undertiden kan

ſlumpe til at drikke to halve, jeg veed ſlet ikke, hvad jeg ſkal gribe til i denne Varme, og deres Antal, hvilke det gaaer ligeſom mig, er Legio. Hvad ſkal man vel ſaa drikke i denne Varme? Det nye Vand have vi endnu ikke faaet og faae det vel heller ikke for det Førſte; om det gamle Vand ſiger Dr. Hornemann, at det er meget uſundt at drikke, formedelſt den Maſſe af organiſk Materie, det indeholder, ikke at tale om Svovlbrinte og andre lignende Ingredientſer; Vinen er formedelſt den mislykkede Høſt forbandet dyr, og ſelv om den var billigere, kunde dog en ſtakkels Embedsproletarier ſom jeg og mine Lige aldrig overkomme at drikke den; Melk exiſterer neppe i naturlig Tilſtand, og den unaturlige, i hvilken den gaaer i Handelen, nemlig $^3/_4$ Vand og $^1/_4$ Melk, ſkal ikke afgive den ſundeſte Drik, men ifølge dygtige Lægers Meniug fremkalde en utilbørlig Mængde Sliim og derfor have en irriterende Virkning paa Galden. Men hvad det Sidſte angaaer, ſaa maa man meget hellere tørſte end tildrage ſig en ſlig Irritation, thi i vore Dage kan Galden paa en redelig og beſindig Mand meget let løbe over uden et ſaadant Gjæringsmiddel, iſær naar man betænker den gruelige Tilſtand, at maatte befinde ſig en ſaa lang Tid uden baierſk Øl, denne kjølige, lædſkende, opmuntrende Drik. Nu kan jeg meget godt forſtaae, at der af og til i Baiern kan udbryde en Revolution, naar Ølket mangler, og jeg tør bande paa, at udbryder der nogenſinde nogen her, ſaa ſkeer det af ſamme Grund. Man har derfor heller aldrig ſeet ſaamange triſte, mørke, grublende Anſigter ſom i denne Tid, og jeg vil raade Miniſteriet til, naar det ønſker at blive paa ſin Poſt — og det ønſker det nok, ſaavidt jeg veed — at formaae ſin Hjertensven, Capitain Jacobſen i Valby, til ſnart at ſtikke Hul paa ſin nye Beholdning, ellers gaaer det min Sæl galt. Hvad Spiſe og Drikke angaaer, ere vi Kjøbenhavnere aldeles ikke til at ſpøge med, og Miniſteriet burde tage ſig de gamle romerſke Keiſeres Forbillede til Exempel. Naar disſe blot før-

gede for Panem et Circenses, kunde de gjøre med Romerne, hvad de vilde. Med det lille Tillæg af baiersk Øl kan det Samme aldeles gjælde om Kjøbenhavnerne, ja, der kunde muligen vanke et Fakkeltog — hvortil der vel ellers ikke er nogen Udsigt — ifald Ministeriet paa en eller anden Maade sørgede for det almindelige Behov i nævnte Retning. Jeg haaber, at jeg, ved at have givet et Fingerpeg til Erhvervelsen af Popularitet og kjærlig Hengivenhed, har gjort mig værdig til Befordring, og skal jeg ikke undlade at beraabe mig derpaa, naar en gunstig Leilighed til at gjøre mit Krav gjældende viser sig.

Jeg haaber, at det ikke vil ansees for et altfor voldsomt Spring i Tankegangen, naar jeg fra det begrædelsesværdige Savn af baiersk Øl, af hvilket Kjøbenhavn i denne Tid hjemsøges, gaaer over til Drøftelsen af Næringsspørgsmaalet. Mellem begge Dele, synes mig, er en meget god Sammenhæng, saasom den ene er nærende og den anden ernærende. Hvad enten vi blive gode Venner eller ikke, Høistærede! saa maa jeg oprigtigt tilstaae Dem, at jeg holder paa Næringsfriheden og paa Laugenes Ophævelse. Seer De, jeg tænker nok, ifølge § 1 i Justitsraad O. Müllers Udkast, at kunne opnaae mine Foresattes Tilladelse til at erhverve Borgerskab, og saa skal De see mig, Fuldmægtig Petersen i det eller hiint Ministerium (jeg nævner intet), aabne en Boutik for Snedkervarer eller Blikkenslagervarer, som jeg naturligviis forskriver fra udenlandske Fabriker. Jeg kan godt passe mit Embede og alligevel drive Handelen, og saa har jeg tillige den Satisfaction som Embedsmand, at medens Haandværksnæringen er fri, er Embedsnæringen begrændset og beskyttet mod Fuskere og Bønhaser. For at komme ind i den Næring, skal der være strenge Examiner med bedste Charakteer. Staten bør have Garanti for, at dens Tjenere ere dygtige Folk; men hvad Dygtigheden angaaer i den borgerlige Bedrift, saa er den aldeles underordnet, ialfald er en Garanti overflødig, saasom den Udygtige,

naar han blot har Penge, altid kan skaffe sig Dygtigheden til sin Tjeneste. Saaledes kan det muligen komme, at den besiddelsesløse Dygtighed, som netop er bleven til Dygtighed, fordi Trangen til Besiddelse var Drivfjedren, synker ned til blot og bar Haandlanger og Tjener for den udygtige eller ukyndige Capitalist; men hvad gjør det, maa jeg spørge? Aldeles Intet, det er jo Noget, som ikke sjeldent er Verdens Gang, og have Laugsindretningerne hidtil bevaret vor Haandværksstand derfor, saa er det maaskee godt, at den bliver stækket, og at den som Prøveklud for Frihedstheorierne kommer til at gjennemgaae Modgangens Skole i Lighed med, hvad der allerede har fundet Sted i andre Lande. At der derved skeer Industrien en stor Tjeneste, kan jeg ikke betvivle, d. v. s. den fremmede Fabrikindustri, hvis Varer ville forsyne vore Udsalgssteder til meget stor Opmuntring for vor Haandværksstand, som da vil blive nødsaget til at slaae i den Grad af Prisen paa sine Varer, at den vil prise sig lykkelig, om den blot kan faae Arbeidslønnen ud deraf og forresten ifølge sine Vilkaar have den Ære at blive henregnet til Proletariatets store Kaste. Jeg kan derfor meget godt forstaae, at Haandværkerne af al Magt modsætte sig den paatænkte Forandring; men hvad kunne de vel udrette mod saa dygtige og indsigtsfulde Mænd som f. Ex. Hr. Tauber af Odense og Hr. Schouby af Randers, der i Kjøbstadforeningens Sammenkomst her i Kjøbenhavn vare de ledende Tanker og de talende Ledere. Disse sagkyndige Folk, begge lærde Mænd og begge Redacteurer, der saaledes tilgavns vide, hvad der baader Folket ialmindelighed og Haandværkere og Handlende isærdeleshed, i Forening med en ligesaa sagkyndig Boghandler fra Roeskilde, vare „Driverne" i Kjøbstadforeningen, og det var en Fornøielse at see, hvordan Foreningen, med Forfatteren til Bogen om Høkerloven, Hr. Lauritzen i Spidsen, lod sig „drive" til Noget, som jeg forresten ikke har nogen Idee om; thi hvad der blev vedtaget er mig ikke ganske klart, men det vil vel sag-

tens vise sig, naar Kjøbstadforeningens Tidende i de 5000 Exemplarer bliver omdeelt Landet rundt og bringer Visdommens Kjerne til almindelig Nydelse. Jeg fatter derimod meget godt, at den samme Kjøbstadforenings Tidende advarer imod at underskrive det fra Haandværkerforeningen udgaaede Andragende til Indenrigsministeren, paastaaende, at Ingen kan forstaae det, at Formen er uheldig, og at det er fremgaaet af „reactionaire" Tendentser. Hr. Schouby forstaaer sin Dont prægtigt og har vidst at opfatte Lehmanns skjønne Ord om at benytte Kjøbstæderne som liberale Drivere paa den rigtige Maade. Kommer Noget frem, som ikke passer til „Liberalisternes" Kogebog, saa maa det mistænkeliggjøres, latterliggjøres; man skal hænge sig ved Formen, men om Sagen selv og om Grundene selv — ikke et Ord. Man forstaaer ikke Andragendet, — pudsigt nok! Naar Folk stundom ville tale med om, hvad de ikke forstaae, gjøre de sig gjerne klogere end de ere; her derimod gjøre de sig saa dumme, at de ikke engang forstaae Dansk; men det hører med til Planen. Men hvorom Alting er: Næringsfriheden bør radicalt sættes igjennem, og det er trøsteligt at høre, hvad Hr. Tauber erklærede som Hs. Exc. Indenrigsministerens Aaron, at Hs. Exc. vilde gaae endnu videre end Justitsraad Müller i sit Udkast. „Es soll Alles verrungenirt werden" som i 1848. Rigtignok har jeg min Hyre med min Brodersøn, der er Sadelmagersvend; han siger, han er meget vel fornøiet med Laugsindretningen, blot at Adgangen til Mesterprøven bliver noget lettere og billigere. Min Gjenbo, Grosshandleren, der betaler 50 Portioner Næringsskat, meente ogsaa forleden, da jeg talte med ham om Næringsfriheden, at man altid fik godt og solidt og billigt Arbeide hos vore Haandværkere, og at man sjeldent saae Fattige iblandt dem, uden egen Brøde, og at Enhver kunde faae Arbeide og anstændigt Livsophold, naar han kun vilde arbeide, og at der altsaa ikke var nogen videre Grund til væsentligt at forandre det Bestaaende o. a. M. Jeg taug, som jeg sagde til min

Gjenbo, af lutter Respect, da han commanderer mange Penge; men jeg havde ønsket dHrr. Bille og Tauber og Schouby i mit Sted, for at de kunde have affærdiget ham som han fortjente. De Karle ere langt bedre end jeg skaarne for Tungebaandet, især naar det gjælder at vise en saadan ulærd Spidsborger Vinterveien.

Ærbødigst

Petersen,
Fuldmægtig.

XXVII.

Den 10. Octbr. 1857.

Høistærede!

Naar jeg idag sender Dem et Par Linier, saa skeer det i Grunden ikke for Andet end for at give Dem et synligt Beviis paa, at jeg endnu er ilive og ikke befinder mig blandt de Mange, der i dette Efteraar ere gaaede al Kjødels Gang. Jeg er det saa langt fra, at jeg endog har befundet mig og endnu befinder mig meget vel, skjøndt Tiderne isandhed ikke ere dertil i nogen Maade. Igaar fortalte min Kone mig saaledes, at Smørret bestemt kom i de 4 Mark, ja i mere, og saa læste jeg om den Krisis, der overalt i Verden synes at true Handelen, om Discontoens Forhøielse, om Papirernes Dalen, og jeg følte mig ganske forknyt. Dertil

kommer, at nu er Gageloven for i Folkethinget, og den venlige Stemning, der aabenbarer sig imod den fra Bondevennernes Side og fra Tschernings, der nu ret kan faae Leilighed til at udtale sig over Levebrødsmændenes Velvevnet og Overdaadighed i Klæder og Føde, synes næsten at spaae om, at den vil blive begravet, og at vi Stakler foreløbigt skulle henvises til de Smuler, der gjennem Dyrtidsloven falde til os fra Rigsdagens Bord, beregnede efter Byggets Capitelstaxt. Jeg skal gjerne indrømme, at der kan være Noget i, hvad der er blevet sagt, at de høiere Embedsmænd ere blevne temmelig rundeligt betænkte, og at vi Subalterne forholdsviis behandles lidt knebent; men den Sag kunde jo med temmelig Lethed redresseres ved, at man tager lidt fra de Første og giver lidt til de Sidste. Det var kun et Subtractions- og et Additionsstykke. Men jeg frygter for, at disse Indvendinger blot ere Finter, og at Resultatet bliver det, at hverken de høiere Embedsmænd skulle have det, der ansees for Meget, eller at de Underordnede skulle have det, der ansees for Lidet, og at det saaledes med eet Ord bliver ved det Gamle. Thi vore Regenter, Bønderne, og disses Regenter J. A. Hansen og Tscherning og Mikkel Rasmussen o. s. v., de mene, at vi „Byrokrater", vi Skriverkarle dog i Grunden ikke ere Andet end til Overflod og Ulempe, at jo mindre vi faae, desto tammere blive vi, og at Landet godt kan regjeres os foruden. En halv Snees Skrivere og nogle Artilleriunderofficierer vilde være nok til at besørge den hele Stads, de Øvrige kunne arbeide som Daglønnere; paa dem er der ingen Mangel, og saa gjorde de dog nogen Nytte. Saadan er Tankegangen, og dertil kommer det bekjendte Argument: „Fanden skal betale mere, det er jo dog os, der maae punge ud o. s. v." Imidlertid skal jeg dog tage mig den Frihed at bemærke, at denne Yttring just ikke er saa ganske correct. Thi det er dog nok ligesaa godt Borgeren i Kjøbstaden som Bonden paa Landet, der udreder Skatterne, og hvad Embedsmanden angaaer, saa gjælder om ham, naar han

lønnes tilstrækkeligt, det gamle Ordsprog: „Det kommer igjen, sa'e Bonden, da han gav Soen Flesk". Thi han kan da give baade Haandværker og Bonde at fortjene, og der foregaaer en Art Kredsløb, hvorved de forhøiede Udgifter for Staten igrunden ingen Forhøielse blive. Men den Tid kan vel nok komme, da Bonden alene vil komme til at bære Statens Byrder. Man arbeider jo meget vakkert hen dertil. For det Første ved den lykfaliggjørende Næringsfrihed: saa bliver der jo en prægtig Udsigt til, at Haandværksstandens store Fleerhed, istedetfor nu at bidrage deres til, at Statens Udgifter dækkes, tvertimod ved at synke ned til Proletarier bidrage til, at de forøges. For det Andet ved den paatænkte Principforandring i Toldbeskatningen; hvorved der ligeledes er stor Rimelighed for, at Størstedelen af de hidtil bestaaende Fabriker nedlægges, samt en Masse Haandværkere ruineres, saa at der tilveiebringes en ansеelig Hoben Fattige blandt den Classe, der hidtil har hørt til de nærende. Hvad den sidste Sag og hvad Generaltolddirecteurens Forhold til samme angaaer, saa maa jeg tilstaae, at jeg har mine egne Tanker derom. Kunde det ikke tænkes, at det blot er et Experiment, for at vise de Folk, der ellers have været saa overordentlig sværmende for Friheden, hvad de moderne Frihedsideer føre til med Hensyn til Omstyrtning af det Bestaaende, og saadan at sætte dem paa en haard Prøve ved, at samme Frihedsideer i simpel Consequents komme i Conflict med deres egne materielle Interesser. Det forekommer mig næsten, at der er en blodig Ironi i Experimentet.

Men nu om noget Andet. Adskillige mærkelige Fremtoninger har der viist sig. Hvor længe har man ikke mumlet om en Ministerkrise, ja det siges, at Ministrene selv have mumlet derom. Det er jo ikke saa underligt, thi i vort politiske Liv, hvori der paa Grund af de mærkværdigt forqvaklede Forhold er idelig Bevægelse og Bølgegang, hører jo Talen om Ministerforandringer til Dagens Orden, og den Dag, man ikke

hører derom, kan næsten henregnes til de anteegnelses-værdige. Saameget er ialfald vist, at Haabet er saare grønt og smilende i vort lille Danmark for Ministercandidater, og Folk kunne ikke vide sig nogen Tid sikkre for, at man ikke skal komme og tilbyde dem en Portefeuille. Og der gives ogsaa Folk, som ere aldeles rede til at modtage den, i hvilken Henseende „Morgenposten" altid indeholder de fornødne Avertissementer med Hænder og udstrakte Pegefingre. Men naar den politiske Vindfløi løber omkring næsten i alle Compassets Streger, naar den snart viser paa Heelstat snart paa Eiderstat, snart paa Føderativstat snart paa Skandinavisme o. s. v., saa er en stakkels Ministercandidat i en slem Forlegenhed, og hans Famlen efter at finde det Rette falder næsten i det Komiske. — J. A. Hansen, Alberti, Frølund og Major Müllen fremstode paa Thinge med deres Adresse. Sort paa Hvidt viste de, at Fællesforfatningen ikke bestod i Kraft, at Forbeholdets Tid om Grundlovens fulde Ikrafttræden i dens gamle Skikkelse nu var kommen, samt at Tilslutningen til Sverrig-Norge, til et Skandinavien, var den eneste Frelse — og Rottwitt, deres Forhaabning, deres Alpha og Omega, deres kaarne Søn viste som velbestalter „Klokker" Adressen tilbage, ubønhørligt tilbage! — Fremstod da Ploug i Thinge, og forlangte Tilladelse til det Spørgsmaals Stillelse til Landets Styrismænd, om ikke Tidens Fylde var kommen til Heelstatens Sprængning, — og hvo var den, som ikke alene forlangte Afstemning, men ogsaa stemte imod, at Spørgsmaalet blev stillet: det var Monrad, — ja Monrad, Plougs, Hages og „Fædrelandets" Ven. O usalige Conflict mellem Tilbøielighed, Venskab, Pligt og — Ministergage. At være eller ikke være — det er Spørgsmaalet.

Men der var ogsaa Alarm i Leiren, thi Geheimeraad Scheele ventedes til Glücksborg. At en Mand som Scheele, hvem Kongen har skjænket sit personlige Venskab, anseer det som en simpel Høflighed, en simpel Pligt at hilse paa Hs. Majestæt, naar denne be-

finder sig en halv Dags Reise fra ham, det maatte naturligviis af de travle Aander, der affectere Ligegyldighed for den faldne Stormand, men dog ved alle Leiligheder vise en grundig Frygt for ham, betragtes som et Forsøg paa Anlæg af Miner til Ministeriets Sprængning. Nu er det jo en Sag, som er uomtvistelig, at vore „folkekaarne" Ministre have en vis Svaghed for den Magt, de ere komne i Besiddelse af. Excellence-Værdigheden samt andre Agrements giver man saare nødigt Slip paa. Det er heller ikke sagt, at man saa let igjen kan blive belyst af Laugenes Fakler. Nok sagt, ved Rygtet om Besøget paa Glücksborg opstod der en Art panisk Skræk. Hs. Excellence Geheimeraad, Conseilspræsident Hall omgjordede hurtigt sine Lænder og var ved Hjælp af Jernbane og Dampskibe i en Skynding paa Glücksborg Slot. Om han her fik Noget at contraminere, skal jeg lade være usagt, men det er jo prægtigt at kunne give det Mine af, som om Noget dog blev contramineret, ellers var Reisen over Hals og Hoved jo aldeles forfeilet. Om Mødet imellem Hs. Excellence Conseilspræsidenten og Hs. Excellence Geheimeraad Scheele har „Dagbladet" i et Brev fra (?) Glücksborg været saa artig at give en Beskrivelse. Det hedder nemlig deri: „Ikke lidet pikant var det for de Mange, som paa Kongens Fødselsdag ventede i den store Halle paa at erholde Adgang til Kongens Audientsgemak, at see Conseilspræsidenten og Geheimeraad Scheel i en hjertelig, idetmindste tilsyneladende hjertelig Conversation; den Enes Physiognomi bar Præg af Ro og Sikkerhed, dog uden Spor af Hoveren eller Overmod, over den Andens var der et fiint Anstrøg af Flauhed." — Referenten bemærker imidlertid, at han ikke tør indestaae for, at disse Jagttagelser ere ganske correcte, og det turde ogsaa nok være muligt, at Phantasien, navnlig med Hensyn til Conseilspræsidentens Præg af Ro og Sikkerhed, har været vel meget virksom. Disse Egenskaber kunne

af den overfladiske Jagttager let forvexles med opskruet Courage.

Men foreløbigt have vi ingen Ministerkrise, og Efterretningerne om Sagernes Stilling med Hensyn til den dansk-tydske Strid skulle jo være fortræffelige, og alt dette kan man jo takke Ministeriets Dygtighed for. Keiser Napoleon og Keiser Alexander, de have aldeles Intet at bethyde, thi de ere jo Absolutister, og dem bør man aldeles ignorere. Det er kun Ministeriet, der er saa dygtigt.

Ærbødigst
Petersen,
Fuldmægtig.

XXVIII.

Den 27. Octbr. 1857.

Høistærede!

Nu er mit Parti taget. Jeg holder nok af at blive forfremmet for Kone og Børns og en honnet Ambitions Skyld, jeg gad nok blive Comptoir- eller Departements-Chef; men Minister gad jeg dog ikke være, bestemt ikke, allermindst Cultusminister, hvis Skjebne det er tillige at være Conseilspræsident og sommetider Udenrigsminister, naar Udenrigsministeren formedelst sine Forretninger som Marineminister er forhindret fra at fungere. Jeg har i disse Dage virkelig følt Medlidenhed med Hs. Excellence, og det skulde ikke

undre mig, om han, naar han saadan befinder sig i sit stille Kammer, imiterer von Bremenfeldt ved at kyle alle Acterne i Gulvet. Thi ikke saasnart har det dansk-tydske Spørgsmaal faaet et mere venligt og smilende Udseende, førend der reiser sig et indre Spørgsmaal saa intricat og saa vanskeligt, at ingen menneskelig Viisdom kan sige, hvordan det bedst kan løses. De kan sagtens vide, Høistærede! at det er Theatersagen, dette „brændende" Spørgsmaal, som De med Rette har kaldt det. Her hjælper, som ved det dansk-tydske Spørgsmaal, ingen Keisermøder i Stuttgart; man mødes nok i Theatret og i Pressen, men det skeer ikke paa den kjærligste Maade, uden Kys og uden Favnetag, kun med knubbede Ord og Miner; og Fred og Forsoning, ja blot Vaabenstilstand er der ikke at tænke paa. — Naar jeg saadan sidder i min Lænestol og tænker lidt over Sagen, forekommer den mig i sine Hovedtræk ret curieus, hvor alvorlig den ellers kan være. Fru Heiberg tager sin Afsked, fordi hun ikke vil staae iveien for et Arrangement, Theaterbestyrelsen anseer for at være til Tarv for Kunsten, Ansættelsen af Hr. Høedt som Sceneinstructeur, og Hr. Høedt tager sin Afsked, fordi Theaterbestyrelsen vil gjøre ham til Sceneinstructeur. Der er Afsked hist og der er Afsked her. Hr. Høedt er angerløs; thi ifølge hans Erklæring i den „Berl. Tid." har Cultusministeren absolut villet have ham til Sceneinstructeur, minus det Administrative, og han har ligesaa absolut ikke villet være det, naar Fru Heiberg har Noget derimod. Deri ligger det Curieuse. Hvorfor just nævne Fru Heiberg, hvorfor ikke Phister eller Rosenkilde eller Holst, som han jo ogsaa fik at bestille med som Sceneinstructeur. Altsaa maatte der iforveien være Præsumtion for, at Fru Heiberg var den, Modstanden vilde vise sig hos, thi denne Erklæring kom, før Fru Heiberg endnu selv kunde erklære sig. Og hvorledes kunde denne Præsumtion være tilstede, saasom hun jo havde spillet ifjor, spillet sammen med dem, som vare Revolutionens Bærere mod hendes

Mand som Theaterdirecteur? Tingen klarer sig temmelig godt, naar det vides, at Fru Heiberg ifjor kun lod sig bevæge til at spille ved den bestemte Forsikring fra Cultusministerens Side, at Hr. Høedt ikke skulde være Sceneinstructeur. Saa siges der. Nu vil De maaskee sige, Høistærede, at et saadant Forlangende eller en saadan Betingelse maaskee er at drive Animositeten vel vidt, og jeg vilde give Dem Ret deri, forsaavidt det er Animositet, der ligger til Grund derfor; men Retten til at antage Sligt er dog ikke ganske tilstede, ja Formodningen kunde muligen endog være aldeles uberettiget. Sæt nu for Exempel, at Fru Heiberg hører til dem, der mene, at den Kunstretning, Hr. Høedt repræsenterer, ikke er den ønskeligste, at den muligen vil lede til den nationale Skuespilkunsts Forfald, — kan man da dadle en Kunstnerinde, der med en sjelden Varme og Inderlighed har røgtet sit Kald, der altid har sat sin Kunst over alle Hensyn, at hun vil modsætte sig et Arrangement, der netop i æsthetisk Henseende — man sige hvad man vil — lægger en stor Myndighed i den Mands Haand, der ved sin Dygtighed kan gjennemføre sine Ideer, eller at hun, naar hendes Modstand afvises eller overses, foretrækker at træde tilbage for muligen at undgaae at være med ved den danske Scenes Ligbegængelse? Jeg veed ikke, om Fru Heiberg tænker saaledes, men det skal ikke undre mig, om hun gjør det tilligemed de Mange, der kjende det fjendtlige Forhold, i hvilket Hr. Høedt har stillet sig til den Kunstretning, som man blandt Andre har Heiberg at takke for, og som man nu troer at kunne affærdige med at kalde den traditionel. Men hvorom Alting er, det er slemt, at Hs. Exc. Cultusministeren formedelst sine mange Forretninger har glemt det Tilsagn, han i sin Tid skal have givet Fru Heiberg, og det er saaledes hans svækkede Hukommelse, der har medført den hele Forvikling. Havde denne Svækkelse ikke været, saa havde han sikkert ikke billiget, at Hr. Directeur Christensen for en Maaneds Tid siden havde gjort Hr. Høedt et skriftligt Tilbud, hvilket Til-

bud ved en Feiltagelse kom ud blandt Folk og underrettede Fru Heiberg om Hs. Excellences Mangel paa Hukommelse, hvorefter fulgte det Svar fra Hr. Høedt, at han aldeles ikke vilde være Sceneinstructeur, uden for det Tilfælde, Fru Heiberg Intet havde derimod. Kan De nu forstaae Tingen?

I mit Foregaaende har jeg sagt, at Hr. Høedt er angerløs, og hans egne Ord og Hr. Christensens godhedsfulde Atteſt har stadfæstet det. Hans hele Brøde, siger han selv oprigtigt, har Summa Summarum bestaaet i, at han ikke „turde" spille sammen med Jfr. Møller i „Hamlet" og derfor fik sin Afsked, i hvilken Anledning Udvandringen skete til Hoftheatret. Ved denne Bekjendelse er han virkelig vel slem mod Cultusministeren; thi det var dog denne, der gav ham Afskeden: Heiberg kunde jo ikke gjøre det selv. Oprigtigheden havde maaskee ogsaa været lidt større, ifald han havde tilføiet, at han ikke engang vilde prøve med Jfr. Møller, men ligefrem udeblev fra Prøverne, Noget, som dog lægger en bethydelig Vægt i Skaalen, og ikke ret vel kan sees igjennem Fingre med, hvad jo Cultusministeren heller ikke gjorde. At Sidstnævnte senere er gaaet i sig selv og har indseet sin formeentlige Uret ved først at bestemme ham til Sceneinstructeur, derpaa, da det ikke gik, til Elevinstructeur med Expectance til Scenedito, fortjener dog sikkert ikke en saadan Medfart som den, han har lidt i Hr. Høedts elegante Replik, hvori Ministeren jo paa en Maade fremstilles som den, der har lavet hele Historien. Til Syvende og sidst bliver det saaledes maaskee Hs. Excellence, der i sin Kunstforstandighed mener at gjøre Kunsten en Tjeneste ved at fjerne Fru Heiberg. Deri var der ialfald Mening, og at den ikke er fra igaar, det viste sig i sin Tid i „Dagbladet", og at den kan gaae igjen, det har „Avertisementstidenden" nylig viist ved en Artikel, hvori paa det Grundigste godtgjøres, at Fru Heiberg for sin egen og for Publicums Skyld bør trække sig tilbage. Dette beviſes af hendes Optræden i forskjellige Stykker og

navnlig af hendes Optræden i „Karens Kjæreste". Men her har den aandrige Forfatters Instructeur spillet ham et slemt Puds og ladet ham „løbe med Liimstangen". I „Karens Kjæreste" optraadte Fru Heiberg, som Gud og Hvermand veed, undtagen selve den aandrige Recensent, uheldigviis slet ikke, og samme Recensent maa saaledes finde sig i, at det Bordskuffens Indhold, som han har ladet indrykke i „Bladet", reducerer sig til det, der saadan kan opsnappes udenfor, mens han

„Gloer paa Kassereren og galer."

Af dette uheldige Tilfælde kunde nu rigtignok onde Mennesker udlede det „Lavede" i den hele Anskuelse, men jeg hører ikke til de onde Mennesker, og antager derfor, at Meningen er oprigtig, og at man virkelig anseer det som et Held, at Fru Heiberg gaaer bort. Det skeer jo nu — og hvad saa? Nu kunne vi da slaae en Streg over Oehlenschlæger, Shakspeare, Goethe, Schiller og andre den dramatiske Digtekunsts Heroer, paa Hertz kan der næsten ikke mere tænkes, og over Heiberg og Overskou er Stregen allerede forlængst slaaet, ja ikke engang Scribe kan holde for! Og hvad bliver tilbage? Foruden Holberg, hvor Damefigurerne saa heldigviis Intet have at bethyde, kun „Huusholdningspolitik" og „Formynder og „Myndling", som ikke engang kan gives. Hvor dog Casinos og Folketheatrets Actier ville stige!

Iøvrigt har det undret mig, at jeg ikke paa Prent har seet et Raisonnement imod Fru Heiberg, som forleden Dag blev anført imod hende. „Seer De, min gode Ven," sagde man til mig, „hvad Fordeel er det for Theatret, at hun spiller? Ifjor i Saisonens Slutning var der bestandigt propfuldt, naar hun optraadte, men mindre godt Huus, naar hun ikke optraadte, og saa var hendes Optræden jo igrunden skadelig." Jeg blev næsten slaaet af dette Argument og vidste i Øieblikket ikke at svare Noget, stille beundrende Opfindsomheden; men fattende mig gjorde jeg opmærksom paa, at „Dagbladet"

for ganske nylig havde velvilligt underrettet Almeenheden om, at det var Fru Heibergs Skyld, naar det var gaaet saa daarligt i Hoftheatret, idet hun aldeles ikke var optraadt. Det var altsaa en stik modsat Mening, men som rigtignok tenderede til det samme Diemed: at vise Fru Heibergs Skadelighed for Repertoire og Theater, baade naar hun er til Tjeneste og naar hun ikke er det. Nu vil man efter al Sandsynlighed komme til at prøve det sidste Alternativ, naar ikke Fru Heiberg trods alle oprigtige Kunstvenners ivrige Ønsker maatte forandre sin Beslutning.

Altsaa — saa vidt ere vi komne siden Theater-Revolutionen i 1855! Hvis Skylden er til det stedfundne Brud, det veed man nu af d'Hrr. Høedts & Christensens Erklæringer, eller ialfald kan man gjætte sig dertil, men hvordan dette Brud skal blive helet, derom staaer Forstanden stille. Men maaskee har Hs. Excellence Cultusministeren en ny Fru Heiberg i Baghaanden — man kan ikke vide: den Mand har mange Ressourcer.

Ærbødigst

Petersen,
Fuldmægtig.

XXIX.

Den 18de Novbr. 1857.

Høistærede!

Jeg har havt en overmaade stor Betænkelighed ved at fortsætte min Correspondance. Dette eller rettere sagt et andet Brev har jeg paabegyndt adskillige Gange, men stadigt lagt det tilside, givende efter for mine Skrupler. Jeg har ved adskillige Leiligheder tilladt mig at underholde Dem med mine huuslige Forhold, og det turde derfor være overflødigt at gjøre Dem opmærksom paa, hvilken Magt der med Hensyn til de mange Munde, jeg som Familiefader har den Pligt at maatte tilfredsstille, ligger paa, at man (ved dette Man kan De nok vide, hvem jeg mener, og for en Sikkerheds Skyld skal jeg sige Dem, at det er mine høiere og høieste Foresatte; allerhøieste gives der ikke mere) ikke aner, endsige veed, hvem Deres ærbødige Tjener egentlig repræsenterer i det menneskelige Samfund. Ministre, Departementschefer, Comptoirchefer, om de ere nok saa „liberale" og som saadanne jo høre til de Ypperste i Samfundet, ere dog i Grunden ikke Andet end Mennesker — med Forlov at sige! — begavede med menneskelige Affecter, med menneskelig Sensibilitet, og naar de nu erfarede, hvem den impertinente Person egentlig er, denne Fuldmægtig Petersen, saa kunde de jo let fristes til at tage Revanche ved at forunde mig en naadig Afskedigelse med Pension af 3 til 400 Rd. Rigsmønt og Lov forresten til at gjøre og lade, hvad jeg ellers vilde. Ja, oprigtigt talt, jeg hører ikke til de Modigste, skjøndt der jo rigtignok hører Mod til at

tilstaae sin Mangel paa Mod, og ved Udsigten til eller Frygten for at reduceres til afskediget Fuldmægtig løber det mig koldt ned ad Ryggen, og mangehaande Tanker om Fremtidens triste Aspecter fare mig gjennem Hovedet og gjøre mig aldeles forknyt. Forstaaer De nu min Betænkelighed? Jeg er voldgivet Deres Discretion og hvad, om De nu fandt paa at følge den kjøbenhavnske Journalistiks ærværdige Nestors Exempel og lod Dem friste til af en eller anden Grund — som samme Nestor gjorde ved Heiberg — at fortælle paa Tryk, at jeg anonymt eller pseudonymt (hvilket jo kommer ud paa Et) havde skrevet i Deres Blad! Jeg har jo rigtignok Beviser paa, at De veed at efterkomme Deres Pligt og kan holde tæt; men hvem veed, hvad et saa lysende Exempel som Kjøbenhavns største Blads Redacteurs kan føre til? Een Ting har imidlertid beroliget mig. Jeg vil aldeles ikke sige Dem Complimenter, Høistærede, men jeg forudsætter som givet, at den journalistiske savoir faire ikke er Dem ubekjendt, og at den vilde afholde Dem fra under alle Omstændigheder, — hvad enten en Mand er med eller imod Dem, — at gjøre Brud paa Hemmeligheder, som det er en Bladudgivers ubrødelige Pligt at bevare. Og det forekommer mig ogsaa, at Selvopholdelsesdriften maa være et talende Moment, thi hvem vil betroe sig, maaskee stundom i en Velfærdssag, til en Mand, der har givet Beviset paa, at han ved første givne Leilighed, hvor han af Vedkommende troer sig fornærmet, ikke skyer at navngive ham som den, der har skrevet Det eller Det i hans Blad, eller endog gjør det paa saadan Maade, ved ikke at nævne noget Bestemt, at der falder Mistanke paa ham, som om han har intrigueret eller cabaliseret gjennem Pressen, medens det Hele maaskee reducerer sig til nogle ubetydelige Notitser eller f. Ex. en Antikritik til nødtvungent Forsvar mod et ubilligt anonymt Angreb o. s. v. Altsaa, jeg formoder, at De i denne Henseende ligesaa lidt vil følge Nestors Exempel som deri, at udslynge en saa smuk og

smagfuld og værdig Beskyldning som den, der ligger i denne Understregning af Betegnelsen „exalteret" Tilstand. I et anstændigt Blad og i en anstændig Debat at kunne gjøre Sligt, det forudsætter næsten en Tilstand, der vel ikke er Exaltationens, men muligen Utilregnelighedens. Jeg har ogsaa i denne Anledning indgaaet en Paré; thi jeg paastod imod Flere, at paa et saadant Angreb vilde intet Svar følge undtagen det, som ligger i en betegnende Taushed, og jeg vandt Paréen.

Altsaa, foreløbigt vil jeg, stolende paa Deres vedvarende Discretion, vedblive at sende Dem af og til nogle Linier, som De kan benytte og casfere efter Forgodtbefindende. Ved nærværende skulde jeg blot tilraade Dem at styrke Deres Hukommelse ved alle mulige Midler og, om fornødent gjøres, grandske med Eftertanke i den bekjendte Dr. Otto Reventlows Hukommelseslære. For Redacteurer samt for Politici af Faget er en god Hukommelse af stor Vigtighed, thi man seer dagligt de forfærdeligste Exempler paa, hvilken Forvirring der opstaaer i Principer, naar disse ikke understøttes af en god Hukommelse. Der er nu f. Ex. den „Berl. Tid.s" Redacteur. Skjøndt han ellers har en prægtig Hukommelse med Hensyn til, hvad han har skrevet i sin i 1835 udgivne Oversættelse af Murhards bekjendte Skrift Handelens Theori, hvilken han kan paa sine Fingre, saa glipper den dog ved andre Leiligheder. Da Optøierne vare i Hoftheatret imod Hr. Høedt, gjennemtrængtes „Berl. Tid." af en dydig Indignation, og den charakteriserede Pibningen i Theatret som gemeen, som brutal Raahed o. desl. (jeg har ikke Bladet ved Haanden, men noget Lignende var det). Det var nu en Mening, og Berl. Tid. havde upaatvivleligt Ret til at yttre noget Saadant, naar den, ak! ikke for to Aar siden under Theaterrevolutionen af 1855 havde ligefrem opfordret Publicum til at tage Revanche over Hr. Høedt. De studser formodentlig over denne Paastand, Høistærede! og derfor skal jeg

tillade mig at afskrive følgende Yttring af „Berl. Tid." fra den Tid: „Det er ogsaa almindeligt i Udlandet, at dersom en Kunstner uden Grund, og blot af tilsyneladende Chicane vægrer sig ved at udføre, hvad der paahviler ham, faaer han sin Dom af Publicum ved hans første Fremtræden, og det lader sig ikke tilfredsstille, førend han har gjort det Afbigt." Hvad siger De nu? De vil muligen indvende, at Anledningen var en anden; men det er ligegyldigt, Bedste! thi deri indeholdes dog Opfordring til en Afstraffelse, som „Berl. Tid." nu charakteriserer som brutal Raahed eller desl. Naar Alt kommer til Alt, saa kan det saagu gjerne være, at man nu har fulgt hiint Fingerpeg, given af en saa stor Autoritet, og Moralen bliver under alle Omstændigheder den, at for en Smagsdommer og Journalist er Hukommelse en god Ting. Ja, den er en god Ting, og det Værste ved Mangelen er, at Andre ere saa villige til at hjælpe paa den. Naar f. Ex. Ploug i Rigsdagen har glemt, hvad han har skrevet i sit eget Blad, saa er man strax saa nem til at drage ham hans mindeværdige trykte Ord til Minde, og naar J. A. Hansen og Balthazar Christensen i deres eiderskandinaviske Phantasier miste Hukommelsen med Hensyn til de hartad utrolige Spring og Sving og Saltomortaler, deres politiske Overbeviisning har gjennemgaact, saa ere Ondskabsfulde strax ved Haanden med en ubehagelig Sandsekage. Der er nu ogsaa f. Ex. „Dagbladet"; det er forfærdeligt, hvor dets Hukommelse i den senere Tid er svækket, saa at jeg begynder at blive ganske bange for det. Denne Svækkelse paa Hukommelsen har nylig culmineret i en Artikel om Theaterforholdene (Dagbl. den 10de Novbr.), hvilken minder om Ovids mærkværdigste Metamarphoser. Man tænke sig: Høedt, der af „Dagbladet" tidligere er bleven anseet idetmindste som en Halvgud i Skuespilkunsten, han charakteriseres nu ifølge en dybsindig og speculativ Beviisførelse som talentløs, der siges om ham, at han sjeldent træffer „Livspunktet" i sine Roller, at hans

Fremstillinger „ere som oftest eensidige og ligne tidt mere en Række vel fremsagte Repliker end en afrundet Heelhed", at man „i Regelen føler" at noget Væsentligt mangler, o. s. v. o. s. v. — Denne Dom vilde sikkert være meget haard selv af den, som ikke har meent, at den forjættede Messias for Templet paa Kongens Nytorv skulde være incarneret i Hr. Høedts Person, og som kun i ham har seet en god og brugbar Skuespiller for den lette Genre; men i „Dagbladets" Mund, gjennem hvilke Henrykkelsens Extase altid har fundet sit Udtryk, er denne Tilintetgjørelsens Dom græsselig og tillige næsten ubegribelig. Rigtignok har jeg, ved at læse Artiklen videre, skimtet en Lysstraale gjennem dette Mørke, og Adskilligt synes at tale for, at man kun saadan har dadlet, for at kunne rose desto mere, for at kunne sige omtrent som saa: Mine Herrer og især mine Damer! Vi have nu grundigen bevist, at Hr. Høedt igrunden er en mindre god Skuespiller, det gjør os meget ondt, at vi vare nødsagede dertil, men dette var aldeles nødvendigt, for paa den anden Side at kunne godtgjøre, at han netop derved udmærket egner sig til at være Sceneinstructeur. Vi vide, hvad han er: det er ikke godt, men da Ingen kan vide, hvad han vil blive i en Stilling, han endnu ikke har, saa er der efter alle Logikens Regler den bedste Udsigt til, at han vil blive mageløs som Sceneinstructeur, ligerviis som den, der viser sig udygtig til at være Murer, gjerne kan blive en overordentlig god Architekt. (Ifølge denne Yttring maatte rigtignok Prof. Overskou være en endnu mageløsere Sceneinstructeur, eftersom han i sin Tid som Skuespiller stod betydeligt under Hr. Høedt.) Dog holder „Dagbladet" sig ikke alene til Logik, det har solidere Grunde at komme med, thi, siger det, han har viist i sin Tid paa Hoftheatret, hvad han i denne Retning kan gjøre, idet baade det smukke Scenearrangement og Sammenspillet var hans Værk. Her har „Dagbl." nok været vel hyperbolsk til sin Vens Hæder, thi det er vitterligt, at den allerstørste Deel af

det, som nu velvilligt tillægges Hr. Høedt, maa skrives paa Directeur Langes Regning, naar Enhver skal gjøres Ret og Skjel. Hvad der meest kan komme paa Hr. Høedts Conto, er nok det nydelige Nips og de ituslagne Vaser i „Berthas Claveer", som jo bidrog i høi Grad til at redde Smagen. Jeg har iøvrigt gjort en Betragtning, som jeg skal tillade mig at fremføre, eftersom jeg ikke under den hele langvarige Theaterstrid nogetsteds har seet den paa Tryk. Man har altid troet, at et godt Personale, en god Scene, et godt Orchester var det Vigtigste ved et Theater; nu er det noget Andet, nu er det kun Sceneinstructeuren, det kommer an paa. Er han blot som den „Berl. Tid.", som Cultusministeren, som „Dagbladet" ønsker, saa er Kunsten og Smagen frelst, og det Øvrige, vel at mærke med Undtagelse af Statens Tilskud, kan være som det være vil. I hundrede Aar, hvor man aldrig hørte Noget om Sceneinstructeuren ved den danske Skueplads, vare Folk Dosmere og Kunsten — ja den gik det saa som saa med. Nu har man først faaet Øinene op, og derfor maa Frelsen alene findes deri, at Overskou afskediges som Sceneinstructeur, og denne Post overdrages til Høedt. Da ville Musserne og Gratierne frydes, og Folk ville flokkes i den forunderlige Bygning paa Kongens Nytorv, og de ville undrende see en Industriudstilling af deilige Bordtæpper, Armstager og Theepotter og Chaises longues, hvor man skjødesløst paa sin Fransk kan kaste sig hen i, og man vil læse i Bladene: „Mageløst arrangeret! En Præcision, en Aand, et Ensemble i denne Opstilling, der i sin Totalitet i den Grad har fysselsat os, at vi maae opsætte Bedømmelsen af Stykket og Udførelsen til næste Nr. Det viser sig nu, hvor megen Ret vi havde i mangfoldige Gange at anbefale Hr. Høedt til Sceneinstructeur, og hvor rigtigt det var, at Hs. Excellence vor ophøiede Cultusminister i sin Viisdom fulgte vor Viisdoms Fingerpeg, da vi erklærede, at man i Hr. Høedt vilde træffe „alle de Egenskaber forenede, som bør findes hos en god Scene-

instructeur „i gammel Stiil", baade Evne til at frembringe et godt Sammenspil, Die for det Effectfulde og Passende, og Talent til at gjennemføre sine Ideer i Praxis" samt Mere hvad denne evindelige Vise har indeholdt.

Vil De, Høistærede! vide min beskedne Mening, som en blot Tilskuers, saa gjør det mig i Virkeligheden ondt for Hr. Høedt. Som Skuespiller kunde han vist være Theatret til god Nytte, men Ulykken er, at han har overvurderet sig selv i flere Retninger, derved er han bleven overvurderet af sine Venner, og nu, da den rette Vurderings Tid er kommen, opgive de ham paa den ene Side, medens de derimod paa den anden, for deres egen Skyld, holde ham frem som den, de dog ikke ganske have taget Feil af. „Dagbladet" er den velvillige Tolk. Men det er et Venskabsstykke, som paa et Haar ligner Bjørnens, da den vilde jage Fluen bort fra sin Herres Ansigt.

Ærbødigst
Petersen,
Fuldmægtig.

XXX.

Den 2. Decbr. 1857.

Høiſtærede!

Den 11te December nærmer ſig med ſtærke Skridt — en frygtelig Tanke! Oprigtigt talt, Høiſtærede! jeg forſtaaer mig aldeles ikke paa Pengevæſen og Finantſer, ſaaſom jeg i mit hele Liv aldrig har havt Leilighed til at forſtaae mig derpaa; jeg har læſt „Berlingſkes" ſindrige og „Dagbladets" lærde Artikler baade om det indre og ydre Bankvæſen, jeg har ſtuderet dem, ſaa Sveden har ſtaaet mig paa Panden, og alligevel er jeg lige klog, hvilket muligviis er Tilfældet med mange Andre end mig; men Et er jeg klog paa, og det er, at jeg til 11te December ſkal betale Adſkilligt, uden at jeg for et Par Dage ſiden havde den fjerneſte Udſigt til at fyldeſtgjøre mine Forpligtelſer. Min Kone kom mig ogſaa ret tilpas forleden, da hun bad mig gaae hen til Logeauctionen, for om muligt at faae en Loge, da hun meente, at Folk af Stand ſom vi ikke godt kunde være bekjendte ikke at have abonneret, og hun kunde forſikkre, at baade Mine, Line og Trine og hvad alle hendes Couſiner hedde gjerne vilde være med at abonnere i ſamme Loge. De vare Alle over Myndighedsalderen, naar Loven gik igjennem i Rigsdagen, hvad der jo var temmelig ſikkert, ſaaſom baade Clauſen, Lehmann og Monrad — de ſøde Folk — toge ſig ſaa varmt af de fortrykte Qvinder, og ſaa havde Couſinerne Lov at bruge deres Penge til hvad de lyſtede. Min Kone tilføiede dernæſt Adſkilligt om, hvilket fortræffeligt Mini-

sterium vi nu havde, og hvilken fortræffelig Rigsdag, og forsikkrede, at vilde ingen Anden, saa vilde hun foreslaae, at Danmarks Qvinder med en Qvindestikkelse i Spidsen, costumeret som Fru Jerichaus Dannegvinde, med blonde Haar, blaae Øine, løst Gevandt og en Dannebrogsfane, droge i Procession til Justitsministeren og bragte ham en Sang i Forbindelse med et tordnende „Leve" til Løn for hans Bestræbelser for Qvindekjønnets Emancipation og den gjorte Begyndelse, hvorved Udsigterne i mange Retninger vilde blive overordentlig lyse. Thi, meente min Kone, for det Første vilde Overformynderierne ikke mere komme til at ruge over de 5 til 6 Millioner, der tilhørte de hidtil umyndige og fortrykte Qvinder, disse vilde faae fri Raadighed over deres Penge, og da det er bekjendt nok, at Qvindehjertet i Regelen er blødt, især naar Kjærlighedens Bedaarelse stundom kommer til, saa er der god Udsigt til, at Pengene komme til at roulere blandt Folk, og at der saaledes kan bødes paa den gruelige Pengemangel, hvorover Alle klage saa gudsjammerligt. Med en Forbauselse, der ikke var fri for en vis Ængstelighed, fulgte jeg denne min Kones Udvikling, der vidnede om mærkværdige Spring i Tankegangen, og jeg havde derover næsten glemt hendes første Opfordring, da hun pludseligt, som en Slutning paa Alt, hvad hun havde sagt, kom med det ligefremme Udraab: „Saa kjøber Du nok en Loge, søde Petersen, helst i første Etage tilhøire; de ere saa billige iaar, sige alle Folk, og Theatret er ogsaa nyt, og det er saa interessant, og saa de mange nye og gamle Stykker, som Bladene have lovet, og Hamlet ... man siger, at Jfr. Brenøe skal spille Dronningen, for hun er Fru Nielsens Søster, og det er det mindste hun kan gjøre ved den Instruction; saa kjøber Du nok En — ikke sandt?" — Jeg tog min Hat, men istedetfor at gaae paa Auction gik jeg hen til en god Ven, en agtværdig Grosserer, som ellers ved tidligere Leilighed har hjulpet mig med et Laan, naar jeg har været i Knibe, hvilket jeg altid

prompte har tilbagebetalt. Han traf paa Skulderen og svarede, at han ikke denne Gang kunde tjene mig. Han havde mange Penge udestaaende, fik ingen ind, og skulde selv bruge mange Penge. „Vi have jo nok Banken," sagde han, „men hvad gjør den for at hjælpe i Kniben? De meget Rige, som kunne hjælpe sig selv, og navnlig saadanne, der ere nøie bekjendte for Bankdirectionen, blive hjulpne, men andre Folk, som i daglig Tale kaldes solide, dem negtes der som oftest al Assistance; alle andre Steder gjøre Bank og Regjering de største Anstrengelser ved Udstedelsen af Bons, ved Laan paa Varer o. s. v., for at hjælpe paa Misèren, men her? hvad gjør f. Ex. Finantsministeren, som ligger inde med en umaadelig Mængde Penge i Kassebeholdningen fra Sundtoldafløsningen? Ikke det Mindste — og dog er det klart, at Nationalvelstanden rokkes i sin Basis, naar det skal vedvare noget længere. Det kan man jo tydeligt see paa alle Papirernes Falden, hvorved danske Borgere allerede have tabt store Summer. — Som sagt, saa ondt det gjør mig, maa jeg negte Dem Deres Begjæring, Petersen." — Forknyt gik jeg bort.

Men Pengene maatte jeg have, og jeg fik dem ogsaa. En godhjertet Sjæl hjalp mig, men De kan være sikker paa, at han fik sin Godhjertethed betalt, saa det i flere Aar vil svie til min Fuldmægtiggage, selv om jeg faaer Dyrtidstillæg i Byg — thi Gageloven bliver jo nok begravet. Jeg veed nu, hvad en Capitalforbrydelse er for Tiden. Det er den Forbrydelse, en Capitalist begaaer, naar han ikke kan udbringe sin Capital til mindst 20 pCt. Men hvorom Alting er, saa aandede jeg dog lidt friere, og da jeg kom hjem, og saae mildere ud, modtoges jeg af min Kone med den Bemærkning: „Jeg kan see paa Dig, at Du har faaet Logen til billig Priis... Er den paa høire eller venstre Side i første Etage?" — „Hverken paa høire eller venstre." — „Altsaa ligefor, desto bedre." — Jeg maatte nu forklare hende, at jeg ikke havde tænkt paa nogen Loge, at jeg ikke havde Raad til Sligt, og fra-

bad mig iøvrigt al videre Tiltale. Nok sagt, Høiſtærede, jeg skal aldeles ikke genere Dem med at referere den paafølgende huuslige Scene, der heldigviis endte ved, at en Skomagerdreng kom ind med et Par nye Støvler. Samme Skomagerdreng hører til et Specimen, som desværre ved Civiliſationens Indtrængen i alle Classer, ved Casinos og Tivolis nivellerende Indflydelse næsten aldeles forsvinder, nemlig den ægte kjøbenhavnske Gadedrengerace, den med Tøfler og mangfoldige Huller og Lapper forsynede, fløitende, pibende, hujende, syngende Race, der i sin Tid stadigt gjorde Escorte efter fulde Mænd og dito Kjællinger, med den største Mandhaftighed og Udholdenhed deeltog i alle mulige Optøier og som, rigtignok paa en temmelig uheldig Maade, er bleven foreviget af Marstrand i Skikkelse af Henrik paa hans politiske Kandestøber. Jeg besaae Støvlerne, og fandt ved Diemaal, at den ene Støvle var for lille og den anden for stor. „Den Ting er meget nyttig," bemærkede Claus. — „Saa?" indvendte jeg forundret. „Jo," sagde han, „det er klart som baiersk Øl (en Lignelse, jeg aldrig havde hørt før), for i fugtigt Veir udvides nok den lille Støvle, og i tørt Veir bliver den store mindre. Saa er de deilige baade til tørt og til fugtigt Veir, seer Fuldmægtigen det." — Ikke indladende mig paa dette Argument, hvis Gjendrivelse jeg iøvrigt aldeles ikke saae mig istand til, gav jeg Samtalen en anden Vending ved at spørge ham, naar han skulde være Svend. — „Svend?" gjentog han foragteligt. „Svend! det bliver jeg aldrig. Satan skal være Svend, naar man kan blive Mester wie Nix." — „Hvordan det?" spurgte jeg forundret. — „Hvor Fuldmægtigen er langt tilbage! Veed Hr. Petersen da ikke, at vi skal ha' Næringsfrihed, og saa er vi frie for at gjøre Svendestykke og Mesterstykke med, og saa skal Fanden gjøre sig Umage for at lære det og ikke jeg." — „Saa vil Du altsaa ikke blive ved Professionen?" — „Vist vil jeg, men nu behøver man ikke

at gjøre sig saamegen Umage, og Fatter derhjemme, som De nok veed er Spekhøker, han siger, at jeg baresteus ikke skal bryde mig om Noget, for han kan nok sætte mig istand, saa jeg kan blive Skomagermester, og kan jeg ikke arbeide selv, saa kan jeg holde Folk, og kan de heller ikke arbeide, saa er der endda inte Noget iveien, for saa kan jeg forskrive Sko og Støvler fra Tydskland, desformedelst at Regjeringen nok sørger for, som Fatter siger, at Læderet bliver saa dyrt her og Indførselstolden paa fremmed Skomagerarbeide saa ringe, at det slet ikke kan betale sig at sye Noget her. Vor Svend derhjemme, han er i Arbeiderforeningen i Kannikestræde, og han er ogsaa svært glad, for han siger, at om de fire Aar saa kan han være sin Egen, uden at spørge Den eller Den, og han er ogsaa strax gaaet hen og giftet sig, og saa behøver han heller ikke mere at betale disse hersens Tidepenge, for han holder slet ikke af, at Mester trækker dem af hver Uge. Ellers er det en meget daarlig Makker, han vilde aldrig kunne gjøre sit Mesterstykke, og derfor er han saa gal paa disse „Spidsborgere", som de kalder dem, der vil, at Laugene skal bestaae. Men ellers er han meget liberal, og han forsømmer aldrig at holde fri Mandag, for det siger han, hører med til Liberalitet, og om Tirsdagen er hver eneste Skilling af Ugelønnen fløiten, saa Mester har sin Plage med ham." — Claus gik. Jeg fik saaledes en Interessérets uhildede Mening om Fordelene ved Næringsfrihedens Indførelse, der slaaer Sparto til Hr. Sadelmager Christensens og Rimestads geniale Udtalelser i Folkethinget. Den stilles ogsaa til „Berlingske Tidendes" Raadighed, idet jeg formener, at den med Fordeel kan prange ved Siden af dens ledende Artikler om Nicolai Taarnuhr og om andre lærde og curieuse Materier.

Hvad Theatersagen og Theaterstriden angaaer, da maa den nu være ophørt, siden „Berlingske Tidende"

i sine Betragtninger over det fordeelagtige Logesalg har erklæret, at dette er det bedste Beviis paa, hvor tilfreds man er med Theaterbestyrelsen. Derhos har den jo anviist et fortræffeligt Middel til at faae Fru Heiberg erstattet, nemlig at Theaterbestyrelsen skal avertere i Aviserne, saa vil der nok indfinde sig En eller Anden, beqvem til den ledige Post. Derhos kan der bødes paa alle Brøst med Doubleringssystemet, og hvad Enigheden angaaer, da truer Nestor: Gjør mig ingen Knuder. Og naar Nestor truer, saa er den Ting klappet og klar; thi Respecten for ham, naar han sætter sig tildoms i æsthetiske og dramatiske Materier, er forbausende, og hvo som ikke bøier sig for hans Domme, revses strengt. Schram og Heiberg kunne attestere.

Ærbødigst

Petersen,

Fuldmægtig.

XXXI.

Den 15. Decbr. 1857.

Høistærede!

Forleden Morgen læste jeg i „Berlingske Tidende" et Avertissement, hvori en navngiven Mand advarede imod at betroe Nogen Noget paa hans Navn. Den gode Mand kunde sagtens godt have sparet sin Mark eller Rigsort, hvormeget det nu koster, thi jeg er overbeviist om, at i nærværende Tid er et saadant Avertissement aldeles overflødigt, saasom Ingen finder paa at betroe en Anden Noget, medens man tvertimod først og fremmest tænker og arbeider paa at faae det Betroede tilbage, naar man har været i den Casus at kunne betroe Nogen Noget. Ja, Høistærede! jeg behøver vel ikke at fortælle Dem, at det er en gal Tid, ja en sørgelig Tid, vi leve i, saa sørgelig, at Humeuret bliver trist selv hos Den, der, som jeg, ikke ligefrem berøres af Krisen, saasom vi ere Smaafolk, der nok kunne trykkes af smaa Pengeforlegenheder, medens disse nu ligeoversor de store, der ere skrevne paa de smaa Stykker stemplet Papiir med Lovens Cherub med det blanke Sværd til Vogter, have aldeles ingen Betydning i den almindelige Misère. „De er en lykkelig Mand, Petersen," sagde en af mine Ungdomsvenner igaar sukkende, efterat han havde fortalt mig om et høist ubehageligt Besøg, Notarius havde beæret ham med angaaende en tilbagekommen Vexel, „De er en lykkelig Mand," sagde han, „thi De har Ingenting og kan derfor ikke tabe Noget." Jeg fandt nu ikke den Lykke

saa overordentlig stor, og meente i al Beskedenhed, at det i Grunden var bedre at eie Noget, eftersom jeg ikke saa ganske kunde underskrive B. rangers bekjendte Vise: „Les gueux, les gueux, ils sont les gens heureux", hvormed han imidlertid meente, at det ialfald var langt bedre ikke at eie Noget end at miste det, man eiede. Havde man kjendt, hvad Velstand var, var det dobbelt tungt, dobbelt smerteligt at synke ned til Fattigdom, især naar det skete uforskyldt. Taarerne kom derved den arme Mand i Øinene og mig næsten med, thi jeg vidste, at hans Ord vare sande. „Men det er ikke Alle, det gjælder om, som denne Skjebne nu rammer eller forestaaer," bemærkede jeg. — „Destoværre sandt," sagde han sukkende. „Det er Svindelen, der har hidført denne frygtelige Tilstand, Svindelen, som vi desværre selv have fremkaldt og opmuntret. Hvormange er der ikke nu, der ere engagerede i Forpligtelser for mange, mange Tusinder, og som for et Par Aar siden neppe havde Penge til deres Borgerskab som Grosserer. Det er tilvisse meget smukt, at der er Virkelyst hos unge Mennesker, og at de søge at arbeide sig fremad. Men uheldigvis ville de springe fremad. Det er Tørsten efter med Et at blive rig, som er vor Tids Særkjende, der har grebet dem, en Higen efter paa en Trøieduus at blive henregnet til Børsens Metadorer er deres stadige Tanke. Og som sagt, det har ikke manglet paa Opmuntring til at nære saadanne Forhaabninger og paa let Adgang til denne Illusionens Verden. En Blanco-Credit i Hamborg var let aabnet, og hos os gjordes sjeldent Modstand, thi det Ualmindelige, at en ung Mand uden Formue etablerede sig som Grosserer, hørte snart til det Almindelige, saa at næsten enhver Betænkelighed forsvandt. Den livlige Handel i Forbindelse med Speculationslysten bevirkede desuden, at slige unge Mænd, naar de vare noget driftige, kunde komme ind i en bethydelig Omsætning. Derved tjentes ikke Lidet, og saa troede de, at Maalet allerede var naaet. De trak ikke Vexler paa Fremtiden,

men paa Dieblikket. Luxus, store Selskaber, ja stundom Lyststed med tilhørende Equipage, Rideheste o. s. v. hørte til Nødvendighederne. Man begyndte med, hvad den solide, den rige Mand i forrige Tider neppe endte med. Man beregnede ikke, at den store Fortjeneste i Grunden kun var tilsyneladende, naar den stundom meget høie Disconto ved Vexelomsætning og Rytteri gik fra, og man glemte det franske Ordsprog „Il faut garder une poire pour la soif“ — det er bedst at gjemme en Pære, til Tørsten kommer, thi ikke alle Speculationer lykkes, og der kan let indtræffe en Vending i Tingene. Desværre er den indtruffen nu og saa forfærdelig, som den vel kan tænkes,“ tilføiede den gamle Mand sukkende. — „Ja,“ sagde jeg, „jeg har ogsaa tidt tænkt Mit, naar jeg saadan har bemærket, hvilken Figur de unge Menuesker gjorde kort efter at de vare etablerede.“ — „Vist maatte det være Alle paafaldende,“ svarede min Ven, „og man maatte jo troe, at Guldgruben laae paa rede Haand, naar man blot rakte efter den. Det bevirkede ogsaa, at Flere og Flere sloge ind paa den Vei — thi som Haandværker, som Videnskabsmand kunde man aldrig tænke i den Fart at erhverve sig Glands og Rigdom. Ja, hvad mener De, Petersen, en ung Handlende af mit Bekjendtskab, om hvem jeg veed, at han kun havde et Par Tusinde Daler at begynde med, har nu efter et Par Aars Forløb saamæn to Kokkepiger, den ene koger til ham og hans Familie og den anden til „Folkene“. Da jeg fik det at vide, hævede jeg ogsaa strax al Forbindelse med ham.“ — „Det kunde saaledes maaskee ikke have været afveien,“ sagde jeg, „om den kgl. Opfordring af 14de Decbr. 1808 til at beflitte sig paa Tarvelighed, som blev fornyet i 1812, atter blev indskærpet.“ — „Javist, jeg erindrer det godt, det var i Krigens Tid, og havde ogsaa god Virkning; men hvad jeg har sagt, er kun en Deel af Ondet, det ligger dybere. Jeg har nu først ret opdaget, at Ordet „Svindel“ kommer af „svinde“, thi alle Værdier ere svundne

ind, Varer, Papirer og det, som nu alene har virkelig Værdi og en høi Værdi, Pengene, er vel ikke fundet, men forsvundet, thi det viser sig intetsteds. Det er den uhyre Mistillids Skyld. Og hvad er Aarsagen? Børsspillet, Speculationen, der blev til Hazardspil, og som drev Alt iveiret, Oprettelsen af Privatbanker og Creditanstalter, der gav let Adgang til at erholde Penge og contrahere Forpligtelser, hvis Fyldestgjørelse under vanskelige Forhold maatte blive umulige, især naar Omstændighederne medførte Standsning i Afsætning og Dalen af Priserne. At udvikle dette videre, vil maaskee kjede Dem, Petersen, og det er heller ikke min Sag; men jeg skal dog fortælle Dem, hvad De maaskee ikke veed, at den nuværende Tilstand kun er en Gjentagelse af, hvad der arriverede i 1799. Min salig Fader har oftere omtalt det. Dengang havde Krisen nærmest sin Begyndelse i Hamborg. De foregaaende Aar havde været overordentlig heldige for de Handlende, men derved fik Speculationsaanden Næring, alle Varer stege til en enorm Høide, og uagtet de frugtbare Aaringer var der en Dyrtid, som man ikke tidligere havde kjendt til. Da indtraadte en stor Pengemangel i Tydskland paa Grund af Krigen, og Keiser Paul lagde Embargo paa de hamborgske Skibe. I Hamborg var der samlet en uhyre Masse Varer, disse sank umaadeligt i Prisen og Disconto naaede en ukjendt Høide. En almindelig Misère indtraadte, de rigeste og solideste Huse fallerede i Masse, trods de overordentlige Anstrengelser, der gjordes fra Statens og fra Privates Side. Ved de bethydelige Forbindelser, den danske og især den kjøbenhavnske Handelsstand havde med Hamborg, naaede Krisen ogsaa hurtigt hertil, og Tilstanden var næsten den samme her som der. En Mængde ansete Huse maatte ophøre med deres Betalinger, en almindelig Arbeidsløshed indtraadte, og Tilstanden var meget sørgelig. For at bøde derpaa, blev der oprettet en Depositokasse med Udgivelse af et nyt Slags Papirpenge. Det stred mod Speciebankens Octroi, men over-

ordentlige Omstændigheder udkræve overordentlige Forholdsregler, og denne hjalp godt paa Tilstanden. Handelen hævede sig atter, og var ikke den kostbare og fordærvelige Krigsperiode indtraadt i de paafølgende Aar, vilde man upaatvivleligt have sporet en bethydelig Opkomst i alle Retninger. Jeg troer ogsaa, at den nuværende Krisis vil have gavnlige Følger, skjøndt den destoværre er hvorst haard og sørgelig, saalænge den staaer paa. Men Meget vilde efter min Overbeviisning være vundet, naar blot Regjeringen, ikke af Hensyn til Handelsstanden, men af Hensyn til det Heles, til Landets Tarv, vil hurtigt gribe til de Forholdsregler, som Commissionen har foreslaaet, eller ialfald gjøre noget Lignende."

Jeg har her meddeelt Dem, Høistærede! saavidt min Hukommelse strækker til, hvad den gamle vakkre Grosserer sagde mig. Der kunde muligt være Et og Andet deri, som kunde tjene Deres Læsere til Belæring og Trøst. Til at skrive om andre Materier staaer Humeuret mig ikke i denne Tid. Det kommer maaskee næste Gang, hvilket jeg af forskjellige Grunde hjerteligt vil haabe.

Ærbødigst

Petersen,
Fuldmægtig.

XXXII.

Den 1. Januar 1858.

Høistærede!

Saavidt kom vi altsaa! Den 1ste Januar 1858! — Jeg veed ikke, om det gaaer Dem som mig, men ved Skillerummet eller Overgangeu mellem det gamle og det nye Aar betages jeg altid af en vis høitidelig Følelse. Der rører sig hos mig Noget, der er ligesom en Blanding af Glæde og Engstelse: Glæde over, at jeg har naaet saa vidt, at det Aar dog er gaaet saa jevnt hen med Glæder og Sorger smukt blandede sammen, for at den rette Ligevægt kunde opnaaes, at jeg har talt mine Kjære og fundet dem alle samlede; Engstelse, fordi jeg ikke veed, hvad det kommende Aar kan og vil bringe, men dog altid i Fortrøstning til, at Han, De veed nok, styrer Alt til det Bedste. —

Men nei, i den Tone vil jeg ikke vedblive! Slige Betragtninger kan De og enhver af Deres Læsere selv anstille, og jeg vilde desuden let blive beskyldt for at være sentimental, saasom man er meget tilbøielig til at betegne de Yttringer af en alvorlig Følelse, som man ikke har sand Følelse nok til at sympathisere med, som Sentimentalitet. Det være mig blot tilladt at bemærke, at naar man saadan staaer ved et Aarskifte som idag, saa synes man, at Tiden er gaaet saa jevnt hen, medens den dog har bragt saa mange Vidunderligheder, som man ifjor ved denne Tid aldeles ikke havde nogen Anelse om eller vilde betragte som en Fabel, naar En havde spaaet det. Til Exempel, for at begynde med

det Ypperste: hvem vilde have troet, naar En havde sagt det, at vort fortræffelige Ministerium skulde staae Dyrehavstiden ud, endsige til Nytaar, og dog er det sandt, skjøndt det er utroligt, at baade Hr. Hall og Hr. Andræ og Hr. Krieger endnu endnu ere Excellencer med Rang i første Classe Nr. 4. De have holdt sig tiltrods for at „Dagbladet" har taget dem i Forsvar og at „Fædrelandet" snart har angrebet og snart forsvaret dem, de have holdt sig og de have holdt paa deres Portefeuiller, som om de vare de Eneste, og det er ogsaa muligt, ja endog temmelig vist, at de forsaavidt ere de Eneste. Endvidere: vilde man ikke ifjor have leet Den ud, der havde spaaet, at Michelsen vilde blive Udenrigsminister og Unsgaard holsteensk Minister? Det er eventyrligt, ikke sandt? og dog er det gaaet i Opfyldelse. Men hvad Michelsen angaaer, Hs. dobbelte Excellence, saa er der Det derved, at han nok er Udenrigsminister, men at Ministeriet in pleno iøvrigt fungerer som saadan, for, ifølge „Dagbladets" Viisdom, at kunne optræde værdigen og med Eftertryk overfor Udlandet som een Sjæl og een Tanke, hvorom det kommende Rigsraad noksom vil bære Vidnesbyrd. — Hvo vilde have faldet paa det Eventyrlige, at det kgl. danske Theater, den nationale Skueplads, der tidligere har havt Hofmarschaller, Conferentsraader og Etatsraader til Directeurer (Etatsraader kun fordi de vare Digtere og ypperlige Dramaturger) skulde faae en slet og ret Hr. Christensen til administrerende Directeur, en Hr. Christensen, der ikke findes i Rangforordningen undtagen blandt „andre Secretairer" — og dog er det skeet. Jeg skal dermed aldeles Intet sige til Forkleinelse for Hr. (Directeur) Christensen, heller Intet til Forkleinelse for det kongelige Theater, tvertimod, hvad enten Directeuren staaer paa Rangens øverste eller nederste Trin eller aldeles udenfor samme, saa er jeg for god Demokrat til ikke at paastaae, at det aldeles Intet gjør, naar bare, og det er en ufravigelig Betingelse, Manden er skikket dertil. Hvad det nu an-

gaaer, da har jeg endnu ingen Mening, efterſom der endnu ikke er noget Beſtemt at bygge den paa; er der noget Beſtemt, ſkal jeg nok komme dermed; men bliver Fru Heibergs Afſked bevilget, og miſte vi hende, ſom vi alle ſmerteligt ville ſavne ſom Kunſtens førſte og uerſtattelige Præſtinde, ſaa ſiger jeg, at det er nok til at gjøre det Eventyrlige ved Hr. Chriſtenſens Udnævnelſe til Directeur endnu mere eventyrligt, det er nok til at ønſke, at det aldrig var ſkeet, om der ſaa ſlet ikke var nogen Directeur, om Regjeringsformen havde været den republikanſke, der jo er en værdig Pendant til den anarchiſke, ſom i Theaterverdenen er den almindeligſte. — Hvo vilde endvidere have faldet paa ifjor, da Polak i Thyre Boløxe og Salomon de Caus i Stykket af ſamme Navn bragte vore Dillitanti, baade dem med Beenklæder og dem med Skjørter plus Crinoliner, i en ſand Extaſe, hvo vilde have faldet paa, at Repræſentanten for ſamme Polak og ſamme Salomon de Caus i den Grad ſkulde gaae tilbage i Folkegunſten, at han endog finder ſig foranlediget til at afgive ſin Rolle i Michel Perrin og ſom en harmfuld Achilles aldeles trække ſig tilbage i ſit Telt, vred paa Verden og ſelv hadende „Dagbladet", der har fulgt Zu-Zx's Exempel*), ved at ſtemple ham ſom talentløs, dog med Tilføiende, at han derfor vilde være en ganſke hpperlig Scene-Inſtructeur. Ikke ſandt! Det er Omſkiftelſer, ſom ſelv den driſtigſte Phantaſi ikke kunde udtænke! Og dog maa jeg tilſtaae, at hvormeget jeg end har været imod denne Forgudelſe fra førſte Færd, ſom jeg anſaae for aldeles overdreven, er jeg nu paa den anden Side utilfreds med denne hovedkulds Nedſættelſe eller Søndertrædelſe. Det er ligeſaavel en Blamage ſom hiin Forgudelſe var det. Det er at gaae fra den ene Yderlighed til den anden, og her ligger, ſom næſten altid,

---

*) En bekjendt Kriticus i „Fædrelandet".

Sandheden i Midten. — Endvidere: hvo havde ifjor ved denne Tid kunnet forudsee, hvad der nu er arriveret, at Handelen skulde faae et saa voldsomt Stød, at den kun meget langsomt og efter mange Kampe vil kunne komme sig, at Huse, om hvis Soliditet der tidligere kun har været een Mening, enten ere fallerede eller ere nærved at fallere, at det nu er ingen Skam, men at det næsten hører til Ordenen at have protesterede Vexler, at Bankactierne, som ifjor stode i 190, skulde gaae ned til 140, at Staten hjælper sine Undersaatter med at tage 19 smaa Procent, at den Hvede, som ifjor solgtes for 14 til 15 Daler, nu, staaer i 6 Daler, Smørret gaaer ned, Olien ligesaa, Brændselet ligesaa. Vilde man ikke antage Sligt for Eventyr og dog er det et Eventyr, som man efterhaaoden hos os vænner sig til og bliver fortrolig med. Thi vi Danske ere en letblodig Nation, der ikke saa let mister sit Lune eller vænner sig af med sine Vaner. I Juledagene f. Ex. gik det dog de fleste Steder ret lystigt til, og Kræmmerne mærkede ikke saa synderligt til Krisen hvad Afsætningen angik. Jeg støtter mig i saa Henseende paa min Kones Udsagn, saameget mere som hun, til liden Baade for min Pung, men stadigt støttende sig paa de gode Udsigter, der nu aabnede sig for Embedsmanden, da Alt jo vilde blive billigere, selv i adskillige Boutiker havde Leilighed til at overtyde sig om det talrige Besøg. — Endelig, Høistærede! vilde man ikke ifjor ved denne Tid have anseet det som Daarekistesnak, hvis Nogen havde spaaet, at Grundtvig, den 74-aarige Dannerskjald, for tredie Gang, i det Naadens Aar 1857 vilde indlade sig i Ægteskab, og det med en Dame, til hvem han magelig kan være Bedstefader? Og dog er det skeet, hvorvel samme Grundtvig i sin Tid skal have draget offentlig tilfelts mod afdøde Professor Jens Møller, fordi han som geistlig Mand giftede sig anden Gang, idetmindste er det fortalt mig, at det skal have været Tilfældet. — Og til allersidst, hvo havde vel

formodet, at Avertissementstidenden endnu havde levet Aaret ud? Ingen, selv ikke dens egne Actionairer — og dog har den levet, men fredeligt og ubemærket, smaat og tarveligt som Østersen i sin Skal. Nu har den saa Skam forhøiet sin Priis; den mener formodentlig, at naar alle Værdier tabe i Priis, saa maa Det, der aldeles ingen Værdi har, stige i Priis — bare for Modsætningens Skyld.

De seer altsaa, Høistærede, af de faa anførte i Flæng tagne Exempler, som De sikkert kan supplere med mangfoldige, at der i Aarets Løb er passeret meget Vidunderligt, som fortjener at indridses paa Sagas Tavle. Hvad mig selv angaaer, da er det Vidunderlige blandt Andet arriveret mig, som jeg ifjor ved denne Tid aldeles ikke tænkte paa, at man har narret mig April i December Maaned. Det er en ret curieus Historie. Jeg besøger temmelig hyppigt Thorvaldsens Museum for at glæde mit Øie og min Sjæl ved hans ophøiede Kunstværker. Nu læste jeg forleden i en af de aandrige, men derfor ikke altid just meget forstaaelige kritiske Anmeldelser i „Dagbladet", den nemlig om Hauchs „Kongens Yndling", at man af Kirstine Munks Buste i Thorvaldsens Museum kunde see, hvilken slem Qvinde hun havde været. „Hvad Fanden!" tænkte jeg, „hvor er den Buste? Den har jeg aldrig seet." Saasnart jeg fik Tid, gik jeg op i Museet; jeg søgte og søgte, men der var ligesaa lidt en Buste af Kirstine Munk som bag paa min Haand! — Vil De ikke bede „Dagbladets" Kriticus om, at han ikke fremdeles lader sin Viisdom lyse ved at lade gamle, adstadige Folk løbe April.

Fra denne Digression kommer jeg tilbage til Hensigten med nærværende lille Epistel, hvilken i Korthed ikke er nogen anden end at ønske de gode Venner, jeg har blandt Deres Læsere, et glædeligt Nytaar med

Forsikkring om, at jeg i det nye som i det gamle skal vedblive at underskrive mig

Ærbødigst
Petersen,
Fuldmægtig.

XXXIII.

Den 2. Februar 1858.

Høistærede!

Endelig skal jeg opfylde Deres gjentagne Begjæring om at bryde min, som De kalder den, haardnakkede og ialfald, jeg tilstaaer det, langvarige Taushed. Aarsagerne hertil ere forskjellige, den væsentligste — De vil maaskee lee — en Drøm, jeg havde for omtrent tre Uger siden. Jeg troer, der staaer hos Wessel, at man har slemme Drømme efter gule Erter; jeg mindes imidlertid ikke, om jeg denne Dag spiste denne min Yndlingsret, som nu Gudskeelov er endeel billigere end ifjor; men saameget veed jeg, at jeg havde en hæslig Drøm. Jeg var paa Comptoiret sysselsat med noget Regnskabsvæsen, der skulde bruges til Rigsraadet. Da kom vor Departementschef hen til mig. Samme Departementschef har altid et Smiil paa Læberne baade i Ondt og i Godt, og det kan derfor kun lidet hjælpe at forsøge sine physiognomistiske Studier paa dette Ansigt, der altid viser paa Solskin, om det ogsaa indenfor staaer

paa Jordskjælv. Man siger ogsaa, at han netop derfor, og alene derfor — thi Capaciteten dertil er neppe hans stærke Side — skal være udseet til Udenrigsminister eller Diplomat i et fremmed Land, saasom et saadant evindeligt Smiil for en Diplomat skal være Guld værd. Nok sagt, med sin søde Mine vinkede han ad mig og bad mig komme ind til sig. Ikke i fjerneste Maade anende Ondt gjorde jeg det. Bydende mig en Stol, sagde han, stadigt med det samme Smiil: „Hr. Fuldmægtig Petersen, jeg seer mig nødsaget til at andrage paa Deres Afskedigelse, det gjør mig ondt, men det maa skee!" Gulvtæppet veg ligesom under mine Fødder, jeg var nærved at segne om, og formaaede kun at stamme de Ord: „Afskedige mig! Men min Gud! Hvorfor?" — „Hvorfor? Jeg troede isandhed ikke, at jeg behøvede at sige Dem Aarsagen; De vil sikkert med den største Lethed opdage den, naar De kun tænker Dem lidt om." — „Umuligt!" indvendte jeg, „jeg har dog i Et og Alt efterkommet mine Embedspligter." — „Ja, naar De ved Embedspligter alene mener Deres Forretninger, saa giver jeg Dem ganske Ret; men man har ogsaa andre Pligter udenfor disse, nemlig i Et og Alt at fremme Regjeringens Interesser, og ikke ved Skrift og Tale at modarbeide dem." — Idet han nævnte Skrift og Tale, saae han vist paa mig, dog altid med samme evindelige Smiil. — „De mener?" stønnede jeg atter. — „Jeg mener, at det strider mod Statens Idee at have Embedsmænd, som stille sig i hemmelig eller aabenbar Opposition mod Regjeringen, det er Rebellion, Oprør! Og det gjør De, Petersen, negt det, om De kan. Det er Dem, der skriver disse hersens Breve." — „Og selv om saa var!" udbrød jeg, tagende Mands Mod og Hjerte til mig, „saa er det jo kun det Samme, hvad ikke faa og høitstaaende Embedsmænd gjorde under Ministeriet Ørsted, uden at blive afskedigede." — „Kan gjerne være," svarede han, „men Ministeriet Ørsted lever ikke mere, og det skal man saamæn heller ikke tage til Exempel. Vi ere meget liberale, det veed Gud vi

ere; men Liberaliteten er dum, naar den er saa liberal at nære Slanger ved sin egen Barm. Af megen Tale kommer Forargelse, og forarger Dit Øie Dig, da riv det ud! De veed nu, hvad De har at rette Dem efter, Hr. Petersen!"

Saadan var omtrent den Samtale, jeg i Drømme havde med min Departementschef, og De kan let tænke Dem, at jeg vaagnede badet i Sved. Mange Dage gik jeg og ventede, at min Drøm skulde gaae i Opfyldelse; men heldigviis skete det ikke. Imidlertid saae jeg, som en anden Joseph, en gavnlig Advarsel deri, og jeg tog den Beslutning at tie bomstille og lade Dosmerne og Taaberne og den høirøstede grønne Ungdom og Falskheden og Lumpenheden i vor sublunariske Verden uanfegtet. Og hvor mange Anfegtelser har jeg ikke havt, hvor mange Fristelser har jeg ikke modstaaet! Tænk Dem om, hvad der er passeret her siden 1ste Januar, og berøm min Heroisme. Hvilken Pinsel at maatte tie, da f. Ex. en Hr. B. pirouetterede i Berlingske Tidende, for at vise Almeenheden Hr. Høedts Uundværlighed for den nationale Skueplads, og hvorlunde denne vilde være aldeles ødelagt uden ham; at maatte tie, hver Gang det nævnte ærede Blad snakkede Sort om Kunst og Theater; at tie, hver Gang de forslagne unge Hoveder forløb sig i „Dagbl.", naar de tumlede sig baade paa første Sal og i Kjælder-Etagen, at tie, hver Gang „Fædrelandet" kom i arge Conflicter med sin egen Mening og egen Politik, at see det „balancere paa slap Linie" baade som Oppositionsmand og Ministeriets Budbærer. Hvilken Tortur at maatte indskrænke sig til at slaae Knips i Lommen, naar f. Ex. Hr. Amtmand Lehmann kun blev hædret med Dannebrogsmændenes Hæderstegn, medens han saa vist havde gjort Regning paa en Nøgle paa Bagen eller et Commandeurkors paa Brystet, i hvilken Anledning Hs. Excell. Indenrigsministeren skal have grædt sine mødige Taarer; endelig, hvilke opbyggelige Betragtninger kunde der ikke være anstillet over adskillige Em-

bedsudnævnelser osv. osv., og hvilket gefundenes Fressen kunde Gildet af 13de Januar ikke have afgivet, hvor der blev spiist skandinavisk Flesk og drukket skandinavisk-baiersk Øl til Ære for Unionen af de fire nordiske Universiteter!

Men som sagt, De har seet mig tie, og tie som en Helt. Thi, som De veed, er det stundom langt mere heltemodigt at tie end at tale. Men Alt har sin Grændse, Høistærede, derfor ogsaa min Taushed. Skrækken har tabt sig, jeg troer ikke mere paa Drømme; de ere, som Tydsken siger, Skum, der forsvinder. Jeg melder mig derfor herved igjen til Tjeneste, og beder Dem tage tiltakke med Nærværende som en lille Introduction til hvad der skal komme.

Imidlertid skulde jeg dog, inden jeg denne Gang slutter, bede Dem om en Tjeneste, den nemlig, at bringe Fattigdirecteuren Major Herforth min ærbødige Hilsen og min uskrømtede Agtelse. Jeg kjender aldeles ikke denne Mand, men jeg har faaet en overordentlig Respect for ham, efterat „Fædrelandet" med et saadant Raseri har kastet sig over ham. Er der Noget, som taler for hans Beqvemhed til en Borgemesters Post, saa synes det netop at være „Fædrelandets" Angreb, der nokſom taler for, at han er en dygtig Mand, og var jeg Borgerrepræsentant, skulde han ubetinget have min Stemme. Hvem mon det egentlig er, „Fædrelandet" har tiltænkt Posten! En af Familien eller en af Kammerraterne — upaatvivleligt. Men skulde Major Herforth alligevel faae Posten, saa kunde muligen „Fædrelandets" Client være beqvem til en „Hirdmands" Post, som en Sprogforbedrer forleden i samme Blad meente at en Politibetjent skulde benævnes. Iøvrigt synes Projectmagernes store Antal i den senere Tid at være forøget med en ny Kategori, med dem nemlig, som projectere en Sprogrenselse, der er ligesaa praktisk som Projectmagernes Forslag ialmindelighed. Der er vel ogsaa Udsigt til, at Hs. Excell. Cultusministeren opretter en Lærestol ved Universitetet i dette Fag, og

naturligviis bør da Dhrr. J. Levin og Liebenberg, der leve af Sprogrenselse og Digterfordærvelse, være selvskrevne Professorer. Apropos om Liebenberg, saa mener jeg nu, at en Mindestøtte for Oehlenschlæger er overflødig, saasom Hr. Liebenberg godhedsfuldt har sat ham et overmaade passende, af vore lærde Blade og Tidsskrifter beklappet literairt Monument ved de Beviser, han har præsteret for, at Digteren for det Meste ikke har forstaaet sine egne Arbeider ved i en senere Tid at foretage forskjellige Rettelser. Skete Sligt med Goethe, Lessing eller Schiller i Tydskland, med Racine og Corneille i Frankrig, eller med Shakspeare i England, saa vilde en saadan Behandling, især naar den skete af en eller anden obscur Literat, der kun har viist sin Dygtighed ved at læse taalelig Correctur, have mødt fortjent Foragt.

Netop da jeg slutter nærværende Brev, seer jeg, at Hr. B. A. eller Hr. A. B. eller Hr. B. A. paa A. B.s Vegne i „Berl. Tid." har udtalt sig over Sceneinstructionen og ved samme Leilighed sysselsat sig med min Ubetydelighed. Jeg udbeder mig Plads til et lidet Svar, som jeg snart skal sende Dem, saafremt De ikke selv, Høistærede, eller andre gode Mænd skulde gjøre et Svar fra min Haand overflødigt.

Ærbødigst

Petersen,
Fuldmægtig.

XXXIV.

Den 23de Febr. 1858.

Høistærede!

Forleden læste jeg i en tydsk Avis, at man her i Kjøbenhavn var saa rolig med Hensyn til den tydske Forbundsbeslutning, som om der aldeles Intet var arriveret, og at man slet ikke syntes at bekymre sig om, hvad Fremtiden vilde bringe. Dernæst læste jeg forleden i „Dannevirke", som holder sig en veritabel kjøbenhavnsk Correspondent, de Viisdomsord af samme Correspondent, at saalænge vi havde et saadant Ministerium som det, vi nu have, kunde vi være ganske rolige, saasom det nok vidste, hvad det vilde, og endelig har Ussing ogsaa for ikke lang Tid siden paa sin tørre Maade i Rigsraadet sagt, at der var aldeles ingen Grund til at være urolig, eftersom vi havde et indsigtsfuldt og omsigtsfuldt Ministerium — eller saadant Noget, — jeg har ikke Raad til at holde Rigsraadstidenden — og naar det var roligt, saa kunde vi Andre ogsaa gjerne være rolige. Og vi ere ogsaa rolige, og den tydske Avis har Ret, og Dannevirke-Correspondenten ligesaa, thi i det værste Tilfælde, hvad der saa kommer, saa vide vi, at Hr. Michelsen er Udenrigsminister, og hvad der saa kommer, saa veed jeg, at den Stol, hvorpaa jeg sidder, kan dog ikke det tydske Forbund tage fra mig, og heller ikke kan det fratage vore Ministre den Pension af tre tusind Daler, de i klog Fremsynethed have betinget sig. Herre Gud! Naar Alt kommer til Alt, saa kan det vel opnaaes ved Englands

og Sverrigs Hjælp, at Holsteen udsondres, og gaaer der ogsaa et Stykke med af Slesvig, hvad gjør saa det? Ikke det Mindste, det er jo kun en Realisation af Planen i 1848 og en Gjentagelse af, hvad der tidligere skete, da vi mistede Skaane, Halland og Blekingen og siden Norge — og naar det skulde gaae rigtigt skjævt, saa kunne vi jo selv følge efter Skaane, Halland og Blekingen og Norge og kaste os i Armene paa Vennerne hiinsidan Sundet, som jo med den største Fornøielse ville tage imod os. Hellere det end at foretage nogle Forandringer med Fællesforfatningen, den Fællesforfatning, som „Fædrelandet" og mange Andre med vare enige om duede ikke, men som nu ikke bør forandres, thi naar den blev forandret saaledes, at Landsdelene ogsaa virkelig fik deres Repræsentation, saa vilde jo let Eiderdanismen og Skandinavismen — de to Ting rime sig saa prægtigt — kunne gaae i Vasken; men det maa ikke skee, for ingen Priis. Jeg havde ellers en Onkel, der fik et slemt Saar paa Benet. Først havde han en meget dygtig Læge, der søgte at curere det ved indvortes Midler, for at gaae langsomt men sikkert tilværks. Men min Onkel blev utaalmodig, og saa henvendte han sig til en anden Læge, der havde Fandens Meget af Munden. Han gik radicalt tilværks, fik Benet amputeret, men ved samme Leilighed gik der Koldbrand i Resten, og Manden døde

— men Feberen ham forlod.

Altsaa — vi ere rolige. „Dagbladet" siger ikke et Ord om Stillingen, thi det er fremfor Alle roligt. Det har Garantier for, at Sagen nok vil blive klaret til alle Parters Tilfredshed, saasom Hall er Excellence og Conseilspræsident. Imidlertid forlyster det sig med at skjælde Haandværksstanden og de Næringsdrivende og adskillige Andre Huden fuld. Derved „arbeider det sig op i en saa høi Stemning", at det troer sig istand til at kunne daske Alle om Ørene med sin lille nysselige Næve. Saa stiller det sig op paa en Stol med den

lille trekantede Papirshat paa, og Armene overkors, sigende: „Jeg er Bille den Store, den Eneste; der gives nok andre Biller, men de ere rene Sinker imod mig, og I, ærede Tilhørere og Læsere, I ere Skabhalse og Dosmere tilhobe. Bing og Danchell, hvad forstaae I Jer paa Toldtariffen, ikke saameget som saa! David Halberstadt, Du maa endnu gaae i Handelslære hos mig eller idetmindste hos min handelskyndige Fuldmægtig! Og I Haandværkere og Næringsdrivende, hvad vide I om Jeres egne Interesser! Ikke en Døit! Nei, kom til mig! Og I Kjøbstæder, hvor tør I vove at blive musstige! Naar I vedblive i Jeres „fjantede Fanatisme", skal jeg nok lære Jer Mores; Allesammen skal I have over Ryggen, naar I bare knye — forstaae I det?" Og saa slaaer det nogle Kolbøtter af bare Glæde over sin egen Storhed og hvorledes det kan kudske Alverden. — Men alligevel vælges Grev Frys til Rigsraadet, og Glarmester Lorange og Justitsraad Hertz til Folkethinget. Det er Tidernes Tegn, som Somme kunde have besynderligt godt af at lægge Mærke til.

Og „Berlingske Tidende" er rolig. Heller ikke den taler med et Ord om Stillingen, men alligevel gjør den Sit til at klare den ved at aftrykke Rigsraadstidenden pro og contra. Dog har den sine Sorger, sine store Sorger. Det, som den var saa stolt af, dens Kunstsands, dens dybe og klare og indsigtsfulde Blik i Theatervæsenet, det have onde Mennesker — blandt hvilke Heiberg, hvem Berlingske har viist saamegen Forekommenhed, — ødelagt. Jeg har virkelig, som „Fædrelandet" siger, Ondt af den Berl. Tid., skjøndt jeg ikke, som samme „Fædreland", hvis Rigdom paa ingenieuse Skjældsord aflokker mig Beundring, giver min Medlidenhed Luft ved at omtale, hvorlunde Berl. Tid. har baaret et vist Huusgeraad ned for alle Autoriteter. Der er Aplomb i denne Tirade, ikke sandt? Men mindst skulde man vente den i det Blads Mund, der tidligere har averteret om, at det meest har Adgang i

den høiere Dannelses Kredse. Var jeg imidlertid i gamle Nathansons Sted, besvarede jeg denne Artighed med følgende Distichon:

O Fædreland, Du frodige Vang,
Hvor **Ploug-Karl**en **vad**er i **Gjød**ning,

og jeg skal gjerne overlade ham det til Afbenyttelse uden engang at forlange, at han, ifølge Loven om Eftertryk o. s. v. af 29de Decbr. 1857, behøver at anføre sin Kilde. Iøvrigt kan det ikke negtes, at „Fædrel." gjør sig saare fortjent af det danske Sprog. Medens det har en Medarbeider, der har gjort sig til Opgave at rense Sproget for alle fremmede, især tydske Tilsætninger, og i den Grad renser det, at der snart ikke bliver Dansk tilbage (vide: hans sindrige Bortfortolkning af Ordene „paabegynde" og „Dyrmaleri"), søger Redacteuren selv at forøge Sproget i Retningen af det Fine med en Mængde Ord, som man muligen tidligere har hørt i Debatter mellem Gammelstrandsmatroner, men som nu først komme til Ære og Værdighed i „Fædrelandets" polemiske og politiske Stridigheder.

Men jeg er ved denne Digression kommen bort fra Theaterstriden og de Laurbær, „Berl. Tid." ved sine Medhjælpere, B. og B. A. have erhvervet sig i samme. Det er en prægtig Ting, at Theatret dog kan give rigeligt Stof for Underholdningen — thi hvad skulde man ellers tale om? Om Blixen-Fineckes Sendelse til Frankfurt maaskee? Den er jo bleven modsagt af „Dagbladet" med den største Iver, men rigtignok netop derfor troer jeg paa den. Blixen-Finecke er nok dansk Undersaat, men han er tillige Medlem af det svenske Ridderhuus, og naar han nu benyttes af Deres Excellencer det samlede danske Udenrigsministerium til hemmelige diplomatiske Sendelser, saa kan det ikke negtes, at Skandinavismen paa en Maade bliver aldeles praktisk. Om Bazaren paa Amalienborg kunde man maaskee tale, med dens fornemme og smukke Bouti-

quières, der vare saa aimable og talte saa smukt for deres Varer, og skjænkede saa yndigt Caffe og Chocolade? Men den varede kun i tre Dage, og Theaterstriden har derimod varet i hele fem Aar, og den varer den Dag endnu. Det er iøvrigt godt, at den varer, thi medens der kun er Lidet at tale om Theatret selv med dets Gjentagelser af det Gamle, det Forslidte og det Trivielle, saa hengaaer der jo ingen Dag, uden at Coulisserne frembyde nye Fremtoninger, som af den tusindtungede Fama med umaadelig Travlhed udbredes blandt Folk. Snart har Prof. Nielsen søgt sin Afsked, som han allerede har, men som dog ikke gjælder, siden han er bleven saa rask, for at foretage en længere Reise til Stockholm, hvorhen Pligten kalder ham, saa er en ny Sanger, en Broder til Wiehe og en Ven af Høedt, bleven foreløbigt ansat med 800 Rd., det Samme som Schram eller Hansen først have faaet efter 12 til 16 Aars Tjeneste, og det, forinden han endnu er optraadt. Altsaa: berømte Folk gaae, som „Dagbladet" siger, og berømte Folk komme; men den Eneste, som bliver, og som alle gjerne ville af med, siger „Dagbladet", det er Prof. Overskou. Det har undret mig, at Justitsraad Christensen, der ellers skal have gode Ideer (at blive Theaterdirecteur var ialfald en god Idee), og som tillige skal være Constitutionelsindet af det reneste Vand, ikke har havt den Idee, at lade foretage Afstemning blandt Personalet efter alle parlamentariske Regler og saaledes bringe Tingene paa det Rene. Han burde nemlig lade afstemme over, om Personalet ønskede, at Hauch skulde blive, om Overskou skulde blive, om Høedt burde være Sceneinstructeur, ja om han selv, Hr. Justitsraad Christensen, skulde vedblive at være administrerende Directeur, og der turde muligen fremkomme et Resultat, som han selv høiligen vilde blive overrasket ved. Jeg opfordrer ham dertil, og jeg troer, at idetmindste Hauch og Overskou særdeles gjerne underkastede sig Prøven, selv om Publicum kom til at deeltage i Afstemningen. Iøvrigt lader det til, at om

end Krisen og Striden skulde endes om føie Tid — hvortil der rigtignok ikke er synderlig Udsigt — saa vil den strække sig langt ind i Fremtidsliteraturen. Bournonville har jo nylig ved en i flere Blade indrykket Erklæring bebudet, at han efter sin „endelige Afgang" i den anden Deel af sit „Theaterliv" vil tage Bladet fra Munden i denne Sag; ligesaa ville vel ogsaa engang de Hensyn være fjernede, som hindre Heiberg fra at rykke i Marken med sine Erfaringer og Afsløringer, endelig vil vel Høedt engang i en zirligt trykt Piece med 6 Linier paa hver Side og omtrent 2 Ark stor paavise „det Skjønne" i den nuværende Strid, og til Syvende og sidst vil vel ogsaa Overskou, mindst i en Bog paa tredive Ark — thi han har neppe Tid til at gjøre den mindre — med en Masse Mellemsætninger og dito Kommaer fremstille Theatrets og sine egne Fata under de henrundne 5 Aar. At 106 eller Zu—Zx heller ikke vil udeblive med en dybsindig philosophisk, med balancerende Vendinger og Fornuften trodsende Sætninger udstyret Afhandling om samme Thema, er ligeledes med Sikkerhed at paaregne, og Eftertiden vil undrende forse sig over en Tingenes Tilstand i Nutidens Theaterverden, hvorom en aandrig Forfatter har sagt, at alene Hs. Excellence Cultusministeren var Mand for at bringe den istand uden allermindste Anstrengelse.

Og jeg troer ogsaa, at det har kostet ham mindre Anstrengelse at bringe den istand, end det har kostet mig at skrive nærværende Brev; thi han har villige Medhjælpere, jeg derimod aldeles ingen.

Ærbødigst

Petersen,
Fuldmægtig.

XXXV.

Den 27. Marts 1858.

Høistærede!

I disse Dage er det allerede ti Aar siden, at den fredelige Statsomvæltning foregik, der førte vort kjære lille Fædreland fra Absolutismen lige lukt over til den frieste Statsform.

Naar man er kommen til Skjels Aar og Alder, især naar man, som jeg, befinder sig et godt Stykke paa hiin Side af de Halvtreds, lever man igrunden mere i sine Erindringer end i Nutiden. Og det kan ikke let være Andet. Sindet fattes da den nødvendige Spænvighed, for at man ret kan leve sig ind i Tiden. Saaledes løber denne saa at sige fra En, og Indtrykket taber sin Kraft ved den efterhaanden indtrædende ringere Modtagelighed. Man kan nok interessere sig for Dieblikkets Begivenheder, de kunne for en Tid fængsle En, men noget egentligt dybt og varigt Spor efterlade de ikke. Ret betegnende for den saaledes indtrædende Forandring er det, at man overhovedet i en ældre Alder undertiden med langt større Lethed og langt tydeligere mindes, hvad der er foregaaet i Ens Barndomsaar, i Ens Ungdomsaar, end hvad der er foregaaet senere; Smaabegivenheder fra den Tid uden egentligt Værd og Betydning træde frem med en vis plastisk Kraft, overskyggende stundom endog det, der i den senere Alder har havt en overveiende Indflydelse paa Ens Skjæbne, paa Ens hele Livsretning. Idetmindste er noget Saadant Tilfældet med mig, og jeg troer, det gjælder ogsaa

om de Fleste. Naar ældre Folk gjerne dvæle ved deres Ungdoms-Erindringer, maa Aarsagen dertil aabenbart ikke saameget søges i en Forkjærlighed for disse som i den Omstændighed, at de gjennem det engang modtagne Indtryk fremtræde klarere og derfor med større Lethed kunne gjengives.

Dog gives der ogsaa Undtagelser, og jeg tør ubetinget antage, at de Begivenheder, der tildroge sig hos os for 10 Aar siden, ville grant mindes af den Slægt, der dele den Skjebne med mig, at henregnes til de Gamle. De vare af en saa eiendommelig, en saa mærkværdig Beskaffenhed, de traadte frem under saa særlige Omstændigheder, at selv den allermeest Ligegyldige maatte gribes deraf. Og naar man, som jeg, ikke hører til de Ligegyldige, saasom jeg af Naturen er ikke saa lidet sangvinsk, saa var Indtrykket desto stærkere, og naar jeg saaledes tænker mig om, springer det dengang Oplevede frem for mig ligesom lyslevende. Men, Høistærede! De skal aldeles ikke være bange for, at jeg i Nærværende skal søge at opfriske disse Erindringer; det har jeg hverken Lyst eller Kald til, desuden er det jo allerede paa en vis Maade skeet i „Dagbladet" og „Fædrelandet" i Anledning af Taktegudstjenesten isøndags, hvilke ærede Blade jeg aldeles ikke skal efterligne. At man endnu i Sind og Stind har vidst at bevare nogle af de Traditioner fra 1848, som gjorde dette Aar til just ikke noget mønsterværdigt Aar i adskillige Retninger, det fremgaaer af en Yttring, som „Dagbladet" har indflettet i sine Betragtninger. Det fremhæver nemlig som eet af de mange skjønne Træk fra hine Dage, der ville blive opbevarede af Historien, at Anders Sandøe Ørsted gik i sin Embedsdragt „ufortrødiget" forbi hele det „alvorsfulde Tog", som den 21de Marts drog til Kongen, for at bringe det, der kaldtes Nationens Ønsker, for ham. Naar Sligt nu fremhæves som et skjønt og mindeværdigt Træk, saa maa det virkelig overraske, at det dengang kunde passere, og naar Hr. Bille nu minder om, at en af Danmarks første Mænd ikke blev

insulteret, saa er kun Moralen den, at der dengang manglede Ligesindede, hvormeget man dog skulde tvivle derom.

Et og Andet træder imidlertid ved en Sammenligning stærkt frem fra hine Dage, især ved den Forandring, der er foregaaet med Tilstande og med Personer. Naar man f. Ex. erindrer Forsamlingerne i Hippodromen og hvilke de Mænd vare, der stode i Spidsen for disse, hvor forbauses man da ikke over Omskifteligheden. Klinger det nu ikke næsten som en Fabel, at Cand. Schack, Landsthingssecretairen, var en af Hovedanførerne? Dette er phantastisk, ikke sandt, ligesaa phantastisk, som at han, der var Bæreren af Tanken om Slesvigs Deling, nu er Secretair hos Heelstatens Conseilspræsident. Overhovedet maae disse Forsamlinger nu næsten forekomme En phantastiske, fabelagtige. Aldrig skal jeg glemme det Møde, hvorved den saakaldte Valgreformforenings Program discuteredes og vedtoges. Det var baade til at lee og græde over. Jevne Borgerfolk afgjorde her de subtileste Spørgsmaal. Almindelig Valgret, Etkammersystem, suspensivt Veto, Lighed i Byrder og Rettigheder osv. osv., voteredes en bloc. Gjorde Nogen Indvendinger bleve disse afskaarne af Lederne med den Bemærkning, at man ikke var kommen sammen for at belære og belæres, men for at fatte Beslutninger, og da Spørgsmaalet om Etkammer- eller Tokammersystemet kom for, forsikkrede en af Talerne under Forsamlingens høie Bifaldsraab, at han havde en Tanke i sit Bryst, som tilhvidskede ham, at Tokammersystemet aldeles ikke duede! — Jeg erindrer ogsaa fra et dengang i Casinos store Sal foregaaet Prøvevalg, hvorledes en af Valgcandidaterne blev interpelleret af en agtværdig Borgermand, der med en kraftig sjællandsk Røst spurgte ham, hvad hans Mening var om Thee- og Caffeskjænkerne, og om han antog, at disse skulde gaae op i Værtshusholderne — et Spørgsmaal, der naturligviis bragte Valgcandidaten i en slem Knibe. At slige Forhandlinger eller Valgscener nu neppe mere kunne forekomme, hører

efter min Mening til de gode Frugter af den siden den Tid stedfundne Udvikling, hvormeget denne end i andre Retninger lader tilbage at ønske, og navnlig har fremkaldt Tilstande, som vi, der ere af den gamle Skole, ikke kunne være saa ganske glade over.

Men jeg har ikke isinde at skrive nogen politisk Afhandling eller fordybe mig i Klage over Tidsaandens Svagheder og Skjødesynder. Dertil maae ledende Artikler, og at skrive saadanne er ikke min Sag. Jeg skal blot berøre et Thema, der ligger mig sært paa Hjerte; jeg gad nok vidst, om vore Theatertilstande vilde være de samme, dersom ikke ogsaa disse fra Springet i 1848 havde medført de omtalte Mangler, dersom ikke de Manges Regimente ogsaa her skulde gjøre sig gjældende. Vilde det vel nogensinde under andre Forhold være kommet saa vidt, at Theatrets første Prydelse, Fru Heiberg, maatte see sig nødsaget til at forlade det, fordi Opholdet derved blev hende i alle Henseender uhyggeligt? Jeg troer det ikke. Og kunde det vel under andre Forhold være tænkeligt, at den, der er sat til at paasee og varetage Theatrets Tarv, kunde blive saa hildet i Forblændelsens og Kammeratskabets Snarer, at han vilde bære sig ad, som „Berl. Tid." officielt har berettet at der er skeet med Hensyn til Hr. Høedt, nemlig at Hs. Exell. Cultusministeren ikke har troet at burde bevilge hans (noget apokryphe) Ansøgning om Afsked, men til Løn for hans daadrige Virksomhed ved Theatret samt for hans bestemte Vægring at efterkomme sin Pligt har ladet ham forblive staaende i Nr. som Skuespiller med 500 Rd. som Elevinstructeur. Fru Heiberg indstilles af Hs. Excell. til Afskedigelse, Hr. Høedt derimod ikke: der skal ventes til bedre Tid; han skal imidlertid glimre ved sin Fraværelse og igjennem sin Elev, Jfr. Brenøe, der jo ogsaa spiller indadvendt Komedie med tilbagetrængt Lune. Fru Heibergs Tilbagetræden fra sin Virksomhed er, som sagt, et Tidernes Tegn, et Phænomen, som kun kan fremgaae af Tilstande, der noget nær grændse til Anarchi; men saa-

meget er paa den anden Side vist, at den Maade, hvorpaa denne Tilbagetræden fandt Sted, og de smertelige Følelser, hvormed den erfaredes, give Vidnesbyrd om, at Interessen for Kunsten og dens Dyrkere ikke er svækket under politiske Interessers og Vrøvleriers Tryk. Thi det er vel noget Enestaaende og Uhørt, og dog optaget som Noget, der ganske faldt af sig selv, at Spørgsmaalet om en Kunstnerindes Forbliven ved Theatret kunde give Journalpressen et næsten uudtømmeligt Stof, kunde give Anledning til selvstændige Pjecer, ja endog til kraftige Demonstrationer. Det er noget Uhørt og noget Enestaaende, at en Kunstnerinde paa den Maade, som Fru Heiberg har gjort, har taget Afsked fra Publicum, en Afsked, saa smuk, saa hjertelig og tillige saa simpel, at der sikkert kun er Faa, der ikke have følt sig dybt rørte derved. At hun endnu ikke har modtaget noget Vidnesbyrd om de Følelser, hendes Henvendelse til Publicum har fremkaldt, maa vel alene søges i den Omstændighed, at man havde troet, at de Digtere, som skyldte hende saa overmaade Meget, men som hun tillige selv nævnte som dem, hun selv skyldte saa overmaade meget, havde følt sig kaldede til at tale. Man havde ventet, at en Digter som Hertz, der neppe har skrevet et eneste af sine store Arbeider uden at have havt Kunstnerinden for Die, og desuden, som det nu viser sig, næsten ikke kunde faae et af disse Arbeider opført uden ved hendes Hjælp, at han ikke vilde have forsømt at bringe denne trofaste og kjærlige Medhjælperinde sin Tak som Gjengjæld. Dette er imidlertid ikke hidtil skeet, og man kan kun forklare det, naar man ligeledes henfører denne Fremtoning til den Forvirring i Forholdene, som jeg ovenfor omtalte. At H. C. Andersen ikke har gjort det, kan jeg derimod ret godt forstaae; han har vel tænkt, at han som dramatisk Digter ikke har staaet i videre Gjæld til hende, og dernæst har han i sin almeenbekjendte Prolog ved det restaurerede Theaters Aabning havt altfor meget at bestille med Bournonville, til at han skulde have havt Leilighed til at

bekymre sig om Heibergs og deres Gjerninger. Hauch er Theaterdirecteur, og det turde muligen blive betragtet som et officielt Feilgreb at skrive Vers til den Bortgangne. H. P. Holst skulde være Theaterdirecteur, han har endog reist derpaa, og det turde atter være en Hindring, saasom en Henvendelse til Fru Heiberg kunde betragtes som en Revanche over at være bleven holdt officielt for Nar. Der er altsaa kun Digtere af de ringere Rangclasser tilbage, og de tie, fordi de mene at burde tie, naar de Andre ogsaa tie, og ville de tale, saa sige Bladredacteurerne: Hellere Intet end Det. Der har De Forklaringen, Høistærede!

Ærbødigst
Petersen,
Fuldmægtig.

XXXVI.

Den 8. April 1858.

Høistærede!

Forleden kommer der en Collega op til mig i Embedssager, og da det var bestilt, gave vi os til at tale om — ja, De begriber da nok, hvorom? Det var om Ministeriets Seir i Søbefæstningssagen. Og som vi nu talte om den Sag, siger han: „De holder da paa Ministeriet, Petersen?“ — „Og det kan De spørge mig om!“ svarer jeg. „Jeg er jo kongelig Embedsmand og

holder selvfølgeligt paa alle de Ministerier, Gud lader skabe." — „Ja, det var ikke det, jeg meente," sagde min Collega. „Jeg mener, om De ikke holder paa dette Miuisterium, dette ved Folkets Acclamation valgte Ministerium. Er De ikke bange for de Reactionaire?" — Just som han sagde disse Ord med en vis rædsom, dæmonisk Betoning, gaaer min Kone igjennem Stuen. Og neppe er han borte, førend hun bestormer mig for at faae en Forklaring over, hvad det egentlig er, dette Forfærdelige, man kalder Reactionen. Jeg tilstod min Uvidenhed in casu; thi skjøndt jeg jo nok saa omtrent veed, at „Reactionair" er et Slags Rubrik, de herlige Mennesker, der henføre sig under Rubriken „Liberale" paa vor Udviklings Mandtalsliste, have for alle dem, der ikke have den samme Indbildning om deres Liberalitet, saa vidste jeg sandt at sige ikke, hvorledes jeg skulde forklare hende dette saa yderst relative Begreb. Ligesaa mange Liberalister, vi have, ligesaa mange Reactionaire have vi jo ogsaa. „Morgenposten" kalder „Dagbladet" reactionairt; „Dagbladet" kalder „Flyveposten" reactionair og „Flyveposten" kaldte maaskee i sin Tid salig „Kjøbenhavnsposten" reactionair, og salig „Kjøbenhavnsposten" har jo vist i sin Tid kaldt dem alle tilhobe reactionaire, og saaledes kan man begynde forfra.

Min Kone vilde imidlertid ikke tage det for gode Varer. Hun erindrede sig det Rædsomme i min Collegas Betoning af Ordet. Hun combinerede nu en heel Ulykke af hans sjeldne Besøg hos mig. Og ved en Ideeassociation faldt det hende ind, at de „Reactionaire" vare et Actieselskab, en Samling af Actionairer. Hun havde seet „De Uafhængige", hvor en stakkels Comptoirmand forfalder til Actieswindel, og nu troede hun fuldt og fast, at den nævnte Collega var kommen til mig, for at advare mig mod at kjøbe Actier. Jeg tumlede nu med Ordene „Reactionair" og „Actionair" saalænge, indtil det gik op for mig selv, at der virkelig er mere end Lydlighed mellem dem, og jeg fik saaledes en

praktisk Bestyrkelse paa, hvorfor vore Forfædre tillagde Qvinderne noget Prophetisk.

Hvad jeg saaledes idag tilskriver Dem, skylder jeg derfor egentlig min Kones divinatoriske Skarpsindighed. Thi selv havde jeg neppe fundet paa, at „Reactionaire" er en Art Modsætning til „Actionairer". Og det passer virkelig ganske godt in casu. Thi hvad er det, der udmærker den Andræ-Hallske Stats- og Haupt-action fra 1854? Er det dog ikke, at de Mænd, som da kom til Roret, danne saadan et net sluttet Selskab af Actionairer, hvis Actier bestaae i Embedsgager, Pensioner, Titler, Ordener, Secretairposter og andet saadant Pilleri. Hvormange Justitsraader har man f. Ex. ikke skabt i den sidste Tid, bare til Løn for, at de Vedkommende paa en eller anden Maade have gjort sig gjældende i Actiehærens Hale. At et saadant Selskab af Actionairer nødigt seer, at et andet Selskab concurrerer dermed, er jo saa begribeligt. Og deraf kommer det, at Actionairerne i den nuværende Staats- und Hauptaction ere ligesaa bange for de Reactionaire, som en Tivoliactionair for en Alhambradito.

At jeg selv ikke er Actionair i den nævnte Statsaction, seer De af min sølle Underskrift, thi nu har jeg, ansat under salig Steman allerede før det mindeværdige Aar 1848, i ti samfulde Aar været Fuldmægtig, og maatte da ellers være bleven Cancelliraad, Justitsraad, Etatsraad, Ridder og Dannebrogsmand. Tvertimod har jeg stadigt frygtet for en af de meget yndede Omreguleringer af Departementet, hvorved saa saare let Fuldmægtig Petersen kunde blive complet overcomplet.

Saaledes er jeg da omtrent lige glad og lige bekymret, enten Actionairerne eller de Reactionaire seire. Men, hvad min Kone ikke gjorde mig mere klog paa, er, hvem der ere de Reactionaire.

Jeg seer nok, at ifølge „Dagbladet" høre til Exempel David, Using, Haagen og Bluhme til den Kategori. Hvad de tre Førstnævnte angaaer, da er det en for-

underlig Skjebnens Ironi og et Tegn paa de menneskelige Tings Foranderlighed; thi det er jo dog ikke saa længe siden, at disse Mænd hørte til de feterede Liberale, som vistnok dengang havde deres Reactionaire. Bluhme derimod veed jeg ikke at have udgivet sig for liberal. Men naar man ved Reactionaire forstaaer dem, der arbeide imod en Handling, altsaa negative Modstandsmænd, saa bliver han temmelig malplaceret; thi det forekommer mig, at man kan takke Bluhme for næsten Alt, hvad der kan kaldes politisk Handling siden 1848, ja selv Grundlovsudkastene forelagdes jo med hans Medvirkning; og nu Kundgjørelsen af 28de Januar, Londonerprotokollen, Arveloven, Forordningen af 26de Juli 1854, hvorpaa jo dette Ministerium byggede sin Fællesforfatning; det er dog, forekommer det mig, saa prægnante Handlinger, at jeg ikke veed nogen Andens Virksomhed at sætte overfor, medmindre det skulde være Hr. Kriegers Næringsbravour, hvortil dog Motivet er taget fra Otto Müller. Altsaa Reactionair om Bluhme er, forekommer det mig, en contradictio in adjecto.

Derimod har Ordet „Actionairer" endnu en anden Berettigelse, brugt om de nuværende Deeltagere i Staats- und Hauptactionen; thi de lode Rigsdagen nok saa pænt anlægge den bekjendte Rigsretsaction, der dog havde givet Actionairerne i samme et saare rigt Udbytte. Det Udbytte, samme har bragt Hr. Høiesteretsadvocat Brock, kan sees paa Udstillingen.

Forresten har jeg tænkt paa, at det var morsomt nok at gjøre en Stats- og Hauptaction, og jeg vilde da henvende mig til Monrad om et af de Programmer til et saadant Actieforetagende, hvormed han pleier at slutte enhver vigtig Sag. Men da jeg ikke har andre Kammerater end 3 Venner, med hvem jeg i mine Studenterdage fik mig en Whist imellemstunder, saa kan jeg ikke engang complettere selve Ministeriet, medmindre vi kunde hver tage to midlertidige Portefeuiller,

og hvem skulde vi saa faae til at skrive Artikler i Times!

Ærbødigst
Petersen,
Fuldmægtig.

XXXVII.

Den 27. April 1858.

Høistærede!

Caligula udnævnte officielt sin Hest „Incitatus" til Consul. Jeg har nok i min Skoletid og lidt senere læst Classikerne, men medens jeg godt mindes hiin Udnævnelse, kan jeg slet ikke huske, hvilke Meriter samme Caligulas Hest erhvervede sig i Egenskab af Consul, eiheller veed jeg, om denne Personlighed overhovedet var administrerende eller kun af Navn. Hvis det Første var Tilfældet, kan jeg tænke mig, at Consul-Hestens Administration meest bestod i at administrere sine Sideordnede eller Underordnede Hovspark og at anrette en forfærdelig Forstyrrelse i Raadet. Nu gjør man vel ikke Heste til Consuler, idetmindste i reel Forstand, eiheller ere de nuværende Consuler saa store Herrer som i Roms Keisertid, men Nutiden kan dog mulig opvise Analogier. De veed vel nok, Høistærede! at for ikke mange Aar siden var det allerede en ikke liden Ophøielse,

naar en Person, der havde været Skriver eller Løber eller saadant Noget hos en fornem og formaaende Mand, af denne blev forskaffet et Embede som Reutendiener eller Theatercontroleur. Det kaldtes at komme paa en grøn Green eller paa den rette Plads. Nu derimod gjøres der større Spring, og det er jo ganske i sin Orden. Den, som igrunden er slaaet til en Toskilling, kan ved lidt Forsølvning blive til en Mark, der gaaer i den daglige Omsætning, indtil den offentlige Moral faaer Fingre i den og reducerer den til Toskillingen eller til Sletingenting, saa at den aldeles kommer ud af Cours. Og saa spørger man undrende: hvorledes kunde det dog være, at samme Toskilling kom til en saadan Ære og Værdighed? Den var dog virkelig ikke mere, end den lød paa, simpel og med grov Klang; det viste sig især, da den gik for Marken, thi den blev uendelig hoven, og kroede sig — og det gjør den sande Fortjeneste aldrig. Men Forklaringen er allerede givet, og vil man ikke nøies med den, saa kan dertil endvidere tjene, at denne Metamorphose med Toskillingen har samme Grund som Falskmøntning ialmindelighed, at dens Herre eller Ophavsmand har villet drage den størst mulige Fordeel af den som Repræsentativ; men Falsk slaaer sin egen Herre paa Hals, som det gamle Ordsprog lyder, og naar Toskillingen afklædes Forsølvnigen, saa gaaer det ogsaa ud over Herren, det skal jeg love for.

Men jeg troer saamæn, at jeg begynder — sans comparaison at fuske Andersen i Haandværket, og at skrive Eventyr. Ja, det er meget vist, der er noget Eventyrligt i det Hele, men et Eventyr er det dog ikke. Saa fattig jeg er — Gud hjælpe os for Bygprincipet! saa vilde jeg give hele fem Daler til de Fattige, naar det kun var et Eventyr. Thi det Værste derved er, at de Tilstande, jeg har taget mig den Frihed at sigte til, ere i Grunden en tro Afspeiling af hele vort offentlige Væsen. Retshaveri, Kammeraderi, Nepotisme og alle saadanne skjønne Ting, de florere frodigen. Absolutis-

men, Gud bevares, den skulde jo være begravet dybt nede i 1848, med den constitutionelle Pæl igjennem Livet, for at den skulde være rigtig godt og solidt begravet; men enten har Pælen ikke været forsvarlig, eller ogsaa er der noget Galt ved det Hele. Absolutismen er kommen igjen, men rigtignok ikke hos Kongen. Den er hos Ministrene. De kunne være saa absolute som nogen Konge, de kunne regjere og administrece saa lystigt som de ville, thi — Ansvarligheden, den kan der blæses ad, og Rigsdagen og Rigsraadet, der sidde vore Venner, de, som vi skylde Meget, og som skylde os Meget — og det ene Sværd holder det andet i Skeden, og den ene Haand vasker den anden, og Noget for Noget, saa gaaer det lige op. Jeg kan blive ganske melancholsk, naar jeg tænker derpaa. Det gaaer med det constitutionelle System som med det uindskrænket monarchiske; det er sammes Bærere, det skyldes, om dets gode Sider komme frem. I den frieste Stat kan der herske den utaaleligste Despotisme, naar de, som staae ved Roret, ere hjerteløse Despoter, og under absolut Regimente kan der, naar Betingelsen er af modsat Beskaffenhed, herske den største Frihed. De seer jo rigtignok, at jeg siger „kan", og deri ligger min Troesbekjendelse. Det er bedst at reservere sig ligeoverfor alle Parter.

Men lystigt er det gaaet til, omtrent som en Valpurgisnat paa Bloksbjerg. Endelig har man faaet Tabula rasa, hvad Theatret angaaer, og alle gode Aander love Cultusministeren. Nu skal Kunsten feire sin Sabbath, og „Dagbladet" seer glad og smilende fra sin Kjælder-Etage, hvor det har lidt og stridt for det vundne Resultat. Abonnenterne skue forventningsfuldt ud i Fremtiden; thi Overskou er ikke mere Scene-Instructeur, og da er Miraklernes Tid forjættet at komme. Det var hans Skyld, alene hans, at man blev saa skammeligt narret for den lange yppperlige Liste, som den yppperlige Berlingske Tidende bragte ved Saisonens Begyndelse, en Liste, der var saa lang som fra Paaske

til Kyndelmisse, over alle de mageløse Sager, der skulde opføres. Det var, som sagt, Overskous Skyld, og til ham har man at henholde sig. Baade Cultusministeren og Hr. Justitsraad Christensen, de havde de bedste Intentioner, men hvad kan det vel hjælpe, naar Scene-Instructeuren hedder Overskou, og ikke Høedt? Han har saa lumskelig formaaet Forfattere til ikke at indlevere noget Brugbart, han har udbredt Sygdom blandt Personalet, han har bevirket Fru Heibergs Afsked, og han har forvoldet, at Hr. Høedt ikke mere tør optræde (dette „tør" bruges i Lighed med Hr. Høedts „tør ikke", da han af „kunstneriske" Hensyn ikke vilde optræde sammen med Jfr. Møller i Hamlet, men siden af samme „kunstneriske" Hensyn turde optræde paa Hoftheatret). Altsaa, den hidtilværende Sceneinstructeur har havt Skyld i alt Muligt, og nu, da han er borte, borte førend almindelig Fardag, saa maa absolut en glimrende Æra aabne sig for det kongelige Theater. Først og fremmest maa Hr. Høedt være Scene-Instructeur. Det hedder jo rigtignok, at han nu har meldt sig til at blive tredie Directeur, formodentlig fordi han mener, at to ere saa godt som Ingen, hvilken Mening jeg aldeles deler; men jeg antager, at daden af Dhrr. Christensen & Phister foranstaltede Adresse med de 11½ Underskrifter jo gaaer ud paa, at han skal blive Scene-Instructeur, og ikke Directeur, saa bør han foreløbigt efterkomme en saa smigrende Opfordring. Det er jo altid tidsnok siden at faae endnu en Adresse i Gang angaaende Directeurposten, og saa bør man til Syvende og sidst henvende sig med en Adresse til Publicum, om det har Noget imod, at Hr. Høedt atter optræder. Hvilken Carriere: For det Første Theolog samt philosophisk Beundrer af „det Skjønne"; dernæst Digter, udgivende sine Værker arkviis med 12 Linier paa Siden; dernæst Componist med rødt Omslag og zirlige Noder; dernæst Rigsdagscandidat; dernæst mageløs Skuespiller, indadvendt med undertrykt Lune; dernæst mindre mageløs (vide „Dagbladet"), dernæst

Skuespiller i Numer; Elev=Instructeur endelig, ak ja! endelig, efter Møie og Kampe som Faa, Scene=Instructeur, saa muligen Directeur, og saa? Her stander jeg, thi min Phantasi slaaer ikke til, uagtet den ikke er den daarligste af mine Egenskaber. Thi naar Hr. Høedt i saa kort en Tid kan være saa meget og kan have givet det store Publicum saa megen Anledning til at tale om sig (hvilket jo ogsaa er prægtigt), saa er det mig umuligt at tænke mig Fortsættelseu. Maaskee General i Napoleons Hær, maaskee Keiser i China, hvem kan vide? Aspecterne udelukke isandhed Intet, naar Hensyn tages til Fortidens Fremtoninger. Der kunde jo vel ogsaa være en anden Mulighed, i hvilken Anledning jeg tillader mig at henvise til Eventyret om Fiskerens Kone, der Pokkers gjerne vilde gjøre Opsigt og uhyre anfegtedes af honnet Ambition.

Dernæst bør følges „Berl. Tid.s" hpperlige Vink at avertere i Bladene om nye Talenter, især qvindelige. Disse ere nemlig saa frygtsomme, at de neppe komme frem, uden at de kaldes, og Avertissementerne maae derfor efter „B. T.s" skjønsomme Mening ansees som det egentlige Kald til Kunsten. Og da som bekjendt samme Blads Redacteur er en sagkyndig Mand i de Dele, tillader jeg mig at foreslaae ham som den, der er bequem til at undersøge og bedømme de af deres Skjul fremlokkede Talenter. Saaledes vil man med Lethed kunne recrutere Theatret med friske og hpperlige Kræfter, og det vil let indsees, at Bekymring om, hvor saadanne skulde komme fra, aldeles ikke behøver at næres. Men hvorledes skal man bevare de hidtilværende og nye Kræfter, hvorledes skal man gjøre dem karske, hvorledes forebygge de røde Placaters Overflødighed? Dertil skal jeg angive Midlet. Nogle ville maaskee mene, at det bedst lod sig gjøre, om der foretoges en radical Forandring med Ansættelserne ved Theatret, naar Personalet blot var antaget paa Tid, rundeligt gageret, men uden Udsigt til Pension; Andre ville muligen antage, at en kraftig Be=

styrelse, der ikke stod i Kammerat- eller Afhængigheds-forhold, let kunde faae Bugt med theatralsk Sygelighed; men alt Sligt forkaster jeg, jeg kjender et bedre Middel, som jeg ikke er saa egenkjærlig at ville tage Patent paa, men herved tillader mig at stille til en æret Theaterbestyrelses frie Afbenyttelse. Det er simpelthen, at de, som plages af Sygelighed, sendes til Stockholm. Denne Hovedstad i vort skandinaviske Norden synes nemlig at have en vidunderlig sanitair Kraft. Hvor rask blev ikke Professor Nielsen trods hans syrgetyve Doctorattester? I tyve Graders Varme spillede han Marquisen af Seiglière og Hakon Jarl mange Gange, og siden gjorde han en Rundreise, spillede hist og her som den karskeste Mand og deeltog ovenikjøbet i svenske Studentersexaer, hvilket skal være meget anstrengende. Og nu Bournonville, hvis Uundværlighed som Scene-Instructeur for Operaen er godtgjort ved den ham givne Tilladelse til at reise midt under Saisonen, han er, som bekjendt, ikke optraadt i mange Aar som Dandser; han kunde ikke. Men ikke saasnart sætter han Foden paa Stockholms Jordbund, førend han føler sig saa rask og saa vever, at han kan optræde som Bellman og muligen lade sig bekrandse! Utroligt, men alligevel sandt! Og nu spørger jeg, hvad er Gräfenberg og Kissingen og Spaa og alle disse formaledidede tydske Bade i deres Virkninger mod disse Stockholms Underværker. Jeg tvivler heller ikke om, at jo Theaterbestyrelsen vil følge det givne Vink og til næste Rigsdag forlange en extraordinair Bevilling til Stockholmsreiser for Personalet til Sundhedens Gjenoprettelse. Derhos vil den skandinaviske Tendents i Forslaget sikre Hr. Plougs Overbærenhed og muligen forhindre, at Prof. Dorph fremdeles faaer Lov til at afdække Theaterhistoriernes Mysterier i „Fædrelandet".

Saa er da Alting klaret, og der vil ovenikjøbet (naturligviis) herske den deiligste Enighed. Og til næste Saison, kort førend Logerne skulle sælges, vil der blive

indrykket en endnu længere Liste i den „Berl. Tid.“ med de skjønneste Løfter.

Ærbødigst
Petersen,
Fuldmægtig.

XXXVIII.

Den 12. Mai 1858.

Høistærede!

Tak for de tilsendte Billetter til Zuavernes Forestilling i Folketheatret. Min Kone og Datter benyttede dem, og de vare umaadeligt begeistrede; men, entre nous, hvor taknemmelig jeg end er for den mig viste Opmærksomhed, saa vilde maaskee Opmærksomheden have været større, om De ikke havde sendt mig Billetterne; de vare mig nemlig forbandet dyre, og en ikke liden Deel af Bygtillæget, som jeg endnu ikke har faaet, er gaaet i Løbet. Seer De, min Kone maatte absolut have et Crinolineskjørt og et Par nye franske Handsker, samt en lille Visithat, min Datter maatte ligeledes forsynes med de to førstnævnte Nødvendigheder samt derhos friseres. Det maatte jo være saa, man kunde jo ikke være Andet bekjendt, thi, som de udtrykte sig, la haute volée kom i Folketheatret, og man kunde dog ved Gud ikke stikke altfor forfærdeligt af, og naar Alt kom til Alt, saa var man dog en Embedsmands Familie!

Naturligviis maatte jeg rykke ud med det Nødvendige, skjøndt jeg først søgte at afværge det ved at gjøre min Kone opmærksom paa, at det var en altfor stor Udgift i Forhold til den forventede Nydelse, saasom hun jo dog ikke kunde forstaae et eneste Ord. Men der kom jeg ret an. Hun fortalte mig, at hun i sin Skoletid baade havde læst Berquin og Telemaque, at hun perfect forstod det Meste, og forstod hun det ikke selv, saa kunde jo Elise, der havde gaaet hos Fru Bojesen, forklare hende hvert evigste Ord. „Og," tilføiede hun, „skulle alle de, som ikke forstaae Fransk, blive borte fra Zuaverne, saa kom der nok ikke Mange." Imod det sidste Argumement havde jeg Intet at indvende, det „Nødvendige" blev som sagt anskaffet, og min Kone og Datter fik Zuaverne at see. At jeg fik en meget vidtløftig Skildring af deres „impressions", behøver jeg vel ikke at sige Dem, Høistærede! men unegteligt bar deres Referat af Stykkernes Indhold et vist Præg af Forvirring. Dog dvælede de meest ved dHrr. Alexandres og Donzelles Toilette, og de toge deraf Anledning til vidt og bredt at udvikle Crinolinens Nytte, paastaaende, at de aldrig kunde være optraadte som Damer, naar ikke dette nødvendige Stykke var blevet opfundet, thi sædvanligt Undertøi vilde aldrig have strakt til at danne Figurer som de præsterede. Dernæst fandt de, at Mr. Auguste var meget sød, saa sød, at man næsten glemte Høedt, hvorfor Høedt, for at frelse sit Renommée og vække nye Emotions, egentlig burde optræde som Zuav. Dernæst meente de, at Cancan, naar den blev dandset paa saa decent en Maade, var en meget proper Selskabsdands, og endelig fortalte de, at de havde siddet bagved en agtet Diplomat, der meget opmærksomt havde fulgt hele Forestillingen, og formodentlig taget Anledning til at gjøre Sprogstudier til Nytte for sine diplomatiske Forhandlinger. Dette er omtrent Quintessentsen af min Kones og min Datters Udbytte fra Zuavernes Forestilling; men, som sagt, den var mig meget dyr, og i mit stille

Sind ønskede jeg dem, om just ikke til Hekkenfelt, saa dog tilbage til Inkermann eller Sebastopol. Iøvrigt er jeg vis paa, at jeg er ikke ene om dette Ønske; der er saaledes Grund til at antage, at det ogsaa deles af Casinos Bestyrelse og Actionairer.

Det er iøvrigt saare heldigt for Afvexling i Monotonien, at Zuaverne ere komne, thi hvad skulde vi Ulykkelige vel gribe til at tale om i andet Fald? Politiken — den ferierer; for det Første er der nu omtrent tre Uger til, at den venlige Forbundsforsamling i Frankfurt skal tage sin Beslutntng, og dernæst skal der jo, ifølge denne Beslutning, hengaae 6 Uger, indtil den danske Regjeriug skal have taget sin Beslutning. I ni Uger ikke en Smule Politik, undtagen omtrent de Spørgsmaal og de Svar: „Hvad vil den danske Regjering gjøre?" — „Det veed jeg ikke, det veed den vel selv ikke." — „Kan nok være! Men den kan dog umuligt gaae videre i Indrømmelser, den er allerede gaaet vidt nok." — „Vist er den, men . . ." — Og dermed er Raisonnementet ude. Kun „Fædrelandet" raisonnerer i nogle ledende Artikler, det veed Raad, et fortræffeligt Raad, der skal skaffes en Folkemening tilstede, om hvad? Det siger det ikke, og det troer heller ikke, at det vil lykkes at skaffe denne Folkemening tilstede, hvilket vel ogsaa vil være meget vanskeligt, naar det ikke vides, hvad Folkemeningen skal gaae ud paa. Men som det lader til, skal den dog ikke fremstaae som en Agitation aldeles i skandinavisk Retning. Der er en Fremtoning, jeg endelig gjerne vil bede Dem at notere, Høistærede! den nemlig, at Prindsregenten i Sverrig nok ikke er saameget i „Fædrelandets" Kridthuus som ved Studentertoget til Sverrig og senere, da Høistsamme uddeelte Cigarer ved Manoeuvrerne. Det er tungt, men sandt, at Prindsregentens medfødte aristokratiske og absolutistiske Tendentser komme for stærkt frem, til at en Demokrat som „Fædrelandet" kan finde ret Behag i ham, især da „Aftonbladet" og de andre skandinaviske Aandsfæller i Sverrig og Norge begynde

at trække løs paa ham. At vælge en Aristokrat som Hamilton til Minister, at gjøre nye Adelige, og uddele mangfoldige Ordensdecorationer, og deraf kun faa til „ofrälse“, det er himmelraabende; nu maae Actierne bestemt falde, og Prindsen opgives, hvis han ikke gaaer i sig selv. Heldigviis er der jo flere Brødre, paa hvem Blikket kan fæstes til den skandinavistiske Plans Fuldkommengjørelse, hvis man ikke, ifølge Prof. Stephens Plan om de fire nordiske Rigers Forening, skulde henvende sig til England, for derfra velvilligen at faae sig en coburgsk Ætling overladt for det Tilfælde, at Londoner Protokollen skulde blive omgjort. Hvad anden Politik angaaer, da give kun de forestaaende Folkethingsvalg nogen Udsigt dertil. For Kjøbenhavns Vedkommende have 4 til 5 hidtilværende Folkethingsmænd meldt sig fra og 1 til, nemlig Hr. A. Hage. Hr. A. Hage stiller sig igjen, og Riget og Rigsdagen er frelst; Hr. A. Hage stiller sig igjen, og uagtet han er for en ubegrændset Næringsfrihed, mod al Beskyttelse, saa gaae dog bestemt vore Haandværkere og Næringsdrivende hen og vælge ham, eller maaskee blive de ogsaa reent borte, thi de have Andet at tage vare paa end at paasee deres egne Interesser paa Valgdagen. Ja, om Krigsministeren stillede sig med en af de preussiske nye Chacots paa Hovedet, saa vil jeg aldeles ikke være sikker paa, om ikke det velagtede Hattemagerlaug gik hen og valgte ham. Vore Næringsdrivende ere meget vakkre Folk, det skal Gud vide, de ere maaskee altfor vakkre i at give Credit, men at holde sammen, at varetage deres Interesser, det due de ikke til. Ved fagre Ord, og naar en eller anden politisk Roturier foresnøvler dem om „et folkevalgt Ministerium“, kan man faae dem til at løbe med Fakler (ad modum: med Liimstangen), men naar Talen er om at værge om egne Rettigheder og egne Interesser, som de forstaae sig paa, ikke om subtile politiske Spørgsmaal, som de ikke forstaae sig paa, saa sige de: hvad kan det nytte, og dermed er den Ting klar. Men møde de ikke, saa møde Bondeven-

nerne, det kan man være sikker paa; forstaae de ikke meget, saa forstaae de dog saameget, at de ved at nikke kunne sætte Et og Andet igjennem; ere de ikke dannede, saa har man dog dannet dem saa vidt, at de forstaae at gjøre Brug af den velsignede almindelige Valgret. J. A. Hansen og Balthasar Christensen have derfor meget travlt i denne Tid med at anstille psychologiske og humanistiske Studier blandt deres fuldtroe Tilhængere, for at opdage de meest Bequemme til Regjeringsmænd i Folkethinget. Man siger, at det, at kunne læse og skrive, just ikke skal være den udtrykkelige Betingelse, det er nok, naar man kan en af Delene, samt kan lære det eider-skandinaviske Circulaire udenad til Brug paa Valgtribunen. Gaaer det saaledes til, som der tenderes, og som Valgloven jo giver Midler til, nemlig at det „menigmandige" Parti bliver det stærkest overveiende, det eneraadende, saa kunde det nok hænde sig, at Rigsdagen saa grundigen ødelægger sig selv, at de, som mene, at et Land som det danske Monarchi kun bør have een (eller to) constitutionelle Forsamlinger for det Fælles, og en Art Communalraad for det Særlige for hver Landsdeel, faae en let Seir. Dog, her er jeg kommen videre ind paa Politikens Gebet, end jeg ønskede, og jeg stopper, saameget mere som jeg aldeles ikke er oplagt til at være alvorlig, hvilket jo ogsaa ligger udenfor mit Fag.

Men, tilbage til mit Udgangspunkt! Havde man ikke Zuaverne at tale om, hvad havde man saa? Maaskee Kunstudstillingen. Den seer man behandlet i Bladene, i „Fædrelandet", f. Ex. Der er en Mand, som er kyndig i de Dele. I Tiecks Historie om den berømte Keiser Abraham Tonelli fortælles, at da samme Tonelli pludseligt blev hensat i Kongeriget Persien, begyndte Munden at løbe saa vidunderligt paa ham, uden at han selv forstod et Muk; det var Persisk, og det var først ved Selvstudium, at han kom til Erkjendelse om, hvad Tungemaal han talte i. Omtrent paa samme Maade gaaer det med visse Kritici; den Kunstphilosophi, de

udvikle, er ligesaa uforstaaelig for dem selv som Algebra for mig; de skrive Noget hen, og naar det bare er slynget i kunstige Føininger og dristige Vendinger, saa er det aldeles det Samme, hvad det indeholder: Nonsens eller Vanvid, det bliver jo bestandigt Kunstphilosophi. Er Tanken simpel, men bliver den blot indvævet i en Masse Kunstord og philosophiske Floskler, saa er den naturligviis sublim. Det er: „Hans, træk mig mine Støvler paa", med alle mulige Trimulanter; Trimulanterne ere det Vigtigste, thi derved skal der glimres i den raae Hobs Dine, som kun er til for at beundre.

Maaskee Theatret. Men ak! det Thema er saa varieret i alle mulige Tonarter, at man nu meget nødigt griber til det. Allernyligst er det behandlet i C-dur af „Fædrelandet" og i „Dagbladet", som sige hinanden Behageligheder og foreholde hinanden store og gode Handlinger i Theatersagen. „Det sagde Du," og „det sagde Du", — saaledes gaaer det mellem de høistærede Samtidige. Facit er, at de igrunden ikke have Noget at lade hinanden høre, forsaavidt som de begge mandeligen have bidraget til at hidføre en Tilstand, hvorved Udsigten til den danske Komedies Ligbegængelse viser sig meget nær.

Men eet Thema er der, vi alle gjerne tale om: det er Foraaret med dets Blomsterduft, dets Fuglesang, dets friske, grønne Løv og dets klare blaae Himmel. Vi længtes derefter, fordi det letter Sjælen og gjør Sindet ligesom elastisk; vi længtes derefter, for at komme bort fra Bogstøvet, Archivstøvet, det trange Værelse, ud i den friske, glade Natur. Det gjør godt, ikke sandt, Høistærede! og De maa derfor undskylde, at jeg her brat afbryder min Epistel, som bestandig forblivende

Deres ærbødigste

Petersen,

Fuldmægtig.

XXXIX.

Den 26. Mai 1858.

Høistærede!

Troer De, det gaaer an, at jeg stiller mig? Der skal jo være stor Mangel paa Candidater, og af den Grund turde jeg maaskee ansees for bequem, saasom Følgen af, at jeg stillede mig, ialfald vilde være den, at jeg udfyldte en Plads, der muligen ellers vilde være vacant. Troer De altsaa, jeg skal? Mine Capaciteter kjender De jo, Høistærede! og da min mig saa naturlige Beskedenhed forbyder mig at omtale dem yderligere, haaber jeg, at De fritager mig derfor. Jeg skal kun nævne den for en Folkethingsmand uvurdeerlige, skjøndt noget negative Egenskab at kunne tie stille, eftersom mine Talegaver ere omtrent ligesaa store som Demosthenes's, forinden han ved Hjælp af Stene, som han tog i Munden, lærte sig til at tale. Ja, jeg troer, jeg vil. Min Kone, med hvem jeg har talt derom, opmuntrer mig af alle Kræfter. Hun er ganske overtydet om, at jeg besidder den fornødne Dygtighed, da jeg dog læser og skriver saameget, saa om det Ene og saa om det Andet, hun finder endvidere, at de 3 Rd. kunde være en meget god Hjælp, i hvilken Anledning hun allerede begynder at tale saa smaat om nye Betræk til Stolene i Dagligstuen, „hvortil vi trænge saa grueligt", og endelig mener hun, at det ikke alene er en værdig Stilling, saadan at være Rigsdagsmand, men at det ogsaa er Veien til at komme til Ære og Værdighed og anden verdslig Fordeel, ja hun ymtede om, at det ikke

var saa ganske umuligt at blive Minister paa den Maade. Med Hensyn til denne Yttring mærkede jeg jo nok, at min Kone var endeel tilbage i sin Videnskab, og at hun navnlig ikke kjendte Indenrigsministerens Erklæring, at Rigsdagen ikke var nogen parlamentarisk Forsamling eller, med andre Ord, ikke et Træ, hvoraf Ministre fremdeles blive skaarne, undtagen paa indirecte Maade, i sin Egenskab af Valgcorporation til Rigsraadet; men hvorom Alting er, jeg har af min Kone faaet en saa kraftig Understøttelse i min Idee, at De gjerne mellem deres Valgnotitser kan anføre, at Fuldmægtig Petersen agter at stille sig til Folkethingsvalgene førstkommende 14de Juni. Hvor? Ja det er Knuden, det veed jeg endnu ikke. Men jeg har en god Leilighed til at komme ud af denne Forlegenhed ved at henvende mig til den Comite, der i disse Dage har dannet sig til Fordeel for nødlidende Vælgere og nødlidende Valgcandidater, og som De skumlende har kaldt et Folkethingsstillingscomptoir, et Fæstemandscomptoir og Andet deslige. Denne Comite agter jeg at sende følgende Skrivelse:

„Mine Herrer!

Med Hensyn til Deres ærede Avertissement af 15de ds. og i Forvisning om, at De med mig deler den Anskuelse, at Ingen, der føler Evne og Kald til at virke i Fædrelandets Tjeneste, bør holde sig tilbage, især naar han, ved Siden af sin egen Bevidsthed om Dygtighed, tillige har Andres, agtbare Mænds og Qvinders Bevidsthed i samme Retning at støtte sig paa — tillader jeg mig herved at melde mig som Aspirant til en Plads i Folkethinget, udbedende mig anviist et District, hvor Vælgerne ikke ere altfor difficile, og hvor de ikke forlange Mere, end en Mand i mine Vilkaar kan love.

Da jeg nok kan vide, at de ærede Herrer Medlemmer af nærværende Comite, som jeg, da jeg ikke kjender dens egentlige Navn, vil tillade mig at kalde

„Comiteen for Folkethingsvalgenes rette Brug", ikke saadan mir nichts dir nichts kunne give mig Deres vægtige Anbefaling til et Districts Vælgere, skal jeg tillade mig, som en Dem ubekjendt Mand, at anføre følgende, som jeg haaber meget talende Grunde. Pro primo, har jeg aldrig før været Rigsdagsmand, vistnok en stor Anbefaling, især da det jo er meget godt at gyde frisk Blod i Aarerne; pro secundo, er jeg Embedsmand, og som saadan har jeg endeel Tid til min Raadighed, ikke at tale om, at jeg som Fuldmægtig nok kan trænge til en Extra-Indtægt, samt derhos er absolut ministeriel, saalænge Ministeriet staaer sig; pro tertio veed jeg, at Hesiod har inddeelt den borgerlige Masses store Selskab i tre Parter, een Part, der tænker selv, en anden Part, der lader Andre tænke for sig, og en tredie Part, der hverken gjør det Ene eller det Andet. Jeg troer nu, at jeg har den Ære at høre til den første Classe, at det er mit Kald og min Tilskikkelse at tænke for Andre, om ikke at tale for Andre, og saasom det er Ens Borgerpligt at efterkomme sit Kald, det at tænke for Andre, som jo en Rigsdagsmand skal gjøre, saa ligger deri en Grund, der sikkert maa forekomme mine Herrer som den gyldigste af Alle. Imidlertid veed jeg meget godt, at det allerede Anførte dog ikke vil være tilstrækkeligt, at det ogsaa, og særdeles meget, kommer an paa, hvilken Holdning jeg vil indtage i Rigsdagen. Men hvad det angaaer, da haaber jeg at kunne tilfredsstille dem Allesammen, mine Herrer, Allesammen. Jeg skal holde paa Heelstaten, saalænge det er muligt, og saalænge de nuværende Ministre ere ved Roret; men kan den ikke holde sig og kunne de ikke holde sig, saa bliver jeg Eiderdansk med Tillæg af den nødvendige Skandinavisme. Derved haaber jeg at erhverve først dHrr. Billes og Monrads og siden dHrr. Clausens og Plougs Sympathier, ikke at tale om de andre Herrers. Jeg skal være imod Homøopathi og Quaksalveri af enhver Slags,

af hvilken Grund Hr. Dr. Ballin sikkert ikke vil negte mig sin Understøttelse; jeg skal stille et Forslag til, at den Nationalbelønning, som saa skammelig blev negtet Advocat Brock, Actor i Rigsretssagen, nu bliver ham bevilget, jeg skal med Hr. Hother Hage (naar han kommer i Rigsdagen) eller paa hans Vegne (naar han ikke kommer der) kæmpe for Indførelsen af Juryer i Tilsnit efter de engelske, der frifandt Dr. Bernard; jeg vil love Hr. Alfred Hage, at Rentefoden ved min Hjælp ikke paalægges Baand, uagtet jeg virkelig har Grund til at ønske det Modsatte, thi sandt at sige ødelægge de høie Renter mig, ligesom jeg gjerne skal hjælpe ham til at trække løs paa Fyrværsenet og profitere af hans uvurdeerlige Sagkundskab deri; endvidere skal jeg af alle Kræfter værne om de Fortjenester, den bygningskyndige Veterinair, Hr. Prof. Fenger, har af det architektoniske Mesterværk Landbohøiskolen, ved at andrage paa et Erkjendtlighedsvotum af Thinget, og skulde der endelig være en eller anden lille Bagatel, hvori jeg kunde være navnlig dHrr. Capitain Beutner, Conferentsraad Bruun, Inspecteur Brix og Procurator Larsen til Tjeneste, saa skal der aldeles Intet være iveien, saafremt det staaer i min Magt. Den ene Haand vasker den anden, og Solidariteten er, ifølge min ved Erfaringen høstede Anskuelse, Qvintessentsen af al Politik.

Jeg har nu, mine Herrer, saa godt det forteligen lod sig gjøre, gjort Rede for mine Anskuelser og Hensigter, og haaber, at de ville have tilfredsstillet Dem. Skulde det alligevel ikke være Tilfældet, saa maa De virkelig være meget vanskelig at tilfredsstille. Iøvrigt er jeg mellem de 40 og 50, har 6 levende Børn og 2 døde, hvorfor min Existents er knyttet stærkt til Staten; i 1848 var jeg blandt dem, der gik paa Commandoskolen og gjorde Vagter paa Hovedvagten, og i 1856 hørte jeg ved Studentertoget Hr. Ploug holde Taler paa Eremitagen. Jeg kunde endnu anføre meget mere, saasom at jeg saae paa

Fakkeltoget i December 1854, og at jeg er Abonnent baade paa „Dagbladet" og „Fædrelandet"; men da jeg antager (og har Grund dertil i de ærede Herrers Opfordring), at der ikke sees saameget paa politisk Sindelag som paa en reel Charakteer, saa kan det allerede Anførte sikkert være nok, saameget mere som jeg er overtydet om, at mine Herrer alene i nærværende Skrivelse ville see et Beviis paa Tillid, saa sjeldent og maaskee saa enestaaende, at jeg alene derfor fortjener Deres Understøttelse.

Ærbødigst
o. s. v.

Efterskr. Jeg beder, at jeg helst maa komme i Betragtning i et District, hvor der ingen Modcandidat stiller sig. Det er saa mageligt, og saa undgaaer man sagtens den kjedelige Afstemning til Protokollen, der desuden bringer Nerverne hos Valgcandidaterne i en usund Irritation.

D. S."

Ikke sandt — jeg tænker, det Brev vil hjælpe. De saae vel nok, jeg var saa forsigtig ikke at omtale, at jeg af og til skriver i „Flyveposten". Fuldmægtig Petersener gives der ikke saa faa af, jeg kjender f. Ex. hele fem, og jeg er sikker paa, at er der Noget, der kunde rokke de ærede Herrer i deres belovede skjønne Upartiskhed, saa vilde det være den Omstændighed, at jeg har Compagniskab med Deres Blad, at jeg maaskee hører til dem, der „skumle med Bitterhed" om de Patrioter, der have udelukkende Patent paa at være Patrioter, og desformedelst have Trang til at paasee, at vi ikke fuske dem i Næringen. Jeg maa derfor paalægge Dem den største Discretion, thi kom det for Dagen, saa kunde jeg bestemt skyde en hvid Pind efter den anraabte Understøttelse. Upartiskheden bør, som sagt, have sin Grændse, og istedetfor at forsyne mig med en Anbefaling, vilde man sagtens adstede et Uriasbrev, der

satte mig i alle „Velsindedes" Bain. Derfor Tand for Tunge, Høistærede!

Har De ellers lagt Mærke til den saare opmuntrende Kjendsgjerning, at der mere og mere hos os opnaaes Lighed med de engelske Tilstande, hvilket jo er det Samme som at nærme sig Idealet af Frihedens og Lighedens Herlighed. For ikke lang Tid siden har en engelsk Lord, der nok saagar har været Minister, havt en Proces med en simpel Mand, en Haandværker, i Anledning af verbale Injurier; hos os har det jo tildraget sig, at den høitstaaende Journalist, Hr. St. A. Bille, har nedladt sig til at skjælde en Vægter ud baade paa dennes og paa hele Vægtercorporationens Vegne, dernæst har nedladt sig til at lade sig paaføre en Proces, og endelig har nedladt sig til at tabe den i Lighed med Lorden, som nok ogsaa tabte sin. Der er noget Skjønt, noget Ophøiet i denne Nedladenhed, men naar Alt kommer til Alt, ere dog begge Parters Vilkaar ikke saa forskjellige. De ere Vægtere begge to: den ene er Vægter for Staten, den anden for Staden, den ene raaber om Dagen, den anden om Natten, de have begge hidtil sørget for Oplysningen, den ene ved Hjælp af sit eget skinnende Lys, den Anden ved Hjælp af det, han fik af Justitsraad Knudsen. Parallelen kunde maaskee føres endnu videre, hvorved det muligen kunde vise sig, at de to stridende Parter virkelig ere Jevninge uden Afstand i Vilkaar, at de ere passende Dystkæmpere. Men tungt er det, at Statens Vægter har maattet bukke under for Stadens og ovenikjøbet maa betale 25 Rd. i Procesomkostninger, hvorved det imidlertid maa være ham en Trøst, at han saaledes kommer til at bøde paa Justitsministerens Negtelse af fri Proces for en under ham forterende, af Pressen forfulgt Embedsmand. Ja, det kunde næsten lede til den Tro, at Hr. Cand. juris Bille i sin ministerielle Hengivenhed med Forsæt har tabt Sagen mod Vægter Hans Tofte, for at raade Bod paa Justitsministerens Fadaise. Iøvrigt hedder

det, at Hans Toste som Satisfaction for lidt Tort og Skade skal blive udnævnt til „virkelig" Justitsraad.

Ærbødigst

Petersen,
Fuldmægtig.

XXXX.

Den 18. August 1858.

Høistærede!

Loven er ærlig, men Holden besværlig! Det er ganske rigtigt, at jeg lovede at sende Dem en lille Skildring af vort Landliv, men Tingen er den, at naar man skal holde et Løfte, skal man have Noget at holde; skal man fortælle om, hvorledes man har det paa Landet, skal man ogsaa virkelig ligge paa Landet, men det gjør jeg nu tilfældigviis ikke. De skaffede mig ingen Værelser, jeg selv heller ikke, og Følgen var, at jeg maatte blive smukt hjemme og tage tiltakke med mit Svedebad til 24 Graders Varme i Skyggen. Dog fik jeg en Art Erstatning, idet en af Cancellisterne i Comptoiret inviterede mig ud til sig isøndags paa Strandveien, hvor han ligger paa Landet. Denne Cancellist er en mærkelig Mand, jeg kan næsten sige et reent Vidunder. Han er gift, har flere Børn, har en Gage omtrent paa 600 Rd. og ingen Privatformue, og desuagtet har han en meget vakker Bopæl i Byen og om Sommeren ligger

han med Familie paa Landet; ja i Vinter gav han et elegant Dandsebal med Smørrebrød, Is og Kirsebærsuppe, hvorved det ifølge mine to ældste Døttres Udsagn gik overmaade gentilt til. Man mumler jo rigtignok om, at han har smaa Commissioner, nærmest bestaaende i, at han hos Pengemænd skaffer unge Nødlidende med gode Udsigter til Arv Assistance til 10 pCt. pr. 100 Rd., d. v. s. i tre Maaneder, jeg har ogsaa bemærket, at han ikke sjeldent beæres med private Samtaler af vor Comptoirchef, der fører et meget stort Huus, men hvorledes det saa hænger sammen dermed, saameget er vist, at bemeldte Cancellist en Dag i forrige Uge, da jeg yttrede min Beklagelse over, at jeg nok kom til at gjøre Afkald paa Landlivets Glæder, inviterede mig ud til sig paa Strandveien. Jeg satte mig da i Søndags paa en Kildevogn og var derude hos ham kort før Middagstid. Hans Leilighed er pæn, men noget indskrænket. Den bestaaer af to Værelser, hvoraf det fornemste er en Entrée, som vender ud til et Stykke Havejord paa to Alens Brede og sex Alens Længde, der atter vender ud til Landeveien. Denne Entrée er forsynet med to Fløidøre, som altid staae aabne, for at Publicum ret kan faae Beskuelsen af de Herligheder, sammesteds forevises. Disse Herligheder bestaae af et stort firkantet forgyldt Speil paa Væggen ligeoverfor Fløidørene, som reflecterer de støvede Træer paa Strandveien, Kjørne paa Marken ligeoverfor, Søen i Baggrunden og endelig de mangfoldige Kjøretøier, der jage forbi, og de promerende Herrer og Damer. Under Speilet staaer en Chaiselongue, betrukken med rødt Plyds, der i Afstand ligner Fløil, hvor Fruen i Huset eller hendes Søster, der er af en noget tvivlsom Alder, ialmindelighed ligge romantisk udstrakte, bestandig med en Bog i Haanden, som de aldrig blive færdige med. Foran Chaiselonguen staaer et ovalt Mahognibord med et couleurt Klædes Teppe over, og paa samme en forgyldt Porcelains-Vase med en stor Blomsterbouquet. Samme Blomsterbouquet giver Husets Damer over-

maade Meget at bestille; de sysle bestandig med den, snart give de den Vand, snart lugte de til den, snart pille de ved den, og har jeg især bemærket, at det navnlig skeer om Eftermiddagen, naar Færdselen paa Strandveien er allerstærkest. Denne Forkjærlighed for Flaras Gaver er der noget saa Yndigt ved, især naar Vedkommende, som giver samme Forkjærlighed tilkjende, er iført en hvid eller guul Kjole med et simpelt Baand om Livet og har en af de store Hatte paa Hovedet. Eller ogsaa sysle de med en Vandkande til Vanding af de imaginaire Bede i den tolv Qvadratalen store Have — det er den personificerede Pomona eller en af de idylliske Hyrdepiger, som man seer paa de gamle Kobberstik. Bemeldte Entrée eller Salon, hvad man nu helst vil kalde den — Cancelliften og hans Damer bruge altid den sidste Benævnelse — er Hovedværelse og Dagligstue; her spises til Middag, naturligviis Kl. 4½, tidligere vilde være simpelt; her drikkes Thee, til hvilken Ende benyttes en stor skinnende Selvkoger, som Fruen eller Frøkenen selv betjener, og om Aftenen findes her en glimrende Lampe, der viser Familien i det skjønneste Lys. Det andet Værelse er et Boudoir med to Senge med tilhørende Apparater. Jeg var saa næsviis at spørge, hvor Børnene og Tjenestepigen laae. Det bragte min Ven Cancelliften lidt i Forlegenhed. „Ja seer De, min gode Hr. Petersen," sagde han efter nogen Tøven, „vi have det jo noget indskrænket her, men naar man blot veed at indrette sig, saa finder man nok Plads. For Dem behøver jeg vel ikke at genere mig." Og saa førte han mig hemmelig, uden at hans Kone bemærkede det, ud i Gaarden; her var en Art Hønsetrappe, som førte op til et Locale, der nok forhen havde været Dueslag, men som nu velvilligen var blevet ham overladt af Husets Vært. Her paa Gulvet, thi Senge var der ikke Plads til formedelst den mangelfulde Høide, var der indrettet Leier for Børnene, og bemærkede min Ven, at her havde de det saa udmærket godt og luftigt, især naar Lugerne stode aabne, hvilket

Sidste jeg naturligviis indrømmede. Hvad Pigen angik, da var der redt til hende i et Tørvehuus ude i Gaarden, i hvilken Anledning Cancelliſten bemærkede, at det var ſaa vanſkeligt at gjøre de Tjeneſtefolk tilpas, om man ogſaa gjorde nok ſaameget for dem, og at det var den tredie Pige, hans Kone havde havt, ſiden de vare paa Landet. Dermed er da Beſkrivelſen givet af Hr. Cancelliſt N—'s Villeggiatura paa Strandveien hvad det Vigtigſte angaaer, og da jeg ikke ønſker at blive ligeſaa vidtløftig ſom Poul Møller i hans ſtatiſtiſke Skildring af Lægdsgaarden i Ølſebymagle, ſkal jeg ſtandſe her, og kun bemærke, at jeg tilbragte en ſaa behagelig Søndag Eftermiddag, ſom det kan tænkes ved de her beſkrevne Localiteter. Jeg har nu, haaber jeg, indfriet mit Løfte, forſaavidt ſom det er meget muligt, at hvis jeg var kommen til at ligge paa Landet, vilde Beſkrivelſen neppe være bleven ſynderlig forſkjellig, ſaaſom den nærværende er almeengyldig for den ſtore Claſſe, der ſaa gjerne vil glimre, men hvis Vilkaar af naturlige Grunde ikke ſtrække til.

Det er en koſtelig Tid, denne Tid, for Folk, ſom ikke bryde ſig om Politik, ialfald ikke om den indenlandſke. Denne ferierer ogſaa, den ligger paa Landet, ialfald mærker man ikke ſynderligt til dens Nærværelſe i Bladene, idet ogſaa disſe feriere og pleie deres Magelighed ved at afholde ſig fra alvorlige Betragtninger over Dit eller Dat, over Emner af ſubtil Beſkaffenhed. Og det er ſikkert rigtigt, thi Thermometret viſer 24 Grader i Skyggen, og hvo er bequem til at regjere Staten eller viſe Veien til ſammes Regjering, naar det er ſaa ſkammelig hedt. Selv vort Miniſterium har med Rette Lov til at hvile paa de Laurbær, det ſaa nylig har plukket i den danſk-tydſke Sag. Det har kæmpet mandeligen; rigtignok veg det tilbage peu à peu, men hver Gang var Fronten vendt mod Fjenden, og bagfra ſtøttedes det af „Dagbladet", ſom holdt igjen ved at følge med. Nu haves atter et Puſterum af tre Uger, og ſaa ſkal der udgydes Blæk igjen i en Note, i et Ultima-

tissimum, af den Beskaffenhed, at hvorvel det tydske Forbund slet ingen Ret har til at blive bekjendt med den Maade, hvorpaa Hs. Maj. Kongens Regjering agter at ordne Monarchiets indre Forfatningsforhold, og uagtet man staaer paa denne Ret til det Sidste, saa finder man det dog formedelst Omstændighederne rigtigt at lade den danske Forbundsgesandt tilkomme saadanne Vink om Forfatningsforholdenes Ordning, der egne sig til Meddelelse for Forbunds-Udvalgene og atter til videre Meddelelse for Forbundet. Og saa siger „Dagbladet": „Betragt engang Ministeriets Resignation, er det ikke beundringsværdigt! Nu maae vi Alle ogsaa være resignerede, og hvem der ikke er resigneret, er Fædrelandets Fjende; men nu ville vi ikke vide af mere Eftergivenhed. Endnu staae vi med Palmer i Hænderne, formedelst vore Ministres uendelige Dygtighed, men vi ere komne til Eftergivenhedens yderste Grændse, og dermed Basta!" — altsaa accurat den samme Vise som ved ethvert Skridt fremad paa „Indrømmelsernes Skraaplan".

Navnlig trænger Hs. Excell. Conseilspræsident, Udenrigs- og Cultusminister Hall til Hvile baade i Anledning af det Byrdefulde, der er skeet, og i Anledning af det Byrdefulde, der vil komme. Men een Steen har han faaet væltet af sig, een Steen, der har trykket ham haardt og vist har sat ham saare mange graae Haar i Hovedet. Theatersagen er nu klaret. Hr. Høedt skal gaae Bestyrelsen tilhaande ved Scene-Instructionen og i andre Henseender. Det er accurat den Maade, jeg har tænkt mig at Sagen vilde blive ordnet paa, og jeg har ogsaa, saavidt jeg erindrer, bebudet det i et af mine tidligere Breve. Med andre Ord: Hr. Høedt er bleven tredie Directeur; han skal gaae tilhaande i det Artistiske, det Techniske, dei Theoretiske, det Praktiske, maaskee ogsaa det Dekonomiske: men spille gjør han ikke — idetmindste ikke for det Første. Nu skal den inadvendte Kunst komme til sin Ret, det tilbageholdte Lune, de beregnede Stillinger, Candelabre, Nips,

Bordtæpper fra Raphael og Oversættelser fra det Franske. Mærkeligt nok har intet af Bladene hilset denne Begivenhed med frydefuld Jubel; idetmindste burde dog „Dagbladet" gjøre det, thi paa en vis Maade kan det jo betragte Hr. Høedts Forfremmelse og den Regeneration, Kunsten derved gaaer imøde, som sit Værk; ja, selv dengang da „Dagbladet" var kommet til det Resultat, at Hr. Høedt igrunden ingen egentlig Skuespiller var, udtalte det dog som sin uforgribelige Mening, at han fremfor Alle var capabel til Scene-Instructeur, samt at han endelig burde blive det. Hvad vilde saa være rimeligere, end at „Dagbladet" ved sine Ønskers Maal gav sin Glæde Luft og udtalte sig begeistret over den nye Æra, der nu aabner sig for Kunsten. Men det er ikke skeet, og jeg slutter deraf, at „Dagbladet" vil være en Fifficus; hvad, om det havde taget Feil af Hr. Høedts Instructeur-talent og Directeurtalent, som det i sin Tid har taget Feil af hans Skuespillertalent, det vilde dog være en slem Bête til de mange Andre, det har sat ved forskjellige Leiligheder. Imidlertid mener jeg dog, at det uden Risico kunde have sagt et Par pæne Ord i den Anledning. Hr. Høedt skal jo dog kun gaae den artistiske Directeur tilhaande; er Virkningen ikke betydelig, Indstuderingen mangelfuld o. s. v., saa paahviler der Hr. Høedt intet Ansvar, han gaaer blot Etatsraad Hauch tilhaande, og dermed er enhver skumlende Kritik hans Virksomhed vedkommende tilintetgjort; han vil gjerne, men han kan ikke, hans Hænder ere bundne o. s. v. Gaaer det derimod godt, er Raisonnementet omvendt og Beundringen fuldstændig; thi saa er han alene Scene-Instructeur, saa gaaer han ikke tilhaande. „Dagbladet" kunde, som sagt, derfor ogsaa gjerne have stødt lidt i Trompeten forud, uden Frygt for at compromittere sig; derimod giver Tausheden Anledning til skumle Betragtninger. „Berl. Tid." har derimod været kjækkere, den har vel ikke roest Hr. Høedt for hvad der skal komme, men den har fortalt Publi-

cum, hvor billige Priserne ere til den foreſtaaende Loge=auction, og derved ſaa fiint gjort opmærkſom paa, at disſe billige Priſer ere ſaameget billigere for Lieb=havere, da der er Udſigt til de Underværker, ſom den i Theater=Adminiſtrationen foregaaede Forandring vil be=virke. Skumlende Mennesker kunne maaskee paaſtaae, at en ſaadan Anviisning af billige Priſer juſt ikke altid taler for Varernes Godhed og ialfald vidner om en vis Frygt for Mangel paa Affætning, men den Frygt kan jeg, naar den virkelig er tilſtede, aldeles ikke dele. Jeg mener nemlig ſom ſaa, at Logeabonnenter ere et ſan=guinſk Folkefærd, ſom hurtigt glemme; dernæſt er Kriſen tilſyneladende forbi, og man „kan ikke være bekjendt Andet" end idetmindſte een Gang om Ugen at abonnere, ellers ſvækkes Crediten let; og endelig have Damerne ogſaa et Ord at tale med, og blot den Tanke, at Hr. Høedt uſynligt virker bag Coulisſerne, kan bringe ad=ſkillige Femdalerſedler til at ſpringe. Jeg troer derfor med Beſtemthed, at Logerne iaar ville blive godt be=talte trods den Erfaring, Abonnenterne gjorde i forrige Saiſon; jeg troer det ſaameget mere, ſom jeg har op=hørt at troe paa alle Conſeqventſer. Men desuagtet forbliver jeg:

Ærbødigſt

Peterſen,
Fuldmægtig.

XXXXI.

Den 5. Octbr. 1858.

Høistærede!

De kalder mig doven. Titelen er just ikke den artigste, men da der muligen kan være nogen Sandhed deri i relativ Forstand, hvad mit Forhold til Dem angaaer, og da De har forgyldt Pillen ved at sende mig en Billet til Pepita, skal jeg godhedsfuldt see igjennem Fingrene med den Grovhed, en saadan Talemaades Anvendelse unegteligen involverer. Altsaa, det skal være Dem forladt, ovenikjøbet takker jeg Dem for bemeldte Billet til Pepita, og naar jeg saa tillige sender Dem nærværende Brev, faaer De baade i Pose og i Sæk. Men for at blive staaende ved Pepita, saa vil jeg aldeles ikke søge at kjølne eller forøge Begeistringen for hende; jeg skal nok bare mig for at give min Mening tilkjende, thi, var jeg varm, vilde man sige: „Den gamle Nar!" og var jeg kold, vilde man kalde mig affecteret. Men da jeg gik hjem og kom over Kongens Nytorv, saae jeg store Ansamlinger af Folk, dog meest hørende til det unge Danmark i alle dets forskjellige Aldersclasser. Jeg troede, der var en politisk Demonstration igang, som dengang Lehmann blev ophøiet til Marthyr og skulde i Fængsel, hvor han, som bekjendt, fik Urtepotter og Blomster og Kager, opkaldte efter ham selv (nu faaer han dem nok ikke i Veile!) eller som dengang der skulde bringes et Fakkeltog i Anledning af de folkekaarne Ministres Indsættelse (nu faae de nok ikke mere noget Fakkeltog). Det faldt mig ogsaa ind, siden det var paa

Kongens Nytorv, og da jeg kunde høre Hurraraabene, at det muligen kunde være i Anledning af den kgl. Theaterdirections Bortgang fra Theatret; men ved nøiere at spørge om Aarsagen og ved derhos at fæste mine Øine paa et aabent Vindue i Hotel d'Angleterre, hvor der viste sig en Qvindeskikkelse i Maanebelysning og omgiven af Blomsterkoste, erfarede jeg, at det var Pepita, det gjaldt, Pepita la bella, Pepita la divina o. s. v. Man havde fulgt efter hendes Vogn, og da Henrykkelsen trods Stormen i Theatret trængte til flere Udtømmelser, gav den sig yderligere Luft i skingrende Hurraraab. Jeg ventede, at man havde sunget det bekjendte tydske Qvartcordium „O, Pepita!" for at gjøre Triumphen fuldstændig, men det skete dog ikke. Et ungt Menneske, der er Volontair hos os paa Comptoiret, saae længselsfuldt med en vis drømmende, sværmerisk Mine op til Vinduet. Af denne Henrykkelsens Tilstand tillod jeg mig at vække ham med de Ord: „De ogsaa her?" — „Hvad behager?" svarede han, farende op: „ah, det er Dem, Hr. Fuldmægtig, om Forladelse, at jeg ikke saae Dem." — „De var ogsaa meget beskjæftiget," bemærkede jeg smilende. — „Jeg betragtede Cometen," svarede han noget forvirret, hilste og gik sin Vei. Undskyldningen var ikke trukken ved Haarene, og en Forveksling kan ialfald meget let finde Sted. Thi hvad have vel Kjøbenhavnerne i denne Tid Andet at tale om end om Pepita og Cometen? Og med den Forskjel, at den ene er en jordisk Fremtoning og den anden en himmelsk, turde der muligen opdages ikke saa faa Ligheder mellem de to. Vittighedsjægere kunde f. Ex. sige, at de begge udbrede stor Varme, hvor de komme frem, at de hver have en Hale (om Cometens ogsaa bestaaer af Tilbedere, vides ikke saa nøie, ialfald svaier den urolig frem og tilbage), og at de endelig begge bevirke en ikke ringe Forvirring, Pepita blandt de unge let fængelige Hjerter og Cometen blandt de kjøbenhavnske officielle Astronomer, der, som „Berl. Tid." kan vidne om, ere komne flemt i Vilderede med den og dens Bane. Men

hvorom Alting er, Cometen og Pepita have ialfald bragt en velkommen Afvexling i Monotonien, og naar den Skjønne nu feteres her med Serenader paa dansk Maneer, d.v.s. med Hurraraab og ved at gabe op til Vinduerne, samt naar Bagere opkalde Brød efter hende, og der falbydes Pepita-Deviser, saa er Moralen kun den, at Kjøbenhavnerne i alle Dele ere et frit Folkefærd, samt at der ved Grundloven ligesaa vel er hjemlet dem Ret til at samle sig i Masse for at feire Pepita idag, som for imorgen at bringe en eller anden politisk Notabilitet en lignende Hyldest, hvilket de atter have Lov til at fortryde den næste Dag. Overhovedet siger jeg med Holberg, at naar Ilden kommer i Krudtet, maa det springe, og naar Vædskerne ved en og anden Hændelse begynde at fermentere, ville de blive ved, indtil de have udkogt. Nøgternheden indfinder sig nok af sig selv, og kommer der ogsaa lidt Katzenjammer ovenpaa, saa er Trøsten den, at Rusen har været ret behagelig. —

Da jeg kom hjem fra Pepita-Opløbet, mærkede jeg, at jeg havde glemt min Gadedørsnøgle, og jeg maatte tye til Gadevægteren for at faae Døren lukket op. Da han stak Nøglen i Laasen, sagde han sukkende: „Nu er det ikke længe meer, at jeg lukker op for Dem, Hr. Petersen." — „Hvordan det?" spurgte jeg forundret, „vil Værten tage Nøglen fra Dem, Olsen?" — „Nei, ikke det; men veed da Fuldmægtigen ikke, at Vægterne skal gaae ind?" — „Ah, ja det er ogsaa sandt." — „Saa er jeg færdig og mange Andre med mig," vedblev han sukkende. — „Men De bliver jo pensioneret og faaer maaskee noget Andet at bestille," trøstede jeg ham. — „Det er heller ikke saameget det, jeg sørger over," sagde min Vægter, der altid i sine Samtaler med dannede Folk er den dannede Mand, „men naar man nu engang har levet sig ind i sit Kald og er bleven fortrolig dermed, saa er det saa tungt at blive smidt ud af det. Men saadan gaaer det nu med Alt, Intet er godt, Alting skal forandres, Spækhøkeren skammer sig ved at være Spækhøker og kalder sig Grosserer, og Politiet skal nu ikke

mere være dansk, men engelsk. De ærværdigste Constitutioner eller Institutioner — hvad de nu kaldes — forgriber man sig paa, Intet skaaner man, og nu skal det ogsaa gaae ud over Vægterne. Og hvorledes vil det see ud med Christendommen, naar Folk ikke hver Time paa Natten ved Vægterversene huskes paa, at de ere Christne. Det stod forleden i et Blad, og jeg er ogsaa vis paa, at om et Aar eller to vil der være ligesaa lidt Christendom paa Gaderne om Natten som om Dagen. Og hvorledes skal saa Folk blive lukket ind, naar de har glemt deres Gadedørsnøgle, ja, for man har jo ogsaa Almeensands og bør tænke lidt videre frem end til sig selv. Ja, ja, De skal see, det vil nok gaae galt. Men siden jeg nu taler med Hr. Fuldmægtigen, kunde De ikke skaffe mig saadan en lille Tjeneste? De er jo bekjendt med saa Mange." — „Hvad skulde det vel være?" spurgte jeg. — „Aa, saadan Noget som pr. Exempel Actionair i Alhambra, man maa jo have Noget at leve af." — „Det Levebrød er ikke synderlig fedt; men De mener formodentlig Functionair, Olsen?" — „Functionair, Actionair, det er mig det Samme, naar jeg blot faaer Noget," svarede han; „man har Familie at forsørge — og saa be'er jeg Hr. Fuldmægtigen at huske paa mig; men noget Pænt maa det være, for man er jo engang Embedsmand, og bør holde paa sin Honneur. Tak skal De ha'," sagde han, da jeg med en Fiirskilling og Løfte om ikke at glemme ham, naar jeg skulde høre noget Pænt og Passende, skiltes fra ham. — Apropos, Høistærede, skulde De ikke vide Noget, hvor han kunde employeres? Ifølge sine politiske Meninger hører han, som De nok kan mærke, til den gamle Skole, han er følgelig ikke Eiderdansk, og derfor er der kun ringe Udsigt til, at Regjeringen vil tage sig af ham, især naar den ovenikjøbet erfarede, at han var blandt de Vægtere, der skjød sammen til at betale deres Collega Hans Toftes Procesomkostninger i Sagen mod Redacteur Bille. —

I Politiken herfter der jo endnu stor Stilhed, hvilken jeg for min Part hverken har Kald eller Lyst til at

afbryde. Der fortælles kun, at man i Frankfurt er misfornøiet med de saakaldte Meddelelser, den danske Forbundsgesandt vilde give, samt at Sidstnævnte derfor har forlangt nye Instructioner fra Regjeringen. Om det er sandt, skal jeg ikke kunne sige, men saameget er vist, at det er troligt, saasom der forleden i „Dagbladet" læstes en Skrivelse, der vel efter Redactionens Forsikkring havde ligget „nogen Tid", men som nu udtalte den Anskuelse, at Regjeringen uden Risico for Landets Ære og Værdighed gjerne kunde forhandle med Forbundet om Et og Andet angaaende de tydske Hertugdømmers Stilling i Fællesforfatningen. Rigtignok, og det er det Fine, gjorde „Dagbladets" Redaction nogle Indvendinger derimod, men Brevet er nu engang trykt, og saaledes har man faaet en Mening frem, der muligen, naar Nødvendigheden byder det, kan bruges. Denne Mening er jo rigtignok langtfra den, som Ministeriet oprindelig har havt, det er tvertimod en Mening, som den ivrigt har bekæmpet, ja som det selv har fremstillet som uværdig, men Magten er saa sød, og istedetfor at opgive denne opgiver man hellere sig selv. Det er vistnok, at der er firet tommeviis, men 24 Tommer ere en Alen, og man er kommet mangfoldige Alen fra den Mening, som i sin Tid i Rigsraadet blev gjort gjældende imod de Elleves Andragende.

Der kom jeg nu alligevel ind paa Politiken, uagtet det ikke var min Agt, og derfor vil jeg ogsaa standse. Hvad det kgl. Theater angaaer, da er jeg fuld af Beundring for sammes Bestyrelse, og det skal saaledes ikke være „Berl. Tid." og „Dagbladet" alene, der af brunstig Kjærlighed til den bærer den paa Skuldrene og ved alle Leiligheder viser den frem som eneste i sit Slags. Jeg skal gjerne være med. Min Beundring er imidlertid af en solidere Sort. Jeg beundrer aldeles ikke, at den trækker lutter forlagte Sager frem, pudser og pynter paa dem, giver dem nye Klæder paa, og saaledes præsenterer dem for et lille, men taknemmeligt Publicum, jeg beundrer aldeles ikke Instructionen, der ikke er

et Haar bedre eller slettere, end den var før, men hvad jeg beundrer, det er Theaterdirectionens Økonomi, thi næsten hver Aften at spille for daarligt Huus, og med en Underbalance af stundom flere hundrede Rd., at ansætte nye Instructeurer, nye Costumiers, nye Functionairer og ovenikjøbet betale dem, det er en Kunst, der er ubegribelig, naar man ikke vil fæste Lid til det Rygte, onde Tunger bære om, at hele Statens Tilskud for denne Saison allerede skal være optaget.

Ærbødigst
Petersen,
Fuldmægtig.

XLII.

Den 26. Octbr. 1858.

Høistærede!

Menneskenes Børn ere dog meget besynderlige og ikke sjeldent uberegnelige. Forleden var „Dagbladet" meget vred over, at Rimestad var bleven foreløbig Ordfører i Folkethingets Finantsudvalg. Maa Sligt ikke overraske og kan det ikke henregnes til Uberegneligheder? Thi man havde dog al Grund til at vente, at „Dagbladet" i nærværende Tilfælde vilde have istemt et Hosianna med Accompagnement af Pauker og Trompeter, fordi det saaledes havde faaet En af sine Egne, en Medarbeider i Herrens Viingaard, bragt til Agtelse og Ære. Det er jo „Dagbladet", der ikke blot i Egenskab af po-

litisk Organ, men tillige som Medlem af det berømmelige Stillingscomptoir, har holdt Hr. Rimestad frem til Valgene sidstleden Juli, han var mellem de Kaarede, den, som anbefaledes til den 8de kjøbenhavnske Valgkredses behagelige Overveielse. Han var den, som skjønsomme Medborgere burde tage til deres Repræsentant, og medens man f. Ex. hvad Tillisch angik sendte Banbullen om i Husene, for at stemple denne Mand som den Sidste, der burde vælges, blev Hr. Rimestad med fede Bogstaver nævnt af „Dagbladet" som værdig Candidat. Hvad har „Dagbladet" saa at beklage sig over? At Hr. Rimestad uden Forlov klattrer et Trin høiere op paa den til ham tømrede Stige, end man synes om, det mener jeg at „Dagbladet" aldeles ikke har nogen Ret til at fortryde, thi Consequentsen ligger nær. Naar man ikke iforveien har megen Anseelse og Bethydenhed, da er det saa rimeligt, at man tragter efter at opnaae samme. „Dagbladet" & Compagni havde været saa artige at tage ham under Armene for at vise ham Veien til denne Anseelse, hvilket jo var saare smukt; man beundrede ogsaa Compagniskabet og det skjønne Broderskab; men pludseligt støder Hr. Rimestad de saa kjærligt omslyngende Arme fra sig og siger: „Nu skal De have Tak, nu skal jeg selv finde Veien", og saa finder han Veien, men ikke paa den Maade, man havde paaregnet. Thi istedetfor at blive ministeriel vandrer han over i den menigmandige Leir, bliver Mægler mellem de derværende stridende Parter, lægger deres Hænder sammen til den skjønneste Forsoning, og til Løn derfor bliver han foreløbigt Ordfører i Finantsudvalget. Men deri ligger ogsaa Forklaringen af „Dagbladets" Harme, som næsten fører det til — o Vee! — at ønske Constitutionen, Rigsdagen og Vælgerne Pokker ivold. Havde Hr. Rimestad været Mægler mellem de Ministerielles stridende Parter, og var han til Løn derfor bleven Ordfører — hvilket i saa Fald vel ikke ganske havde hørt til Umulighederne — saa er det dog nok temmelig stærkt at betvivle, om „Dagbladet" havde været saa slem ved ham; ja det er muligt,

at det vilde have hædret ham med forskjellige rosende Benævnelser, hvoraf der altid findes et god Forraad for de Hengivne, og der kunde vel ogsaa paa anden Maade være sørget for en Recompense, naar et eller andet Embede blev ledigt. Men hvorom Alting er, saa kunne de, der mene, at Valgloven aldeles ikke stemmer med Nationens politiske Modenhed eller med vore Forhold overhovedet, godt betragte Hr. Rimestads Ophøielse som et Skridt, ja maaskee endog som et Forslag til at see samme Valglov forandret.

Dog nok om Politik; den vil jeg overlade til Bladets alvorlige Deel, og den fører heller ikke, som vort Ministerium sikkert i denne Tid siger, til noget videre undtagen maaskee til Embeder og Ministerposter. Jeg vil hellere tale lidt om Theatret, thi det er en Fornøielse at tale derom, der gaaer det saa smukt og fredeligt til, og jeg holder meget af det Smukke og Fredelige. Hvad det Smukke angaaer, da have vi jo faaet et smukt Stykke i „En Velgjørers Testamente", med smukke Lysekroner, smukke Decorationer, smuk Buffet, smukke Rhinskviinsglas, smukke forgyldte Meubler, smukke Costumer, Alting er saa nitid og saa complet, at der ikke engang mangler Krystalkaraffe og dito Glas for Notarius, naar han skal oplæse Testamentet, hvorfor det naturligviis er paalagt ham paa det Strengeste at drikke et Glas Vand, forinden han paabegynder Testamentets Oplæsning. Det er det Fine af Spillet. Jeg venter forresten, at man ikke bliver staaende ved denne Fuldkommengjørelse af det sceniske Arrangement. Hvorfor tye til Illusionen, naar man kan bringe Virkeligheden istedet? Jeg venter derfor ogsaa, at der snart gives Ordre til Omegnens Gartnere at skaffe en ansеelig Deel Træer af forskjellige Sorter, der skulle træde istedetfor Skovdecorationer, ligesaa at man henvender sig til Brolægningsinspecteur Lindberg for at faae en brolagt Gade. Jeg tænker tillige, at naar Scenen foregaaer paa en Gade, vil der blive sørget for Spadserende samt for en eller anden lille Hund, for at Alt kan blive saameget naturligere.

Skulde samme lille Hund give sig til at gjøe eller Theaterkatten uopfordret give en lille Scene, da vilde Naturlighedens Quintsesents være opnaaet. Det er denne Scenearrangementets Ypperlighed, som der fremfor Alt bør lægges Vind paa. Rigtignok har Holberg ikke været fuldt saa streng i sine Fordringer, ja han har endog tilladt sig at raillere med Saadant: „Jeg siger, at Klæder, Decorationer og et velindrettet Theatrum kan være fornødne Ting; men det meest Fornødne er ordentlige og ziirlige Skuespil, item bequemme Acteurs til at udføre dem; saa at en Komedie kan være behagelig, endskjøndt den forestilles under aaben Himmel. Jeg siger, at disse Anmærkninger af mig gjøres alene for at bringe Folk udi god Smag; og det af Fornødenhed, efterdi jeg haver mærket, at mange gode, vel indrettede og sindrige Skuespil ere blevne vragede, alene efterdi een og anden Acteur eller Actrice ikke haver været vel nok oppudset, endskjøndt derpaa ikke kan eller bør meget reflecteres. Skjønsomme Folk kan heller støde sig over at see en Tjenestepige opskjørtet som en Prindsesse, en Haandværks- eller en Kramboddreng coifferet som en Hofjunker, og en Døding at reise sig af Graven med sneehvide Handsker og pudret Haar. — — Man maa ikke bilde sig ind, at alle parisiske Vedtægter ere grundede paa den sunde Fornuft. Tvertimod, jo mere de examineres, jo mere findes de uefterretlige, saa at, ligesom man paa Spot siger om smaa falske og glimrende Manufacturer: at det er Nürrenberger-Arbeide, saa kan man og sige om franske Vedtægter, at det er parisisk Børne-Værk.“ Saadan yttrer Holberg sig i sine Epistler, men han er jo af den gamle Skole, og har naturligviis ikke fulgt med Tiden. Han, der lader det Meste af Handlingen i sine Komedier foregaae paa Gaden, uden mindste Hensyn til det Sandsynlige eller Naturlige, hans Dom har aldeles Intet at betyde, og naar han skoser de parisiske Vedtægter, ligesom i Anelse om, at man nu netop ved et glimrende minutieus Scenearrangement og kostbare Toiletter vil efterabe de parisiske

Boulevardtheatre, saa vidner det om en indskrænket Synsmaade, som man fornemt bør smile ad. Jeg er af den Mening, at ved Siden af den Smagens Vækkelse, hvorom et saa omhyggeligt, af Bladene tilstrækkeligt paaskjønnet og fremhævet Scenearrangement vidner, maa Kunst og Industri være Hr. Høedt saare forbunden for hans Bestræbelser. Thi det er en ikke saa ringe Skilling, hvormed Theatret ophjælper dem ved Anskaffelsen af sit glimrende Apparat af Meubler, Bordtæpper, Lysekroner, Krystalvarer og mangfoldige Nipssager, og det er ialfald en Hjælp i denne arbeidsløse Tid. Men Midlerne dertil? Ja, det er rigtignok Spørgsmaalet; Publicum har ikke bidraget synderligt dertil, thi i Gjennemsnit skal der hidtil have været en Underbalance af 200 Rd. pr Spilleaften, og naar nu dertil kommer hennimod et Par tusinde Rd., som „En Velgjørers Testamente" ved Hr. Høedts Godhed skal have kostet at sætte i Scene, saa bliver Problemet endnu mere forviklet, ja former sig maaskee til en gordisk Knude, som selve Cultusministeren neppe ved sine belovede Meddelelser til Rigsdagen vil kunne løse eller hugge over. Imidlertid skyde „Dagbladet" og „Berl. Tid." Nødskud; især anvender sidstnævnte Blads Redacteur en Masse Krudt. Da Theatret var tyndt besat ved anden Opførelse af „Joseph og hans Brødre," trods de nye Dragter og de splinternye Krumstave, holdt „B. T." Publicum paa sin eiendommelige Maade en Straffeprædiken, og spurgte Folk, om der vel var Skam i deres Hjerter, siden de kunde blive borte fra en saa hyperlig Forestilling. Mundheldet „de Fraværende have Uret" blev gjort gjældende paa den kraftigste Maade. Endvidere, da „En Velgjørers Testamente" gik itorsdags første Gang — Hr. Christensen vil, at alle nye Stykker første Gang skulle opføres om Torsdagen af forskjellige Aarsager — saa læstes allerede i „Berl. Tid.s" Morgenavis, som eneste ledende Artikel, at Stykket Aftenen iforveien var modtaget med umaadeligt Bifald. Denne Ilfærdighed i at trompete og udbasune, for at man

itide skal tage Billetter til næste Forestilling, denne Sig=given til Priis for almindelig Latter vidner om en Hengivenhed, en Selvopoffrelse for Theatrets Bestyrelse, der næsten maa røre til Taarer. At denne Selvopoffrelse ogsaa viser sig i den „Berl. Tid.s" kritiske Theateranmeldelser, er en Selvfølge; her er den grandios. En lignende, men rigtignok i en mindre Stiil, spores ogsaa i „Dagbladets" Kritik; denne er et stadigt Avertissement om de skjønne Varer, der bydes i det kgl. Theater, og kan der samtidigt dermed, i Sagens Interesse, gives Hib til de andre Concurrenter med og uden Pepita, forsømmes Saadant sjeldent. I Heibergs Tid var det omvendt.

Forinden jeg slutter, skal jeg tillade mig at henlede Høistæredes Opmærksomhed paa en Strid, De maaskee ikke har tilstrækkeligt lagt Mærke til, nemlig den, som i „Fædrelandet" føres om Nytten og Nødvendigheden af Underviisningen i det tydske Sprog i de lærde Skoler. Det kan naturligviis ikke falde mig ind at blande mig i denne Tvistighed, hvoraf fremgaaer, at „Fædrelandets" Redacteur anseer Underviisning i det tydske Sprog for ligesaa farlig for vor Nationalitet som unødvendig for vor Dannelse. Jeg noterer blot Sagen som et Tidernes Tegn og som en af de Fremtoninger, en opskruet Nationalfølelse kan fremkalde. Det ansees rigtignok overalt som en ikke ringe Fordeel at kunne tale og skrive fremmede Tungemaal, især saadanne, der tales af en Mængde Millioner, og hvorved aabnes Adgangen til deres literaire Skatte, til deres Kundskabers Rigdom; jeg troer ogsaa, at man hidtil her har betragtet den Mand, der ikke saa nogenlunde kunde udtrykke sig i det med Dansk beslægtede tydske Sprog, endsige forstaae det, som staaende paa Dannelsens lavere Trin. Endvidere tør det vel antages, at det kun er en daarlig Compliment, der gjøres det danske Sprogs kraftige Befæstelse i Folkebevidstheden, naar der næres Frygt for, at grundig Underviisning i Tydsk i de lærde Stoler skulde indbringe fremmede Elementer i samme eller vel endog

næsten fortrænge det. Det danske Sprog har saa tilstrækkeligt under ganske andre haarde Anfegtelser viist sin Livskraft, at det skulde skjønnes, som om en Frygt for Tydskhedens Indtrængen ved Underviisningen deri i de lærde Skoler er overordentlig latterlig, eller ogsaa kun hyklet, for derved at give Antipathi mod alt Tydsk tilkjende. Men, som sagt, jeg vil undgaae at give min Mening tilkjende derom og kun henvise til Kjendsgjerningen selv. Iøvrigt hørte jeg forleden en Mand, der formodentlig regner sig til den Plougske Skole, fare slemt løs paa en stakkels Brødkone, der anbefalede ham et Stykke saakaldet „Butterkuchen" som meget lækkert. „I Djævlens Skind og Been!" raabte han, „hvorfor kan Hun ikke ligesaa godt kalde det Smørkage, vi vil ikke vide Noget af det Tydskeri!" — Jeg kom derved til at tænke paa Grundtvig, denne Danomaniens Ypperstepræst, der i sin Iver for at rense Sproget og gjøre det pæredansk gaaer i sin Haandbog i Verdenshistorien og i sin Verdenskrønike saa vidt, at han endog oversætter fremmede Egennavne paa Dansk. Nicolo di Rienzi kalder han f. Ex. Niels Larsen, og Sætningen „Tancred de Hauteville reiste til Neapel i Italien," fordansker han ved: „Thøger til Høistrup reiste til Nyby i Velskland." Hvad synes De derom, Høistærede? Det kan dog vistnok kaldes at gjøre Grimace ad egen Nationaliver, ja det er i visse Maader Nationalisternes Pepitamani med dens Blomsterkoste og Krandse.

Ærbødigst
Petersen,
Fuldmægtig.

XLIII.

Den 8de Decbr. 1858.

Høistærede!

Forleden Dag spurgte min yngste Dreng mig: „Hvem skal saa være Pepita, naar Pepita er reist?“ Jeg maatte naturligviis blive Fyren Svaret skyldig og afærdigede ham med den Bemærkning, at hun, den Eueste, kunde umnligt erstattes, samt at der ved hendes Bortreise blev et tomt Rum tilbage, som Ingen var istand til at udfylde, idetmindste for dem, hvis Tanke alene dreiede sig om hende. Men i mit stille Sind gjentog jeg selv det Spørgsmaal: „Hvem skal saa være Pepita, naar Pepita er borte?“ med andre Ord, hvem skal i den daglige Conversation indtage den dominerende Plads, hun saalænge har havt, ikke alene i Kjøbenhavn, men saa langt den danske Tunge rækker. Hvad skal det være, som i den Grad og paa en saa mærkværdig Maade skal kunne bemægtige sig den almindelige Interesse, som hun har gjort? Sikkert er der Mange hos os, der tidligere have concurreret til slig misundelsesværdig Stilling, men det er kun tildeels lykkedes dem at opnaae samme, og det vil ogsaa kun vanskeligt skee nu. „Aalborg Avis“ har saaledes omtalt en Concurrent, nemlig Hr. Baron Blixen-Finecke som Folkethingets Pepita, og det kan ikke negtes, at Manden har Chance for sig. Denne Ridder for den praktiske Skandinavisme, denne aristokratiske Demokrat, denne motiverede Dagsordens theoretiske Forsvarer af Fæstegodsets tvungne Overgang til Selveiendom, men dog dens praktiske

Modstander, denne Ministeriets Paulus, der tidligere har været dets Saulus, denne Udenrigsminister eller Gesandt i Frankrig in spe, han kunde sikkert gjøre Krav paa for en Deel at indtage den vacante Plads, og skulde der være Nogen, der muligt kunde gjøre ham den stridig eller ialfald have Krav paa at faae en værdig Plads ved Siden, da kunde det vel være Hr. Høedt. Der er imellem disse, nemlig Hr. Blixen-Finecke og Hr. Høedt, en ikke ringe Lighed, og var jeg en Plutarch, vilde jeg skrive disse to Herrers „sammenlignende" Levnetsbeskrivelser. Men da jeg ikke er nogen Plutarch, kun slet og ret den, jeg underskriver mig, skal jeg overlade Forsøget paa slig Levnetsbeskrivelse til en Anden, og kun til Fordeel for denne Anden bemærke, at de Midler, hvorved disse Herrer have søgt og vel ogsaa opnaaet at vække Opsigt, minde om den afskaarne Hale paa Alcibiades's Hund. Hr. Blixen-Finecke som Formand for Grundeierforeningen — som saadan Medlem af Folkethinget — Antiskandinav — praktisk Skandinav — Medlem af det svenske Ridderhuus — Gesandt underhaanden ved de tydske Hoffer — Alfred Hages Collega ved Indbydelsen til et Møde til Befordringen af de skandinaviske Handelsinteresser — Stillingscomptoirets Candidat — Demokrat — Tillisch's Modstander — Ministeriets hengivne Tilbeder: Summa Summarum den afskaarne Hale paa Alcibiades's Hund. Hr. Høedt som Digter — Dramaturg — Candidat til Rigsdagen — Theolog — Philosoph over Richards Hest — Componist — Skuespiller — Elevinstructeur — Sceneinstructeur — Meubelleverandeur: Summa Summarum den afskaarne Hale paa Alcibiades's Hund. Overseer man nu hele dette saa forskjelligartede Apparat, der maa anvendes til Opsigts Opnaaelse, skjøndt denne dog ikke er synderlig solid og stadigt trænger til Opfriskning, saa faaer man jo en overordentlig Respect for Pepita. Blot ved at røre Benene, blot ved at bruge Dinene, opnaaede hun, hvad de Andre ikke have kunnet bringe det til, om de end have underkastet sig de mærkværdigste

Metamorphoser og stadigt averteret Publicum derom. Derfor er der heller ingen Udsigt til, at Nogen af dem skal kunne udfylde den ledige Plads; de kunne maaskee vise sig som Stjerner af en tvivlsom Glands, men Kometer blive de aldrig, om de end nok saameget arbeide paa at forsyne sig med en Hale.

Havde det været i en tidligere Tid, kunde muligen den geniale Fyrværker, Hr. Orla Lehmann (det er mærkeligt, at han nu saa sjeldent kaldes ved det romantiske „Orla", men kun slet og ret Lehmann eller slet og ret Amtmand Lehmann) have været den bequemmeste til at træde i Pepitas Sted efter hendes Bortreise; thi han har i sin Tid virkelig været Danmarks Pepita, hvad Opsigten og Beundringen angaaer. Men allerede ved hans Indtrædelse i den roeskildske Stænderforsamling blegnede Glandsen lidt; da han blev Advocat og aflagde sin motiverede Ed, hysede man, og da han i 1848 var Minister med Reisetaske i Mangel af Portefeuille, lød ikke saa faa Piber, saa at han godhedsfuldt traf sig tilbage som Amtmand til Veile, for der at lære den høiere Regjeringskunst og Politik. Saa traadte han igjen frem og blev absolut Herre i Landsthinget; han var atter Pepita. Formand og Ministre vare hans „Ildtilbedere", han skrev Love og gav Love, han var den Eneste. Men ak! Alt er forgængeligt, og af megen Tale kommer Forargelse. Der hvisledes pludseligt om, at der i denne megen Tale om Alting kun var lidet Brugbart, at Theori og Praxis her kom saa forfærdeligt i Haarene paa hinanden, samt at Handling ikke svarede til Ord. Da begyndte atter Piberne at lyde. Liden Bertel Nørgaard, der nys var kommen ind i „den" Thing, og ikke kunde finde sig i det Væsen, gav Signalet og Madvig fulgte Exemplet med et Dommedagsslag. Lehmann fik hvad man kalder Søgning. Formanden gjorde vel nok pligtskyldigt Brug af Ganggongen, men det nyttede ikke stort — foreløbigt er det Lehmannske Evangelium reduceret. Ingen troer saa let derpaa mere, og naar Saisonen er ude, vil man neppe

tiljuble ham eller tilkaste ham Blomster, naar han siger med Pepita: Vi sees igjen.

Jeg har ikke bemærket, at De, Høistærede! som andre Blade, har omtalt den store Nyhed, at Berl. Tid. til Nytaar skal skifte Redacteur. Det er ialfald Noget, der bør noteres. Om Nødvendigheden af denne Forandring skal jeg afholde mig fra at yttre nogen Mening; heller ikke kan det falde mig ind at bedømme, hvor capabel Prof. H. P. Holst turde være som Redacteur en chef, om jeg end vilde tage hans Virksomhed som Redacteur for Portefeuillen og for Berl. Tid.s Feuilleton til Maalestok. Jeg siger kun: „nous verrons!" Men idet man nu efter saa lang Tids Forløb skal tage Afsked med gamle Nestor, overlistes man næsten af en veemodig Tanke, naar det betænkes, at det endda ikke er saa Lidet, den danske Journalistik skylder ham, og at han trods sin store Alderdom for visse Retninger af det offentlige Liv har bevaret en ungdommelig Interesse, der rigtignok ikke sjeldent finder et meget uheldigt Udtryk. Men lad nu den Fugl flyve! Saameget er ialfald vist, at Pressen vinder i christelig Henseende, thi man har jo ikke sjeldent hørt den Klage, at en betydelig Deel af Pressen er i Hænder paa Jøder og Vantroende, og Hr. H. P. Holst hører dog neppe til Nogen af disse, thi saavidt jeg veed har han ikke vægret sig ved at betale Præstepenge. Forresten kommer jeg ved dette Redactionsskifte til at tænke paa en Anecdote fra min Barndom, som jeg skal fortælle. Salomon Soldin, af den jødiske Tro, redigerede i sin Tid „Kjøbenhavns Skilderi" og bragte dette Blad bethydeligt iveiret ved sin ualmindelige Dygtighed. Efter nogle Aars Forløb afstraadte han Redactionen til Etatsraad Thaarup, og da man spurgte Soldin, hvorfor han havde gjort dette, svarede han: „Skilderiet skal have en christelig Begravelse" — og det fik Skilderiet ogsaa under Thaarup. — Jeg fortæller denne Anecdote naturligviis uden mindste Anvendelse i det foreliggende Tilfælde, thi at fælde nogen Dom om, hvad Fremtiden skal bringe,

og om en Mands for mig aldeles ubekjendte Capacite-ter i den nævnte Retning, det vilde jeg saameget mindre indlade mig paa, som jeg af Erfaring veed, at der er Intet, der lønner sig saa lidet i vor Tid som at spille Prophetens Rolle.

Jeg hører, at Cultusministeren forleden Dag i Folkethinget ved en Discussion om Forbudet mod Hol-bergs Opførelse paa Folketheatret holdt en vidtløftig opbyggelig Tale om Forskjellen paa Komedie og Lyst-spil. Den er endnu ikke kommen i Rigsdagstidenden, og jeg kan altsaa ikke have nogen Mening derom, hvil-ken jeg imidlertid forbeholder mig. Men hvis Talen har været saa æsthetisk og saa kunstphilosophisk, som man vil paastaae, saa indeholdes deri en Bestyrkelse af det Rygte, at Hs. Excellence aspirerer til en Theaterdirec-teurs Post for det Tilfælde, at der som Minister skulde møde ham noget Menneskeligt. Han vil da kunne støtte sig paa sin i nævnte Tale udviklede Indsigt i fine æsthe-tiske Qvæstioner, og den kan saaledes betragtes som en Pære!, der gjemmes til den Tid, da Tørsten indtræder. Skulde den alligevel ikke ved Anskuelsernes formeentlige Uholdbarhed findes fyldestgjørende som Anbefaling, saa kan han jo tillige beraabe sig paa sine oekonomiske Me-riter, hvorom Tillægsbevillingen til Theaterbygningen giver Vidnesbyrd, samt overhovedet paa sin heldige Ad-ministration af Theatret, hvorfor han selv har hdet sig tilbørlig Anerkjendelse. Slige Argumenter ville upaa-tvivleligt gjøre Virkning, især naar det bliver Hs. Excel-lence selv, der besætter Posten med Ex-Excellencen.

Sluttelig skulde jeg ikke undlade at indrømme, at man her hos os ved Hjælp af vor frie Forfat-nings Valglov gjør Kæmpeskridt. Scenerne paa Ring-sted Banegaard kunne værdigt sættes ved Siden af de nordamerikanske, og det varer vel ikke længe, førend man møder med Revolvers ved vore Valgkampe. Da jeg nu ikke er nogen egentlig Ynder af Knivstik i Siden eller tørre Prygl med Knipler, saa indseer De vel, Høistærede! at jeg, efter hvad der nu er skeet, aldeles

har opgivet at blive Valgcandidat. Heller ikke i Landsthinget tragter jeg efter at komme ind, thi efterat jeg har erfaret, at det har koſtet Staten ikke mindre end 2300 Rd., at Frølund er bleven Landsthingsmand, saa vilde jeg ſkamme mig tildøde, derſom det atter ſkulde koſte Staten 2300 Rd. at faae en Lovgiver i Landsthinget, der vel ikke er nogen Frølund, men dog en Størrelſe ſom Deres

Ærbødige
Peterſen,
Fuldmægtig.

XLIV.

Den 12. Januar 1859.

Høiſtærede!

Nei, De tager aldeles Feil, det er ikke mig, ſom har faaet, hvad „Aalborg Avis" vilde kalde en Titelforfremmelſe. Der er ganſke rigtigt blandt de Lykkelige, hvilke til Nytaar ere udpegede i de offentlige Blade ſom fortjente af Staten og Samfundet, en Fuldmægtig Peterſen, men mig, Deres Medarbeider, er det ikke. Jeg er ligeſaa lidt bleven virkelig Cancelliſecretair ſom uvirkelig Dito (ſidſtnævnte Kategori maa vel exiſtere ſom Modſætning til de virkelige, ifald der ſkal være nogen Mening i Benævnelſen); Naadens Sol har ikke naaet

mig saavidt, jeg er endnu bestandig den samme utitulerede, urangerede og udecorerede Fuldmægtig som forhen, trøstende mig med det bekjendte: „Sed bono vino hedera non opus est“, udlagt paa Dansk: „God Viin behøver ingen Epheu“. Det sagde jeg ogsaa til min Kone, da hun i sin krænkede honnette Ambition, efterat hun var kommen til Ende med den lange Leporello-Liste over Ordensdecorationer og Udnævnelser, Nytaarsdagen har bragt, udbrød: „Igjen forbigaaet! Ikke saameget som en lumpen Secretairtitel!“ — Jeg sagde til hende med Romerne: „God Viin behøver ingen Epheu“, og tilføiede yderligere: „Det vilde have overrasket mig overordentligt, hvis jeg var bleven betænkt med en Nytaarspresent af den Art; jeg har jo aldeles ikke gjort mig værdig dertil.“ — Du ikke!“ udraabte hun hænderfoldende; „Du har jo altid passet Tiden, været nøiagtig i Forretningerne — og hvormange Aar har Du ikke tjent? — skulde der være Nogen, saa maatte det vel være Dig.“ — „Ja vist, fra et almindeligt Synspunkt kunde jeg jo nok fortjene en eller anden lille Udmærkelse, men fra det høiere, det mere specifike, maa jeg give mine Foresatte aldeles Ret i, at de ikke have indstillet mig. Seer Du, mit Barn,“ vedblev jeg, „Ordensdecorationer, Udnævnelser, Forfremmelser o. desl. forudsætte i vor Tid Egenskaber, der mere knytte sig til Omstændighederne end til personlige Fortjenester. De sidste — Gud bevares! — de komme ogsaa i Betragtning, det vilde være en Skam Andet end at indrømme det, men disse Fortjenester blive lagte i den ene Vægtskaal og Omstændighederne i den anden, og saa er det ikke sjeldent, at de sidste vippe ned og gaae af med Seiren. Billedet er Dig maaskee vanskeligt at forstaae, nu vel, jeg skal anføre Dig et Exempel. Seer Du, Fuldmægtig P. har tjent i omtrent tredive Aar; han er paapassende, omhyggelig, nøiagtig; det taler jo for hans Forfremmelse, for hans Udnævnelse til Et og Andet; men man har ham mistænkt for, at han i sit stille Sind — vel at mærke, i sit stille

Sind — er Heelstatsmand af den Ørstedske Skole, og det taler imod ham. Rigtignok mener han at være i sin gode Ret til at være det, da jo dog hans egen Minister høit og lydeligt i Rigsraadet og i Rigsdagen har erklæret, at han selv er Heelstatsmand, og at han vil kæmpe mandelig for Heelstaten; men det hjælper Ingenting, Fuldmægtigen bliver alligevel en persona ingrata, og naar saa Spørgsmaalet er, hvem der skal betænkes, enten han eller en anden Fuldmægtig, der mangfoldige Gange har manifesteret sin eiderdansk-skandinaviske Tænkemaade, men ellers ikke har manifesteret Noget, undtagen det skulde være en vis Færdighed i at drive, saa kan Valget ikke være tvivlsomt, og det bliver den Sidste, der absolut maa forfremmes, udnævnes, decoreres osv. Den Ting falder af sig selv." — Saa omtrent talte jeg, og min Kone, der var dybt krænket over min Tilsideсættelse, gav mig fuldkommen Ret; hun forstod nu, hvad jeg meente med Omstændighederne, og var ganske enig med mig i, at god Viin ikke behøver at bekrandses med Epheu.

Men denne Anskuelse dele aabenbart ikke vore Ministre. De have dog sikkert den Mening om dem selv og deres Fuldtroe, at de ere rigtig god Viin, udmærket god Viin, og dog hvormegen Epheu have de ikke anvendt til egen og de omtalte Fuldtroes Bekrandsning. Geheimeraadstiteler, Excellencetiteler, Storkors, Commandeurkors, Dannebrogskors osv. osv. ere anvendte som Etiquetter. Jeg har rigtignok hørt af Kjendere og Sagkyndige, at den daarligste Viin ialmindelighed forsynes med den meest glimrende Etiquette, for at den lettest kan finde Afsætning, men saa skummel er jeg ikke, at jeg deraf skulde drage nogen Slutning. Een Bemærkning kan jeg dog imidlertid ikke undlade at gjøre med Hensyn til Spring, Sving og Forandring i Tankegang og Omstændigheder. Det meest udprægede Charakteertræk hos vore Liberale og Demokrater før 1848

var som bekjendt deres Foragt for Titel- og Ordens-væsenet; jeg har dengang læst Artikler, som tordnede løs paa den skammelige Forfængelighed, den Slaviskhed, der laae til Grund for dette Væsen eller rettere Uvæsen, og jeg har seet Folk lyses i Ban, fordi de havde faaet en Orden eller Titel. Staten maatte man tjene for Statens Skyld, ikke for den lumpne Fordeels Skyld, som fulgte med samme Tjeneste, og Titler og Ordens-decorationer vare Kryberiets Mærker, som hver fri Mand burde undsee sig ved at bære. Nu er det virke-lig rørende at see, hvorledes Mænd som Lehmann og Monrad og deres excellente Protectores høit og lydeligt proclamere, at de dengang havde complet Uret, naar de udbredte eller deelte slige Anskuelser. De have ved selv at lade sig behænge med Ordensdecorationer, ved at lade sig begave med Titler, ved at lade sig forbe-holde rige Pensioner, givet Beviser paa en sjelden Re-signation, en Fornegtelse af tidligere Meninger, der næsten ligner Martyrdom. Man kunde muligen finde, at Sligt ikke er smukt eller taknemmeligt, saasom det er aabenbart, at det netop er disse nu fornegtede Me-ninger og Anskuelser, hvis Forfegtelse har bragt dem til det høie Trin af Velvære og Værdighed, de nu ind-tage paa Statens Stige, man kunde endog med største Føie antage, at netop saadanne Declamationer mod Titler, Embeder og Æresposter have sat dem istand til at opnaae Embeder, Titler og Æresposter; men saa-dant er kun spidsborgerligt, og naar Lehmann bliver Commandeur af Dannebroge, saa er det kun, for at han, Frihedshelten, skal forædle Dannebrogsordenen, ikke for at den skal forædle ham. Alene denne Foræd-ling var Hensigten, og Skam faae den, som troer, at Udnævnelsen var Lønnen for den store Resignation, Landsthingets Styrismand viste ligeoverfor det af ham selv skabte Forbehold. Jalfald er det rigtigt, at Sy-stemer laves af Gummielasticum, der kan udvides og indsnerpes efter Behag.

Jøvrigt har Ingen ved de skete Udnævnelser større Grund til at være stolt end Kunstakademiet. Hvilke Kunstnere maa det ikke gjemme i sit Skjød, naar Frihaandstegneren Hr. Helsted bliver udnævnt til Professor! — Og Kierschou, Monies og Skovgaard og Andre — hvor stolte maae de ikke føle sig ved ikke at være udnævnte til Professorer.

Saameget om Udnævnelserne. Jeg kunde endnu have Lyst til at tale om Et og Andet, saasom om Theatret, om Bladenes Udvidelse, om „Dagbladet", f. Ex., der fra det lille er blevet det lange opløbne, om den unge tykke og fyldige „Berl. Tid.", der i sit første Nr. i sin politiske Oversigt fortæller om de russiske Blade, at jo større de blive, desto indholdsløsere blive de osv.; men jeg føler mig ikke oplagt dertil, thi jeg er lidt melancholsk ihu, og jeg skal sige Dem hvorfor. Dyrtidstillægets Skjebne kjender De, og veed altsaa, at min og Ligestilledes Skjebne just ikke er forbedret derved. I Aarets Løb tager man Forskud paa Fremtiden, men desværre gaaer denne Fremtid sædvanligt ikke længere end lidt ind i Januar Maaned. Deraf kommer det, at man ved Nytaarstid, efterat „Festens Dage" ere tilende og Julelysene ere slukkede, bliver traurig i Sindet; thi man har Forvisning om, at nu forestaaer den Tid, da Postbudet eller andre Bude bringe de bekjendte Nytaarsvers i ubunden Stiil med det yndede: „For bekommet o. s. v." Alt er saa vakkert anført paa disse Vers, det er Memoirer for det svundne Aar, Intet er forglemt — undtagen de Ord: „hvorfor qvitteres", og det er dog derpaa det kommer an, hedder det i afdøde Grüners Grundtræk til det dobbelte Bogholderi. De vil altsaa kunne forstaae min Sindsstemning, Høistærede! — Ifald De veed Raad derfor, saa skriv snart; thi at henvende mig til den af Industriforeningen til Pauperismens Afskaffelse nedsatte Comite, nytter vel ikke stort. Projecter af den Natur have

altid forekommet mig, som naar man vil spise Bouillon med en Saltskee.

Ærbødigst
Petersen,
Fuldmægtig.

XLV.

Den 11. April 1859.

Høistærede!

Ifald De var paa Studenternes Carneval — hvorom jeg dog tvivler, deels fordi jeg ikke har seet nogen Beretning derom i Deres Blad og deels fordi jeg antager, at Saul Intet har at bestille blandt Propheterne — saa vilde De have seet mig, Deres ærbødige Tjener, figurere i Voxcabinettet blandt Notabiliteter af første, anden og tredie Rang, saasom Napoleon den Første, „Dagbladets" Trillinger, Pepita de Oliva o. Fl. De vilde have seet mig, som jeg staaer og gaaer, med blaa Kjole, graasprængt Haar, Pen bag Øret, præsenteret for et høistæret Publicum paa den aandrigste Maade, med Fynd og Fiinhed, De vilde have seet mig skrive Breve til Bladet, og De vilde endelig have seet mig dandse El Ole eller saadant Noget med Fru Pepita, hvilket Sidste formodentlig indeholdt en dyb Symbolik, der kun kan opfattes af dem, som gaae tilbunds i Ideernes Rige. Ja, seer De, saaledes er jeg kommen til

Ære og Værdighed, jeg er ikke mere en Person eller Charakteer, jeg er en Typus. „Fuldmægtig Petersen!“ udbrød Alle, da de saae mig, jeg var dem saa velbekjendt, som om jeg nylig havde trykket deres Haand eller igaar spiist til Middag med dem. Jeg var Statuen paa Kongens Nytorv, som Alle have seet, eller Hovedvagtsuhret, som Alle have stillet deres Uhr efter. Jeg var som Randers Handsker eller Holbergs Jeronimus: en Berømthed. Jeg blev ordentlig stolt, og jeg sagde til min Datter, hvem jeg havde under Armen, klædt som islandsk Bondepige à la Fru Jerichaus Billede: „Der kan Du see, hvor bekjendt Din Fader er. Du kan ordentlig være stolt af ham.“ Havde det været Conseilspræsidenten eller Marineminister Michelsen eller en anden berømt og fortjent Mand, der var stillet op i Voxcabinettet, vilde man ikke have brudt sig derom, nu derimod vare Alles Blikke stivt heftede paa mit Contrafei, sikkert for at erfare, om denne svarede til det Billede, man i sit stille Sind havde dannet sig af Fuldmægtig Petersens Person. Jeg, der naturligviis var formummet, hørte i den Anledning forskjellige Bemærkninger, som næsten alle gik ud paa, at man havde tænkt sig ham noget anderledes. En Bemærkning hørte jeg, som slog mig ved sin Sandhed. „Fuldmægtig Petersen“, sagde en med en uendelig lang Næse forsynet Maske, „har sikkert aldrig tænkt paa, at han skulde komme til at yde Bidrag til Studenterforeningens Bygning“. Det indrømmede jeg af Hjertet, thi ligesaa lidt som jeg vil bidrage til Opførelsen af et Laugshuus for Skrædere eller Skomagere eller Børstenbindere, ligesaa lidt kunde det falde mig ind at give min Skjærv til Studenternes Laugshuus. Var jeg trættekjær, kunde jeg derfor gjerne fristes til ad retlig Vei at drage Carnevalets Forstandere til Ansvar for, at de, mod min Villie, min Attraa og Lyst, have tvunget min Person til at stille sig tilskue, for at understøtte en Sag, der ikke alene strider mod mine Principer, men tillige mod Bogstaven og Aanden i Hr.

Otto Müllers Lov om Næringsfrihedens Indførelse og Laugenes Ophævelse.

Men nu om noget Andet. Det er saa længe siden De har hørt fra mig, Høistærede! at der ikke er saa Lidet som bør indhentes og recapituleres. Alt kan jeg rigtignok ikke huske, som jeg kunde havt Lyst til at sige et Ord om, men ialfald vil jeg tillade mig at gaae lidt tilbage i Tiden. Under sin uærværende Redacteur omhandler den „Berl. Tid.", som bekjendt, en Hoben lærde og curieuse Materier. Saaledes er der en Mand, der i nævnte Blad skriver om Fremtoninger paa Opfindelsernes Gebet; blandt Andet fortalte han for nogen Tid siden en heel Deel om den Solbrænder eller Gassol, som det kgl. Theater, lig Alhambras, skal belyses med istedetfor med en Lysekrone. Det var mageløst, meente han, og han henthydede ganske fiint til, at Kunsten vilde have en mægtig Støtte i en saadan Gassol, ja endog i visse Maader erstattes derved. Men der laae Mere deri, hvad Manden, der skriver i et Blad, som glæder sig ved Cultusministerens varme Tilsyn og Assistance gjennem en Stedfortræder, ikke rigtig vilde ud med. Han meente naturligviis, at nu, da Theatrets Kunstnersole enten ere gaaede ned eller fortrængte, som f. Ex. Fru Heiberg, maatte man tye til Det, der paa anden Maade kunde glimre, for dog at have noget Straalende at opvise. Kom Publicum ikke for Skuespillernes og for Stykkernes Skyld, saa vilde det ikke manquere at komme for Gassolens; der maatte være Noget at beundre, og for den nuværende Direction kunde det være lige fedt, hvad der beundredes, naar der blot blev beundret, og naar denne Beundring kun skaffede Folk i Huset og Penge i Kassen. Derfor skal ogsaa Holbergs gamle Kildereise forsynes med et af Hr. Bournonville componeret og arrangeret ganske splinternyt Intermedium med tilhørende udstoppede Heste (hvori der maaskee ogsaa er noget Symbolsk, det vil sige uvitterligt), for at det Hele skal være saa naturligt samt fuldt af Effect til Opmuntring og Fremme for den sceniske Kunst paa den

danske nationale Skueplads. See, som sagt, alt Det læste jeg mellem Ordene og Linierne i hiin tilsyneladende saa uskyldige Artikel i „Berl. Tid." om Theatrets forventede Solbrænder, og jeg beundrede den dybe Ironi og den skarpe Satire, som laae deri. Ja, „B. T." giver ikke saa sjeldent Anledning til Forstandens Skærpning ved sit tanketunge Indhold i forskjellig Retning. Forleden Aften fik Hr. Skoleinspecteur samt Landsthingsmand Frølund i „B. T." græsseligt paa Hovedet formedelst den af ham udgivne lille Geographi for Børn og barnlige Sjæle. Det var Hr. r., som havde paataget sig at „valke ham af", og han gjør det med en saadan inderlig Glæde, med saadan Fynd og Klem, som om han selv nylig havde udgivet en liden Geographi, der skulde fortrænge Frølunds. Men hvorom Alting er, de med Pundtlæders Næver uddeelte Bank vare vel fortjente, om Skuet just ikke var noget frydeligt æsthetisk, og at Skoledirecteuren fik sin Part med som Sgnr. Frølunds store Protector, var vistnok saa temmelig i sin Orden. Men blandt de af Hr. r. anførte Exempler paa det Frølundske Products Upaalidelighed og Mangelfuldhed savnede jeg eet, som Hr. r. godt kunde have anført som slaaende, og hvilket han kunde have hentet fra en bethydelig Autoritet, nemlig selve „Berl. Tid." Som Noget, Frølund har forbigaaet for Storhertugdømmet Toscanas Vedkommende, burde hans Bogs venlige Anmelder nemlig have omtalt det Rør, som „B. T." for Fredagen den 1ste April i sin politiske Oversigt omtaler at der voxer i Toscana. Der læses nemlig Følgende: „I Toscana voxer Røret, og i Mailand formindsker det sig ikke". Det er en Naturmærkværdighed, som man ikke tidligere i nogen Geographi eller Naturhistorie har seet anført om Toscana. Man kjendte nok før til spanske Rør, men ikke til toscanske, og med Hensyn til Nyheden i Opfindelsen turde det vel neppe have været afveien, om det forklaredes, af hvad Beskaffenhed samme Rør var, tykt eller tyndt, stivt eller elastisk, og om der mulig kunde dreies Knapper deraf. Saameget er kun klart,

at nævnte Rør ogsaa har hjemme i Lombardiet, saasom der siges derom, at det ikke formindskes i Mailand, i hvilket Udtryk der iøvrigt er noget Forblommet og Mystisk, som jeg ikke nogetsteds har kunnet finde nogen Forklaring paa, end ikke i Prof. Holst's orthographiske Ordbog. Sidstnævnte kan ellers stundom være af god Nytte ved Læsningen af „Berl. Tid.", maaskee ogsaa ved sammes Skrivning.

Om vor politiske Stilling har jeg Intet at melde. Jeg veed ikke, hvad Ministeriet vil gjøre ligeoverfor Holstenerne, og jeg veed det saameget mindre, som jeg vil parere paa, at Ministeriet selv ligesaa lidt veed det. Kun det veed jeg, at det var en luun Finte af „Fædrelandet" saadan at fortælle, at Rump-Rigsraadet skulde sammenkaldes til Juli Maaned. Det var ligesom at sætte Kniven paa Struben af Ministeriet med de Ord: „Nu skal Du gjøre det, eller —". Det er dog iøvrigt tungt at see, hvilke Forviklinger en saadan inderlig, men dog ulykkelig og for Verden forsmaaet Forlibelse som „Fædrelandets" i Ministeriet kan føre til. Det giver et Drama tilbedste af saare megen psychologisk Interesse. I December 1854 førte „Fædrelandet" Ministeriet til Altaret som sin erklærede Brud, men da Jaordet skulde gives, høit og lydeligt, da snoede Ministeriet sig ud af dets Arme; Omstændighederne vare imod Forbindelsen, som det hedder i det officielle Sprog, offentligt kunde man ikke tilhøre hinanden, men det skulde aldeles ikke forhindre god Omgang i al Hemmelighed, og Børnene skulde nok blive forsørgede. Saaledes er der fremkommet et Forhold lig det, der i daglig Tale i det borgerlige Sprog kaldes et polsk Ægteskab, og saalunde forklares ogsaa de psychologiske Modsigelser, der aabenbare sig hos en saa nobel Charakteer som „Fædrelandet". Saaledes kommer det, at „Fædrelandet" snart i sin Forbittrelse over en forsmaaet Kjærlighed lig en forladt Kalypso skjælder sin Telemaque Huden fuld og besværger Guder og Gudinder om at bringe hans Skib til at strande, og snart, i Erkjendelse af, at hans Kjærlighed

kun er vegen for officielle Hensyn, samt i Haab om, at den snart vil blusse op igjen i dens gamle Styrke, hæver ham til Skyerne som Gudernes udkaarne Yndling, fra hvem Held og Frelse skal komme. Det er en Kamp mellem Kjærlighed og Pligt som den, der er skildret hos Johan i „Kjærlighed uden Strømper", og det er ikke umuligt, at den, som i Vessels Sørgespil, kan ende med en gjensidig Forgiftelse i gule Erter.

Noget anderledes er „Dagbladets" Forhold til Ministeriet. Det er endnu bestandig det samme skjønne, det samme hengivne, men man har fundet det rigtigst at frede derom i Stilhed. „Dagbladet" giver nu ikke mere sin Kjærlighed Luft i Ord, det tier bomstille, erkjendende det Rigtige i Sætningen: Den dybeste Beundring er taus. Det veed desuden af Erfaring, at af megen Tale kommer Fortrydelse, samt at en stærk Acclamation i Theatret saare let kan bringe et svagt Arbeide til at falde ved den Modstand, saadan Acclamation fremkalder. Derfor har „Dagbladet" ophørt at beundre, men derved har det i Grunden ophørt at give sin vægtige Mening tilbedste om den indre Politik; det indskrænker sig nu alene til det Almeennyttige, det til Almeenvellet Sigtende, og det forstaaer med en sjelden Lærdom og Erudition at fortælle om, hvordan Høns skulle opdrættes, og hvorledes Æg skulle lægges og conserveres etc. Saadan er nu „Dagbladets" Politik, og ialfald kan det siges, at denne ifølge sin Gjenstand er endeel mere frugtbringende, end da bemeldte ærede Blad talte om Statssager.

Forresten kan jeg forsikre Dem, at der er Noget i Luften, der ligesom spaaer om en Ministerkrise. Min Comptoirchef bød mig igaar en Priis Tobak, og min Departementschef klappede mig forleden paa Skuldrene og talte om, at jeg snart burde befordres. Naar De nu veed, Høistærede, at de nævnte Herrer ellers ere meget bryske imod mig, saasom de vide, at jeg neppe kan henregnes til det nuværende Regimes hengivne Be-

undrere, saa kan De af de nævnte Smaating indsee, at min Gisning ikke er greben ud af Luften.

Til Forebyggelse af al Misforstaaelse og af al unødig Frygt turde det imidlertid maaskee ikke være overflødigt at bemærke, at jeg ikke er den Fuldmægtig Petersen, der er bleven udnævnt til Herredsfoged i Gjørding-Malt-Herreder i Ribe Amt.

Ærbødigst
Petersen,
Fuldmægtig.

XLVI.

Den 10. Mai 1859.

Høistærede!

Jeg kan meget vel forestille mig den Glæde, De maa føle ved den værdifulde Forøgelse, eller det Supplement, hvad man nu vil kalde det, som vort Ministerium har faaet. Det viser, at den Sag, Deres Blad forsvarer, dagligt vinder Tilhængere, og endda bethydningsfulde Tilhængere. Thi naar Hs. Høistærværdighed Biskop Monrad og min Gjenbo, Høker Gregersens Huuslæge, Hr. Etatsraad samt Veterinairforstander Fenger pp. have ladet sig overtale til at overtage resp. Cultus- og Finantsministeriet med 6000 Rd.s Gage, 3000 Rd. Pension, Geheimeraads- og Excel-

lence-Titler m. m., saa kan man jo ogsaa være sikker paa, at de have ladet sig overtale til at være Heelstaltsministre, ligesaa godt som Hr. Krieger er Heelstatsminister, som Hr. Hall er det; ikke at tale om, at de naturligviis ere ganske enige i Udenrigsministerens Circulaire til de danske Gesandter i Udlandet angaaende Rigets Stilling og dybt af Hjertets Grund underskrive de harmfulde Udbrud over de slemme Partier, der ved Bestræbelser i eiderdansk eller skandinavisk Retning tragte efter at tilintetgjøre Ministeriets oprigtige Heelstatspolitik og saaledes splitte Riget ad. Jøvrigt har det virkelig været et yndigt Skue, hvordan Ministeriet har rykket sig sammen og med den største Opoffrelse af kjære Interesser gjort Plads, for at Monrad og Fenger kunde komme til (jeg havde nær sagt det dækkede Bord) det grønne Ministerbord. Hall, der har omfattet Cultusministeriet med den største Kjærlighed, der baade som Geistlighedens Forstander og det kgl. Theaters hypperste Autoritet har udøvet de sjeldneste Meriter, der ville blive optegnede i Historiens Aarbøger, han har nu bragt det over sig selv, at kaste denne kostbare Portefeuille i Monrads længe udstrakte Arme, og saaledes upaatvivleligt gjort sig fortjent til Medaillen for ædel Daad eller ialfald til at fremhæves i Barfods bearbeidede Udgave af Mallings store og gode Handlinger. Krieger har ogsaa været meget opoffrende. Hvor længe er det vel siden, at han efter Andræ fik Finantsministeriet og, led og ked af Indenrigsministeriet, fik den stikkelige Unsgaard til at overtage det? Nu har han atter gjort Afkald paa det kjære Finantsministerium, for igjen at tage Indenrigsministeriets Byrde tilbage, og Unsgaard har naturligviis ikke undladt at sige Tak for Laan med den hjerteligste Latter af Verden, især da han har kunnet beholde den holsteen-lauenborgske Ministerstol, der, takket de Puder, Departementscheferne have sørget for, foreløbigt afgiver et særdeles mageligt Sæde.

Saaledes er da Heelstatsministeriet blevet fix og færdigt, — fix og færdigt paa en sjelden Maade. Der ligger en skjøn Selverkjendelse til Grund derfor. Man vidste, der var something rotten, og saa har man tyet til en Læge, der formodentlig ogsaa her vil anvende den samme exspectative Methode som paa Frederiks Hospital (vide Hospitalstidenden), men iøvrigt lade Naturen gjøre Resten og Patienten skjøtte sig selv. Under saadanne Omstændigheder vil der opgaae en ny Æra for Rigets Finantser; under et ideligt Lægetilsyn maae de trives ypperligt, og kan der end maaskee være grundet Tvivl om, at en afførende Cuur er den sundeste for Finantserne, saa kan man da ialfald være sikker paa, at den skeer efter alle Kunstens Regler, hvilket endda er en Trøst, som det hedder hos Holberg: „Han døde, men Febren ham forlod". Min Kone, der som alle Koner har svage Nerver, men forøvrigt en honnet Ambition, meente, da hun erfarede Udnævnelsen, at vi burde tage Hs. Excellence til vor Huuslæge, om vi ogsaa skulde betale lidt mere Honorar. Jeg gjorde opmærksom paa, at Hs. Excellence nu formodentlig opgav sin private Praxis for den offentlige og kun vedblev at være Directeur for den nye Veterinairskole med Equipage, 8 Værelser og andre Agréments. Saa meente da min Kone, at kunde man ikke træde i directe Forbindelse med Hs. Excell., saa kunde det skee indirecte ved, at vi sendte vor lille Belle paa Skolen, da det stakkels Dyr havde faaet sit ene Been forstuvet, et Forslag, som jeg for Huusfredens og fornævnte honnette Ambitions Skyld gik ind paa. Saaledes viser sig atter en Fordeel for Staten af Udnævnelsen, som den nye Finantsminister i sine sindrigste Combinationer neppe har paaregnet, at nemlig Folk ville ile med at faae deres syge Kreaturer curerede paa en Anstalt, der nyder den Ære at have en Statsminister til lægekyndig Directeur.

Forøvrigt melder Historien Intet om, hvem der egentlig har været Fødselshjælper ved den nye til glæ-

delig Overraskelse for Ind= og Udlandet stedfundne Mi=nister=Combination. Geheimeraad Treschow har altid tidligere faaet Skylden, men denne Gang antager jeg at han ikke har nogen Lod eller Deel deri. Snarere kunde man, ifølge „Fædrel.," det vil sige, naar man læser mellem Linierne, antage, at det har været Spon=neck, men jeg er af den uforgribelige Mening, at det har været Madvig, forsaavidt som hans Skrift mod Sponneck har sat Liv og Mod i Gemytterne. Slaaende sig for Brystet har han sagt: „Herre, jeg takker Dig, fordi jeg ikke er som denne Tolder." Hall og Krieger have med de nødvendige Udraab af „Fy!" gjort det Samme, og for at Gjerningen kunde svare til Ordene, har man i en Haandevending gjort Monrad og Fenger til Ministre. Det er baade en Protest og et coup de main; men hvad man egentlig skal slutte deraf, om det tyder paa Omsving i den ene eller den anden Ret=ning, er sikkert meget vanskeligt at sige; Monrad er en Sphinx eller et Janushoved med adskillige Ansigter, og hvad Fenger angaaer, saa er han jo, som allerede an=ført, for den expectative Methode.

Men nu kunne vi ogsaa være fattede paa alle Even=tualiteter, af hvad Slags de monne være, thi Mini=steriet er fuldstændigt. Vi have en Minister, der alene har at passe det Udenlandske, og passe det perfect; vi have en Minister, der alene har Holsteen og Lauenborg at passe paa, og naturligviis ogsaa vil vide at passe dem perfect; ved d'Hrr. Lundby og Michelsen ere vi sikkrede tillands og tilvands, vore Finantser ere i gode Hænder hos Dr. Fenger, Indenrigs sørger Krieger for, — ere vi saa ikke belavede paa Alt? Og saa skriver desuden Oberst v. Harbou i „Dagbladet", som nævnte Blads sagkyndige Redacteur siger at Ingen skal bryde sig om. Ved Oberst v. Harbou kommer jeg iøvrigt til at tænke paa et Portrait af Kong Victor Emanuel, der er eller idetmindste har været udstillet i Bings Vin=duer. Donner og Doria, hvilket Ansigt og hvilken Holdning! Han seer ud, som om han idetmindste vil

fluge hele Østerrig med Hud og Haar. Vilde man tegne Jacob v. Thyboe som Deeltager i Brabands Beleiring, kunde man vanskelig finde noget bedre Forbillede end omtalte Portrait. (Dette kun som Parenthes).

Endvidere have vi den „Berl. Tid." at stole paa, hvis sagkyndige Redaction fra sine Reiser i Italien har hjembragt overordenlige strategiske Indsigter, hvilke den paaberaaber sig i sit Blad, og som i Farens Dage kunne komme Staten til saare megen Nytte. Det lader overhovedet til', at der skal være noget Krigersk ved Redacteurerne af den „Berl. Tid.," Grosserer Nathanson var heller ikke fri derfor, og han har jo ogsaa selv gjentagne Gange fortalt, at han deeltog i Krigen i 1807 ved at staae Vagt paa Volden. Der 'er ellers af den gamle Mand udkommet et lithographeret Portrait, der er ypperligt, og viser, hvorledes han seer ud, naar han er i rigtig godt Lune. Jeg fristes næsten til at troe, at han er tegnet i et Øieblik, da han læser den „Berl. Tid." og glæder sig over sin Eftermand. Thi Hr. Grosserer Nathanson er nok en af de meget Faa, der kunne glæde sig over deres Eftermand. Bemeldte Blad har nu faaet en yderligere Tiltrækningskraft ved en versificeret Kunstkritik. Dette viser, at den bekjendte Regel, at der ikke gives noget Nyt under Solen, dog ikke altid holder Stik, og Forfatteren af denne Kunstkritik kan med ligesaa stor Føie gjøre Krav paa at være første Opfinder, som Fulton af Dampkraftens Anvendelse, eller de, der stadigt avertere i Afresseavisen om at være første Opfindere af den Kunst at sye Silkehandsker af Silkestrømper. Jeg har jo nok seet, at man har skrevet Vers og længere Digte om et Maleri, men saadan en rigtig Kuustkritik paa Vers med Dadel og Roes, med Anvydning om Feil i det Techniske o. s. v. troer jeg ikke forhen har existeret. Et Sidestykke dertil turde vel neppe findes andetsteds end i den bekjendte Kogebog paa Vers, og det er ikke saa urimeligt, at denne har givet den første Idee til

dette Paahit. Sidstnævnte Ord „Paahit" er ikke noget Paahit af mig; det findes anvendt i den „Berl. Tid." og vil vel ogsaa blive optaget i Holsts orthographiske Ordbog, naar Raden kommer til Bogstavet P.

Sluttelig vil jeg bede Dem om at sørge for nogle ordentlige Efterretninger fra Krigsskuepladsen. Trods den Lynilds Hurtighed, hvormed Thelegraphen arbeider, gaaer det dog saa langsomt, saa det er en Skam, og endnu har De jo ikke engang bragt Budskabet om en ordentlig Forpostfægtning. Troer De vel, at Deres Læsere, der længselsfuldt vente paa store Begivenheder, kunne være tjente med at høre om en Smule Fremrykning, om lidt Oprør i Italien o. s. v. Nei, veed De hvad, hellere et Par Tatarer, som dengang da der meldtes om Overgangen over Ticino og Broens Sprængning ved Buffalora, om den russisk-franske Tractat, om Canalflaadens Udrustning mod Rusland o. s. v. Det var Efterretninger, der kunde forslaae Noget, og viste det sig ogsaa siden, at de havde været hvad man maaskee kan kalde noget forhastede, og havde de ogsaa tilfølge, at Papirerne dalede forfærdeligt, saa vil Saadant Intet sige i Forhold til den sjeldne Nydelse, slige pikante Efterretninger forskaffe, selv om det skulde vise sig bagefter, at de ere simple Avisænder.

Ærbødigst
Petersen,
Fuldmægtig.

XLVII.

Den 17de Mai 1859.

Høistærede!

Her har De mig allerede igjen. Begivenheder og Omstændigheder, der extraordinairt gaae udenfor de almindelige Regler, medføre ganske naturligt, at man ligeoverfor dem ogsaa gaaer udenfor Regelen, og det maa jeg ansees for at gjøre, saasom man vanskeligt skal kunne anføre Beviis for, at der en eneste Gang kun har været 8 Dages Mellemrum mellem de Breve, med hvilke jeg tillader mig at opvarte Dem og Deres Læsere. Jeg har nemlig gjort mig det til Regel at være hvad man kalder „sjelden", thi saa pleier man jo, naar man ellers er nogenlunde vel seet, at være desto mere velkommen; men paa den anden Side kunde man ogsaa med Rette bebreide mig, om jeg undlod at give Møde, naar der var en høivigtig Anledning dertil, ligesom man har Ret til at harmes, naar en Person, der er vel seet i en Familie og kommer der jevnlig, udebliver ved en almindelig Gratulation, saasom Barnedaab, Bryllup, Confirmation, Embedsforfremmelse, Decoration eller deslige. Og det er netop i en saadan Anledning at jeg tager mig den Frihed at indfinde mig, for at bringe min Gratulation til et Medlem af den Familie, som jeg af og til har tilladt mig at see ind til, uden at jeg, oprigtigt talt, er ganske overbeviist om at være synderlig velkommen. Ikke desto mindre skal jeg i al Venskabelighed bringe Hr. Cand. phil., Elev-Instructenr, Scene-Dito ad interim F. L. Høedt min

Gratulation til hans Ophøielse i Professorstanden i Rangforordningens 5te Classe Nr. 8. Det er den sidste af de store og gode Gjerninger, Hs. Excellence Conseilspræsident samt Udenrigsminister Hall har udøvet som Cultusminister, og han har gjort det i den 12te Time, saasom han formodentlig var overthydet om, at skete det ikke nu, saa skete det aldrig. Thi kun han, kun han alene, og muligen Hr. Etatsraad Hauch, som ifølge Cultusministerens Secretair, Hr. Justitsraad samt Theaterdirecteur Christensens Opfordring formodentlig har indstillet Hr. Høedt, kunde have Indsigt i og Dom om Hr. Høedts Beqvemhed til Opnaaelsen af en saadan Titel. Saavidt er Alting klart og forklarligt, det nemlig, at Hr. Høedt er bleven Professor (5te Rangclasse Nr. 8), og at Hr. Hall har gjort ham dertil. Men saa kommer det Gaadefulde, det, som ingen Dødelig med Lethed vil kunne forklare, Hr. Høedt ikke og neppe Hr. Hall. Man veed nok, hvorfor han er bleven Professor; thi Svaret er dette: fordi Hr. Hall vilde det, ja man er ondskabsfuld nok til at sige, at det var hans eneste Betingelse for Afleveringen af sin ene Portefeuille; men hvad Hr. Høedt er bleven det for, det er det Gaadefulde, det, som Ingen kan forklare. Naar en Mand bliver Professor, saa veed man ellers altid, hvad det er han er bleven det for: han har udmærket sig som Digter, eller som Philosoph, eller som Historiker, eller som Læge, eller som Maler osv. osv. Men hvad Hr. Høedt angaaer, da er det umuligt at vide, hvad han har udmærket sig i særligt, thi han har udmærket sig i saa mangfoldige Retninger og særligt i dem alle, at Gaaden, hvad han egentlig er Professor i, er ugjættelig. Min Kone, der, som alle Damer, interesserer sig meget for Hr. Høedt, var dog nærved at gjætte den. Da jeg saadan uvilkaarlig udbrød: „Men Gud maa vide hvad han er Professor i?“ svarede hun: „Herre, Gud, Petersen, det staaer der jo tydeligt: han er Professor i Rangforordningens 5te Classe Nr. 8, ikke i Andet; kan Du

ikke begribe det?" Denne Gaadens Løsning var jo temmelig frappant, men, skjøndt den muligen kom Sandheden nær, har den dog ikke ganske tilfredsstillet mig.

Ad Reflectionens Vei har jeg nu søgt at opnaae det Rigtige, og da jeg veed, Høistærede! at Deres Blads Formaal er at søge det Rigtige, skal jeg gjøre Dem deelagtig i mine Forskningers Resultat. Hr. nuværende Professor Hoedt har, som bekjendt, gjort sig bekjendt i mangfoldige Fag. For det Første er han Philosoph, Opfinder af den christelige Æsthetik samt aandrig Fortolker af Hesten i Richard den Tredie. For det Andet er han Digter: han har skrevet Sangen „Rose, min lille, min yndige Glut", som den æsthetisk dannede Barbeer, der hver anden Dag rager mig, sætter høiest af alle Sange, især naar den accompagneres med Guitar. For det Tredie er han Componist; han har skrevet Musiken til tre af sine egne Sange og ladet dem i rosenrødt Omslag udkomme paa Hornemann & Erslevs Forlag. For det Fjerde er han Politiker, saasom han vilde være Rigsdagsmand og stillede sig i Silkeborg, men foranledigedes til at trække sig tilbage. For det Femte er han Orator, saasom han skal have skrevet Taler, som en virkelig Rigsdagsmand skal have holdt paa egne Vegne. For det Sjette er han Skuespiller — det vil sige, han var det, men han er det ikke mere. Han fremtraadte som Skuespilkunstens Prophet, den indadvendte, den raisonnerende, den beregnende, den pointerende Skuespilkunsts Prophet og Fortolker, det var hans Formaal at vise, hvordan Charakteren burde gaae op i Skuespilleren, medens man altid tidligere har næret den taabelige Formening, at Skuespilleren skal gaae op i Charakteren. Derfor saae man altid og evigt Hr. Hoedt og ingen Anden i hans Roller, og det fandt Mange var et deiligt Skue, indtil der pludseligt indtraf en Begivenhed, der havde den skrækkelige Følge, at Hr. Hoedt slog Haanden af et utaknemmeligt Publicum og som en fornærmet Achilles traf sig tilbage i sit Telt, hvorfra hans Tilbederinders

Klageraab til Dato ikke have formaaet at lokke ham frem paa Bræderne. Men hans theatralske Kunst skulde ikke døe med ham; hans Geni var instructivt, han følte sig for det Syvende kaldet til at være Elev-Instructeur, og han blev det naturligviis ogsaa. Nu gaaer hans Kunst igjen i Jfr. Brenø og i Jfr. Holm. For det Ottende er han Scene-Instructeur med udvidet Myndighed. Dertil havde han længe følt Kald, meget længe, han harmedes over at see Kunstens Forfald formedelst de daarlige Meubler og de uheldige Bordtepper, og han vilde reise samme Kunst, koste, hvad det koste vilde. Det kostede nu vel ogsaa en heel Deel, saasom Fru Heibergs Afskedigelse, ikke at tale om Overskous Forjagelse, men han blev Scene-Instructeur, og nu har Publicum Leilighed til at beundre den Udstilling af smukke Meubler, som undertiden frembydes paa det kgl. Theater, og den Smagfuldhed, som aabenbarer sig i Instructionen, f. Ex. naar Trine i „Aprilsnarrene" gaaer ind i Skabet og slikker af Kagen eller naar Frøken Trumsmeier river Lommetørklædet fra Ziirlich og snyder sig i det. Det er Prøver paa den naturlige, indadvendte dramatiske Kunst, hvis Reenhed Hr. Høedt har sat sig selv til at varetage.

Saaledes har jeg opregnet for mig selv alle de Egenskaber, Hr. Høedt offentligt har lagt for Dagen, for deraf at udfinde, hvilken deraf var capabel til at fremkalde Professor-Udnævnelsen; men da Alt for mit forskende Die fremstillede sig som lige godt eller, som man vulgairt vilde kalde det, eens Bier, var jeg nær ved at give tabt, da jeg pludselig fik en Idee. Det maa være aabenbart, at en Mand, der viser sig i mange forskjellige Retninger, der er i Besiddelse af en saadan Mangfoldighed af Smaanetheder, maa have Noget ved sig af et universelt Geni. At gjøre ham til Professor som Forfatter, kunde dog ikke ret godt gaae an, saasom hans samlede Værker, inclusive hans Digte, hans christelige Æsthetik og hans berømte Bedømmelse af „Trolddom" med fire Linier paa Siden udgjøre ialt

omtrent otte Ark trykt og mageligt kunde rummes paa to Ark, trykte paa almindelig Maade. Hans samlede Værker ere vist udmærkede, men der maa dog sees ligesaa vel paa Qvantiteten som paa Qvaliteten, og det Samme maa vel ogsaa gjælde med Hensyn til hans Egenskab som Componist af det fornævnte rosenrøde Hefte. Heller ikke som Skuespiller kunde man gjøre ham til Professor, thi deels maatte Saadant vække Hr. Phisters grundede Uvillie, deels vilde det see saameget besynderligere ud, da end ikke Hr. Prof. Ingerslev, der dog hører til „Familien", i sin danske Bearbeidelse af Brockhaus's Lexicon har vovet at nævne Hr. Høedt blandt talentfulde danske Skuespillere. Nei, han er bleven Professor, fordi han kan saameget og er saameget, han er ikke bleven Professor for noget Enkelt eller i noget Enkelt, men for Alt og i Alt. Alle disse smaa Egenskaber have som smaa Straaler samlet sig i et Focus, og af dette er fremgaaet Professoren. Saaledes haaber jeg at have fyldestgjørende forklaret Fremtoningen, og naar man desuagtet skulde finde, at man langt hellere ikke maa være Professor end at være en Professor, om hvem alle Folk spørge, hvorfor han egentlig er det, og hvad han er det i, saa svarer jeg, at han saamæn ligesaa godt kan være Professor, som Etatsraad Hauch er Theaterdirecteur.

Men der er endnu en Supposition: Hvad om Hs. Excellence Cultusminister Hall, der jo ogsaa er Professor, tilligemed Excellence, Geheimeraad, Storkors (det Sidste vistnok paatvunget), pludseligt er bleven Ironiker og ved Hr. Høedts Udnævnelse har villet vise det Tomme i alt dette Titelvæsen? Han har muligen meent, at ligesom der gives Excellencer, der ikke excellere i Noget, saaledes bør der ogsaa gives Professorer, der ex professo ere Ingenting undtagen det, de ere ved Hjælp af en Smule bengalsk Flamme. Ja, det turde endog ikke være saa ganske usandsynligt, at han derved tenderer til en complet Revolution i Titelvæsenet, saaledes at de, som due Noget, blive som i Frank-

rig flet og ret Hr., og de, som ikke due Noget, blive Professorer.

Kun Et undrer mig. Det er, at „Dagbladet", der jo stundom i disse kritiske Tider synes at savne Stof til ledende Artikler, ikke har gjort en saadan af Hr. Høedts Udnævnelse. Det kan dog aabenbart tilregne sig en ikke liden Deel af Fortjenesten; thi hvor ofte har det ikke holdt den store Mand frem?

Ærbødigst

Petersen,
Fuldmægtig.

XLVIII.

Den 17de Juni 1859.

Høistærede!

Deres Brev er særdeles smigrende og den vedføiede Sandsekage fortjent; jeg erkjender det, men dermed er dog ikke sagt, at Erkjendelse er det Samme som Forbedring, hvorvel den i Regelen ligger nærved. Imidlertid skal jeg forsøge paa, om jeg kan tilskrive Dem et Par Ord, skjøndt jeg, oprigtigt talt, ikke veed, om jeg kan, da jeg næsten er kommen ud af Vanen, som De jo ogsaa selv har bemærket. Hvorledes dette er skeet, skal jeg ikke ret kunne sige, men det veed jeg, at hver Gang jeg i den sidste Tid har tænkt paa at

sende Dem et Par Ord — og Anledning har der ikke manglet — er der altid kommet en Mand med en Slæde iveien, hvad enten det nu var i Form af endeel Acter, min Comptoirchef venligst bad mig tage hjem med (i saa Henseende er han altid meget forekommende; desuden ligger han paa Landet), eller i Form af Reengjøring af mit Værelse, som min Kone stadigt tiltænker mig, eller ogsaa i Form af en venlig Solstraale, der lokkede mig ud i det Frie fra det trange Buur. Summa Summarum: Det blev til Ingenting, og igrunden var det kjedeligt. Thi der har været ikke saa Lidet, jeg havde følt stor Lyst til at sige et Par Ord om, og derfor har jeg ikke saa sjeldent i mit stille Sind erkjendt den fulde Rigtighed af det gamle Ordsprog: „Der løber meget Vand i Dammen, mens Mølleren sover". Dette Ordsprogs Gyldighed have dog neppe de ærede Herrer, der staae i Spidsen for Hovedstadens Forsyning med det nye Vand, ganske villet erkjende; thi om de endog have sovet, saa er Dammen dog ikke bleven fuld af Vand, hvorvel de dog nok have faaet deres egen Mølle til at gaae, saa at det svider slemt til Borgernes Punge. Jeg trøster mig imidlertid med, at har jeg, som jeg tilstaaer, været meget lad, saa har jeg i saa Henseende lysende Forbilleder. Der er nu Ministeren (nomina sunt odiosa), han gjør alt muligt for at pleie sin Magelighed. Politiken, den vedkommer ikke ham; foreløbigt lader han Franskmændene og Østerrigerne slaaes og paa den Maade sørge for Politiken: det er bedst at see Tiden an, man veed aldrig, hvad der kan komme, og naar Tid kommer, saa kommer ogsaa Raad, det er aldrig værd at gjøre sig unødvendige Sorger o. s. v. Og saa stiger man i Vognen og kjører hjem eller man gaaer ombord paa et Dampskib. Saa er da den Dag gaaet, og det kaldes at regjere eller maaskee bedre at temporisere. Med de indre Anliggender gaaer det omtrent paa samme Maade. Intet Vigtigt kan foretages, thi man kan ikke foretage noget Vigtigt uden Rigsraadet, men da Rigsraadet ikke kan komme sammen,

kan intet Vigtigt foretages. Jo, noget Vigtigt kan foretages: man holder Gilder for Diplomaterne. Udenrigsministeriet er blevet forsynet med et Sølvservice, hvilket Landet godhedsfuldt skal betale, og da det er saa flaut at have et Sølvservice, uden at have Noget at bruge det til, saa skal der spises med Diplomater, med ægyptiske Prindser, og det er atter Landet, der maa betale Gildet. Ja, Noget bør ialfald en Udenrigsminister glimre ved; kan han ikke glimre ved Fiinhed i Politik, ved Aandrighed og Snildhed i diplomatiske Forhandlinger, bør han ialfald glimre ved et glimrende Sølvservice, og, saavidt jeg veed, er dettes Anskaffelse det Eneste, Udenrigsministerens Moniteur „Dagbladet" har betegnet som Glandspunktet i hans hidtilværende Virksomhed. „Frue bør have Fruenoder, sagde Gal' Ane, hun slæbte sin Kaabe i Rendestenen".

Dog skal jeg gjerne indrømme, at der ogsaa er de Ministre, som kunne have meget travlt. Jeg vil ikke tale om Monrad, der synes at ville agere Hercules og reengjøre Augiasstalden paa Kongens Nytorv, og det er i Sandhed et Arbeide, som maa koste ham Sved og Møie (Gud veed, hvad egentlig hans Forgænger vil sige dertil?), men der er ogsaa Hs. Exc. Fenger, som skal passe alle de heterogene Forretninger, der paahvile ham som Finantsminister, Directeur for Veterinairskolen samt Tilsynsmand ved de Embeder, han vil have in petto til den Tid, han med tilstrækkelig Pension anseer det for rigtigst at træde tilbage. Man har hvisket om, at Manden kun lidet bryder sig om sin Videnskab, siden han saadan har opgivet den for en Stilling, der ligger udenfor hans egentlige Sphære; man har fundet en yderligere Stadfæstelse paa denne Ligegyldighed i den Omstændighed, at han vilde have den Post, han foreløbigt forlod, besat med en Mand, der var den aldeles ikke voxen; men alt dette er Snak og modbevises netop ved den Interesse, hvormed Hs. Excellence omfatter disse Poster, en Interesse, der er saa varm, at han ikke paa nogen Maade kan lade dem ude af Sigte.

Dette er netop at holde sig til Videnskabens reelle Side, hvortil desuden kommer den Betragtning, at naar man med Varme skal tage sig af Landets Finantser, er dermed aldeles ikke givet, at man for den Sags Skyld skal forsømme sine egne. Kierkegaard siger et Sted: „Som man da sjeldent seer en ulykkelig Elsker i vor Tid, saa seer man ligesaa sjeldent en Marthr i Politikens Verden, derimod er der almindelig Concurrence om „Fanden gale mig at være villig dertil", og Politiken har en talløs Skare af titulaire Helte og Marthr-Volontairer, der indsee, at det er bedre for det Hele, for Samfundet, at de leve, o. s. v." Hs. Excellence Fenger er et Sandhedsvidne for Kierkegaard.

Jeg har intetsteds seet bemærket eller fremhævet i Anledning af Grundlovsfesten, at Indbyderne denne Gang med Flid synes at have undgaaet at give den en skandinavisk Charakteer. Dette forekommer mig burde noteres, saameget mere som jo Hr. Ploug var blandt Indbyderne, og jeg finder, at det næsten var en Demonstration i samme Aand, som da man ved Ridehuusfesten var skandinavisk. Paa begge Steder vilde man undgaae Skinnet, men at man ved Indbydelsen til Grundlovsfesten undlod at optræde skandinavisk, maa ansees som en Tribut til den virkelige Folkestemning. Dog var man paa Kjøbmagergade skandinavisk. Hr. Handskemager Larsen havde anbragt de skandinaviske Faner paa sit Huus og kastede derved Handsken til Opinionen; men uheldigviis var under disse Faner anbragt et Skilt med Inscriptionen „Legetøi og Nürnbergervarer". En anden af de offentlige Decorationer paa Grundlovsdagen har jeg heller ikke seet omtalt. I Frederiksberggade hængte over en Frugthandlers Boutik et Billede, forestillende Retfærdighedens Gudinde efter Vægtskaalene at dømme, og efter Coloriten og Udførelsen at dømme hørende til Træsnittene af den gamle italienske Skole; over Billedet var anbragt den ligesaa

sindrige som bethyduingsfulde Inskription: „Freden er god". Om Publicum har Dhrr. Rosenhoff og Flinch at takke for dette Billedes Udstilling, som hørende til det af de nævnte Herrer besørgede Arrangement, skal jeg ikke kunne sige. Hvad Grundlovsfesten paa Tivoli angaaer, da skal jeg gjerne indrømme, at den idethele var meget gemytlig. Ved Sexaen i Circus satte Ingen sit Lys under en Skjæppe, hvilket var saameget desto bedre, da der overhovedet var saa stor Mangel paa Belysningsmidler, at man maatte tye til saadanne Surrogater som at sætte Lysestumper i Flaskehalse. Plougs Sang om „Oldenborrerne" blev nok affungen, men fandtes i formel og materiel Henseende uværdig til at optages i „Fædrelandet". Hr. Rimestad holdt paa Tribunen et Foredrag om den italiensk-østerrigske Krig, der viser, at han nøie har læst den „Berlingske Tidende."

Apropos „den Berl. Tid." Hos Gandrup eller hos Erslev faaes ypperligt Alizarinblæk, som jeg vil anbefale Hr. Professor Holst at sende over til sin Correspondent paa Krigsskuepladsen i Italien. Det er virkelig Synd og Skam, at den unge Mand skal begynde sin krigerske Carriere med at blande Krudt med Viin og betjene sig deraf som Blæk til sine Correspondancer til „den Berl. Tid." istedetfor at bruge Krudtet mod Østerrigerne eller selv at drikke Vinen, hvortil han jo under et Feltslags Hede maa føle en inderlig Trang. Det er ganske vist, at Sligt gjør Correspondancerne interessantere, men det er dog altid et Spørgsmaal, om de ere det Skud Krudt værd, som den unge Mand under slige Omstændigheder sikkert kunde anvende meget bedre. Muligt turde endog Krigens Udfald beroe derpaa, man kan aldrig vide det, og jeg haaber derfor, at Hr. Professor Holst snarest muligt vil sende sin Correspondent det omtalte Alizarinblæk, hvorpaa jeg har tilladt mig at give ham Anviisning.

Dog nok for idag. Jeg skilles fra Dem med det Løfte, at De snart skal høre fra Deres

ærbødige
Petersen,
Fuldmægtig.

XLIX.

Den 28. Juni 1859.

Høistærede!

Lige i det Øieblik, jeg vil skrive Dem til, bringe Bladene mig Budskabet om det storartede Slagteri, som fra Kl. 4 om Morgenen til Kl. 8 om Aftenen har fundet Sted ved Minciolinien. Jeg er bleven ganske trist i Humeur derover, og den Smule Lune, jeg ønskede at anvende i Deres Tjeneste, Høistærede! er fløiten. Et saadant Felslag, et saadant Myrderi Anno 1859 paa Civilisationens Høidepunkt, i en Tidsalder, da uhyre Opfindelser paa Naturvidenskabernes Gebet syntes at skulle bringe alle Nationer sammen, forbinde det, som ved umenneskeligt Nationalhad og Fjendskab var adskilt, og virkeliggjøre hvad Schiller saa smukt har sagt om Menneskenes Broderskab! En saadan Krig paa en Tid, da mangfoldige Fredscongresser afholdtes, da Elihu Burrit gjennem Alverdens Blade („Fædrelandet" ikke at forglemme) optraadte som Fredsapostel i en Mængde

Artikler og ſyntes at finde Sympathier i en, ſom det nu desværre viſer ſig, huul Humanitet! Efterat man i 1815 har drømt om en evig Fred, og vel ogſaa havde Grund dertil, hvilke Begivenheder har man ikke oplevet ſiden den Tid, hvilken Mangfoldighed af Krige og Blodsudgydelſer, og hvad ſtaaer maaſkee endnu tilbage i et Menneſkes korte Levealder! Seer man hen til, hvad der er paſſeret ſiden 1848, ſkulde man næſten troe, at Krigen bliver den normale Tilſtand. Ja, Menneſkene blive altid ſig ſelv lig; Ærgjerrighed, Hovmod, Had, Hevnſyge, kort ſagt alle Lidenſkaber, der vække Splid, Uro og Forfølgelſe i ſtørre ſom i mindre Samfund, ere endnu lige kraftigt tilſtede ſom i Oldtiden og Middelalderen, og har ogſaa Civiliſationen overferniſeret dem med en Politur eller maaſkee afſlebet de raae Kanter, ſaa ere de dog altid tilſtede, de træde med Voldſomhed frem under Forholdenes Conflicter, og Reſultaterne ere næſten de ſamme ſom under Civiliſationens Barndom og Udvikling. Det er da omtrent, ſom om der ikke exiſterede Noget, der kaldes Religion, Moral, Dannelſe o. desl. Man bliver næſten Pesſimiſt mod ſin Villie ved at reflectere i denne Tid, og uagtet man bedrøves over de Offre, ſom imperialiſtiſke Tendentſer og Lyſter kræve paa begge Sider, ſaa tænker man, at det nu engang hører med til Verdensordenen, derfor maa man lægge Hænderne i Skjødet og taalmodigt ſee til.

Under ſaadanne triſte Betragtninger længes man efter Noget, der kan forſone lidt med Menneſkeheden og værge mod Melancholi. Jeg har ledet efter Laſtens Afſtraffelſe ſamt Dydens og Fortjeneſtens Belønning, og hvad det Sidſte angaaer, har jeg da heldigviis ikke ledet forgjæves. Etatsraad Hauch er ſom afgaaende Theaterdirecteur bleven Conferentsraad, og Juſtitsraad Chriſtenſen er ſom afgaaende dito bleven Ridder af Dannebroge, med Penſion. At de netop ere blevne det ſom afgaaende, er det Mærkelige, det, ſom taler paa en ualmindelig Maade for Fortjeneſtens Belønning i denne Verden. Vare Udmærkelſerne ſkete, medens de

vare Theaterdirecteurer, f. Ex. paa „Dagbladets" Anbefaling for deres mageløse Virksomhed, saa vilde det vel have forundret, men ikke forbauset; var det endvidere skeet for Hauch som Digter, saa vilde man maaskee nok atter have forundret sig med Henshn til Heiberg, Hertz, Chr. Winther, Andersen o. s. v., men man var dog ikke bleven forbauset; og var det skeet for Christensen som Cultusministerens (Halls) Secretair, saa vilde det vel nok have forundret, men man vilde have tænkt, at han havde bethdelig skjulte Fortjenester, som Cultusministeren ene forstod at anerkjende, og man vilde da ikke forbauses. Men nu er Forbauselsen tilstede i høieste Potents. Man raisonnerer omtrent som saa: En Titelforhøielse, en Ordensdecoration maa dog vel betragtes som en Belønning for eller rettere som en Erkjendelse af Fortjenester i det Embede, i den Stilling, man indtager i Statens Tjeneste; det er en Forkyndelse af, at man særligt har udmærket sig. Jeg troer nu meget gjerne — thi jeg har, som sagt, læst „Dagbladet", — at Hauch og Christensen i det Aar eller halvandet, de have været Theaterdirecteurer, have udmærket sig meget, og at de have fortjent, hvad de have faaet; men naar denne Erkjendelse er saa dybt indtrængt hos Regjeringen, at den proclameres ved offentlige Hædersbeviisninger, hvorfor da give dem deres Afsked, hvorfor da ikke holde paa dem med Jernhænder som uvurdeerlige, af Landet, Smagen, Publicum osv. osv. høit fortjente Mænd? Deri ligger det Forbausende, det Gaadefulde. Her er et Enten — Eller: enten have de gjort Dumheder og ikke duet, og saa bør de afskediges uden mindste Hædersbeviisning, eller ogsaa fortjene de at decoreres og tituleres, men tillige blive i deres Functioner som Mænd, der for deres Fortjenester, ikke for Andet, ere blevne decorerede og titulerede. At faae Afsked paa graat Papir med 14 Dages Opsigelse, og i samme Aandedræt at udraabes som fortjente Mænd i den Stilling, hvorfra de bortvises, det er reverenter talt egentlig noget Nonsens. Der er endnu en Gisning til-

bage, og den holder jeg mig næsten til, nemlig at de ere blevne belønnede saaledes, fordi de selv have besluttet at tage deres Afsked (formodentlig efter forudgaaede venskabelige Vink); i saa Fald er en virkelig Fortjeneste tilstede, men som ligger i selve Afgangen. Muligt har man ogsaa med det Samme villet gjøre Kammeratskabet en Cadeau ved paa en vis Maade at betegne, at det i Grunden dog har været fortjente Mænd, Kammeraterne have sluttet sig til, og at der er skjult en Cabale bag Afskedigelsen. Ja, man kan aldrig vide det. Endelig er der ogsaa den Gisning, at der skal være nogen Forskjel paa Heibergs og d'Hrr. Hauchs og Christensens Afskedigelse. Heiberg, som omtrent i 7 Aar havde været Theaterdirecteur og efterlod endeel Penge i Theaterkassen, fik ved sin Afskedigelse dengang ingen Hædersbevisning; i Modsætning hertil maa det vel være i sin Orden, at dHrr. Hauch og Christensen, der kun have tjent Theatret en kort Tid og afgaae med en meget anstændig Underbalance, som det bliver Monrads Sag at klare for Rigsdagen, erholde solenne Hædersbevisninger. En af de store Fortjenester, dHrr. have havt, er ifølge „Dagbl." den, at der herskede en saa udmærket Fred under deres Regime, en Fred, som ifølge samme Blad trues forfærdeligt ved Fru Heibergs forventede Ankomst. Hvad den sidstnævnte Ytring angaaer, saa er den ligesaa chevalereск, som den er sand, og formodentlig en venlig Advarsel til Fru Heiberg om ikke at optræde igjen, fordi hun i modsat Fald fra „Dagbl.s" Side kan vente sig en ligesaa skjøn Medfart som tidligere, men en Advarsel, som jeg haaber at hun for Kunstens og Publicums Skyld ikke ændser; — og hvad Freden under det forrige Regime angaaer, da maa jeg indrømme, at selve fornævnte Elihu Burrit kunde finde sin Fornøielse derved. Det kunde jo heller ikke være Andet. Enhver af de mange Styrende — og der var mange — fik, hvad hans Hjerte attraaede. En fik sin Svigerinde employeret, en Anden sin Datter, en Tredie sin Broder. En fik sin Kone til at spille „alle

mulige Roller," en Anden spillede selv „alle mulige Roller", og ved Spillepræmiens Uddeling skete der ogsaa den skjønneste og fredeligste Fordeling imellem Vedkommende. Og saa de mange nye og skjønne Embeder, saasom: En Sceneinstructeur for Operaen, en Syngeinstructeur for dito, en Syngemester, som var gageret for ikke at bestille Noget, og en Syngemester, som bestilte Noget for at blive gageret, en Dandseregisseur, en Klokker osv. osv., saa at Embedsmændenes Antal blev ligesaa stort som de Spillendes, om ikke større. Saaledes blev Freden paa den skjønneste Maade bragt tilveie, dermed naturligviis ogsaa den omtalte Underbalance, saasom Fredsslutningen ikke kunde tilveiebringes uden bethydelige pecuniaire Offre, ikke at tale om de Offre af adskillige Mennesker paa Fredens Altar.

Endnu et Exempel af allernyeste Datum paa, hvorlunde den sande Fortjeneste opnaaer sin Belønning, skal jeg glæde mit Hjerte og Andres i denne Sorgens og Smertens Tid ved at nævne. Det er, at Hr. Redacteur C. Ploug ved de ærværdige Herrer Overlærer Sicks og Redacteur Taubers godhedsfulde Bestræbelser samt ved Vælgernes godmodige Passivitet er bleven Landsthingsmand. Jeg gratulerer den gode Ø Fyen til, at den saaledes har været med at skaffe „dem Verdienste seine Krone". Den vil sikkert engang see tilbage paa hans Virksomhed i Landsthinget med samme Tilfredsstillelse, som den fynske By Svendborg saae tilbage paa hans ubegribelige Virksomhed i Folkethinget, hvori hans Frøkenstand blev saa grumme kort. Men denne korte Tid var nok til at gjøre ham udødelig som Opfinder af det theoretiske Mishag og det praktiske Bifald udi een og samme Person. Hvo kunde saaledes som Ploug som Redacteur anfalde Fællesforfatningens Ministerdespoti og Dictatur, og hvo har som Folkethingsmanden Ploug forhjulpet denne samme Fællesforfatning til at gaae sin trange Vei gjennem det unge Thing! Det er hans lysende Bedrift, som han ikke bør, før han dør, undlade at forherlige ved sin af Oldenborrer omsusede Lyre.

Hr. Ploug har meget længe, maaskee endog altfor længe været ung med de Unge i Studenterforeningen og der i Forbindelse med Frederiksbergslottets uforlignelige Beboer og Monument, Hr. Israel Levin, indført Academicums fidele Burschentone. Han har digtet Viser og Vers og holdt Taler i mange, mange Aar, og derhos skrevet lynende Artikler i „Fædrelandet" med et saa ungdommeligt raskt Sving, som ingen Anden er istand til, og som kun mangle den ene Dyd, der i gamle Dage charakteriserede Ynglingen. Ploug har altsaa været ung med de Unge, nu skal han være gammel med de Gamle! Hvordan mon det vil klæde ham? Eller maaskee han atter her vil forbause Verden ved i sin Person at forene det ellers Uforlignelige. Maaskee vil han om Middagen være gammel i Landsthinget og om Aftenen ung i „Fædrelandet". Ja maaskee vil han gaae „meget videre". Maaskee kommer engang den ulykkelige Fællesforfatning tilbage til Rigsdagen under en eller anden Form, maaskee da Landthingsmand Ploug vil være med at give samme den sidste Olie, efterat Folkethingsmand Plong har holdt Huen for den, og Redacteur Ploug i den sidste Tid næret et stille Sværmeri for det saakaldte slesvigskdanske Rigsraad, som ifølge Ministeriets sjeldne Circulairskrivelse om „Rokkerne" og „Drømmerne" er henviist til at føre et uvirksomt Skyggeliv og kun figurerer som Talemaade i den høiærværdige Prof. theol. Hammerichs drastiske Folketaler.

Ja, det er en Trøst for Menneskeheden, at Folket har valgt Ploug til Landsthingsmand for Fyen (i Odense mødte af omtrent 1900 Vælgere — 65, siger og skriver fem og treds; og det kan ogsaa maaskee være en Trøst, at Folket i Nestved har valgt lutter Bønder (i Slagelse mødte af 500 Vælgere 2, siger og skriver to). Endvidere er det en Trøst for Menneskeheden, at „B. T." er et Regeringsblad og indeholder Artikler som den til Plougs Anbefaling og Unsgaards Misrecommandation; Menneskeheden kan deraf skinbarligen see, hvor upartisk og opoffrende Ministeriet er, saasom det priisgiver et af sine

Medlemmer for en Fjendes Skyld; det er en Adfærd, som minder om Catos, en ifandhed „clasſiſk" Adfærd.

Ærbødigſt
Peterſen,
Fuldmægtig.

L.

Den 21 Juli. 1859.

Høiſtærede!

Saa blev der da Fred i en Haandevending, og Keiſeren af Frankrig og Keiſeren af Østerrig have omfavnet hinanden og have kyſſet hinanden i den ſkjønneſte Gemytlighed. En curieus Mand, den Louis Napoleon, Selvherſker over alle Franſkmænd! Igaar ſvang han Tugtens Riis og lod det regne med Slag, ſom man endnu aldrig har ſeet Mage til; idag kjæler og klapper han for ſin Tugtens Gjenſtand, giver Sukkergodt og andre Delicatesſer; det gjorde han ved Rusland, det gjorde han ved Østerrig, det var han paa Nippet til at gjøre med England, og det ſtaaer han maaſkee paa Nippet til at gjøre med Preusſen, man kan aldrig vide det. Det er den vidunderlige pſychologiſke Side af Sagen i kort Begreb. Hvad den politiſke Side angaaer, da ſkal jeg nok vogte mig for at indlade mig paa Conjecturer eller Raiſonnements, thi for det Førſte er jeg aldeles ikke Politicus, og for det Andet er der ſaa mangfoldige

Andre, der give sig af med at politisere over dette Emne, at det aldrig kunde falde mig ind at forøge den Freden ved Villafranca drøvtyggende Mængde og sige Noget, som saa mange Andre have sagt foruden mig. Man kan virkelig ikke komme ud paa Gaden, førend man møder en Bekjendt, der udkrammer sin Viisdom i Formodninger over, hvorledes Freden er kommen, hvad det vil blive til, hvad Paven vil gjøre som Ærespræsident, hvad Victor Emanuel egentlig siger, hvad Italienerne overhovedet ville sige og gjøre, hvor prægtigt Østerrigerne ere slupne derfra. Derhos sindrige Bemærkninger om Fæstningsfirkanten, om de østerrigske Papirer, om Prinds Napoleon, som ikke har gjort det Mindste, uden at spise til Middag og til Aften, og derover er bleven meget vred paa Keiseren; om hvad der skal blive af Garibaldi, om hvad Cavour egentlig vil gjøre, naar han ikke mere er Minister, om han muligen vil plante Kaal; om de lange Næser, som baade Preussen og Lord Palmerston & Lord John Russell have faaet til lige Deling; endelig om Fredscongresser og Krigscongresser, om de 800 Millioner Lires, som Østerrig skal have i Kjøbesum for Lombardiet, der er taget fra det, om hvad Kossuth nu skal gjøre; kort sagt, en Masse af de intricateste Ting, som Enhver absolutement vil udkramme sin Mening om. Ja, selv min Kone og mine Døttre ere blevne Politici, og de stave den Berlingskes Politik igjennem med en Udholdenhed, som vækker baade min Beundring og min Rædsel. Sidstnævnte Følelse formedelst de mangfoldige Spørgsmaal, jeg bestormes af i Henseende til det stundom Gaadefulde i denne Politik, overfor hvilket jeg næsten altid maa tilstaae min Magtesløshed; og at Saadant ikke kan Andet end nedsætte mig i mine Nærmestes Omdømme, forsaavidt det stiller min maadelige Dømmekraft blot, er klart. Ellers kan det ikke negtes, at Louis Napoleon har spillet „den Berl. Tid." et slemt Puds ved saadan mir nichts dir nichts at slutte Fred. For det Første er den ulykkalige —r. berøvet

Stoffet for en bethvelig Deel, skjøndt han jo, som hans Aandsbeslægtede, Hr. 17, har den Udvei, at kunne udkramme sin Viisdom om det store Ocean og det lille Ocean og Floderne og Indsøerne og Belterne, og om de store Magter og om de smaa Magter, hver Gang paa fire Spalter. Dette har imidlertid dog unegteligt ikke det Pikante som at agere Cassandra om Begivenheder, der allerede ere komne eller om Begivenheder, som ikke ere komne og heller ikke ville komme. Men den allerværste Streg, som Louis Napoleon har spillet den „Berl. Tid.", er dog den, at Bladet, saaledes som Villafrancafreden nu engang er faldet ud, i Grunden ikke veed hvad det skal sige. „Berl. Tid." har været en Forguder af Louis Napoleon, og den, det officielle Regjeringsblad, har ralket saa forfærdeligt ned paa Østerrig, som om dette allerede var slettet ud af Staternes Tal, eller som om Daumark absolut vilde i Krig med det. At Redacteuren ikke har vidst, at vi paa en vis Maade skylde Østerrig nogen Forpligtelse for Holsteens Pacification i 1851, kan man ikke saa meget undres over, thi dengang var han jo endnu ikke Redacteur; men han burde nu vide af de mangfoldige tydske Blade, han har Leilighed til at kige i, at Skriget imod Østerrig i de doctrinaire Blade i Nordtydskland for en stor Deel hidrører fra den Omstændighed, at Østerrig ansees som den, der har „knechtet" Slesvigholsteen og Slesvigholstenerne. Afseet fra det ligesaa Smagsfulde som Taktfulde af et Regjeringsblad saaledes at fare løs paa en Stormagt, og ovenikjøbet paa en Stormagt, imod hvilken Danmark paa en vis Maade er forpligtet, kommer nu et slemt Dilemma til. Logiken fører med sig, at da Louis Napoleon ikke har opfyldt „Berl. Tid.s" indtrængende Forestillinger og bestemte Forventninger om at befrie Italien — til hvilket Diemed den har sendt en egen Correspondent — samt at slaae og ødelægge Østerrig aldeles — hvilket Diemed fornævnte Correspondent ligeledes skulde eftertragte, — saa maa Keiser Napoleon absolut komme i Unaade hos „Berl.

Tid." Vil den være consequent, maa den upaatvivleligt give sin Harme Luft over Napoleon, ellers er den ikke den consequente Politicus, som den, med saadanne Medarbeidere som det lille r og Hr. 17, der ere fulde af Liberalitet, ikke at tale om den Mand, som har begyndt at skrive om Forbundscontingentet, men ikke er bleven færdig dermed, burde være. Men det er ikke saa lidet farligt, thi naar det nu, som det jo sikkert maa ventes, i „Berl. Tid." gaaer ud over Keiser Napoleon, saa kan man en skjøn Dag erfare, at Hr. r og Hr. 17, formedelst Misbrug af Trykkefriheden, paa fransk Requisition ere spediterede over det „store Ocean", for at gjøre sig bekjendte med Cayennes Kryderier. Og Ministeriet, som har havt et saadant Organ, der lægger Danmark ud med to Stormagter paa eengang, hvad turde der muligen skee med dette? Jeg vil i saa Hensseende ikke tillade mig nogen Gisning, men en Trøst vil det dog altid være, at det ikke kan komme til at gaae ud over Hovedet, thi, „wo nichts ist, hat selbst Kaiser Napoleon sein Recht verloren."

Men Angreb fra Ministeriets Side paa Keiser Napoleon vilde oprigtigt talt dog være den sorteste Utaknemmelighed. For det Første har han jo ved Krigen i Italien skaffet Ministeriet en udmærket Ferie, hvori det, uanfægtet af Forfatningsspørgsmaalet og andet Vrøvl, i Ro og Mag kunde pleie sin Magelighed, ventende paa den af Dem omtalte stegte Due. Der var kun den slemme Mobilisering af Forbundscontingentet, i hvilken Anledning jeg har hørt en Historie, hvilken jeg vil gjengive, som den er mig fortalt. Da Krigen udbrød og der blev Spørgsmaal om at stille Forbundscontingentet, skal man herfra have forespnrgt sig hos Keiser Napoleon, om han meente, at man skulde stille Forbundscontingentet, da saadant jo muligen kunde compromittere Neutraliteten. Svaret skal have været: „Naturligviis skal I efterkomme Eders Forpligtelse." Kort efter gjorde man, d. v. s. Ministeriet, en anden Forespørgsel: „Naar vi sende Contingentet, skal det da være lutter Tydskere

med tydske Officerer, eller kan det genere Hs. franske Majestæt, om vi sendte Tydske og Danske mellem hinanden?" — Saa skal da Keiser Napoleon til Svvende og sidst have svaret: „Een Nar kan spørge mere, end ti Kloge kunne besvare. For mig kan I sende hvem Pokker I vil, naar I bare efterkommer Jeres Pligt. Mig forekommer det iøvrigt, at det kun er nogle Dummerjahner, det kan falde ind at skabe en egen Hær i Hæren, en Afdeling, som muligt kan blive fjendtlig. Det er min Mening og dermed basta." Om Keiseren end ikke har udtrykt sig ganske ordret som anført, saa er det dog meget rimeligt, at Meningen har været den samme. Men med et saadant Raad havde Ministeriet sin Ryg dækket, og det brød sig derfor kun lidt om Pressens Angreb i Anledning af Mobiliseringen. Dog, den største Tjeneste, Napoleon har gjort vort indsigtsfulde og langt forudseende Ministerium, er uden Sammenligning Fredens Afslutning; den meget omtalte stegte Due kom flyvende, og ovenikjøbet havde den et Olieblad i Munden. Nu kan man frabede sig de holsteenske Stænders Sammentræden som aldeles overflødig, nu behøver man ikke mere at ængstes over Venners og Modstanderes drøie Puf (det er ellers slemt, hvor Fader Hall er bleven tracteret af Sønnen Bille, Gud maa vide, hvordan den Kurre er kommen paa Traaden; er maaskee „Berlingske" Skyld deri?), man kan foreløbigt igjen pleie sin Ro, sin Fred og sin Magelighed, omtrent paa samme Maade, som man stadigt har gjort forhen. Det kaldes at regjere.

Saa arbeider Baron Blixen-Finecke ganske anderledes paa at være sit Fædreland (ɔ: Danmark, ikke Sverrig, eller maaskee dog begge Dele i Forening) til Tjeneste, og det er aabenbart, at denne Patriotisme ikke lader ham Rist eller Ro hverken Dag eller Nat. Rigtignok er denne Patriotisme noget proteusagtig og antager mangfoldige Former, men Patriot bliver han altid, det er hans egen og det er hans Tilskueres Bevidsthed. Han var Patriot som Aristokrat, som Grund-

eierforeningens Formand, som Modstander af en Fæste-tvangslov, id est: forinden han kastede Stylterne; han var Patriot som Heelstatsmand, som Antiskandinav, han var Patriot som Ven af det holsteenske Ridderskab, og endelig blev han Patriot som praktisk Skandinav, som Talsmand for en Fæstetvangslov, som Demokrat, som Eiderdansk osv., osv. Naar han pompeust, med velklingende Stemme forsikrer, at han er det Ene eller det Andet, saa troer man naturligviis ligesaa godt det Ene som det Andet, thi man veed jo, at det er Alvor, lutter Alvor, aldeles ikke en Maske til at glimre med, man indseer tydeligt, at Baronens politiske Optræden er en dybtfølt, af Selvbevidstheden fremgaaet Tvang, og aldeles ikke, som maaskee onde Tunger kunde falde paa at sige, en Emotion, som adskillige andre Emotions, for kort Tid tjenlige til at bringe en Stimulation tilveie i et blaseret Liv. Jeg tillod mig engang ifjor at foreslaae, at Baronen skulde overtage Pepitas Rolle i den daglige Conversation, og som det lader til, har han været saa artig at efterkomme mit Vink; dog er der den Forskjel, at medens Madame Pepita kun havde et enkelt Fag at glimre i, har Baronen mangfoldige. Pepitas El Ole var altid den samme, de samme Legemsbevægelser, de samme Blik ned til Løverne i Parquettet, Baronens er med mangfoldige Variationer, og han forsmaaer ikke at kaste forlibte Blikke til Galeriet. Men det kunde dog falde hele Huset ind at hysse.

Ærbødigst

Petersen,
Fuldmægtig.

LI.

Den 17. Auguſt 1859.

Høiſtærede!

Min Departementschef er borte, han gjør en Badereiſe, thi, om han juſt ikke er ſyg, mener han dog, at han har Trang til at forfriſke ſig, til at ſamle nye Kræfter til ſit beſværlige Embedsliv, og derfor reiſer han til Badet; desuden har han desværre i Vinterens Løb maattet deeltage i ſaamange officielle og ikke-officielle Middagsſelſkaber og Gilder, at han trænger til en alvorlig Recreation, thi Saadant, mener han, ſætter ſig ikke i Klæderne. Min Comptoirchef foretager ogſaa en lille ſjorten Dages Reiſe; han har Noget at inſpicere, hedder det, men hvad det er, veed jeg ikke, undtagen det maaſkee ſkulde være Viinkjældrene paa adſkillige Herregaarde. Min Gjenbo, Bryggeren, reiſer ogſaa med ſin Fruc og ſine Frøken Døttre ſamt en ung Huusven, der kan tale lidt Tydſk og forſtaaer at høre paa lidt Franſk ſom Tolk. Bryggeren var meget hellere bleven hjemme, han vidſte egentlig ikke, hvorfor han ſkulde reiſe, ſaaſom han havde det overmaade godt her i Kjøbenhavn, og fremmede Lande brød han ſig ikke om at kjende, iſær da han ikke agtede at anlægge noget baierſk Ølbryggeri, efterſom det danſke gav godt nok i Skjæppen; men hans Frue og Frøken Døttre meente, at det hørte til den fine Tone at reiſe, og ſaa reiſte han ogſaa. Redacteur Bille er ogſaa reiſt, denne Gang neppe paa den Reierſenſke Fonds Bekoſtning. Kort ſagt, Alle reiſe, og jeg vilde gjerne reiſe med, for dog engang

i mit Liv at kunne sige: Nu har jeg gjort det med, og saa for i større og mindre Selskaber at fortælle mine Reise-Fata og Eventyr, hvad jeg har seet og ikke seet, hvad jeg har oplevet og ikke oplevet, thi „wenn man eine Reise thut, so kann man was erzählen". Dernæst vilde jeg saa gjerne ryste Protokol- og Comptoirstøvet af mig, thi dertil trænger jeg inderligt, om jeg ikke skal synke sammen til en ægte Embedsmandspetrefact. Men ak! den tvingende Nødvendighed i Form af en complet Mangel paa pecunia nøder mig til smukt at blive hjemme, medmindre det skulde falde mig ind at gjøre en Kunstreise som hiin reisende Haandværkssvend, der paa et Sted, hvor han kom ind for at fægte, fortalte, at han gjorde en Kunstreise, og da man yttrede Tvivl om Rigtigheden deraf, bekræftede sit Udsagn med den slaaende Grund, at det dog upaatvivleligt var en Kunst at reise fra Hamborg til Wien med 2 Rd. i Lommen.

Jeg maa altsaa blive hjemme, og som jeg erfarer, De ogsaa, Høistærede! og saa have vi ialfald den Udvei til gjensidig Recreation at underholde os med hinanden, trøstende os med det Holbergske Udsagn, at hvo som haver et fornøiet Sind, besidder alle de Herligheder, som ham synes at fattes. Og af det fornøiede Sind har Vorherre givet mig en ret god Portion. Ja, jeg kan fornøie mig over meget, som Andre ærgre sig over, og derpaa kan jeg nævne mangfoldige Exempler. Jeg fornøiede mig f. Ex. over, at „Fædrel." behandlede Prindsen til Danmark saa vakkert i Anledning af Baron Scheel-Plessens Besøg. De studser vel, at jeg kunde fornøie mig over Sligt. De har maaskee fundet begge Angreb, men isærdeleshed det sidste, der skulde indeholde et Slags Berigtigelse, reverenter talt smudsigt; ja vist, i Realiteten kan jeg være enig med Dem, men min Glæde angaaer den Omstændighed, at naar man engang har fattet en Mening om en Person eller en Sag — i dette Tilfælde „Fædrelandet" — saa vil man ikke gjerne komme til at erkjende, at man har

taget Feil, og nu har jeg faaet yderligere Bestyrkelse paa, at jeg ikke har taget Feil. Saaledes har jeg ogsaa glædet mig, ja næsten leet over den versificerede ledende Artikel paa tre hele Spalter, som Hr. Ploug forleden Dag skrev sammen i „Fædrelandet" i Anledning af Oscar den Førstes Død. Jeg har altid tænkt mig, at den Begeistring, som man fra Hr. Plougs Kant har baaret tilskue med Hensyn til det svenske Kongehuus, var opstillet og opstruet, og mere lavet i den saakaldte Idees Tjeneste og mere lavet for at stilles op ligeoverfor vort, det danske Kongehuus, end egentlig oprigtigt meent. I denne Formodning glæder det mig nu at have faaet en lysende Stadfæstelse ved Plougs Drapa. Hvad siges egentlig deri med mange Ord og med megen Bombast? Igrunden ikke Andet, end at han var en skikkelig Konge, som kunde være skikkelig i alle Stillinger. Hans Egenskaber vare negative, han var ikke det, og ikke det, og ikke det, og det, han var, det var, efter Hr. Plougs eget Sigende, temmelig lidt, thi det indskrænker sig Summa Summarum til, at han sørgede for et bedre Fængselssystem, og at han var Grændsevogteren for Nordens Lande, hvilket jo var temmelig let, da der fra den Kant, hvor han var Grændsevogter, intet Angreb skete. Det være langtfra mig at nedsætte Kong Oscars Minde; for det Første er det mit Valgsprog, at om de Døde bør man kun tale Godt, og dernæst kjender jeg i Virkeligheden ikke Andet end Godt om ham, i dette Ords almindelige Forstand, som man f. Ex. taler om et godt Menneske. Men er det ikke morsomt, og vidner det ikke om den forhen omtalte Opskruethed og Affectation, at en dansk Mand skriver et høitklingende Drapa over en svensk Konge af den Charakteer, som han selv har skildret ham, uden videre fremragende Egenskaber, en Konge, der ikke saa sjeldent har været Gjenstand for Angreb af en eller anden svensk Ploug; medens den samme danske Mand i sin Tid udtalte sin Misfornøielse med, at der sattes et Monument for Fredrik den Sjette, der dog vistnok i

sine Gjerninger langt mere viste, at han, den absolute Monarch, var en Konge med et Hjerte og en Tanke, medens endelig den samme Mand ikke rørte sin Pen ved en saa høit dannet Aand som Christian den Ottendes Hedengang, men derimod skrev sit Digt til Grundlovsfesten om Oldenborrerne, og nu nylig ogsaa skrev den bekjendte vakkre Digtning i to Udgaver om Baron Scheel-Plessens Besøg hos Prinds Christian til Danmark.

Ja, i Sandhed, man maa være, som jeg, begavet med et fornøiet Gemyt, for at lee istedetfor at græde over al den Miserabilitet, der træder frem, stolt og kneisende under Kammeraters og Beundreres Klap. Demokritos, den leende Philosoph, er min Mand, og det er ogsaa godt for Fordøielsen at tage Alt fra en fornøielig Side, naar man blot er istand dertil; men det er ikke altid, man er istand dertil. Saaledes blev jeg forleden Dag hyerst forskrækket, da jeg i „Dagbladet" læste en Artikel om Slutteriet og Slutterifangerne. Hvem skulde troe, at Danmark var et saa barbarisk Land! Vore Gjældsfanger blive ikke alene indelukkede to, tre til fire i eet Værelse, men — man gyse! — de maae endog ernære sig af Brændsel. „Dagbladet" siger nemlig: „Der medgaaer mere Brændsel til Stuernes Opvarmning end Gjældsfangerne have at leve af." Her kan umuligt være skeet nogen Feiltagelse, thi naar „Dagbladet" driver sit Sprogpuristeri saa vidt, at slaae sig til Ridder paa en stakkels Slagteroldermand, formedelst hans Udeglemmelse af tvende Bogstaver i et Adresseavis-Avertissement, saa kan „Dagbladet" umuligt gjøre sig skyldigt i en saa bethydelig Bommert; altsaa maa Sagen tages bogstavelig, og saa maae de arme Gjældsfangers Maver komme i en forfærdelig Tilstand, thi saavidt vides ere disse Maver ikke af samme Beskaffenhed som Strudsens, der jo skal kunne fordøie ikke alene Brændsel, men ogsaa Smaasteen og lignende Pilleri. Som sagt, den Sag har smertet mig saare, og jeg tiltræder fuldstændigt „Dagbladets" Bøn om Lindring for de af saa drøi Kost Betrængte.

Der gives ogsaa andre Ting, som kunne være selv et saa fornøieligt Sind som mit for drøie. For Exempel, naar det, som idag, er nogle og tyve Graders Varme i Skyggen mod Nord, og man saa skal læse en Artikel som Grundtvigs om hans lille danske Høiskole, saa kan det ikke være Andet, end at Sveden maa pible frem af alle Porer og hagle ned ad Kinderne i lutter Benauelse. Denne Ægte-Danskhed, denne Pære-Danskhed, denne ravruskende, fædrelandske, fra Top til Taa heelgyldne Danskhed er dog vistnok enestaaende, og ligeoverfor den maa dog Vater Arndts Tydskhed kjønt stikke Pibe i Sæk. Men hvad man egentlig talt skal lære i denne lille ægte danske Høiskole, gad jeg nok vide, og Mange med mig, thi Grundtvigs Anbefaling for sin nysvøbte Kjæledægge giver derom ingen videre Oplysning. Man seer blot deraf, hvad man vidste iforveien, at det latinske Væsen skal jages Fanden i Vold, at der ikke maa knyes, ikke maa mukkes paa Tydsk, men at Alt skal være Dansk, ægte Dansk, i hvilken Henseende der saa smaat kan læses imellem Linierne, at Enhver, der ikke har gjæstet den Grundtvigske Høiskole, og saaledes er bleven en rigtig Dansk Mand, af Dansk Hjertelag, er forloren her og hisset og aldrig med Grundtvigs Samtykke faaer Lov til at kige ind i Paradiset, endsige komme derind med Hud og Haar. Jeg tænker ogsaa, at naar det kommer til Stykket, saa er der lavet saadant et lidet eget Paradiis for Grundtvig og hans Tilhængere, hvor Grundtvig fungerer som Jacob, Birkedal som St. Petrus, Victor Bloch og Brandt som Erkeengle, stødende i Basun, og den brave Tang eller Morten Eskesen fungere som Udsmittere, hvilken Function fra den Sidstnævntes Side udføres derved, at han oplæser sine Digte. At General de Meza ikke kommer ind i dette Paradiis, kan man forlade sig paa, thi hvorvel han har indlagt sig nogen Fortjeneste ved Dybbel og ved Isted, saa hedder han for det Første det Udanske de Meza, og dernæst ere hans tidligere Fortjenester aldeles tilintetgjorte ved hans Tale i Flensborg

om, at det dog nok er paa Tide at høre op med disse hyppige Forherligelser af Slagminderne fra Borgerkrigen. Jeg finder, oprigtigt talt, at Generalen ved denne Tale gav omtrent ligesaa glimrende et Beviis paa Mod som i hine Slag, thi det er vistnok næsten stundom ligesaa kjækt at gaae imod en agiteret Opinion som mod Fjendens Kugler. Men jeg tvivler ikke om, at han vil forholde sig ligesaa rolig ligeoverfor Hr. Billes Papirskugler og Hr. Plougs Blæk.latter, som han forholdt sig overfor det fjendtlige Skyts. Og saa er der i den Anledning et Spørgsmaal, jeg gjerne gad gjøre. Hvor mange Aar er det vel siden, at en Tale om Forsonlighed mod Svenskerne eller mod Englænderne vilde have vakt en ligesaa stærk Misbilligelse fra daværende Danskes Side som General de Meza's Tale nu? Ja, man har jo nu næsten ophørt at synge „Kong Christian stod ved høien Mast", og Støtten paa Kongens Nytorv skal ryddes formedelst dens Allusioner, ikke formedelst dens Slethed. Moralen er den, at man aldrig skal sige aldrig, og at de, hvilke vi idag betragte som vore argeste Fjender, imorgen kunne blive vore gode Venner og omvendt, endelig at Nationalhadet har Fanden skabt, og at Keiser Napoleon praktisk har viist, at de, han igaar har banket, egne sig idag efter Afbankningen til at blive hans bedste Venner.

Ærbødigst

Petersen,
Fuldmægtig.

Humoristiske Skizzer.

„Politivennen" og dens Endeligt.

(1846.)

Naar en berømt, anseet eller velstaaende Mand betaler Naturen sin Gjæld og bortrives af den ubønhørlige Død, saa er det en almindelig Skik, at Præsten over hans Kiste giver en lille Skizze af hans Biographi, hvori hans gode Sider fremhæves med glimrende Farver — de mortuis nil nisi bene — og hvis Moral fortrinsvis bestaaer i: „Gak hen og gjør ligesaa." Nogle af disse Afdøde have endnu et Fortrin. Ere de meget berømte, saa omtales de i Aviserne, der fældes Taarer paa Papiret, og deres store og ædle Gjerninger fremhæves med glødende Farver. Vi mindes saaledes, at salig afdøde Boghandler Beeken havde til denne Hensigt etableret et eget Tidsskrift, der kaldtes „Gravblomster." Heri sattes Gravvers over „ædle Dannemænd og Dannekvinder," heri bleve deres Dyder og Fortjenester fremhævede, og skal man rette sig efter disse talrige poetiske Udgydelser, saa maae alle Dydige være bortgaaede fra Jorden og kun Bærmen være bleven tilbage. Men det var og er endnu, som sagt, kun berømte og velstaaende Mænd, der komme til denne Ære, Almuesfolk, de saakaldte „Simple", de faae neppe ved deres Død et simpelt Avertissement, især naar Efterladenskabet er saa knapt, at de maae begraves med den

2 Rd.'s Liigvogn, og naar der ikke er Raad til Bedemand. Deres Biographi bestaaer da i den fyndige religieuse Sætuing: „Af Jord er Du kommen o. s. v.," og have de været nok saa gode Borgere, nok saa fortræffelige Ægtemænd og Fædre, saa indskrænker sig dog deres Roes til et medlidende Skuldertræk, eller En blandt Følget finder sig foranlediget til med et Glas Viin i den ene Haand og et Stykke Kage i den anden at udbrede sig over den Dødes Fortjenester. I saa Fald træder han i Præstens Sted, men med den Forskjel, at han ikke betales for sin Tale, undtagen maaskee med en Smule Tractement.

Vi finde, at denne Skik, hvorved man saa at sige bringer den Døde den sidste Hyldest, ikke alene burde anvendes paa Personer. Herpaa komme vi nærmest til at tænke ved at erfare, at Bladet „Politivennen", hvis Bestaaen indbefatter over et halvt Aarhundrede, er indgaaet til den evige Hvile med dets aandelige Bastard „Corvetten". „Politivennen" er himlet, uden at en Hund har gjøet, uden at en Stemme har reist sig for at beklage dens Hedengang. Vel er den ikke død i sin fagreste Vaar, den var infirm, blind og gik paa Krykker; men desuagtet var dens Fortid saa glimrende, saa rig paa Begivenheder, saa belærende, og giver saameget Stof til Betragtning, at er der Nogen, der fortjener en Ligtale, saa er det sikkert den. Desværre ere vi ikke af Naturen kaldede til at være Talere, vi mangle hine rhetoriske Blomster, der give en Parentation dens rette Bethydning; men kunde vi ønske at være i Besiddelse af disse Egenskaber, saa skulde det alene være for at bevise „Politivennen" den sidste Ære, for at vise, at vi ikke ere blandt dem, der ligegyldige kunne see en Heros sporløst forsvinde fra Jorden. Dog Noget kunne vi gjøre, vi kunne give en Skizze af dens Virken og Fortjenester, hvorhos vi dog ikke ville glemme dens svage Sider, og bliver denne Skizze ufuldkommen, saa maa Skylden ikke søges i selve Stoffet, men i vor ufuldkomne Evne til at benytte det.

„Politivennen" blev i Aaret 1798 paabegyndt af „Dagens" daværende Udgiver og Redacteur, K. A. Seidelin. I en Indledning, der maa betragtes som et Program for Bladets Virksomhed, gjorde Udgiveren Rede for dets Tendents. I Bladet skulde Undersøgelser af det Rette og Sande i almindelige og enkelte Politianliggender, Underretning om Fremmedes Indretninger, Forslag til Forbedringer, Angivelse af Politisynder m. m. (af Politiets Mænd og imod Politi) i Kjøbenhavn forenes med Efterretning om Politiets Forbedringer og Mangler i Provindserne. Man vil heraf see, at „Politivennen" egentlig var et Oppositionsblad, skjøndt af en anden Natur end vore nærværende, der ikke bryde sig om manglende Rendesteensbræder, om „Urin og Dræk paa Gaderne", men desto mere have stillet sig til Opgave at see Politiet efter i Sømmene og lappe paa Regjeringen. Ogsaa Seidelin beraabte sig i sit Program til dette nye Blad paa „en voxende Almeenaand", en Floskel, som vi gjenfinde hos alle Oppositionsmænd, og som Enhver anvender paa en Maade, der passer i hans eget Kram. Var Nogen istand til at redigere et Blad af den anthydede Tendents, saa var det K. H. Seidelin. Han førte en meget hvas Pen, var i Besiddelse af en vis kaustisk Sathre, som gjorde ham frygtet, og manglede desuden ikke Kundskaber. Som Udgiver af „Dagen" hævede han dette Blad til en temmelig bethydelig Høide, der neppe er bleven naaet af nogen af hans Efterfølgere. Hans hvasse Pen gjorde, at han flere Gange kom i Strid med Trykkefrihedsanordningen af 27de September 1799 og paaførte ham tilsidst Mulct og Censur. Da han begyndte sin literaire Løbebane var han egentlig Bogtrykker, men ogsaa Commandeersergeant i det borgl. Infanteri, og dette manquerede han ikke at anføre paa Titlen til de nævnte Blade og paa de Bøger, han trykkede. Desuden udmærkede han sig ved nogle Særheder, som jo rigtignok vare af høist uskyldig Natur. Qvartalsregistret til „Politivennen" lod han sætte med lutter smaa Bog-

staver, baade Substantiver og Nomina propria, uden at han dog anvendte dette i selve Texten.

De første Nre. af „Politivennen" gjorde strax megen Opsigt og forskaffede den et forholdsviis ikke ringe Abonnement. Dengang vare Folk ikke saa haardhudede, som de nu ere, Frygten for at „komme i Bladet" var grændseløs stor og ligesom bleven til en sjette Sands: hvad var da rimeligere, end at man nærede Angst for et Blad, hvori man kunde slumpe til at komme, fordi Ens Ringtøi ikke var i Orden, fordi Ens Rendesteensbræt, maaskee af Fjendehaand, var lagt i Ulave. Derhos var man dengang, ligesom nu, ikke fri for Lysten til at see sine Medborgere dragne frem for Lyset og stillede i en offenlig literair Gabestok — et andet dengang almindeligt anvendt Udtryk for at komme i Bladet. Denne Frygt og denne Skadefryd tilhører imidlertid ikke en ældre Periode, den har bevaret sig lige til den sidste Tid, og Ideen, der ligger til Grund for Hertzs fortræffelige Vaudeville „Debatten i Politivennen", er i Sandhed ikke greben i Luften. At komme i „Politivennen" var vel noget af det Skrækkeligste, der kunde arrivere en Mand og Borger, og man skal have havt Exempler paa, at Folk herover gik hen og toge Livet af sig eller gik fra Sands og Samling. Der skal saaledes for nogle Aar siden være død et Lem paa Bidstrup, hvis Sindssvaghed nærmest var foranlediget af en Politivensartikel. Nu behøve vi Gudskeelov ikke at frygte for Sligt mere. „Corsaren" har siden sin første Bestaaen bidraget saa temmelig til at curere Folk for denne Svaghed, nu kunne de med Rolighed see sig trukne ved Haarene frem for Offentligheden, og det Hele, de muligen gjøre, er at udbryde med Mad. La Flêche hos „Jean de France": „C'est un Uebergang!"

At Seidelin, der godt kjendte sin Tid, vidste, at hans Foretagende hos Mange vilde vække Angst og Frygt, derom vidner omtalte Indledning. Han haaber nemlig deri, at de Borgere, hvis Overtrædelser

Bladet lægger for Dagen, ville lade Udgiverens Hensigter vederfares Ret, og finde, at den Mand, der standser sin Medborger paa en uret Vei, der hindrer ham fra at skade, skeer det endog ved et føleligt Tag, er hans sande Ven. Vi have imidlertid seet, at Frygten ikke lod sig betvinge, og at det borgerlige Mod i saa Henseende stod paa svage Fødder. — Allerede i det første Qvartal viste Seidelin, at han var sin Opgave voxen og havde det rette Greb paa Tingene. De mange dengang i Kjøbenhavn stedfindende Uordener aabnede hans Virksomhed en vid Mark, og han forstod at benytte den. Men han var ogsaa stolt af denne sin Virksomhed, og da han endte det første Qvartal, paapegede han hoverende de Forbedringer, han havde tilveiebragt, og som fornemmeligen bestode i: 1) Knippelsbroes Rækværk forbedret ved nye Kroge; 2) Et nyt Rendesteensbræt udenfor Indgangen til Rundekirke; 3) Tvende dito udenfor Hjørnehuset af store Kannikestræde og store Kjøbmagergade; 4) Fortougets Forbedring udenfor samme Huus ved en Trærendes Sløifning; 5) Et Rendesteensbræt flikket udenfor Salomons Apothek; 6) Et dito forbedret udenfor Jacobs Urtebod i lille Torvegade; 7) Broen fra Østerport til de elysæiske Marker istandsat; 8) Et farligen hængende Skildt i Landemærket forbedret; 9) En Rendesteen i Admiralgade forbedret; 10) Paa Hjørnehuset af St. Annegaden og store Kongensgade paa Christianshavn en brøstfældig truende Tagrende nedtaget; 11) Paa det næstliggende Huus i St. Annegaden en raaden Tagrende sat istand, og 12) De paa Ridebanen i Solen staaende Karrer tildeels bragte i Skygge. — Ingen Feltherre kunde med mere Stolthed see tilbage paa et vundet Feltslag.

Dog indskrænkede sig den Opposition, som „Politivennen" udøvede, ikke alene til de i forrige Afsnit af Seidelin selv særligt udhævede Uordener, men den gik ikke sjeldent langt videre. Den udpegede Feil

ved det Bestaaende, Mangler ved Lovene, og skjøndt den udgav sig for en Ven af Politiet, var den ikke sjeldent Politiet selv paa Nakken, hvor dette syntes at have gjort sig skyldigt i Misbrug af sin Myndighed. Allerede de første Nre. indeholde en Artikel: „Om Politiets Rettighed til Uddeling af Stokkeprygl i Tilfælde af Opløb", der, ved Siden af, at den negter Politiet Ret til at benytte sig af slige argumenta ad hominem, tillige udmærker sig i Retning af det Philosophiske og citerer Kant og Fichte som Hjemmel for sine Paastande — Kant og Fichte i „Politivennen"!

Skjøndt der mangler os Notitser med Hensyn til Abonnentantallet under Seidelin, saa lader Alt dog slutte til, at dette ikke var ringe og i stadigt Tiltagen. „Politivennen" blev læst med megen Begjærlighed, og da Betalingen var forholdsviis høi, gav Bladet sin Udgiver et rigeligt Udbytte, ligesom det forskaffede ham en ikke ringe Grad af Respect hos sine Medborgere. Seidelins Virksomhed som Udgiver af „Politivennen" omfatter imidlertid kun en Periode af 7 Aar, da kom den ubønhørlige Død, og selv „Politivennens" frygtede Behersker maatte yde Naturen sin Tribut. Hvo skulde nu indtage den ledige Throne, hvo var den den Udkaarne, som havde Evne nok til med dristig Haand at gribe et Scepter, som havde bragt saa Mange til at skjælve? Man søgte, men forgjæves. Vel udgav Rostocks Enke, som efter Seidelin havde arvet „Dagen" og „Politivennen", ved Hjælp af en Unævnt nogle Nre., men disse bare ikke Vand mod Seidelins, og Mad. Rostock saae sig nødt til at ophøre med Bladet. Nu hengik der et langt Tidsrum, et Slags Interregnum, indtil daværende Boghandler og Lieutenant ved det borgl. Artilleri, K. Kristensen, tilkjøbte sig af Mad. Rostocks Arving, nuværende Assessor Rostock, Retten til at udgive „Politivennen". Det var, saavidt vi mindes, i Aaret 1815. Hr. Kristensen havde

Meget af Seidelins Talent for Bladets Udgivelse. Han skrev godt for sig og havde et skarpt Blik for de bestaaende Forholde. Skjøndt han i flere Henseender fulgte Seidelins Mønster, afveg han dog fra denne deri, at han lod Bladet mere end forhen beskjæftige sig med saadanne offentlige Foranstaltninger, der just ikke ganske kunde siges at høre under Politiets Ressort. Ogsaa for videnskabelige Ting aabnede Bladet sine Sider. Vi mindes saaledes, at Prof. Switzer deri førte en videnskabelig Strid med Regimentschirurg Djørup om en Trepan. Under Kristensen naaede Bladet sin meest glimrende Høide. Det var ved Siden af de politiske Blade det meest læste i hele Danmark, maaskee ogsaa i Norge, og naar man betænker, at det kostede 9 Mk. qvartaliter og kun udkom een Gang om Ugen i et lille Octavark, saa kan man let gjøre sig en Forestilling om, hvor lucrativ dets Udgivelse var, især naar man sammenligner Abonnementsprisen paa de nuværende Dagblade med hiin. Men i Aarene 30 begyndte det at gaae tilagters med „Politivennen", hvortil forskjellige Omstændigheder bidroge. Den erholdt nogle farlige Concurrenter, deels i „Sandhedsfaklen", som udgaves af Krigsassessor Hald, der forhen havde været Medarbeider ved „Politivennen", men især i den bekjendte Wintherske „Raket", som rev endeel af „Politivennens" Stof til sig, og paa Grund af sine skaansels-løse, bittre Angreb paa forskjellige Embedsmænd blev et særdeles læst Blad. Men hvad der især skadede „Politivennen" var den store Forandring, der i Aarene 1833—1834 begyndte at foregaae i det offentlige Liv her i Landet. „Kjøbenhavnsposten" begyndte at florere, den bemægtigede sig med kraftig Haand den indenlandske Politik, og „Politivennen", som dog egentlig kan siges at have givet Impulsen til al Opposition her i Danmark, hensygnede som en Blomst uden Næring. Abonnent paa Abonnent gik af, indtil dens Udgiver fandt sig foranlediget til at afhænde den til Bogtrykker Ja-

cobsen, under hvem den hvert Øieblik skiftede Redacteur. Tilsidst fik den som Gal ansete Hestehandler Michael Leonhard Nathanson fat i den, og ligesom han selv var bleven døbt, lod han ogsaa den undergaae en Daab ved at kalde den „Corvetten". Men han forstod sig ikke paa at trainere Bladet; skjøndt øvet i at ride, var han en meget ubehændig Rytter, og tilsidst creperede Bladet under hans voldsomme Schenklen. Dette var „Politivennens" Endeligt — Far hen i Fred!

Aabenraa og dens Poeter.

En Art Nekrolog.

(1846).

Der er kun faa Gader i Kjøbenhavn, som i den Grad have bevaret deres oprindelige Physiognomi som Gaden Aabenraa. Den ligger i en Deel af Byen, der mindst har lidt af de forskjellige Ildebrande, og er derfor ikke bleven underkastet nogen væsentlig Ombygning, undtagen naar et eller andet Huus har været saa faldefærdigt, at det er blevet til Skræk for Beboere og Forbigaaende. Aabenraa giver et Billede af det Skue, som Kjøbenhavn ydede for halvandet hundrede Aar tilbage i Tiden. Endnu de samme mørke uanseelige Huse, bemalede med en Farve, hvis oprindelige Couleur ikke kan kjendes, endnu de samme smaa Vinduer, prydede med en Reseda eller et Fuglebuur eller en Hund, der morer sig med at see ned paa den tomme Gade. Og inde i Husene endnu den samme steile Opgang med et Kæmperækværk af Egeplanker, med en Svale, med Vasken paa Trapperne og med et Gaardsrum, hvor tvende Mennesker netop kunne vende sig. Naturligviis gives der her ogsaa nogle større moderne Bygninger, men disse synes kun at være en Undtagelse fra Regelen og have af deres Omgivelser modtaget et melancholsk Anstrøg, der endog forplanter sig til Beboerne. Men i alt dette

er der dog noget Ærværdigt, som ikke mangler sin Poesi, noget Classisk, om vi saa tør kalde det, Noget, der minder om hiin Tid, da de ærværdige Borgere i Kjøbenhavn med lange bredskjødede Kjoler, som Moden atter har optaget, med dito blomsterbroderede Veste, med den store sølvknappede Stok i Haanden, den trekantede Hat paa den store Paryk, med den ærbare, fiskebeensskjørtede Ægtemage under Armen vandrede stive og zirlige igjennem Gaderne; værdige Folk, som erlagde deres Skatter uden Knurren, rev løs paa deres Naboers Rygte ligesaa godt som vore Philistre nu, talte om Dagsbegivenhederne, om Prisen paa Flesk og Erter, gik regelmæssigen i Kirke, og læste hver Dag fra og til Bordet. Et saadant classisk Physiognomi har Aabenraa bevaret, men den har ogsaa bevaret, for at gjøre Skuffelsen endnu større, sin stille Eensomhed og sin slette Brolægning, der vel ikke har været værre i Christian den Førstes Dage. Vi haabe, at Magistraten nok i denne Henseende vil bevare det Classiske ved Aabenraa.

Men dette er ikke den eneste Mærkelighed ved denne Gade. Den har næsten altid, saavidt man kan mindes, været Asyl for et Digtergeni, fordetmeste en navnløs Musernes Yndling, som af Gaden har erholdt Navnet „Poeten i Aabenraa". Og vi finde dette saare rimeligt. Den i Gaden herskende eensomme Stilhed indbød til Betragtninger og Reflectioner; Pegasus lader sig villigen bestige af den Begavede, naar Intet forstyrrer dens Opmærksomhed, medens den bliver balstyrig og slaaer bag ud, naar den omgives af Støi og Tummel. Jeg vilde ikke give fire Skilling for den Digter, der boer paa Østergade eller i Vimmelskaftet. Ved Holmenscanla og paa Christianshavn hersker en idyllisk Ro, og endnu mere i Aabenraa, hvor „Fortidens Minder" begeistre Musen og bringe den poetiske Aare til at aabne sig. — Men fra en anden, rigtignok mere prosaisk Side frembød Aabenraa en stor Fordeel for Digteren. Som bekjendt kaldes denne Gudernes Skjødebarn, men det er i høist uegentlig Forstand. Det jor-

diſſe Mammon, Gods og Guld falder ſjeldent i hans Lod, hans Rigdom beſtaaer i hans Phantaſi, og da denne ſjeldent betragtes ſom klingende Mønt, da hans Illuſioner, hvor glimrende de end kunne være, ikke kunne ſkaffe ham noget Solidt, ſaameget mindre ſom deres Cours ikke noteres paa Børſen, ſaa er han nødſaget til at trække ſig tilbage fra Verden og indeſpærre ſig i en affides Vraa, dyrkende ſin Kunſt. Hertil har Aabenraa været ganſke fortræffeligt ſkikket, her er Leien billig, Beſøget ſjeldent, og hvad der i gamle Dage var høiſt fortrinligt derved — vi vide ikke, om det endnu er Tilfældet, — paa Hjørnet fandtes et godt Værtshuus, hvor den arme Poet imellemſtunder kunde faae ſig en god, billig Hjerteſtyrkning — thi dette ſkal jo fra Arilds Tid have været Poeternes ſvage Side.

Det er ikke godt at ſige, hvor længe det er ſiden at Aabenraa førſte Gang blev Poeternes udkaarede Tilhold, det vil ſige ſaadanne Poeters, der pløiede med deres Kalv og tilſkrev ſig med deres Vers, ikke Guld og grønne Skove, men dog Mad og Drikke. Vor Kundſkab om en ſaadan Poets Exiſtents ſtiger op til Holbergs Dage, og ſom bekjendt har han indført ham i ſin Jacob von Thyboe. Dog er der Grund til at formode, at ſamme Poet ſkriver ſig fra en endnu tidligere Tid. Hos Holberg fremſtilles han ſom en Perſon, der var Gud og hver Mand bekjendt, han blev ikke charakteriſeret ſom „en Poet i Aabenraa", men ſlet og ret ſom „Poeten i Aabenraa", han ſyntes at være forenet med denne Gade ſom Taarnet med en Kirke. Det var, ſom om Aabenraa ikke kunde tænkes at exiſtere uden denne ſin Digter, det var denne, der gav Gaden dens Reflex, dens Folie. Der mangler mig desværre Materialier til at udfylde Lacunen imellem Holbergs Dage og vor Tid, og jeg ſeer mig derfor ikke iſtand til ued Beſtemthed at angive, om Poeternes Succeſſion i Aabenraa har gaaet for ſig uafbrudt, eller om der ikke har været et kort Interregnum, fremkommet ved et Dødsfald eller en Forandring i Poetens Lykkeomſtændig-

heder; men saameget vide vi af Traditioner, at i Slutningen af det attende Aarhundrede boede der atter en Poet, som ikke alene skrev Leilighedsvers, Brudesange, Drikkeviser og Carmina, men ogsaa begeistrede Friheds-sange i Anledning af den franske Revolution.

Denne Poet har imidlertid neppe været den samme, med hvem jeg i mine Drengeaar blev bekjendt, og hvis Minde endnu med uudslettelige Træk er indprentet i min Hukommelse. — Vor Værtinde var død, det var en vakker, brav Kone, ret af det gamle gode Malm. Hjælpsom imod Fattige, hvor hun kunde, men derhos yderst paaholdende, afgav hun et Billede af en Borgerkone, hvis Lige man nu kun finder som Undtagelse. Jeg holdt saameget af hende, jeg var næsten mere hos hende end hos mine Forældre, thi hun vidste at fortælle saa mange smukke Historier og Eventyr, og saa havde hun altid et stegt Æble i Baghaanden, hvormed Historien sluttede, Hun var nu død, og min Smerte var dyb og inderlig. Jeg troede at burde hædre hendes Minde ved et Vers i Adresseavisen, men da jeg ikke selv kunde skrive Vers, neppe rime „Hjerte" paa „Smerte", var jeg i Forlegenhed for at faae Ligverset skrevet. „Du kan jo henvende Dig til Poeten i Aabenraa", sagde min Moder, der billigede min Erkjendtlighed og med det Samme stak mig to Kobbermark i Haanden. Det lod jeg mig ikke sige to Gange, jeg havde nok hørt, at der skulde boe en saadan Fyr i den nævnte Gade, og begav mig paa Veien, for at søge Poeten. Jeg behøvede ikke at lede længe. Udenpaa et uanseeligt to Etages Huus hang et Bræt med et Stykke paaklinet Papir, hvorpaa stod skrevet med smukke latinske Bogstaver: „Her skrives Gratulationsvers, Brylupssange, Sørgevers, Vers til Drikkegilder og til Barsels dito, Epigrammer o. s. v. Betalingen er billig; Honoratiores betale efter Behag. Man behage at henvende sig paa Qvisten." Her havde jeg altsaa Manden. Med langsomme Skridt, ikke uden Hjertebanken, gik jeg op

ad Trappen, og stod endelig for dens Dør, hvem „Musserne elsked".

Ved min frygtsomme Banken lød et hurtigt „Kom ind", og jeg stod i Helligdommen, i Tabernaklet. Men ak, det var saare simpelt! En uredt Feltseng, tre Stole, hvoraf de tvende strakte Benene bedende iveiret, et Fyrretræes umalet Skab og et lille Bord var det hele Bohave. Dog hele min Opmærksomhed henvendte sig udelukkende paa Eieren eller Leieren af denne Smule Fattigdom. Det var en Mand i de Fyrgetyve, som syntes at have seet bedre Tider. Hans Ansigt var blegt med Undtagelse af Næsen, der tydede paa, at han deelte Poeternes Skjødesynd; hans Træk vare ret smukke, men furede af Lidelser og maaskee ogsaa af en stormfuld Ungdom. Om Læben spillede stundom et Smiil, der ikke var uden en vis Jovialitet og Satire, en Lise i hans Modgang; de mørke Øine vare livlige og bevægelige og stak selsomt af mod det tynde lyse Haar, som gik over i det Graa. Han var ifærd med at skrive, da jeg kom ind; Lærken, der stod ved Siden af, tydede paa, at han stundom var nødsaget til at begeistre sin Phantasi af en anden Kilde end Helicon, der som bekjendt kun skal indeholde det bare Vand. Hans Dragt var omtrent den samme som den, hvormed Poeten i Aabenraa fremstilles hos Holberg, en gammel sort Kjole med Lap paa Lap, dito Beenklæder, et graathvidt Halstørklæde og Tøfler paa Benene.

Paa hans Spørgsmaal: „Hvad ønsker De, min lille Ven!" fremførte jeg min Begjæring, saa godt jeg kunde. Han erkyndigede sig nu om den Afdødes Stilling, Livsforhold, Fortjenester, og da han havde erfaret, hvad han vilde vide, bad han mig komme igjen om et Par Timers Tid for at faae Verset. Det gjorde jeg, og han havde holdt Ord. Da det nu kom til det meest kildne Punkt, Betalingen, og jeg, for at nedstemme hans Fordringer, fortalte, at jeg selv var en stakkels fattig Dreng, meente han, at 20 ß. kunde være en passende

Betaling med Hensyn til Diemedet. Ellers gjorde han det ikke saa billigt. Hvem der nu var glad, det var jeg, og næste Dag læstes i Adresseavisen:

I Anledning af Mad. P.....s Død.

Du tørred' mildt den Taarefuldes Die,
Derfor Du sidder nu hos Fad'ren i det Høie.
Din Vandel var uplettet her paa Jorden,
Derfor er Salighed til Deel Dig vorden.
Ei Mand, ei Barn Du efterlod herneden,
De hist modtage Dig i Evigheden.
Men vi med Sorg her ved Din Kiste staae:
Den Glemmigei Du ikke maa forsmaae.

Til Forfatteren af dette Vers hørte jeg ikke senere Noget, medens jeg jo rigtignok lang Tid derefter saae Spor af hans Virksomhed i Adresseavisen, men især som Leilighedsdigter, naar en eller anden „frygtelig Morddaad" var udøvet inden- eller udenlands, eller naar en anden Begivenhed var skeet, som egnede sig til offentligen at besynges. Saa hørte man Visen falbydes paa Gaderne af en hæs Visekjærling, og gjorde jeg mig da bekjendt med slige Opuscula, saa fandt jeg altid umiskjendelige Spor af Poeten i Aabenraaes Aand, af den samme lyriske Stemning, der aabenbarer sig i hiint Vers.

Paa den forhen omtalte Sammenkomst nær, har jeg ikke været nøiere lieret med den omtalte Poet, og jeg tabte ham derfor af Die, om ikke af Erindring. Hvad der er blevet af ham, skal jeg ikke kunne sige; han er nok død eensom og forladt, en Skjæbne, som han deler med mange Poeter. Her er nu et Hul i de Aabenraaeske Poeters Rækker, som jeg, trods al anvendt Umage, ikke har været istand til at udfylde. Vel opstod der i denne Tid Poeter, som vare værdige nok til at boe i denne Gade, saasom Skrædder-svend Udtberg, hvis Værker en Tid lang vare de eneste, som udraabtes offentligt i Gader og Stræder,

eller Student K. H. Sommer, der dog ſtundom nød den Glæde ved høitidelige Leiligheder at ſee ſine digteriſke Arbeider indrykkede i ſalig Dagens Spalter; men ſkjøndt disſe Poeter boede i Nærheden af Aabenraa, nemlig i Brøndſtræde og Vognmagergade, kunde de naturligviis ikke henregnes til Aabenraaes Digtere, og vi ſkulle derfor undlade at omtale dem nærmere, overladende dette til Andre, ſom føle Trang til at udarbeide den danſke Digtekunſts Hiſtorie.

Men de ſidſte ti Aar lade os heldigviis ikke ſvæve i en ſaadan Uvished med Henſyn til Aabenraaes Skjebne ſom Digterhjem. I Aaret 1835 var det, at Jacob Behrendt tog Ophold her, og det med en for Gadens Poeter hidtil ukjendt Eclat. Hidtil havde de været nødte til at lade deres Værker trykke af Andre. Jacob Behrendt drog derimod ind i Gaden, udrustet med sit eget Bogtrykkeri — og Muſer og Gratier frydede ſig. Han var ikke afhængig af Bogtrykkernes og Tilfældets Vilkaarlighed; han kunde ſkrive og trykke ſaameget han vilde, og ſiden 1835 er denne Green af Literaturen bleven uden Sammenligniug den righoldigſte; Behrendts Værker, naar de bleve ſamlede, vilde udgjøre en Collection, ſom endog i Styrke vilde overſkride Kierkegaards philoſophiſke Arbeider.

Jacob Behrendt er nu død, hans Liv og Levnet tilhører Efterverdenen, og vi troe derfor ikke, det behøver nogen Undſkyldning, at vi give en Skizze deraf, forſaavidt ſom vi beſidde Materialie dertil.

Skjøndt Behrendts tidligere Liv egentlig ikke griber ind i hans poetiſke Virkſomhed ſom Aabenraaes Digter, og derfor maaſkee ligger udenfor Diemedet af nærværende Opſats, ſaa frembyder det dog Endeel, ſom fortjener at omtales. Navnlig er det hans Fortjeneſter af Bogtrykkerkunſtens Fremſkridt her i Danmark, ſom fortjener hæderlig Omtale. I hans yngre Aar lod hans Fader, den ikke mindre for ſin Rigdom end for ſine Særheder og bøotiſke Indfald bekjendte Mægler Behrendt, ham reiſe udenlands, hvor han gjorde ſig bekjendt

med de bedste Bogtrykkerier og profiterede deraf. Dette viste sig, da han vendte hjem og i Aaret 1828 etablerede sig som Bogtrykker. Vi lade kun Manden vederfares en simpel Retfærdighed ved at erklære, at Behrendt kan takkes for det Opsving, Bogtrykkerierne have taget hos os. Hans Officin var indrettet paa det Eleganteste i Møntergade og fra hans Jernpresser udgik der Værker, som med Hensyn til god Tryk og smukt Udstyr kunde sættes ved Siden af Udlandets bedste Arbeider. Allerede dengang begyndte han at beskjæftige sig med literaire Sager. Han begyndte nemlig i Forening med Fr. Schaldemose et æsthetisk Ugeblad „Svanen eller Blad for Aand og Hjerte", der i typographisk Hensende var meget smukt udstyret, men maaskee mindre værdifuldt i Qvalitet. „Svanen" udkom kun i omtrent et halvt Aar og qvad derpaa sin Svanesang. Behrendt havde iøvrigt Nok at bestille, men desværre havde han anvendt Mere paa sit Trykkeri, end hans Midler tillode; forskjellige Omstændigheder stødte til, maaskee kan han heller ikke siges fri for Forsømmelighed, det begyndte at gaae Krebsegang med hans Affairer, og det varede ikke mange Aar, før han saae sig nødsaget til at sælge sit Officin til Norge.

Dette var tungt for Behrendt. Men han vidste at opmande sig. Af sin Formues Ruiner og vel ogsaa ved Andres Understøttelse kjøbte han sig et lille Trykkeri, et Fyrtøi, som det hedder i det techniske Sprog, hvormed han atter begyndte sin Virksomhed. Men da han ikke dermed var istand til at præstere noget Ordentligt, og derfor ikke saa let kunde faae Noget at trykke for Andre, begyndte han at trykke sine egne Aandsproducter og selv at udsælge dem. Da var det, at han drog til den classiske Gade Aabenraa, hvis Poet han følte sig kaldet til at være. Hans digteriske Aare aabnede sig, og den flød med en Kraft og en Overflod som en Bjergstrøm, hvis Kilder ere uudtømmelige. Nu tildrog der sig ingen mærkelig Begivenhed, uden at han besang den, intet Optrin i Folkelivet, som ikke i ham fandt sin Homer. Skulde en Forbryder henrettes, saa beskrev

han i Riim hans Forbrydelse, hans Gang til Skafottet, hans Anger, Ruelse o. s. v. Skulde Katten slaaes af Tønden, saa løb en Fastelavnsvise af Stabelen; var det Kongens Fødselsdag, saa fik man en Fødselsdagsvise, var der et Opløb, saa kunde man næste Dag faae det tilkjøbs i bunden Stiil. Derhos blev det ikke ved Leilighedsvers. Han skrev erotiske Vers, beregnede paa de lavere Classer, Jernbaneviser, Nytaarsviser og Gud veed hvad. Og alt dette blev solgt for en saare billig Priis, for en Skilling pr. Piece, i dusinviis billigere, i hundredeviis endnu billigere. Forhen kostede en Vise to Skilling, men følgende med Tiden, der trykker Prisen paa Alt, selv paa literaire Sager, og attraaende at forskaffe sig den størst mulige Syngekreds, nedsatte han Prisen til det Halve. Hvad der især skaffede ham en bethydelig Indtægt var den bekjendte Tivoliviise, forfattet af Snedkersvend T. J. Voli. Denne havde en rivende Afsætning, og oplevede i kort Tid en Mængde Oplag. Dog skylde vi Sandheden at tilstaae, at han ikke selv var Forfatteren, men at der var blevet overladt ham Manuskriptet til samme*).

---

*) Da Tivoliavisen har gjort megen Opsigt, og tillige er et Mesterstykke i sit Slags, kan det maaskee interessere at kjende Oprindelsen til samme. Kort efter at Tivoli var blevet aabnet, sad en Aften fire gode Venner, lystige Fyre og flinke Hoveder, i et lille Telt, som dengang var opslaaet i Nærheden af Tivolis Keglebane. Her blev opvartet med Sang af tre Sangerinder og billige Drikkevarer. Man passiarede, loe og spøgede, tog godt til sig af Varerne, og da Lystigheden var paa sit Culminationspunkt, foreslog en af Vennerne, at de i Fællesskab skulde digte en Tivoliviise. Dette Forslag grebes med Begjærlighed. Der blev atter reqvireret Punsch, man fremtog Blyant og Papir, den Ene gav et Vers, den Anden et, og snart var Visen fix og færdig. Men man gad ogsaa vide, hvordan den vilde tage sig ud med Sang; saasnart derfor et Vers var færdigt, blev det overgivet til de tydske Sangerinder, som sang det saa godt det lod sig gjøre til almindelig Satisfaction for de Tilstedeværende, og da Visen endelig var færdig, istemte Alle, selv Værtinden med, saa det lød langt

Dog var denne Green af Literaturen ikke den eneste, han sysselsatte sig med. Han tog fat næsten paa alle dens Forgreninger, han arbeidede i næsten alle Fag. Snart var han Journalist og udgav som saadan „Kjøbenhavns Natkikkert", der udkom i fem Aargange og meddeelte Alt, hvad der var „videværdigt og interessant", snart var han Polemiker og skrev „Den frække Tyv, meddeelt i en Skrivelse til „Rakettens" Udgiver Mathias Winther", samt „Historiemaler Høyers Skjæbne som Medlem af det danske Kunstakademi". Snart forsøgte han sig som Humorist og Ironiker og udgav: „En speculativ Landmands Beskrivelse af Reformations-Jubelfesten i Kjøbenhavn 1836", der udkom i tvende Oplag; „En Fleskedragers Besøg hos den gamle Lieutenant", 1837. „Kjøbenhavns satirisk-komiske Veiviser eller den skjælmske Ledsager i Danmarks Hovedstad", 1839; og snart som Romanforfatter ved Udgivelsen af „Den Søde eller Dagens Orden i Kjøbenhavn", original komisk Roman, 1838, o. s. v. Desuden udgav han forskjellige Oversættelser af Romaner, saasom af Dickens „Nicolas Nickleby" og et technisk Arbeide i Anledning af Bogtrykkerkunstens Jubilæum, nemlig Kunsten at sætte Sanskrit.

Men som sagt, fornemmelig som Vise- og Leilighedsdigter var det han glimrede. Han fremtraadte her snart reflecterende, snart dadlende, snart moraliserende, men især havde han sin Force i det Erotiske, det Reciterende og det Ironiske. Jeg har adskillige af hans Aandsproducter liggende for mig, Viser, han har forfattet til for-

---

ud i Tivoli. En Sømand, der sad i en Krog ved et Glas Punsch, yttrede ogsaa paa en stormende Maade sin Tilfredshed med Visen; men han meente dog, der manglede Noget. „Den Sang er meget pæn," sagde han, „det klinger godt, men der er dog Noget De have glemt, mine Herrer, og det skulde De ikke have gjort, for det koster allensals 4 Skilling for Herrer og Damer, og er reverenter talt meget nydeligt indrettet." — At der paa denne Antydning blev indskudt et Vers i Visen, veed Enhver, som kjender den.

skjellige Leiligheder og i forskjellige Diemed, og Alt vidnede om, at han var sit Kald som Aabenraaes Poet fuldkommen voxen. Hans Lyrik var glimrende, men vild. Skjøndt han just ikke altid hyldede „Formens evige Magi“ eller i sine Udtalelser lod sig binde af Regler, saa kunne dog Nogle af de Folk, der nu kroe sig paa vort Digterparnas, maaskee trænge til at lære endeel hos Behrendt eller i alt Fald ønske sig Noget af hans Frugtbarhed, der var meget stor. En af de sidste Sange, han har udgivet, var mærket med Nr. 440.

Jeg har allerede forhen omtalt, at Behrendt er død, og vi maae atter gjentage dette med Beklagelse, thi hvo skal succedere ham? Hvo er istand til at gribe det Plecter, som er faldet ud af hans matte Haand, slaae paa de Strenge, som han vidste at aflokke Toner, der klang godt i Folkets Øre? Hvo skal nu være Poeten i Aabenraa og atter sammenknytte den Nerve i vort offentlige Liv, som ved Behrendts Død er bristet? Jeg veed det ikke, og kunde jeg end udpege En og Anden blandt vore Digtere, som fortjente at succedere Jacob Behrendt, saa vilde han maaskee rynke Næsen deraf og sige: „Jeg er skabt til noget Høiere.“ Men hvilket Kald for en Digter kan vel være høiere end det at begeistre en heel Stad, et heelt Folk til Sang? Minder Eder, at den haltende Tyrtæus, som af Athenienserne blev sendt til Sparta, ogsaa var en Art Poet i Aabenraa.

Et Besøg i Vesterports Vagt.

(1852).

Det var en Dag i November 1849, jeg fik et Brev fra en Ungdomsven, der er Cassérer paa et herværende bethydeligt Handelscomptoir og ovenikjøbet Commandeer-sergeant ved det borgerlige Infanteri. Han underrettede mig om, at han var betroet en Vagtcommandeurs ansvarsfulde Post i Vesterports Vagt for de næste 24 Timer, samt at det vilde være ham en stor Glæde at see mig oplive Vagtlivets Eensformighed med min opmuntrende Nærværelse. Paa Kort, Cigarer og Drikkevarer skulde det ikke mangle.

Da det altid har været mig magtpaaliggende at forsyne mig med nyttige Kundskaber i Livets forskjellige Situationer, og især da jeg den Aften just ikke havde anden Brug for min Tid, saa meente jeg ikke at burde lade denne Leilighed til nye Erfaringer slippe mig af Hænderne. Vinteren havde netop holdt sit Indtog i al sin Barskhed, det var dygtigt koldt, og Stjernerne tindrede saa klart paa Himlen, som kunde man gribe dem med Hænderne. Indhyllet i en tyk Paletot begav jeg mig paa Veien til Vesterports Vagt, og efter kort Tids Forløb stod jeg i Vagtcommandeurens Værelse.

Denne thronede i høistegen Person i en gammeldags Lænestol, som var fortræffeligt indrettet til at sove i.

En borgerlig Infanteriſt ſtod ved hans Side, øienſynligt ventende paa den Rapport, han var iſærd med at ſkrive. Aldrig har jeg ſeet min Ven R. være iført en ſaadan majeſtætiſk Værdighedskaabe. I den Maade, hvorpaa han førte Pennen, i denne Tilbagelænen i Stolen, naar han havde fuldendt et Punktum, i den Alvor, der thronede paa hans Pande, viſte ſig tydeligt det overordentligt ſtore Anſvar, der paahvilede ham ſom en af Fæſtningen og Hovedſtaden Kjøbenhavns Vogtere, i hvis Hænder en ſtor Myndighed var nedlagt. Selv i den Maade, hvorpaa han bød mig Velkommen, var der noget Høitideligt; formodentlig vilde han ikke i en af ſine Undergivnes Nærværelſe bortgive et eneſte Gran af den Værdighed, han med fuld Føie meente at burde bevare.

„Er der arriveret Noget, ſiden Du ſeer ſaa alvorlig ud?“ ſpurgte jeg.

„Intet af Betydenhed. Der kan Du ſelv læſe.“

Han rakte mig Rapporten. Deri fortaltes vidt og bredt, at han havde været nødſaget til at permittere et Medlem af Vagtmandſkabet, der pludſeligt var blevet betaget af en paafaldende Svimmelhed, hvis Aarſag han, Vagtcommandeuren, der ikke var lægekyndig, ei havde været iſtand til at udgrunde. Muligen var denne Upaſſelighed alene foranlediget af en for overdaadig Nydelſe af ſtærke Drikke, og han troede, at denne Formodning var ſaameget mere grundet, ſom andre Symptomer, han ikke nærmere vilde betegne, havde ledſaget Svimmelheden. Han havde gjerne gjort Brug af det i Vagten tilſtedeværende Huusapothek, men han var, ſom ſagt, ikke lægekyndig nok til at kunne briſte ſig til at anvende Noget af Medicinen. Dernæſt havde en af Skildvagterne i Porten med en overordentlig Conduite, ſom fortjente al Anerkjendelſe, forhindret, at to Vogne kjørte paa hinanden. Iøvrigt var der ikke arriveret Noget.

Da Rapporten var overleveret til Infanteriſten, og denne — en lang mager Mand, ſom udmærkede ſig ved en overordentlig ſtor, med Vorter beſat Næſe,

hvilken han uafladelig gned, ligesom for derved at formindske dens Størrelse — havde fjernet sig, blev R. pludseligt forandret. Han var den samme ligefremme gemytlige Fyr som ellers, trykkede min Haand og bød mig en Cigar.

„Tak fordi Du kom," sagde han; „Du kan troe, her er kjedeligt. Men om en halv Times Tid kommer der et Par fra Comptoiret. Saa skal vi have os en gemytlig L'hombre. Vi kan saalænge see til Mandskabet ovre i Vagtstuen."

Jeg fulgte med ham. Da vi aabnede Døren, var jeg nærved at vige forfærdet tilbage; men trods den skrækkelige Atmosphære, der slog mig imøde, tog jeg Mod til mig og traadte ind. Den rummelige Vagtstue var som indhyllet i en Taage af Røgtobak, der gjorde næsten alle Gjenstande ukjendelige. Der var en Hede og Dunst, som knap var til at udholde, og gjennem Taagen brød møisommeligt Skinnet af nogle Lysepraase. Det varede en Stund, førend mine Sandser kunde orientere sig saavidt, at de kunde optage Omgivelsernes Indtryk, saaledes som de viste sig gjennem Dunstsløret. Jeg opdagede endelig et langt Bord, ved hvilket endeel borgerlige Infanteriister sadde, ivrigt ifærd med at spille Kort. Ved Siden af Enhver stod et Glas Punsch, hvis Indhold stadigt blev suppleret fra en rygende Bolle, der stod paa Bordets ene Ende. Ved den anden Ende thronede Marketenderen med sin Bagage. De fleste af Infanteristerne vare uniformerede i de gamle røde Kjoler, og kun som en Sjeldenhed saae man en blaa Uniform. Nogle Bænke, der stode langs med Væggene, tjente til Hvilested for et Par af Vagtmandskabet, der ved at slibe en Skraber vilde styrke sig til Nattevagten, som om en Time eller to ventede dem. En enkelt af dem viste, hvor oprigtigt meent denne Forsynlighed var, ved en ivrig Snorken, der var saa stærk, at den forhindrede en anden Infanterist fra at følge hans Exempel. Denne blev det ogsaa for broget, og idet han skubbede til den Snorkende, raabte han:

„Hør nu op, Jensen! Man kan jo slet ikke komme til at sove!"

Men den Tiltalte rørte sig ikke og vedblev at snorke.

„Jensen!" — et nyt Skub. — „Jensen da! De skal Pinedød lade være at snorke! Det faaer De dog ikke Betaling for."

Nu foer den Sovende op, saae sig forvirret om og raabte: „Er det nu min Tour?"

„Nei, men De snorker saaledes, at jeg ikke kan faae et Øieblik Ro. De bliver jo betalt for at gjøre Vagt, men ikke for at sove, og De snorker virkelig, som om De gjorde det for Penge."

„Maa jeg frabede mig alle Skoser, Hr. Nicolaisen!" svarede den Anden, idet han lagde sig til Ro igjen. „De skulde have været paa Vagt som jeg i fem Dage og Nætter i Rad, saa kunde De nok trænge til en Times Søvn. De har jo Leilighed nok til at sove, naar De staaer for Disken og veier en Fjerding Smør af." Dermed lagde han sig atter til Ro og gav sig til at snorke som paa Trods.

Denne Samtale var mig lidt gaadefuld. De Spillende havde imidlertid inviteret os til at drikke et Glas Punsch, og jeg tog Leiligheden iagt til at spørge R., hvad det skulde sige, at den Snorkende havde været fem Dage og Nætter paa Vagt. Saa streng troede jeg ikke Vagtpligten var. Han forklarede mig da, at der ikke var saa Folk, der lode sig leie til at trække paa Vagt for Andre, og at flere af dem vare saa ivrige i denne deres Næringsvei, at de stundom i en heel Uge trak af og paa uden at komme af Tøiet. De kunde betragtes som Vagtholdets Inventarium, og gik ogsaa under Navn af Vagtheste; idag saae man dem i Vesterports Vagt, imorgen i Østerports, iovermorgen paa Rosenborg o. s. v., og man kunde let kjende dem derved, at deres røde Uniformskjole ikke var ulig Svalens Hale, og deres Chakot fortræffeligt stikket til en Beholder for Regnvand.

Medens vi nød det tilbudte Glas Punsch og R. med den meest nedladende Mine af Verden, men dog med en vis Værdighed i sit Væsen, der viste, at han var sig sit høie Kald bevidst, klinkede med de Tracterende, havde jeg ret Leilighed til at betragte Omgivelserne. Vagtstuen var temmelig stor og rummelig, men Udstyret just ikke det comfortableste. Et langt, umalet Bord, der bar talrige Spor af Øl, Brændeviin og Punsch, et Skab, Træbænke og dito Stole, dert bestod saa omtrent Meublementet. De nøgne Vægge prunkede i al deres kalkede Simpelhed, ingen Malerpensel havde berørt dem; men det var ogsaa overflødigt, thi Tidens Haand havde forsynet dem med en eiendommelig sortgraa Farve, og for den nødvendige Decoration var der sørget ved afvexlende Inscriptioner og Billeder, med hvis Udførelse Soldaterne havde søgt at bøde paa Vagtlivets Trivialitet. At Vinduerne ikke vare altfor tætte, sluttede jeg mig til af den Omstændighed, at man havde løftet Døren til Værelset af og stillet den for det ene Fag Vindue, for at holde den barske Nordenvind ude.

Var denne Mønstring just ikke tilfredsstillende, saa fik jeg en desto bedre Mening om Vagtlivets Adspredelser ved at betragte de Tilstedeværende. De fleste af dem, jevne Borgerfolk, saae meget gemytlige og oprømte ud; det lod næsten til at være en Fest for dem at være paa Vagt, og de talte ogsaa derom, som om det var dem en stor Fornøielse. Især udmærkede sig i denne Henseende en lille tyk Mand med et rødmusset Ansigt, en ganske lille Næse, der næsten forsvandt mellem Kinderne, og en Mund, der gik fra det ene Øre til det Andet. Han tog Sagen fra Patriotismens Side, og meente, at det ikke alene var en Borgers Pligt, men ogsaa en Glæde at bringe dette Offer for Konge og Fædreland. „Hvad!“ raabte han, „skulde vi ligge paa den lade Side, medens vore tappre Soldater slaaes for vor Frihed og Selvstændighed! Nei, jeg vil trække paa Vagt hver Dag, om det saa skal være — min Kone kan imens passe Værkstedet, for dertil har jeg dresseret

hende, og den Mindste har hun vænt fra Bryſtet — og" — her ſaae han hen til et Par Rødkjoler — „jeg lader mig ſgu ikke betale derfor. Hs. Maj. Kongen leve!"

Uagtet denne Skaal juſt ikke var Følgen af en aldeles logiſk Tankeforbindelſe, blev den dog drukken med Enthuſiasme og ledſaget af et ſkingrende Hurra, ſom R. formedelſt dens Gjenſtand ikke fandt ſig foranlediget til at afſkære. Signalet var nu givet, og der fulgte Skaaler paa Skaaler. Man drak for Fædrelandet, for Landſoldaten, for en god Vagt, ja ſelv min Ven R. blev ſom Vagtcommandeur helliget en Toaſt, der udbragtes af en temmelig ſpinkel Perſon med ariſtokratiſke Bakkenbarter og en Opſtoppernæſe, og ſom efter alle Julemærker hørte til det hæderlige Skræderlaug. R. hviſkede mig i Øret, at Skaalen beſtemt var en Finte, da det neppe vilde vare længe, førend Toaſtudbringeren vilde udbede ſig et Par Timers Permiſſion. Det gik ogſaa kort efter i Opfyldelſe.

Netop da en af Vagtmandſkabet reiſte ſig for at udbringe en Skaal for det ſmukke Kjøn, hørte man en Klimpren udenfor ſom paa en Guitar. „Det er Bramſen!" raabte man næſten eenſtemmigt og ſtyrtede hen til Døren for at modtage Den, ſom paa en ſaa tiltalende Maade bebudede ſin Ankomſt. Han blev i Triumph ført ind og ſtrax, ſom til en Hilſen, overrakt et Glas Punſch.

„Tak Børn!" ſagde han, og medens han accompagnerede ſig med Guitaren, ſang han den gode gamle, men næſten forglemte Viſe af Rahbek:

Alverden til Feide nu udruſter ſig,
Blandt Konger og Fyrſter og Lærde er Krig,
En ſtrider med Pen og en Anden med Sværd.
Held os, ſom kan ſidde ſaa fredelig her!

Hvis Kongerne flittigt forſamlede ſig
Og drak ved hver Tviſt et Glas Viin paa Forlig,

Fik Jorden en evig og ønskelig Fred,
Og Viintapperlauget floreerte derved.

Den Malurt, den Malurt, som kommer i Blæk,
Maa gjøre den Lærde saa stridbar og kjæk;
Men hvis han først Smagen paa Viin kunde faae,
Han holdt sig til den og lod Blækhornet staae.

Jeg lever i Fred med den samfulde Jord,
Min eneste Fjende staaer for mig paa Bord.
Med Flasken jeg stø er evindelig Krig,
Og var jeg ei stærkest, saa fældte den mig.

Til Vaaben, til Vaaben! og strider som Mænd,
Der frygte ei Fjende og svigte ei Ven;
Den falder med Ære, der falder i Krig,
Thi, Brødre, thi speiler Jer Alle i mig."

Denne Vise, som hpperligt passede til Situationen og yderligere tillempedes efter denne ved, at Sangeren tog sig den Frihed at forandre „Viin" til „Punsch", blev foredraget med en smuk, men rigtignok af Alderen svækket Stemme. Den Mand, der saaledes havde holdt sit Indtog, var dybt inde i de Halvfjerds, men desuagtet rask og rørig. Trods de sneehvide Haar havde Ansigtet bevaret sit jovia'e og opvakte Udtryk, der tydede paa ualmindelig Humor. Og denne Egenskab havde han ogsaa bevaret hele sit Liv indtil Oldingealderen. Han var bekjendt som den lystige Skomager, og blev hans Evne til at underholde ved muntre Sange, Indfald og Fortællinger i den Grad paaskjønnet, at i sin Tid neppe noget muntert Selskab af Haandværkere kunde komme sammen, uden at Bramsen var tilstede. Især var han en kjærkommen Gjæst paa offentlige Steder og Værtshuse, thi man kunde gjøre Regning paa, at han bestandig trak en Hale af lystige Gjæster efter sig, der ikke sparede paa Skillingen. Nu var han bleven gammel, han var Lem i Vartou, men hans gode Humeur havde, som sagt, ikke forladt ham, og sjeldent forsømte han, i sin gamle Slobrok og Nathue og med Guitaren

i Haanden, at aflægge et Besøg i Vesterports Vagt, hvor han bestandig var en kjærkommen Gjæst. Hans gamle Sange, hans bekjendte Færdighed i at spille paa Viinglas samt at drikke af dem, og hans lystige Anekdoter bidrog da ikke lidet til at opmuntre de Vagthavende. Denne Adspredelse var ham saa kjær, at dens Ophør næsten blev en Pind til hans Ligkiste. Hans Viser forstummede kort efter, han blev syg og for et halvt Aar siden fulgtes han til Graven, faa Dage efter sin afdøde Ven og Aandsfrænde Lars Mathiesen.

Vi bleve nu kaldte over i Vagtcommandeurens Stue, hvor de omtalte Gjæster vare ankomne. R. opfyldte sin Pligt som vakker Vært. Fra en Restauration havde han ladet komme en god Aftensmad, og da Viin var en af Handelshusets vigtigste Artikler, kan man let tænke sig, at der ikke blev sparet paa denne Vare. Der blev nu arrangeret et L'hombrebord, og medens Ilden lystigt flammede i Kakkelovnen, gave vi os ivrigt ifærd med de brogede Blade. Men herover forsømte R. ikke den ham paahvilende ansvarsfulde Pligt, thi hver Gang han „sad over", gik han ud, for at see, om Alt var i Orden, og om Staden var rolig.

Saaledes hengik et Par Timer, Klokken var henved Eet, og vi tænkte paa at gjøre Beterne op, for at begive os hver til Sit. Men Skjæbnen vilde det anderledes. En Infanterist traadte ind og meldte R., at der var passeret Noget, som udkrævede hans Nærværelse i Vagtstuen. „Der havde indfundet sig en frivillig Arrestant." Denne Yttring pirrede min Nysgjerrighed, og jeg fulgte med derover.

Ved vor Ankomst fandt vi Vagtmandskabet forsamlet om en midaldrende, simpelt, men ordentlig klædt Mand. Han var høi og bredskuldret, men hans Ansigtstræk stode i en paafaldende Contrast dertil, thi Mage til forknyt Faareansigt har jeg aldrig seet. Han sad paa en Bænk, men da R. traadte hen til ham, reiste han sig og bøiede sig i den dybeste Ydmyghed for Vagtcommandeuren.

„Hvad har De forseet Dem med? Hvorfor er De bleven arresteret?“ spurgte R. med Værdighed.

„Jeg arresteret? Ih Gud Fader bevares! Jeg er aldeles ikke arresteret — jeg er en fredelig Borger, betaler hver Mand Sit, og har aldrig i mine livsødte Dage gjort nogen Moders Sjæl Fortræd.“

„Men hvad bringer Dem hertil? De seer jo ikke ud til at mangle Husly.“

„Nei, det skal Vorherre vide; jeg er Husseier og boer“ — her nævnte han Stedet — „og De kan ogsaa see, at jeg har min Gadedørsnøgle. Men alligevel beder jeg Dem gunstigst om Forlov til at blive her til imorgen tidlig.“

„Det kan jeg ikke tillade, uden at jeg veed Grunden til et saa besynderligt Forlangende?“ svarede R.

Det var aabenbart, at Manden meget nødigt vilde gaae til Bekjendelse; men da han kun havde Valget mellem at tilstaae eller at blive bortviist fra den varme Vagtstue ud i den kolde Nat, valgte han efter langvarig Modstræben det Første. Den Forklaring, som han afgav paa den vidtløftigste Maade og efter mangehaande Omsvøb, var i det Væsentligste Følgende:

Han var bleven gift for to Aar siden. Sin Kone havde han taget ud af et Kjøkken, lige fra Gryden, og, det svor han høit og lydeligt paa, hun eiede ikke det, „der lignede“. Men det, der skulde erstatte dette Savn, nemlig et blidt og kjærligt Væsen, troede han at finde hos hende, og det lagde hun ogsaa for Dagen, saalænge hun var hans Kjæreste. Der var Ingen saa venlig og saa rar som han. Men ikke saasnart havde Præsten sagt Amen, og hun havde sat Foden under sit eget Bord, førend Piben fik en anden Lyd. En værre Hyklerske troede han ikke der kunde existere. Hun viste sig nu som en Havgasse, som intet Menneske kunde gjøre tilpas, og det skulde Vorherre vide, at det havde han af al Evne bestræbt sig for. Men der var intet Udkomme med hende. Hun skjældte Morgen, Middag og Aften, og om Natten, naar hun ikke sov, saa skjældte

hun ogsaa. Alt hvad han foretog sig eller ikke foretog sig, var hende imod. Og saa var hun karrig som en Ulykke; hun stod for Pengekassen, han maatte gjøre hende Regnskab for hver Skilling, og saa fik han neppe saameget, at han kunde spise sig mæt. Men desto mere anvendte hun paa sig selv. For hende var det Lækreste ikke for dyrt, og saa maiede hun sig ud som den fineste Dame. Endnu den samme Dag havde hun kjøbt sig en Muffe og Boa, som kostede 16 Rd.; det var Skyld i at han, Manden, inat havde forladt sit Huus og søgt Asyl i Vagten.

Her standsede han i sin Fortælling. Men R. lod sig ikke afspise, han forlangte Forklaring af denne Gaade, og efter nogen Tøven vedblev den plagede Ægtemand som følger.

„I Middags, da jeg kom hjem for at spise, kom Lise — ja saadan hedder min Kone, — mig imøde med den venligste Mine. „Idag har jeg noget rigtigt Lækkert til Dig, min Snut," — sagde hun, for saadan kalder hun mig altid, naar hun vil kjæle for mig. „Jeg har været henne hos Slagteren og kjøbt et deiligt Nyresthkke; det har jeg stegt og det skal Du faae til Middag." — „Tak skal Du have, Lise," sagde saa jeg. „Ja selv Tak," sagde hun, „og saa skal jeg fortælle Dig Noget. See her, hvad jeg har kjøbt for Spotpriis. Det koster kun 16 Rd." Og hun viste mig Muffe og Boa. Nu vidste jeg, hvorfor hun havde været saa venlig, og jeg sagde kun: „Herre Gud, skal Du nu ha' Muffe og Boa." Men saa kan De troe, at der laae et Huus. Hun fortalte mig lige i mine Øine, at jeg ikke unde hende det Mindste, at jeg bare tænkte paa mig selv, at hun fordømte den Stund, da hun havde ladet sig narre til at gifte sig med mig, og hvad hun ellers kunde sige. Jeg gik ud og kom hjem igjen, og bestandig fik jeg det Samme paa min Tallerken. Jeg sagde til hende, at jeg ikke havde meent det saa ilde, at jeg aldeles ikke havde havt Noget imod, at hun havde kjøbt sig det Tøi, men det vilde hun ikke troe

paa; hun sagde: Det var bare Hykleri, og meente, at jeg var en Tyran, og hun den ulykkeligste Kone under Solen. Det vedblev hun med, da vi var kommen i Seng, men da jeg ikke engang kunde faae Lov til at sove, saa besluttede jeg at gjøre en Ende paa Sagen. Jeg stod op igjen, klædte mig paa og gik herhen, for at søge et Opholdssted. For paa Værtshuus kan jeg ikke lide at gaae. Nu kjender De hele Historien, og har nok ikke Noget imod at jeg bliver her."

R. meente, at under saadanne særegne Omstændigheder turde han jo nok give Tilladelse dertil. „Men," tilføiede han, „hvorfor Pokker lader De Dem saadan jage fra Huus og Hjem af Deres egen Kone? Meget hellere skulde De have jaget hende paa Porten."

„Ja, det skulde De meget hellere," raabte alle de Tilstedeværende som i Chor, og en Infanterist tilføiede yderligere: „Og det med en god Krabask paa Ryggen."

„Nei," svarede Faarehovedet, „det var dog Synd, det vilde desuden vække altfor meget Opsigt, og jeg hader Alt, hvad der gjør Opsigt."

„Ja, det kan jeg mærke," svarede R. „Det er nok ogsaa derfor at De har søgt herhid, for i Eensomhed at begræde Deres ulykkalige Skjebne."

„Men kan det trøste Dem, plagede Mand, at nyde et Glas Punsch, saa kom herhen til Bordet og faae Dem et. De kan troe, den Drik gi'er en Courage, hvormed man kan trodse selve Fandens Oldemoder." — Denne Invitation, der blev fremført af en af Vagtmandskabet, som aabenbart var istand til at bedømme Varernes vidunderlige Kraft, modtoges med Glæde af Faarehovedet, der snart fandt sig som hjemme blandt de Tilstedeværende. Da vi forlod Vagtstuen, hørte vi den lystige Skomager istemme den bekjendte Sang: „Jeg ønsker mig en yndig Viv."

Næste Dag erfarede jeg, at Intermezzoet ikke var endt dermed. Henimod Morgenstunden indfandt sig den fredsommelige Mands bistre Kone, for at afhente ham. Hvorledes hun havde faaet hans Opholdssted

opspurgt, erfarede jeg ikke, men saameget er vist, at hun fik en ganske anden Modtagelse, end hun formodentlig havde ventet. Manden havde i Nattens Løb taget godt til sig af Varerne, og Faaret var pludseligt blevet til en Løve. Med en vidunderlig Veltalenhed havde han foreholdt hende det Strafværdige i at jage sin Ægtemand og Herre ud i Nattens Mulm og Mørke; derhos havde han krydret sin Tale med forskjellige skjønne Titler, der skulde charakterisere hans Halvdeels Væsen og Egenskaber, og endelig endt med at opsige hende Huldskab og Troskab. Endnu den samme Dag vilde han gaae til Magistraten for at faae Ægteskabsskilmisse, det var hans bestemte Villie, og han var fast som en Klippe. Først satte Konen Haardt imod Haardt, men omsider faldt hun til Føie og bad ham endelig om Forladelse. Hun skulde aldrig gjøre det mere. Det hjalp, og i Vagtstuen feiredes en skjøn Forsonings-Scene; men Vagtmandskabet loe og tilbød Ægtemanden et Asyl i Vagten, naar han igjen skulde trænge dertil. Og det vilde ikke vare længe, førend han kom til at trænge dertil, meente man.

Om Qvindens Emancipation.

Et Brev fra en Dame til „Ydun", Ugeskrift for Damer.

(1855).

Tillad mig, som en opmærksom Læser af Deres ærede Blad, at udtale min store Forundring. „Ydun" er saa at sige det eneste danske Organ, der har gjort sig det til Opgave, baade i æsthetisk, i kunstnerisk og i økonomisk Retning at nærme sig Dameverdenen. Uden ligefrem at ville arbeide for Qvindernes Emancipation har det dog stillet sig et Formaal, der ialfald indeholder en Anerkjendelse af deres Berettigelse som selvstændige Væsener; den Plan, der ligger til Grund for dets Udgivelse, godtgjør paa en indirecte Maade den Anskuelse, at Qvinden har Interesser, der ligesaavel fortjene offentligen at forfægtes som Mandens. Naar jeg altsaa erkjender og indseer den store Compliment, der gjennem „Yduns" Udgivelse er skeet Qvindekjønnet, og deri finder et respectabelt Skridt til det Maal, at hævde os en passende Stilling ligeoverfor Mændene, saa kan jeg paa den anden Side ikke Andet end høiligen undre mig over, at „Ydun" har været et af de faa Blade, der ikke paa Opfordring har optaget Etatsraad Spandets „Forslag til at forbedre Qvindernes Kaar", der læstes i „Fædrelandet" af 7de April og vakte en almindelig Opmærksomhed.

Jeg kan umuligt troe, at denne Forsømmelse har været forsætlig; formodentlig er det kun af Distraction, at De ikke har efterkommet Opfordringen; thi, om end Etatsraad Spandet rigtignok med Spydmilestøvler er løbet foran „Ydunς" yderst moderate Tendentser, ja endog i visse Henseender har overfløiet Clara Rafael, hvorvel denne i andre Henseender har overfløiet ham, er hans Forslag dog et saa vigtigt Indlæg i vort „brændende" Spørgsmaal, at De paa ingen Maade burde have overseet eller ignoreret det. Imidlertid, seent er bedre end slet ikke, og, for at De ikke skal skyde Dem bag den Udflugt, at Forslaget i vor Jernbane- og Telegraphtid allerede er blevet forældet, insisterer jeg ikke paa, at De skal optage det heelt, men anmoder Dem kun om at indrykke nærværende Brev i Deres Blad. De faaer derved ikke alene Leilighed til at betale Deres Gjæld til Forslagsstilleren, men De udøver tillige en Retfærdighedshandling paa mine Vegne; thi jeg maa oprigtigt tilstaae, at jeg hidtil har været meget vred paa Etatsraaden formedelst hans tidligere Forslag til Tjenestepigernes Emancipation, hvorved disse skulde stilles lige med os Damer og, saa at sige, nyde samme Rettigheder. Ikke sandt, det var et horribelt Forslag, og man havde Grund til at harmes. Men nu har Spandet erhvervet det fuldeste Krav paa Forsoning, og det er denne Erkjendelse jeg her føler mig pligtig til at udtale.

Efter denne Indledning gaaer jeg over til selve Sagen. Jeg var forleden i et Selskab hos Justitsraad R., hvor Etatsraadens Forslag kom paa Tale. Der var en aldrende Herre, som drog stærkt tilfelts derimod og meente, at alt Sligt kunde tage sig meget kjønt ud i Theori, men at det i Praxis vilde støde paa uoverstigelige Hindringer og overhovedet gjøre Brud paa Skaberens, gjennem Naturen og Livet saa tydeligt udtalte Hensigter. Han sagde blandt Andet:

„Det klinger overmaade smukt, hvad Etatsraad S. har sagt, at der bør drages Omsorg for, at Qvindernes Oplysning og Dannelse ikke bliver ringere end Mænde-

nes. For den, som kun flygtigt betragter denne Ordre, synes deri at ligge Indførelsen af noget Splinternyt, af en heel Omorganisation af Undervisningsvæsenet til Fordeel for Qvinden. Men i Grunden indeholder det ikke Mere og Andet, end hvad der allerede længe er skeet. Der existerer ingen egentlig Forskjel paa Undervisningen af det qvindelige og det mandlige Kjøn, Forskjellen bestaaer kun i det menneskelige Samfunds Nuancer. Bondepigen faaer en ligesaa god eller — om man vil — ligesaa daarlig Undervisning som Bondekarlen, Etatsraadsdatteren en ligesaa god som Etatsraadssønnen, ja man kunde næsten paastaae, at Qvinden nu for Tiden faaer altfor megen Lærdom i Hovedet, og at dette skeer paa Bekostning af den egentlige qvindelige Syssel, af det, der anviser hende hendes skjønne Stilling i Livet — overhovedet paa Qvindelighedens Bekostning."

Jeg kunde naturligviis ikke tie til et saadant Angreb og optog den henkastede Handske, saameget hellere, som den gamle Herre i Talens Løb af og til havde henvendt Ordet til mig.

„Qvindelighedens Bekostning!" gjentog jeg. „Ja, det er netop det, Spørgsmaalet dreier sig om. Dette Ord Qvindelighed, som Emancipationens Modstandere stadigt beraabe sig paa, er tilvisse i høi Grad misforstaaet. Hvad, om Qvindelighed, dette Indbegreb af skj Tilbageholdenhed, Undseelse, Sipperi, i Grunden er Uqvindelighed eller netop en Følge af den forkuede Tilstand, hvori Qvinden ved Fordommens Magt, ved Vanens og ved Mandens Tyranni er bleven holdt siden umindelige Tider? Lad dette Tyranni blive ødelagt, og da vil De see, at det, som nu engang benævnes Qvindelighed, vil vige og give Plads for Mod, Dristighed, Kraft, som det sømmer sig for dem, der skulle være Mandens Jevnbyrdige og Ligeberettigede. — Heller ikke kan jeg indrømme, at Qvindens Undervisning hos os staaer paa samme Fod som Mændenes. Der gives dog mangfoldige Læregjenstande i Drengeskolerne, man ikke kjender Noget til i Pigeskolerne; jeg vil blot f. Ex. nævne

de classiske Sprog, Mathematik, Gymnastik, Svømning. Men formodentlig mener De, at Sligt er unødvendigt for Fruentimmer?"

„Ja," svarede min Modstander, „oprigtigt talt, er jeg af den Mening, og jeg antager, at Sligt vilde være en meget daarlig Erstatning for Syning, Brodering og desl., som naturligviis maatte forsømmes, eller vel efter Deres Mening aldeles udelades. Meget hellere kunde jeg ønske, at der i vore Pigeskoler og i de saakaldte høiere Dannelsesanstalter blev aabnet en ny Disciplin, nemlig Huusholdningskunsten med dens forskjellige Forgreninger, der i Sandhed i den Grad forsømmes ved den unge Qvindes Udvikling, at hun, naar hun er moden til at giftes, endnu er complet umoden til Huusmoder. Hun er som oftest nødsaget til at tage Instruction deri af Huusjomfruer og Tjenestepiger, og man veed, at slig Underviisning baade er dyr og uværdig. — Iøvrigt," tilføiede han, „er der jo aldeles Intet iveien for, at unge Piger, hos hvem der virkelig aabenbarer sig Kald til Studier i slige abstracte og specielle Fag som dem, De nævnede, ogsaa kunne dyrke dem. Men at dette Kald ialmindelighed er tilstede hos Qvinden, maa jeg paa det Bestemteste bestride; det findes kun hos saare enkelte, og da aabenbarer det sig paa en saa umiskjendelig Maade, at man umuligt kan tage feil deraf, saa meget mindre som disse enkelte i Almindelighed meget paafaldende i Manerer, Holdning og Udvortes adskille sig fra andre Qvinder. Man kan øieblikkeligt kjende en saakaldet lærd Dame paa hendes Udvortes, og at Sligt er, saa at sige, en abnorm Tilstand for Qvindekjønnet, synes dog tilstrækkeligt at fremgaae af den Omstændighed, at en saadan Forskjel i det Udvortes kun sjeldent viser sig mellem lærde Mænd og Folk af den dannede Classe."

Med Skam maa jeg tilstaae, at den gamle Herre fik Medhold heri af de øvrige Tilstedeværende, baade Herrer og Damer; men jeg gav mig ikke fortabt og yttrede: „Deri kan De have Ret, men Aarsagen til denne

Forskjel maa da atter søges i den eiendommelige Opdragelse, som Qvinden modtager, og som forknytter hende fra Barnsbeen. Blev hun opdraget paa samme Maade som Drengen, skal jeg love for, at denne Særegenhed, der viser sig i hendes Væsen, vilde forsvinde. Forresten forekommer det mig, min kjære Herre," tilføiede jeg — jeg kan ikke negte, noget spodsk — „at De behandler Spørgsmaalet altfor materielt og aldeles ikke gaaer indpaa dets ideelle Side. Det er jo rigtignok ikke Enhver givet at betragte en Sag fra det høiere Standpunkt; men, naar man allerede vil indlade sig paa at bedømme, hvorvidt Qvinden i hendes Stilling i Livet er forurettet eller ikke, er det netop fra den ideelle Side at Stillingen maa betragtes, og da vil Anskuelsen maaskee blive en ganske anden end den, der deles af den store Hob og forfægtes af de Svage i Aanden, der ikke kunne see videre. I Qvindens Sjæl lever ligesaa godt den guddommelige Idee som i Mandens, men den kan ikke hos Qvinden komme til den Berettigelse som hos Manden, thi saasnart den aabenbarer sig eller træder frem hos hende, er strax den kolde Spot ved Haanden for at qvæle den. Ei heller faaer hun Oplysning nok, til at den kan trives. Det indre Liv er hun nødt til at skjule, eller det undertrykkes af sig selv i sin Spire, fordi det mangler Frihedens Solstin til at udfolde sig i."

Dette, antog jeg, vilde være nok til at afvæbne den gamle Herres Modsigelser. Men han havde Dristighed nok til at svare mig paa følgende Maade:

„Det er meget muligt, at jeg ikke kan opfatte Spørgsmaalets ideelle Side, idetmindste er jeg ikke istand til at gjøre det paa den Maade, som De forstaaer den. Overhovedet vilde jeg gjerne bede Dem om en Commentar af Deres Mening, hvis jeg ikke var altfor bange for at sætte Dem i Forlegenhed. Men den ideelle Side af Sagen skal jeg heller ikke forbigaae, uagtet jeg rigtignok mener, at den staaer i nøie Forbindelse med den materielle. Det er ganske vist, at Qvindens Liv er det beskedne i Modsætning til Mandens, men derfor er det ikke

mindre skjønt, ikke mindre ophøiet. Det huuslige Liv er hendes Virksomhed, hendes Virkekreds den stille, hiemfrie, og det er dertil hendes Evner passe. Finder man vel hos Manden denne Fiinhed i Følelserne, der i Huuslivet er det Baand, som knytter Alting sammen, tillige denne ordnende Takt, denne Bevægelighed i Sindet, som sysselsætter sig med alle de Smaating, der fremkalde Livets Hygge. Jeg vil slet ikke beraabe mig paa Qvindens svagere og finere Organisation, der dog uimodsigeligt viser sig fra Fødselen af, og som end ikke ved den største Hærdelse bliver saa kraftig som Mandens, men jeg vil, da Talen jo engang skal være om det Ideelle, blot beraabe mig paa den Blufærdighed og Beskedenhed, som en Qvinde altid er i Besiddelse af, som ligger i hendes Natur og hendes Væsen, og som altid gjør sig gjældende, selv naar hun søger at træde udenfor sit Kjøns Kald, ja, som hun endog hykler, naar Lasten har tilintetgjort dem. — Dog," vedblev han, „jeg er bange for, at jeg er kommen til at holde en Prædiken, medens jeg blot vilde replicere og kun med nogle enkelte Træk vise det Absurde i den hele Emancipationstheori, som, Gud skee Lov, hos os kun spøger i enkelte overspændte Hjerner. Det allerbedste Svar, man iøvrigt kan give disse Theoriers Forsægtere blandt det smukke Kjøn," sagde han, idet han med et ironisk Blik saae paa mig, „vilde være blot at henvise til, hvorledes selv disse tee sig i Selskab med Herrer, idet de uvilkaarligt ikke kunne undlade at vise den Lyst til at behage, der er nedlagt i Qvindens Væsen. Deri er aldeles intet Ondt, tvertimod, den lille Smule Coquetteri, om jeg tør kalde det saa, giver Samlivet og Omgangen en stor Ynde; men at det i ubevogtede Øieblikke viser sig selv hos de Damer, der ligesom med Vold søge at undertrykke Qvindens Natur, er dog et talende Vidnesbyrd for, at de befinde sig paa en vildsom Vei, der mene, at Qvindens Kald er og bør være det samme som Mandens."

„De fordømmer altsaa de Qvinder, der have hævet sig over deres Kjøn og saaledes i en eller anden Retning

indtaget en mærkelig Plads i Historiens Aarbøger?" spurgte jeg.

„Nei, langtfra!" svarede han; „slige høre til Undtagelserne, og fra Undtagelserne maa man, som De veed, ikke slutte. Man maa imidlertid erindre, at det ikke altid er deres Evner, men deres tilfældige Stilling og Forhold, der give dem et saa anseet Navn, og at det er meget muligt, ja aldeles sandsynligt, at de vilde være blevne aldeles ubemærkede, dersom de ikke havde indtaget en saa høi Rang i Samfundet. Elisabeth, Catharine, Maria Theresia, Christine af Sverrig og andre Dronninger, hvilke Historien omtaler med Hæder, vare sikkert meget begavede Damer, der med Kraft hævdede den høie Plads, Forsynet havde tildeelt dem. Men man maa vel erindre, at de vare omgivne af et Raad af begavede Mænd, hvis Bistand skyldes de vigtigste Regjeringshandlinger, og det er bekjendt nok, at i Historien, hvor Talen er om Monarchernes Idrætter, er det sjeldent Tilfældet, at den Rette faaer Æren for hvad der skeer. Desuden vidner den samme Historie om, at i flere Tilfælde, hvor disse høitstaaende Damer maatte virke selvstændigt, gik Naturen over Optugtelsen, og at det viste sig, at de ikke fuldt vare det høie Kald voxne, Omstændighederne havde anviist dem. Det er heller ikke sagt, at slige høibaarne Qvinder fandt sig saa aldeles lykkelige ved at befinde sig i en Virkekreds, som laae udenfor deres Kjøns Bestemmelse; der gives endog Selvbekjendelser, som vidne om, at de i vanskelige Tilfælde dybt følte Byrdens Tunghed og med Glæde vilde have opgivet en Stilling, de ifølge deres qvindelige Evner ikke vare istand til at udfylde. Jeg kunde, naar De ønskede det, anføre flere Beviser; men Sligt vilde sikkert være overflødigt ligeoverfor en saa belæst og i Historiens Erfaringer saa indviet Dame som Dem, min Frøken."

„Men," indvendte jeg, „Historien har dog ogsaa Exempler paa Qvinder at opvise, som fra en simpel, ubemærket Stilling ved deres Evner have svunget sig op til Hæder, Magt og Anseelse, Qvinder, der under vig-

tige Epocher have ledet Begivenhederne og bragt en Vending i Nationers Skjæbne."

„Meget rigtigt," svarede han; „men disse høre dog til de sjeldne Undtagelser, jeg før omtalte. Overhovedet er Ingen villigere end jeg til at indrømme, at Qvinden ikke sjeldent udvikler en Forstandsdybde, en Dømmekraftens Energi, en Fiinhed i Jagttagelsesevnen, der er større end stundom hos den mere begavede Mand; men slige Evner kunne kun lidet komme til Nytte i det offentlige Liv af en Grund, der er meget simpel, men som neppe klinger godt i de Damers Øren, der sværme for deres Kjøns Ligeberettigelse. Det er den, at Qvinden ifølge hele sin Organisation, ifølge sin Legemsbygning kun yderst sjeldent er istand til at bringe saadanne ualmindelige Evner til Gyldighed, naar de skulde anvendes i det offentlige Livs Tjeneste. Jeg anthyder dette kun, thi at udvikle det nøiere, forbyde forskjellige Hensyn mig. Det gamle Sagn om Amazonerne, at de maatte foretage en Amputation, for at kunne benytte Buen, indeholder et enkelt Bidrag til Forklaringen."

„Efter Alt, hvad jeg har hørt af Dem i denne Sag," bemærkede jeg efter en Pause, „kan jeg ikke et Øieblik tvivle om, at De er en Modstander af det Væsentligste i Spandets Forslag, at Qvinderne skulle være berettigede til at drive samme Næring som Mændene."

„O nei, ikke saa meget, som De troer; thi selv om denne Ligeberettigelse blev opnaaet, troer jeg, at den kun undtagelsesviis vilde blive benyttet, fordi Beskaffenheden af de fleste af de Erhvervsgrene, som Mændene nu udelukkende ere i Besiddelse af, vilde stride imod den qvindelige Takt, den qvindelige Undseelse. Forestil Dem t. Ex. en Qvinde paa et Stillads med en Murskee i Haanden, forestil Dem en Qvinde, smedende ved en Ambolt eller beslaaende en Hest! Alene Tanken derom maa oprøre Enhver, der har Øie og Sands for det Ideelle i den Formernes Skjønhed, som Guddommen har skjænket Qvinden, maaskee som Erstatning for hendes Afhængighedsforhold."

„Men De gaaer dog altfor vidt, min Herre; De holder Dem til Extremerne!" udbrød jeg næsten opbragt. „Der gives jo mange Fag, som Qvinden kunde fyldestgjøre saa godt som Manden, uden at det, som De formodentlig kalder den qvindelige Anstand, i mindste Maade krænkedes derved."

„Ganske vist," svarede den gamle gjenstridige Herre, „og jeg gaaer endog saa vidt at indrømme, at der gives Fag, som Qvinden muligt kunde fyldestgjøre bedre end Manden. I saa Henseende findes der jo ogsaa Undtagelser, som Lovgivningen hjemler. Dog gaaer min Indrømmelse ikke saa vidt, at jeg skulde erkjende, at Qvinden i at forestaae en Bedrift, overhovedet i Dispositionen over sin Formue o. s. v., skulde nyde den samme Selvstændighed som den myndige Mand. Det er en kilden Sag, jeg her kommer til at berøre, men jeg tør paastaae, at Qvinden ialmindelighed nok trænger til mandligt Tilsyn ved Bestyrelsen af sin Formue. Men Aarsagen geraader hende langt mere til Hæder end til Skam, thi den maa søges i det bløde, følsomme Hjerte, i denne stundom uoverlagte Menneskekjærlighed, i denne Given efter for det første Indtryk, der langt mere findes hos den gode Qvinde end hos Manden, og som let kan lede hende til saadanne Dispositioner, der kunne være til stor Skade for hende selv og hendes Familie. Det forekommer mig, at det er et nøie Kjendskab til de Egenskaber hos det qvindelige Kjøn, som baade ere dets Prydelse og dets Svaghed, der har dicteret hine Bestemmelser saavel i vort som i andre civiliserede Landes Lovgivning. Forresten kan jeg ikke begribe, hvorfor Spandet vil, at Qvinden ikke lige saa godt skal være Skipper og Sagfører som Smed, Snedker, Murmester, Rigsdagsdame eller Comptoirchef (thi de sidstnævnte høre vel ogsaa til Næringerne). I det huuslige Liv giver hun ikke saa sjeldent ved sin Fiinhed, sin dialektiske Færdighed saa mange Vidnesbyrd om de Egenskaber, der betegne en dygtig Sagfører, og forstaaer hun undertiden saa godt at lavere efter Vinden som den bedste Skipper,

at, skulde jeg fremtræde som Emancipationens Talsmand, da vilde disse tvende Næringer være de første, jeg vilde foreslaae at Qvinden skulde gjøres deelagtig i."

Den gamle Herres sidste ironiske Bemærkninger værdigede jeg intet Svar, og jeg fandt mig foranlediget til at afbryde Samtalen, hvortil Frøken G.'s Ankomst gav mig en forønsket Leilighed. Hun var saa smagfuldt og elegant klædt, at hun ved sin Indtrædelse vakte stor Opmærksomhed. De kan altsaa nok vide, Hr. Redacteur, at der ikke ved en saadan „Fremtoning" og ved den Sensation, den medførte, kunde være Tale om at fortsætte Discussionen om et saa alvorligt Thema som det Spandetske Forslag. Iøvrigt maa De ikke troe, at den gamle Herres Bemærkninger i mindste Maade have rokket Tilliden hos mig til dets Fortræffelighed. Det er blevet en Troessag hos mig, og, som De veed, er der den Eiendommelighed ved Troessager, at de snarere styrkes end svækkes i Kampen mod en nøgtern Forstands Anfægtelser. Derfor, naar den, som jeg haaber, nære Stund kommer, da Forslaget skal sættes i Live, vil De blandt de første Rækker af dets Forsvarere finde

Deres hengivne

Juliette A. C.

Tivolis Theater.

„Skovtrolden eller Casfander som Bødker".

Pantomime i een Act.

„Forsøg i Retning af „Dagbladets" Kunstphilosophi.

(1858).

I forrige Uge havde Veiret en Charakteer, der noget nær kan betegnes som lattermild-grædefærdig. Metamorphosen af Foraarets Overgang til Sommer var vistnok fuldstændig; Charlottenlunds og Dyrehavens grønneste Grønhed var endnu bleven grønnere, de kalkede Vinduer, som betegnede den fashionable Verdens Udflytning paa Landet, vare blevne Legio, men desuagtet var ikke den intensive Sommerlyst tilstede, som bringer Hjertet til at svulme og forjager de vinterlige Minder. Den kolde Østenvind holdt den endnu tilbage som Abstraction og bød det om sin Sundhed omhyggelige Menneske at beholde sit Overtøi paa, naar han fra den trange Stue vovede sig ud i det Frie; den graae Himmel og den stærke Pladskregn, spaaet af Hr. Kloster, velsignet af Landmanden og Vandcommissionen, stækkede Flugten ud i Skov og Eng, til Sorø og Issefjordens Skjød, og den lystige Pintsefest var slet ikke saa lystig, som Digteren af Reinecke Fuchs omtaler.. Det kunde dog ikke falde os ind at indespærre os i Hr. Christensens Operahuus paa Kongens Nytorv med dets malede Træer, dets qvalme Luft og dets Camphin, nei, vi maatte ud

i det Frie, det kunde ikke hjælpe. Saa gik vi da ud ad Porten eller idetmindste derigjennem, hvor Porten har staaet, og befandt os i Kjøbenhavns Sommertivoli, vort saavelsom mangfoldige andre Kjøbenhavneres Maal, trods den mauriske Rival i Frederiksberg-Allee.

Men hvorfor begave vi os til Tivoli, hvorfor droge vi ikke længer ud? til Skoven, til Dyrehaven, til Ordrups Krat med dets Kildevæld og svale Skovhaller, eller hvorfor begave vi os ikke ialfald pr. Fod eller pr. Omnibus eller Droschke til det hjemlige Frederiksberg eller den hyggelige Søndermark, hvor man kan sværme saa deiligt og saa eensomt, og leve sig ind i sig selv og lade den menneskelige Tænknings Proces gaae uforstyrret for sig? Nei, vi turde det ikke, vi have Pligter at varetage mod Publicum, og dem bør vi ikke sætte tilside. Vi ere satte til at paasee Kunstens Tarv, og denne vor Stilling ville vi ikke selv forrykke ved Forsømmelse. Vort kritiske Blik maae vi medtage overalt, vor Smags Befrugtning bør vi til enhver Tid og ved enhver Leilighed lade komme Godtfolk tilgode, og Motor for samme kan ligesaa vel være den mindre Kunstanstalt paa Tivoli som den høie og hellige paa Kongens Nytorv. Thi som Trop siger, da han vil forsvare sit Dyr imod usømmelige Angreb, er Naturen ikke ligesaa beundringsværdig i det Smaa som i det Store? Har man kun den rette Modtagelighed og en kunstphilosophisk Receptivitet, vil man af det Mindre gjennem Speculationen kunne uddrage Synspunktet for det Høiere, for Idealet. Gjennem et fiint lille Hul i et Stykke Papir kan et skarpt Øie overskue den hele Horizont, naar det forresten seer ud til Horizonten.

Vi stode altsaa udenfor Theatret i Tivoli. Man gav en Pantomime, „Skovtrolden eller Cassander som Bødker". Hvo sammes Digter er, vide vi ikke, og vi have forgjæves søgt at opspørge det. Om den i sin Tid af Casorti er hidbragt fra Italien og saaledes maaskee taber sig i Middelalderens Mørke, eller om den er en fri Composition af Hr. d'Abis, der har med Pantomi-

mernes Arrangement i Tivoli at bestille, skulle vi ikke kunne sige; saameget er vist, at den ialfald er en ikke uheldig Efterligning af den gamle italienske Pantomime i det Enkeltes som i det Heles Gestaltning. Den logiske Lovs haarde Herredømme er her brudt og den frie skabende Kraft traadt istedet. Reflectionen vil ved et saadant Kunstværk aldrig ret være istand til at tilegne sig dets Indhold, fordi det gaaer udenfor Reflectionens Grændser ind i det Phantastiske, det Eventyrlige. Om Aristoteles's Regler for Handlingens og Stedets Enhed kan her ikke være Tale, og dette er forsaavidt godt, som der saaledes skeer Anvendelse af mangfoldige Decorationer, hvorved der bliver en objectiv Forlystelse for Tilskuernes Øie. Indhold og Form er ved en Pantomime naturligviis. ikke congruent, thi enten maa det Første rage ud over den Sidste eller omvendt, og her har, hvad man ikke i vort moralske Aarhundrede bør indrømme med Hensyn til Skuespillet, Sandseligheden en vis Berettigelse som elementair Naturlov. Uden den vilde Frøken Columbine og de andre Damer aldrig i den Grad være forsynede med korte Skjørter. Efter sin Natur maa en Pantomime, naar den skal træde ind i Kunstværkernes Række, indeholde et stærkt burlesk Element, blandet med det Naive og det Sentimentale, ja endog, men dog kun leilighedsviis, som naar Harlequin skal skydes eller halshugges, have et Anstrøg af det Tragiske; ellers vilde det Romantiskes Natur blive negeret, men alt dette vilde ikke hjælpe til Anskueligheden, naar ikke Tonekunsten kom til, for at fuldende Billedet. Ved Pantomimen træder Musiken til istedetfor Ordet, det er den, som giver Tanken Klarhed, Følelsen Varme. Men for at Musiken ikke skal blive en frivol Tjener af Stoffet, maa den være mindre banal, end den ialmindelighed er ved de paa Tivoli opførte Pantomimer, mindre rettende sig efter Enkelthederne. Den maa med skabende Frihed gjennemtrænge Objectet; uden en saadan Sammensmeltning kommer Musiken til at gjøre simpel Haandlangertjeneste.

„Skovtrolden" aabnedes med en Ouverture. Skjøndt denne egentlig her synes at være bestemt til at samle Tilskuerne og ved skingrende Toner at kalde dem hid fjernt fra, ja muligen endog at lokke fristende for dem, som gaae gjennem Ravelinen, eller som tvivlraadige og ubestemte staae udenfor Tivolis Port, endnu ikke vidende, om de skulle gaae ind, saa maae vi dog tillægge samme den høiere Betydning, der alene er kunstnerisk berettiget. En Overture maa være bestemt til at fremkalde en passende Stemning hos Tilskuerne og give en Art Miniaturbillede af Stykkets aandige Indhold. Der gives ogsaa Ouverturer, der kun ere et løst sammenflikket Potpourri af de kjønneste Melodier, det Samme omtrent som en Placat med Fortegnelse over hvad der skal komme. Den sidste Art er saare ukunstnerisk, og vi maae til Ære for Pantomime-Arrangeuren eller Orchester-Dirigenten, hvem det nu er, bemærke, at Ouverturen ikke var af den Beskaffenhed; den var en simpel, rigtignok noget triviel Dandsemelodi, med en Rhythmus omtrent som „Lott' ist todt!" ret egnende sig til at fremkalde den forhen anthydede Stemning. Efter denne musikalske Prolog gik Tæppet op, og vi saae Pierrot, Cassander samt en Bødkersvend ifærd med at hamre paa nogle Tønder. Det forekom os strax, at det ved denne Hamren paa Tønderne var Hensigten at accompagnere Musiken i Orchestret, men vi vare dog ikke saa ganske visse derpaa, eftersom vi ogsaa hørte nogle Contretempi, der enten hidrørte fra Musiken eller fra Slagene, eller maaskee fra begge Dele. Grundtanken var nok tilstede, men ikke uden nogen Distraction. Bødkersvenden havde mørkerøde Strømper paa. Der var noget Tanketungt i disse Strømper, noget Symbolsk. De skulde ved deres Farve forberede det Dæmoniske, som vilde komme og ligesom fylde Sjælen med Anelser. I dette Tableau, der aabnede sig for Tilskuerne, var naturligviis Pierrot den meest fremtrædende Figur. Alles Øine vare henvendte paa ham, og med Rette, thi lig Kong Saul rager han frem over Alle. Denne Blanding af Enfold, Svine-

polidskhed og æsthetisk Tungsind constituerer en Natur-Eiendommelighed, som grændser til det Ideale. Der er Noget af Idyllen og Noget af Tragoedien i ham, sammenblandet i et Enhedspunkt. Men hvad vilde hele Figuren være uden Fremstilleren? Faa ere kun kaldede til at bringe den Proteusgnist tillive, som hviler i Stoffet, men Hr. Volkersen hører til de Kaldede. Han er stum, og dog en saa skarpsindig Dialektiker; han er klodset og keitet, og dog saa vever og saa behændig. Modsigelserne træde sammen — skjøndt man ikke skulde troe det — til en mærkværdig Harmoni. Hr. Volkersen har vor Agtelse. Der er en Reflection, vi tillade os at gjøre med Hensyn til dette Navn Volkersen. Upaatvivleligt, og især da dette V udtales som et Vau, nedstammer han fra Tydskerne, hvilket er høist mærkeligt. Thi Tydskerne ere ikke vittige, idetmindste har en Samtidig forsikkret det forleden ved at paastaae, at Tydskland neppe har frembragt en eneste national Forfatter, hvem man (den Samtidige) vilde give Navn af vittig. Goethe var det ikke, siger han fremdeles, Schiller endnu mindre; Börne og Heine, paa hvem sikkert de Fleste ville tænke vare — Jøder (derfor naturligviis ikke Tydskere) naturaliserede Franskmænd, og — ialfald den Sidste — af et meget uttydsk Sindelag o. s. v. Lichtenberg, Jean Paul, Lessing, Tieck og Hoffmann staae formodentlig ikke i den ærede Samtidiges Conversations-Lexikon, ellers havde han vel ogsaa nævnet dem. Men nok sagt, Tydskerne ere ikke vittige, det staaer nu engang fast, saasom den ærede Samtidige siger det, og derfor er det mærkværdigt, at Hr. Volkersen, trods det tydske Blod, der upaatvivleligt rinder i hans Aarer, efter dette V at dømme, der udtales som F, dog har denne Egenskab, det vil sige forsaavidt den i Pantomimen incarneret træder frem i Humor og Lune, ja i en vis taus Dialektik. Dog tilbage til Pantomimen, hvis Indhold vi ikke formaae at gjengive saa fuldstændigt, som vi ønskede, hvad dog Læserne, hvilke vi betragte som mulig vordende Tilskuere, kunne være glade over, eftersom de ellers vilde tabe Det,

som kaldes Overraskelsens Magi, hvori dog den æsthetiske Behagelighed ved Beskuelsen af et saadant Kunstværk bestaaer. Lessing har fuldkommen Ret, naar han siger, at det Hurtigste, der er hurtigere end Lyden og Lyset (og Elektriciteten, kunne vi tilføie) er Overgangen fra Godt til Ondt. Nu staae de der saa roligt, saa lidet anende noget Ondt, og hamre paa deres Tønder, og pludseligt kommer Harlequin midt imellem dem og giver dem Bank Allesammen, men meest Pierrot. Harlequin er det Erotiskes Abstraction, en Art Umiddelbarhed af den reent ideelle udtømte Reflexion, der svarer til Forelskelsens Umiddelbarhed. Han er altid umiddelbart forelsket i Columbine og Columbine i ham; det foregaaer uden Falbelader. Harlequins Costume er det traditionelle; dog har man, neppe ganske logisk, søgt at modernisere det med Pailletter og Glimmer; Erotiken er jo allerede tilstede og behøver ikke at have nogen Brydningsvinkel gjennem det Ydre. Hr. Luin er meget brav, kun forekommer det os, at han slaaer vel mange Entrechats, hvoraf fremgaaer, at Charakteren ikke ganske er trængt ind i hans Bevidstheds Totalitet. Frøken Columbines Costume er correct og tillige symbolsk, symbolsk i dobbelt Forstand. Hun er klædt i Hvidt og Rødt; Hvidt Uskyldigheden, Rødt Erotiken; Hvidt og Rødt det patriotiske Element, Dannebroges Farver. Hvor dybt tænkt! — Overhovedet er det os en Fornøielse at tilstaae, at der gaaer en hæderlig Stræben i Retning af det Speculative gjennem det hele Arrangement.

Nu, efterat Harlequin har havt en Sammenkomst med Columbine, udstyret med al mulig Erotik, dog kun platonisk, og efterat en Bortførelse ikke er lykkedes ham, fremtræder Skovtrolden. Hos Prices paa Vesterbroes Theater hed han i gamle Dage Troldmand Mesorski alias Stolemager Petersen; her i Tivoli har han faaet et fuldkomnere Udtryk af Ideen ved at gjøres til en Skovtrold med en Stjerne paa Ryggen. Der er naturligviis en dyb Ironi heri; Stjernen paa Ryggen er det Symbolske for Troldens Foragt for alt Ophøiet, han

bryder sig Fanden derom. Han er en Naturaand, klædt i Skovens grønne Farve og udstyret med Horn, hvilket maaskee ogsaa er symbolsk med Hensyn til Harlequins Erotik, som han har det Hverv at skulle fremme og føre til en lykkelig Slutning. Dette gjør han da ogsaa efter Evne ved at bringe en forfærdelig Hurlumhei tilveie, hvorved der vanker Hug i Mængde. Sit Mesterskab i Forfølgning og sit dybe Kjendskab til det menneskelige Hjerte viser Skovtrolden, da Pierrot med den anden Bodkersvend, der nok hedder Hr. Hesse, men spillede udmærket, er paa Vandring, for at opspore Harlequin og Columbine, der, saavidt vi kunde opdage, ere løbne bort. Pludseligt underveis fremstaaer et dækket Bord med en Flaske paa, samt et buttet Pigebarn med trinde Been, beklædte med lyserøde Tricots og sorte Støvler, hvorhos Orchesteret under Hr. Dahls Anførsel istemmer en lystig Dandsemelodi, som vi troe Jugendfeuergalop. Det er mere end et Menneske og mere end Pierrot kan modstaae. Viin, Piger og Musik, dette Trifolium kalder til lystigt Gaudium. Han giver sig bacchantisk til at dandse, han favner Pigen, og midt under Dandsen iler han dandsende hen til den lokkende Viinflaske og tager sig en Slurk. Hvilken Dybde! Følelsen deraf var ogsaa saa almindelig, at en Matros, der stod ved Siden af os, udbrød med sin Stemmes fulde Naturkraft: „Det er F— g— mig godt!" Det var kommet til et Punkt, hvor Reflexionen tier, og hvor Begeistringen som et Følelsens Complex svinger sig op paa Kathedret.

Endnu skulle vi nævne et Moment, der hæver sig stærkt frem under Sujettets rastløse Udvikling. Harlequin er atter bleven paagreben, og han skal føres for Dommerne, anklaget for at være trængt ind i en agtbar Borgermands Huus, i den strafværdige Hensigt, at bortføre en ung, ubetygtet Pige, samt til dette skammelige Øiemeds Opnaaelse at have betjent sig af Trolddom samt en Djævel, der kan hexe. Retten repræsenteres. Dommerne ere sortklædte med Talarer, men det Ideale ved Dommerværdigheden er givet dem i deres, objectivt ta-

get, rigtignok noget forpjuskede hvide Parykker, hvorved de komme til at ligne de bekjendte Albinos eller dagskye Mennesker. Disse Parykker ere forsynede med umaadelig lange Pidske. Pierrot, der foruden Cassander og Bødkersvenden skal være Vidne, faaer Øie paa Pidskene, han begynder at reflectere, om denne Haarpynt ikke kan bruges til Andet end til at dingle paa Ryggen, han tager fat i dem, binder dem sammen, og pludseligt har han ved en sindrig Dialektik opnaaet det Resultat, at her er en prægtig Leilighed til gratis at faae sig en Gyngetour. Det er atter et Exempel paa det Dybe i Compositionen. Herved vises symbolsk, at Dommermyndigheden under visse Eventualiteter kan blive noget gyngende eller ogsaa ifølge en anden Version, at man let kan komme i Gyngen, naar en Dommer har en Pidsk. Iøvrigt forekommer det os, at vi have seet denne Scene tidligere, og vi tage neppe Feil, naar vi paastaae, at den er plagieret eller, som det nu kaldes, Digtning paa anden Haand, fra Pantomimen „Reisen til Ægypten", der i sin Tid var en Prydelse for Morskabstheatret paa Vesterbro.

Slutningen af „Skovtrolden eller Cassander som Bødker" er imposant. Uagtet Skovtrolden ikke staaer tilbage for Hr. Olivo i at „trolle", støder han dog af adskillige for det subjective Skjøn uforklarlige Grunde paa mangfoldige Hindringer; han maa derfor fremmane en Fee, iført en phantastisk Corset af blegrødt Fløil, og adskillige Nympher. Disse blive efter Aftale enige om at tage sig af det erotiske Element, og gjøre Ende paa den ønskende Lidenskab og Utaalmodighedens Længsel. Eet, to, tre, falde de Allesammen paa Knæ, Harlequin favner sin Columbine, Pierrot sit buttede Pigebarn, Feen og Nympherne see derpaa, og det Hele bestraales af den bengalske Flamme, hvorpaa Tæppet falder. Slutningen er brat, men aldeles overeensstemmende med den ovenfor forklarede Idee. Det ligger i Situationen, formedelst den bengalske Ilds Kortvarighed, at Tæppet maa falde hurtigt.

Endnu et Ord om Musiken, der er tilcomponeret eller tillempet Pantomimen. Den bestaaer igrunden kun af 2 a 3 Dandsemelodier, men som paa Grund af den Uenighed, der stundom herster indbyrdes mellem Instrumenterne, gives den ønskeligste Variation. En æret Samtidig har kaldt Aubers Musik „frivol", samt tilføiet, at den maaskee i sin inderste Kjerne er usand, medens den dog staaer i Samklang med sin Text; denne Mening kunne vi vel ikke ganske i Et og Alt underskrive, hvad Auber angaaer, men vi skulle gjerne citere den med Hensyn til Musiken til Pantomimen, og det er meget muligt, at vor ærede Samtidige her har begaaet en ufrivillig Forvexling, saameget hellere som man næsten kan spore Indtrykket deraf i hans musikalske Deductioner med Hensyn til Bedømmelsen af „Czar og Tømmermand". Men saa vist som det er, at Tonekunsten ikke blot kan bruges til at skildre visse Stemninger og Lidenskaber, men ogsaa anvendes i den philosophiske Speculations, i Metaphysikens Tjeneste, ligesaa utvivlsomt er det, at den Musik, der opførtes til Pantomimen, var et meget heldigt Udtryk med Hensyn til Harmoni og Rhythmus for dens tanketunge Indhold.

Vi have nu skilt os ved vort Hverv efter Evne og forlade indtil videre Tivoli og dets Theater. Vor Bevidsthed er at have anvendt vort philosophiske Apparat paa en værdig Gjenstand, og man vil, som vi haabe, høste den Moral, at Lærdom ikke er de lærde Blades udelukkende Privilegium. Men for ikke at forskrække vore Læsere love vi, at det foreløbigt skal blive ved dette ene Forsøg i den høiere Kritik.

En Tour til Marienlyst.

(1858).

„Ophelia" er et meget bravt Skib, let, slanktbygget, hurtigseilende. Men om Søndagen ved de saakaldte Extratoure mellem Kjøbenhavn og Helsingør samt Mellemstationer i Anledning af Badesaisonen paa Marienlyst er det aldeles ikke vakkert, idetmindste ikke for dem, som seile med det. Det er en Lystseilads, uden den er alt Andet end lystig, undtagen maaskee for Actionairerne, der efter alle Julemærker at dømme have en gylden Høst. Ikke saasnart har „Ophelia" Kl. 8½ om Søndag Morgen lagt til den nye Dampskibsbro ved Garnisonspladsen, førend der frembyder sig et Skue, som om det er et fjendtligt Fartøi, der skal tages med Storm. Pyntede Damer og Herrer i Hundredetal styrte over Landgangsbroen, gjørende Plads med Parasoller, Entoutcas, Reisenecessairer, Stokke, Parapluier, ikke at tale om vældige Crinoliner, der gjøre fortræffelig Tjeneste som Munrbrækkere. Der arbeides med Hænder og Fødder, man puffer og støder sig frem, man udsættes for at svides af den glødende Dampskorsteen, og endelig lykkes det at entre Skandsen.

Her ere i et Nu alle Pladser besatte, alle Feltstole tagne i Brug, Dækket fyldes med en vidunderlig Hur-

tighed, man presser sig frem, man bliver viist tilbage, men man presser sig atter frem, indtil Modstandens Lov af saare naturlige Grunde bliver saa mægtig, at Ingen kan komme videre. Da er det Øieblik kommet, at Situationen er bleven tragisk. Man staaer Side mod Side, Ryg mod Ryg, man klynger sig op til hverandre, som om man følte det kjærligste Venskab til sin Nabo, de Misundelsesværdige, der have erhvervet sig Siddepladser, ere ikke saa misundelsesværdige endda, thi det beskytter dem aldeles ikke mod Overlast, Overlast i Ordets egentlige Forstand, de trykkes mod Rælingen, og Feltstolene holdes kun opreiste af den simple Grund, at der ingen Plads er for dem til at falde omkuld. Ingen kan røre sig, og befandt der sig en langfingret Industriridder mellem denne fortrykte Mængde, vilde det være ham umuligt at udøve sin Industri, eftersom han ikke havde Plads til at foretage sine for Naboens Brevtaske og Portemonnaie saa farlige Operationer. Damerne ere især at beklage, den stive, udstaaende, luftige Kjole undergaaer en sørgelig Metamorphose; hvad der var er ikke mere, og de snart bedende, snart harmfulde Blikke ødsles forgjæves, de prelle uden Virkning af paa en Modstand, som er aldeles ufrivillig.

Under saadanne Omstændigheder er Temperaturen glødende; Svedդraaberne pible frem paa Panden og bane sig Vei over Kinden, thi hvo kan faae Haanden ned i Lommen efter Tørklædet, for at tørre dem af? Misundeligt er Blikket henvendt paa Hjulkasserne; her ere nogle unge Løver voltigerede op, og fra deres Høisæde betragte de nu gjennem Lorgnetter de nedenfor Staaende med et haanligt Smiil samt gjøre ironiske Bemærkninger over deres sørgelige Stilling til almindelig Harme for alle Vedkommende, der til Gjengjæld lade falde Ord som „Vindbeutler, unge Lapse" o. s.v. Forude, i den yderste Ende lade sig høre nogle truende Toner af en Clarinet, det er en af de Musicerende, der stemmer sit Instrument, for at belave Publicum paa endnu en Fornøielse, det kan vente paa Skibet.

Klokken har ringet tvende Gange, og bestandig vedblive Passagererne at strømme til. Den ulykkalige Roergænger maa bane sig en Vei gjennem denne levende Muur, og man hører hist og her Jammerskrig fra qvindelige Læber, undertrykt Banden og Hvilin. Da han omsider kommer hen til Rattet, er dette saa belemret af Folk, at han kun kan skaffe sig Rum ved at bede de Nærmeste tage Plads ved Rælingen over Roret. Endelig sættes Maskineriet i Bevægelse, Blokkene knage og Skibet vender fra Land; men endnu i det sidste Øieblik, medens Vendingen skeer, see nogle Passagerer deres Snit og springe med Risico for Liv og Lemmer fra Broen over paa Skibet. Reiende og svaiende, ligesom for ret at vurdere, hvormange kostbare Menneskeliv det gjemmer inden sine Vægge, sætter Skibet sig igang, og man begynder at aande lettere — forsaavidt man under saadanne Vilkaar er istand dertil — ved Tanken om, at man idetmindste i den første halve Time er fri for en større Menneskebestuvning. I saa Henseende kjendes der ingen Love paa „Ophelia"; kom der til Afgangstiden tusinde Mennesker, saa maatte der være Plads for de tusinde Mennesker, om end endeel af dem skulde placere sig ovenpaa Solteltet; Rummet er betinget af Mængden, og man skulde næsten fristes til at troe, at Skibets Sider ere elastiske, naar Nødvendigheden kræver det.

Man har klaret Toldboden og staaer ud ad Sundet. Nu er det Tid til at see sig om og betragte de forskjellige Grupper eller rettere Klumper i denne Prokrustesseng. Der staaer et ungt Par, vistnok Nyforlovede, der første Gang gjøre en Tour sammen paa egen Haand. Herren søger forgjæves at værge sin Dame mod ublide Berørelser af de Nærstaaende og trykker hende i denne kjærlige Bestræbelse saa tæt som muligt til sig. Erkjendende det Skjønne heri seer hun med et smægtende Blik op til ham og smiler venligt under sin Entoutcas; men pludseligt begynder Skibet at slingre lidt, Ansigtet bliver blegt, og der viser sig noget saa Engste-

ligt, saa Veemodigt deri, som spaaer om Fare, hvis Slingringen skulde blive stærkere. Det Samme aabenbarer sig hos flere Damer, og man kunde næsten fristes til at kalde paa en Oppasser, for at bede ham bringe disse gaadefulde Blikkar, som i uroligt Veir skydes ind under Bænke og Stole, for at kunne bruges, naar Tidens Fylde kommer. Dog, Faren tager af, Slingringen hører op, Skibet glider jevnt afsted, og Farven vender tilbage paa de Skjønnes Ansigter.

Bagbord sidder et Par, som fængsler den almindelige Opmærksomhed. Det er Ægtefolk og næsten støbte i samme Form, begge lige gamle, begge lige rynkede, begge lige pertentligt klædte, de ligne frappant som de sidde der to runkne Blommer paa en Kvist. De see saa yderligt vrantne ud, som om de vare misfornøiede med sig selv og med hele Verden, men hvad der især synes at forbittre dem og hvad der navnlig er Aarsagen til, at de tildrage sig Opmærksomheden, er at en lille Hund, som den qvindelige Halvpart holder paa Skjødet, og i vrantent og bistert Udseende et værdigt Sidestykke til sit Herskab, ideligt smaadrilles af to Drenge med lattermilde Ansigter, der staae tæt op til dem. Damen søger bestandig at vende Hovedet bort paa den knurrende og hvæsende Hund, forat unddrage den Forfølgelsen, men ligesaa hurtig vender den Hovedet til og viser Tænder, og Drengene lee, saa det klukker i dem. Manden henkaster Noget om „Pak" og deslige, og Damen giver sin Vrede Luft ved Et og Andet om „forsømt Opdragelse", „næsvise Knegte", dog uden i mindste Maade at vække Sympathi. Ja, en Mand med et jovialt Udseende spørger Billetteuren, da han baner sig Vei frem for at uddele Billetter, hvad Taxt der er for arrige uopdragne Hunde, og om det ikke var rigtigt, at Herskaber, der holde slige Inventarier og bære dem med sig, formeentes Adgang. Et knusende foragteligt Blik fra Manden, en undertrykt Mumlen fra Konen og et rasende Hyl fra Hunden straffer denne Bemærkning, dog uden at man bryder sig videre derom. Endelig stiller Parret sig an,

som det sover, Hunden skjuler sit Hoved i Skjødet, og Krigen opsættes foreløbigt.

Paa et andet Punkt af Skibet, tæt op til Rattet, holder en Gruppe Frokost. Det er en heel Familie, Fader, Moder, Sønner, Døttre, Cousiner, velklædte og velnærede. De have været saa heldige at faae gode Pladser, thi de vare blandt de Første, der stormede over i Skibet, og da de formodentlig af Erfaring vide, hvor vanskeligt det er at opdrive Noget paa et tætfyldt Skib, have de tilbørligen forsynet sig til Reisen. Afspærrede fra Udsigten til begge Sider, vide de Intet bedre, saasnart de ere udenfor Tre Kroner, end at komme frem med Varerne. Tasker, Poser og Necessairer aabnes nu, og der udvælder en Overflødighed af Spise- og Drikkevarer, som om det gjaldt at forsyne et heelt Compagni Soldater. Det er sikkert overmaade rart at gjøre Lysttoure, mener Kjøbenhavneren, men det Lystigste ved alle disse Lysttoure er dog at spise godt og at spise rigeligt. Bemeldte Familie, der under Latter og Spøg tager for sig af de gode Varer, de tykt belagte Smørrebrød og de delicate hjemmebagte Kager, er et Vidnesbyrd om fornævnte Sætnings Rigtighed, og vil man have et yderligere, saa søge man at komme ned i Kahytten, hvor hver en Plads ved det velbesatte Frokostbord er optaget, og hvor der gaaer en uafladelig Strøm frem og tilbage af Hungrige og Mættede.

En ung smækker Herre med en Panama paa Hovedet, Dobbeltlorgnet paa Næsen, Knebelsbarter under samme, Spauskrørstok i den ene Haand og et paa Lærred klistret Kort i den anden tildrager sig den almindelige Opmærksomhed ved de orienterende Bemærkninger, han høirøstet giver tilkjende om alle de Punkter, man seiler forbi. Først og fremmest lader han alle Omstaaende erfare, at han to Gange har gjort Rhintouren og een Gang Touren ned ad Donau, idet han stadigen anstiller Sammenligninger.

„Der ligger Tafelbay," siger han høit, „det lig-

ner frappant, naturligviis i Afstand, Musetaarnet paa Rhinen."

„Det var som Fanden!" udbryder en ældre Mand, som hidtil taus har staaet og hørt til. „Tafelbay og Musetaarnet! Men hvor er Tafelbay?"

„Der," svarer den Anden, og peger paa et Punkt paa Kysten.

„Jeg troer De primer, Herre, det er jo den tolvkantede Gaard."

„Men det staaer her paa Kortet."

„Kan gjerne være! Paa Kortet staaer saa meget, man kan faae Forstand af, naar man ret trænger dertil. Men veed De, hvad Musetaarnet paa Rhinen egentlig ligner?"

„Nei."

„Jeg saamæn heller ikke, for jeg har aldrig seet det."

Og dermed er den Samtale tilende tilligemed den unge Mands orienterende Bemærkninger. Kort efter mumlede han Noget om en Kop Caffe og forsvandt paa Kahytstrappen, for ikke mere at lade sig see.

Ikke langt derfra befinder en corpulent Herre sig i en Stilling, der maa vække Medlidenhed. Han staaer opreist mellem en Skare crinolinerede Damer og er saa tæt sammenpresset, at han ikke kan røre sig. Sveden staaer ham tykt paa Panden, Kinderne ere glindsende og høirøde, men det lader til, som han desuagtet er overmaade veltilfreds. Han meddeler ogsaa ganske sagte til en Herre, at det gaaer udmærket godt med Curen. Han er nemlig i de sidste Aar bleven langt sværere, end det kan ansees ønskeligt for Lemmernes Bevægelighed. Han har brugt mange Cure for at blive af med denne besværlige Fedme, men ingen har hidtil hjulpet. Endelig har han fundet paa at tage hver Søndag med „Ophelias" Extratoure, og efterat han har gjort fem saadanne, har han sat saameget af, at han næsten er kommen tilbage til sin forrige normale Tilstand og har ladet sine Klæder lægge ind. Det var nu kun hans Bekymring,

at disse Toure snart maatte høre op, og han specule=rede paa, hvordan han skulde faae Curen fortsat til Vin=teren. Han havde tænkt sig, at det muligen kunde gaae ved at forsøge den i Folketheatret og i Casino ved Søn=dagsforestillingerne. Hvad det kgl. Theater angik, da var der derimod ikke nogen synderlig Udsigt til, at Cu=ren kunde anvendes der med noget Held, saasom der vist vilde blive lustigt og rummeligt baade Søn= og Hverdagene.

„Phantasterne — har De ikke læst den Bog? De burde skamme Dem — det er et Phænomen i den danske Literatur. I det sidste Decennium har den ikke opviist noget Lignende." Saaledes lyder det fra en trivelig, temmelig elegant klædt Dame, der har en tæt og op=mærksom Tilhørerkreds om sig. Med en overordentlig Tungefærdighed siger hun sin Mening om Kunst, Lite=ratur, Theatersager. Hun er inde i Alting, sin Anskue=else har hun parat og fremfører den med en Styrke og en Tillid til sin egen Ufeilbarlighed, der ligesom strax afviser enhver Modsigelse. Politiken er hun ogsaa inde i; hun veed f. Ex., hvad man vil gjøre i den dansk=tydske Sag — hun har det fra Ministrene selv. An=gaaende Theatret sætter hun et fiffigt, meget vidende An=sigt op, og da en af hendes opmærksomme Tilhørere tillader sig med en vis ængstelig Beskedenhed at yttre den Mening, at det seer temmelig galt ud dermed, ef=tersom det har mistet flere ypperlige og uerstattelige Kræf=ter og desuden ikke har Noget at give, tilbageviser hun med et Blik, der indeholder en vis Foragt for Taleren, denne Insinuation; hun paastaaer, at hvad der er gaaet bort, kan og vil blive erstattet; „Fruen" var jo paa Re=tour, det var jo Gud og hver Mand bekjendt, og hvad Mantzius angik, saa maatte Theatret være glad ved at være bleven af med ham, han var dog en af Roligheds=forstyrrerne; man skulde blot see, hvor godt det vilde gaae nu, da han var borte. Hun veed desuden, at ikke faa lovende Debutanter forberedes, og at ikke faa Styk=ker, som denne Heiberg har forfattet, formodentlig af

Chicane, nu ville komme frem. Der var kommen en Villie i Theatrets Bestyrelse, og denne Villie vilde nok gjøre sig gjældende, især da den aldeles ikke forlangte Noget for sin Uleilighed. Den tjente kun for Sagens Skyld, ikke af smudsig Egennytte. Derfra gaaer Damen over til at gjennemgaae Literaturens seneste Frembringelser i en flyvende Fart, og meest gjør hun det i den Form, under hvilken hun gav sin Mening tilkjende om „Phantasterne", ved hvilken hun iøvrigt forblommet giver tilkjende, at hun er nøie inde i denne Bogs Mysterier, kjender dens Forfatter, er taget med paa Raad ved den. Midt under hendes Bemærkninger begynder Orchestret at spille en Melodi. „Kjender De den?" afbryder hun sig selv, „den er af Corde sensible (og saa nynner hun den efter) — ja de Franskmænd, de ere mageløse. Det var naturligviis Dilettantisme, disse Zuavers Forestillinger, men en Dilettantisme, som man hos os kan tage for god Komedie. De ere fødte Skuespillere, som de ere fødte Soldater. Det skal gives i en Oversættelse paa Folketheatret — jo, det skal," vedblev hun, da en af Tilhøreene satte et tvivlende Ansigt op. „Men Gud veed, om de kan give det, jeg tvivler derom. Hødt kunde maaskee give Adolphes Rolle. Oversættelsen er god, den er af (og saa hviskede hun til en Nærstaaende), han oversætter Meget i den sidste Tid — han er inde i Alt — Jura, Politik og Vaudeviller; han har læst den op for mig." —

Imidlertid har „Ophelia" standset paa forskjellige Stationer paa Kysten. Ved Bellevue er den bleven af med fire fuldtbepakkede Baade, ved Taarbæk med to, ved Skodsborg med to. Skjøndt Skibet endnu bestandig seer lige overfyldt ud, har denne Afgang dog lettet noget, man har idetmindste opnaaet sine Armes og Beens Brug, og med nogen Støden og Skubben kan man nu passere fra et Punkt til et andet. Udsigten til den malerisk deilige Strandvei og det dybe blaae Hav er lidt mere fri. Luften er trykkende varm, mod Nordost forme Skyerne sig som en Alpestrækning, men Solens Straa-

ler trænge igjennem og kaste en mild Glands paa det smukke, med Fiskerhytter, Villaer og Skovpartier saa afvexlende Landskab. Alt fortoner sig saa smukt og rigt. Snart sænker Kysten sig blidt mod Havet, snart springer den trodsig frem som en Landtunge, snart hæver Terrasse sig over Terrasse. Lidt forbi Rungsted ligger en Villa høit oppe paa en Skrænt; den ligner i Afstand et Skovcapel eller et Tempel og tager sig smukt ud i det Grønne. Idag tager den sig især smukt ud, thi paa hver Side er opstillet en qvindelig Statue — formodentlig Flora og Pomona. Men nei, de bevæge sig jo, de have runde Hatte paa og ovenikjøbet vældige Crinoliner — det er Damer, veritable Damer, der have stillet sig op der, formodentlig for at gjøre Udsigten desto skjønnece og give Landskabet det fornødne Liv og Afvexling, en Opoffrelse, der vistnok ikke opnaaer al den Anerkjendelse, den fortjener. Men det forudsættes, at de ere smukke, og en saadan Forudsætning turde være den skjønneste Løn for deres Bestræbelser.

„En Hue overbord!" lyder det agterude. En Dreng i blaastribet Trøie, blaastribet Vest og blaastribede Benklæder, med et rigtigt Gavstrikke-Ansigt — (Gavstrik i den Forstand, hvori en Moder taler om sin lille, forkjælede Knegt) — har strakt sig ud over Rælingen, for at see efter en Fiskerbaad: i det Samme er Kaskjetten fløiten. Kaskjetten, som om den er glad ved at være befriet fra det Tyranni, dens Herre har udøvet imod den, boltrer sig lystigt i de lette Bølger, gjør Kaprioler og iler afsted stødviis. Alle see efter den, for at følge dens Vei gjennem „det sortladne Hav", de „Danskes Vei til Roes og Magt" — naar man blot ikke løber paa — og Drengen sætter det meest fortvivlede, men tillige det meest komiske Ansigt op, idet han kaster spørgende og bedende Blikke paa Capitainen; han vil saa gjerne, at Skibet skal standse og en Baad sættes ud, for at Kaskjetten kan fiskes op. Men Capitainen vender ham leende Ryggen, og han maa for evigt tage Afsked med sin Hovedbeklædning. Et Øieblik efter seer

man ham bedækket med en skotsk Hue, han har laant af en af Skibsfolkene; den hænger ham langt ned over Øinene, og Fornøielsen derover lader ham aldeles glemme det lidte Tab samt de Skjænd, han kan vente sig hjemme efter Forliset.

Jo mere man nærmer sig Helsingør, jo lystigere bliver Musiken paa Skibet. Før spillede den traurige sentimentale Stykker, som „Fahnenwacht" og „Qvinnans Lof" og Schubertske Melodier, naturligviis temmelig uafhængige af Componistens Forskrifter og Harmonilærens Regler; nu derimod, da Befrielsens Stund for dette Tærskerarbeide nærmer sig, og da Nodepapiret for sidste Gang er gaaet om, istemmes som til Triumph lystige Valtse og Polkaer. Det er ogsaa til Melodi af en af disse, at Skibet dandser ind i Helsingørs Havn og lægger til Skibsbroen.

Hvor øde her imod ifjor, imod alle de foregaaende Aar! Hvor der laae Skib ved Skib, hvor der var en umaadelig Tummel og Færdsel, hvor alle Verdens Tungemaal forenede sig som til et Babel, der ligger kun en enkelt, eensom Seiler, der er en rystende Stilhed, næsten som ved en Indsøes Anløbssted. Sundtoldens Ophævelse har tilintetgjort alt Liv, har lammet al Virksomhed. Boutikerne ere aabne, men uden Kunder. Værterne staae udenfor Døren til deres Beværtningssteder, hvilket jo skal være et slemt Tegn, den mægtige Toldbygning er lukket, og Spindelvævet begynder at vise sig i Vinduerne. Det stolte Kronborg skotter den fremmede Skipper ikke mere ængsteligt til, og med en vis Skadefryd seer han den tomme Havn, hvor han saa ofte har maattet bringe sin Tribut og nødtvungen maattet opholde sig. Men den arme Helsingøraner! Meget er her syndet, men tung er Straffen, og hvad skal bøde paa Forliset? Rigsraadet har ikke vidst det, og nu kommer det an paa, om Rigsdagen veed bedre Raad. En Frihavn maaskee? I saa Henseende er der jo Intet tilbage at ønske, thi Helsingørs Havn er aldeles fri, idetmindste for Skibe.

Altsaa, Forløsningstimen er kommen for de fleste af „Ophelias" Passagerer, paa dem nær, som skulle til Helsingborg. Landgangen finder Sted. Paa Skibsbroen har der forsamlet sig en Mængde Mennesker, pyntede og ikke-pyntede Herrer og Damer, for at modtage, for at see, for at hilse de Ankommende. Til Marienlyst findes Befordringer, et Par almindelige Fjedervogne og en Art Omnibus, paa fiint Engelsk — man har endnu ikke i Helsingør opgivet at være Angloman — hvor man sidder Ryg mod Ryg, med Fødderne ud af Vognen. Eller man kan spadsere den temmelig lange Vei til Anstalten paa en Steenbro, der ikke hører til de blødeste, og gjennem en Allee, hvor der er lidt Skygge, men desto mere Sol. Vandringen er derfor ikke den behageligste, men ved Ankomsten til Marienlyst belønnes man rigeligen for de havte Besværligheder.

Høie Løvtræer, kjølige Buegange, Plainer med saftigt, friskt Græs omgive her en imposant Bygning i italiensk Stiil. Det er Slottet eller rettere Paladset Marienlyst — thi Slot kan det efter sit ringe Omfang neppe gjøre Fordring paa at kaldes. Oprindeligt hed Paladset Lindehaven. Det blev først opført af Frederik den Anden paa det Sted, hvor i sin Tid et Carmeliterkloster laae, men som ødelagdes i Reformationstiden. De senere danske Konger benyttede det af og til som et Lyststed, indtil det under Frederik den Femte gik over til en Linie af den grevelige Moltkeske Familie. Dengang havde det et meget bethydeligt Tilliggende, og der hørte ikke faa Avlsgaarde til, som senere so'gtes. Der var nok ogsaa en Grev Molkte, der lod den gamle Bygning nedrive og den nuværende smukke og smagfulde opføre istedet; den syntes Christian den Syvende saa godt om, at han kort efter sin Thronbestigelse kjøbte Eiendommen for en temmelig høi Priis, hvorpaa han efter nogen Tids Forløb skjænkede samme til sin Moder Juliane Marie som en Art Enkesæde. Marienlyst var en lang Tid ubeboet under Frederik den Sjette og Christian den Ottende og blev som bekjendt af Frederik den Syvende skjænket til

Bolig for Invalider efter Krigen 1848—50. Mod denne Anvendelses Hensigtsmæssighed opstod der imidlertid forskjellige Betænkeligheder, og man foretrak at afhænde Slottet og lægge Kjøbesummen til Invalidefonden. Marienlyst blev derfor solgt til Helsingørs Commune, og Parken og Haven have fra den Tid været et behageligt Valfartssted for Helsingørs og Omegnens Indvaanere, der endnu have Adgang til samme, skjøndt Eiendommen er bleven bortleiet til Hr. Nathanson, der har omskabt den til et Badested, for hvilket Kunsten vel har gjort endeel, men Naturen det Meste.

Slottet vender med sin Hovedfaçade ud imod Kysten, som man fra den øverste Terrasse kan overskue til alle Sider. Tilhøire har man Helsingør og det mægtige, malerisk byggede Kronborg med Skovpartier i Baggrunden, tilvenstre Lappens Møller, Hammermøllen og Hellebek, der fortone sig i et herligt Panorama. Midt for ligger det blaae Sund med dets talrige Seilere og den svenske Kyst med Helsingborg og det høie Kullen. Hvilken Udsigt, naar Naturen er frisk og frodig, naar Himlen er blaa og reen og Havet er klart og stille som et Speil! Her giver Land og Sø i Forening et Billede, hvis Skjønhed ingen Pensel og intet Ord er istand til at beskrive. Sjælland er rigt paa Punkter af udmærket Skjønhed, men vanskeligt kan der angives Noget, der yder en deiligere og mere afvexlende Udsigt end det Panorama, som fra Terrassen paa Marienlyst viser sig for det overraskede Øie.

Imidlertid lader det ogsaa til, at den nuværende Entrepeneur med Smag og Talent forstaaer at drage sig de udmærkede Localiteter til Nytte og gjøre Marienlyst til et Opholdssted, hvis Skjønhed og Behagelighed vidt og bredt vil spørges, og som upaatvivleligt vil glæde sig ved et ligesaa talrigt Besøg af Danske som af Udlændinge. Localiteterne i selve Slotsbygningen ere hensigtsmæssigt benyttede; her ere elegante Conversations-, Læse- og Spisesale, Buffetter og Tobaksværelser. Beværtningen er god og udføres hurtigt af velklædte Op-

vartere, og Priserne ere forholdsviis moderate. Ved Table d'hôte gaaer det saa elegant til som ved de første Badesteder i Verden, og der hersker en ret selskabelig Tone, som Værten, der er en Verdensmand, med megen Takt veed at vedligeholde. Men en betydelig Mangel er der, som der maa bødes paa, naar Marienlyst skal blive et Badested i Begrebets rette Betydning. Der er saa godt som ingen Bopæle for Badegjæsterne, og disse maae derfor boe i Omegnen eller i Byen, hvilket naturligviis er en betydelig Inconvenients. Det maa derfor først og fremmest være Hr. Nathansons Bestræbelse at faae Anstalten udvidet med Cottager og lignende Bygninger for Badegjæsterne. Dette er upaatvivleligt et Livsspørgsmaal for Anstaltens Bestaaen.

I forskjellige Henseender gjøres der Meget for Badegjæsternes Underholdning; der er Soireer i en engere Kreds, hvor Enhver ved sit Talent søger at bidrage til fælles Adspredelse; der gives Smaaconcerter enten oppe i Værelserne eller ude paa Plainen af et Musikcorps, der er Baller og andre selskabelige Sammenkomster. Selskabet er da udvalgt, og til de faste Badegjæster, blandt hvilke findes Repræsentanter af begge Kjøn fra de fleste Lande i Europa, slutter sig Eliten af Helsingørs Indvaanere, der have fast Abonnement. Men Besøgende kunne ogsaa for en enkelt Dag faae Adgang til Slottet ved at løse Abonnementskort. De faste Badegjæsters Antal er undertiden steget til to hundrede.

Efter denne topographiske, statistiske og oekonomiske Digression gaae vi videre i vor Beretning.

Det er Søndag idag, og Haven og Parken er fyldt med en Mængde pyntede Herrer og Damer, jevne Borgerfolk, Bønder og Bønderpiger med flagrende Baand, Silkekjoler og guldbroderede, kostbare Huer. Fire Dampskibe have bragt saa mange Gjæster fra Kjøbenhavn og fra Skaane, at de ikke kunne rummes i den store Spisesal. Der dækkes derfor lange Borde til Table d'hôte nede paa Plainen ligefor Hovedbygningen. Pladsen er afspærret ved Gelændere, omvundne med Grønt

og Blomster; henved to hundrede Personer, Herrer og Damer i Bunterad tage Plads ved de zirligt dækkede Borde, Maaltidet er godt, og det smager desto bedre, da det nydes i det Frie. Champagnepropperne knalde, der herster en fri og behagelig Tone, og et Musik-corps bidrager til Underholdningen. Det er næsten som en Fest. Seet fra Vinduerne i Hovedbygninger, der ere opfyldte med Tilskuere, tager dette Maaltid i det Grønne sig smukt og pittoresk ud. Heller ikke fattes det paa Tilskuere paa Plainen, og ved at deeltage i dette Table d'hôte kan man drømme sig som Fyrste eller som en Fyrstes Gjæster i Betragtning af de mange Øine, der beskue En under den saare behagelige og interessante Beskjæftigelse at spise til Middag.

Det Bekjendtskab, en Dampskibspassageer, som samme Dag skal vende tilbage, har Leilighed til at gjøre med Badegjæsterne, er saa tortvarigt og saa flygtigt, at man vanskeligt kan vide, med hvem man her er i Selskab, der hviskes kun om, at her sidder en tydsk Baron, hist en svensk Friherre, at denne Dame er fra Skaane, og at hiin unge Pige, der ved sin Skjønhed og Elegance tildrager sig Manges Blikke, er en rig Arving fra Hamborg. Man faaer kun det Indtryk, at Selskabet er udvalgt, det er, som om man befinder sig ved et af de første Badesteder i Tydskland. Saameget kan der imidlertid udhæves, at Vennerne hiinsides Sundet have sendt Broderparten, navnlig hvad Spindesiden angaaer, og man vil ikke undlade at lægge Mærke til tre Damer, to yngre og en ældre, der i Anstand og Elegance hæve sig langt over det Sædvanlige. Skjøndt man er ved et Badested, seer man kun faa Sygelige; Gjæsterne have næsten alle et friskt og blomstrende Udseende, og man fristes til at troe, at Badecuren gjør Underværker. Alle ere ogsaa enige i at prise Vandets Fortrinlighed og dets ypperlige Virkninger.

Hvad vilde et Besøg paa Marienlyst være, naar man ikke tog Leiligheden iagt til at tage sig et Bad i Øresunds kjølige Vover eller blot at forsøge Styrtebadet.

Med Norden-Vande kommer Strømmen fra det friske Kattegat; det er Norden-Vande idag, og Badet er saa behageligt, saa kraftigt og Vandet saa salt, langt saltere end ved Kjøbenhavn og andre af Østersøens mangfoldige Kyster. Ved Marienlyst skal Vandet være ligesaa saltholdigt som ved flere Nordsøbade, om dog ikke saa kraftigt som ved Ostende, og det er en Egenskab, der ansees for saare heldig for Sundheden, saasom den frembringer en raskere Circulation af Blodet hos de Badende og tillige forhynder det. Saaledes sige idetmindste Lægerne. Saameget er sikkert, at et Bad ved Marienlyst paa en varm Sommerdag er saare forfriskende og af den Grund alene gavnligt for Sundheden; dertil kommer, at Badehusenes Indretning er bequem, og der er sørget for en passende Comfort, Noget, der i ikke ringe Grad forhøier Nydelsen. I den Henseende lade de fleste af de offentlige Badehuse ved Kjøbenhavn uendeligt meget tilbage at ønske; disse snevre Rum stundom af uhøvlede Bræder, med deres Speil til 8 ß eller slet intet, deres eenlige Kamme, som sukke efter en lykkelig Forening med tilsvarende Børste, o. s. v., ere saa lidet tiltalende, at det koster bethydelig Overvindelse at benytte dem. Skulde man fra disse saakaldte Badehuse slutte til Civilisationen, vilde Dommen derover blive meget haard.

Kysten er lav ved Marienlyst og uagtet Svømmeflaaden ligger langt ude, kan man bunde der, derfor kunne ogsaa Ikkesvømmende benytte Flaaden. Idag er Massen af Badende stor, og der viser sig en ikke ringe Afvexling i de menneskelige Formationer, naar de ganske utilhyllede træde frem. Nogle ere aldeles ukjendelige, især naar de have aflagt den Haarprydelse, de til daglig Brug bære; men der er ogsaa dem, som forladende sig paa disse Prydelsers solide Fjer begive sig ud dermed i det vaade Element, for ikke at compromittere sig; isaafald er det dog ikke sjeldent, at man kort efter seer et Lokkehoved forvandlet til en Skaldepande, til uendelig Glæde for Tilskuerne. Et andet komisk Skue give de fleste af de Badende tilbedste, naar de skulle i Vandet.

Førend de gjøre Springet eller plumpe i — thi Maaden er saare forskjellig — er det, som de føle en vis Gysen, som de have en Art Vandskræk. Det er, som om der opstaaer en Kamp, hvori den menneskelige Natur vægrer sig imod at paatage sig Fiskens Natur. Man seer sig om, man gaber, man gnider sig, men der hjælper ingen kjære Moder, det er bedre at springe end at krybe i det — og Plump, er man ude i Vandet. Den Lyst, hvormed man boltrer sig omkring i det vaade Element, viser, at man skammer sig over sin Ængstelighed, og at man søger at tage sin Revanche derfor. De smaa røde Pletter, der vise sig paa den hele Krop, ere en stor Triumph for Marienlyst Badeanstalt; det er et talende Vidnesbyrd for Søvandets bethydelige Saltholdighed.

Men Tiden iler, om en halv Time skal „Ophelia" gaae. Dog først et Besøg paa Terrassen bag Slottet, hvor Hamlets Grav viser sig i et Hjørne. Den tungsindige, meget tænkende og meget reflecterende Prinds ligger her i Ly af Cypresser. Er det ikke hans Grav, er det blot en Fiction — som Tvivlere jo paastaae — saa burde han ligge her, thi Stedet med sin melancholske Tone harmonerer godt til den danske Kongesøns Skjebne. Her bruser Nordenvinden frit om hans sidste Leie, og skulde Ophelia gjæste ham ved Midnat med Krands om Haaret og Taarer paa Kinden, for at tale med ham om deres Kjærlighed, saa er der Ingen, der forstyrrer dem, medmindre det skulde være den gamle Konges Aand, naar den gjør en af de sædvanlige Promenader langs Øresundet. Hamlets Grav paa Marienlyst som Romeos og Julies i Verona, ere Mindesmærker, ikke over dem selv, men over Den, som i de herligste Digte har bragt deres Minde til Efterverdenen.

Men afsted, hurtig ad den støvede Allee og den knudrede Steenbro til Havnen, hvor „Ophelia" dampende venter. Damperen er fyldt og fyldes endnu mere paa Mellemstationerne. Veiret er deiligt, Mørket falder paa, og Halvmaanen staaer klart paa Himlen. Den lette Brise har bragt en forønsket Kjøling. Endeel unge

Mennesker have samlet sig agter ved Roret, en kraftig og velklingende Tenor istemmer en Fædrelandssang, og de Andre synge i Chor. Det lyder smukt ud over det stille Hav, man bliver ganske veemodig stemt, og man synes, der er saa smukt herhjemme.

O Fødeland, hvor fandt en Plet min Leden,
Saavidt vor Klode Støvets Slægt beboer,
Saa blid, saa lystelig, saa fuldt et Eden
Som Du for Den, hvis bedste Fryd herneden
Er Mindet af hans første Fryd som Noer.

En Række smaa blinkende Lys viser sig for os, det er Gaslygterne i Amaliegaden. Nu maa der manoeuvreres mellem de mangfoldige Fartøier. Endelig lægger man an ved Toldboden, og man kan være glad, om man efter et Qvarteers Forløb slipper bort fra Skibet. Touren har været noget trættende, men dog behagelig; ialfald er det dog behageligt at kunne sige, at den har været det.

Egteskab.

(1859).

Til mine Yndlingssteder hører Rosenborghave. Denne luftige, svale, skyggefulde Have med sine kæmpehøie Linde, Poppelpiil, Kastanier og Almetræer, med sine smukke Blomsterpartier og sine velvedligeholdte, gruusbelagte Gange, med sit Springvand og sine smukke Statuer er en Sjeldenhed i en Hovedstad, som man ikke noksom sætter Priis paa. Den aristokratiske eller den saakaldte fine Verden er den nu engang kommen i Vanrygte hos, og den er saa at sige næsten udelukkende Tilholdsstedet for Ammer og Tjenestepiger, som ere antagne paa den udtrykkelige Betingelse, at „gaae med Børn i Luften", og for disses respective Kjærester blandt Kjøbenhavns hæderlige Garnison, som her ret have Leilighed til uforstyrret at tale med og courtisere deres Udkaarne, medens disse lade de dem betroede Børn som oftest skjøtte sig selv. Dette skeer naturligviis til alle Parters Tilfredshed, thi de smaa Glutter ønske Intet hellere end at streife lidt omkring paa egen Haand, medens „Jens og Marie" have altfor meget at bestille med dem selv, til at de ikke skulde ønske at være saameget som muligt ugenerede af de „Hængetræ", der ellers ere dem til bethydelig Byrde. Men om just Mama kan være vel tjent med denne gjensidige Emancipation, er

et Spørgsmaal, det vel ikke her er det passende Sted at indlade sig paa.

For Folk som mig, i en ældre Alder, der ønske at drage lidt frisk Luft og glæde sig ved grønne Træer og Blomster, uden at have Tid eller Leilighed til at søge denne Forfriskning udenfor Voldene, er den Omstændighed, at Rosenborghave saa at sige er lyst i Ban af en taabelig Fordom fra den saakaldte Beaumondes Side, ikke Andet end en stor Fordeel. Lad dem længe nok søge Langelinie og Castelsveien med de her parerende elegante Damer, der drage frem og tilbage som Statisterne i et Theateroptog, lad dem længe nok bade sig i den friske Søvind og med en næsten hyllet Selvfølelse, der rigtignok i de senere Aar er bleven ikke saa lidet svækket, skue ud paa denne de „Danskes Vei til Roes og Magt", jeg skal i Sandhed ikke forstyrre dem der, naar jeg blot maa beholde min Rosenborghave; thi man kan aldrig vide, om ikke Moden, der ligesaa vel anviser Promenaderne, som den bestemmer Hattenes og Kjolernes Form, og indfører Crinoliner og Burnussier, pludseligt engang faaer en Nykke og i sin Cirkelgang kaster sin Naade igjen paa Rosenborghave, saaledes at denne Have atter, som i min Ungdom, bliver et Yndlingssted for de kjøbenhavnske Løver og Løvinder. Thi for en Snees Aar siden var Haven, især ved Aftentid om Sommeren, ganske anderledes besøgt end nu, og i Cavaliergangen var der en stadig Bølgebevægelse uden Rist og Ro af pyntede Herrer og Damer, som nu omtrent i Tivoli, og naar der var Concert i Herkulespavillonen med et lille Vauxhall af couleurte Lamper, da var især Menneskemassen saa tæt, at man vanskeligt kunde trænge sig frem. Med hvilken Andagt og Henrykkelse lyttede man da ikke til de Straußiske Valtse, med hvilken Beundring saae man ikke disse Festons og et Par couleurte Lamper, med hvilken Tilfredshed dvælede Øiet ikke ved den transparente Skærm med Paafugle og Fasaner i straalende Farver, der var anbragt paa Pavillonen, og belystes af Skinnet fra

Lamperne. Dengang var man ikke blaseret og fornær-met over det Opsving, Forlystelserne siden fik hos os, og hvis Begyndelse skete med Carstensens Festinos i Christiansborg Slots Ridehuus og senere i den omtalte Have. Man glædede sig dengang over Det, som man nu næsten ikke gider reise sig for og vil kalde barnag-tigt. Man havde, som sagt, ikke endnu spiist af det Kundskabens Træ, som salig Carstensen plantede med saa meget Held, og for hvis Skyld en taknemmelig Efterverden længe vil istemme et Hosiannah til hans Ære.

Saaledes kom det, at Rosenborghave fra et Asyl for Liv og Lystighed, fra en yndet Promenade, fra et vigtigt Moment i Kjøbenhavnernes dengang langtfra kræsne Fornøielseslyst, er bleven et Tilflugtssted for Gamle og Svagelige, det Sted, hvor man helst kan søge hen, naar man i den frie Luft vil søge Ensomhe-den, bearbeide sine Tanker eller pleie sin Melancholi. Men rigtignok maa sidstnævnte være af en meget haard-nakket Natur, naar den ikke af og til faaer Løbepas, for Exempel en smuk Sommerdag, naar Solen straaler varmt, naar Blomsterne dufte, naar Myggene sværme, og naar i Baggrunden det gamle smukke Rosenborg reent og skarpt med hver Linie og Forsiring tegner sig af mod den klare blaae Luft. Det er paa saadanne Dage at Hjertet udvider sig, og at man, trods nagende Sor-ger og tunge Tryk, trods den daglige Existences Piin-agtighed i større eller mindre Dimensioner, dog føler Bevidstheden af Livets Behageligheder og dets Balsam mod alskens Værk og Vee, baade legemlig og sjælelig. Man lader sig da ikke genere af Smaaglutterne, der løbe om i Gangene, stundom nappe En i Frakken eller og-saa tractere En med Pidskesnærten over Benene, man ærgrer sig ikke over, at Jens slynger sin Arm om Ma-rens Liv, mens Maren har sat det skrigende Noer fra sig paa en Bænk, ja man betragter det næsten som en smuk og sindrig Staffage til Maleriet, og der kunde

nok være dem, der ønske at være i Jensens Sted, naar Maren er kjønnere, end i Regelen Marerne ere hos os.

Det var en saadan smuk Eftermiddag i Eftersommeren, at jeg gik mig en Tour i Rosenborghave, og derefter tog mig en Plads paa en Bænk i Nærheden af Blomsterpartierne. Der var kun faa Folk idetmindste paa denne Kant, og derfor blev min Opmærksomhed desto mere henledet paa en ung Mand, der gik et Par Gange forbi det Sted, hvor jeg sad. Han var ret elegant klædt, og altsaa ikke hørende til Havens nuværende sædvanlige Besøgere, thi disse udmærke sig i Regelen ikke ved Elegance i Klædedragt, de ere næsten alle jevne skikkelige Borgerfolk med gammeldags Klæder og Manerer. Ved anden Gang at see ham og saaledes at lægge nøiere Mærke til ham, forekom det mig, at hans Ansigt var mig bekjendt. Ogsaa han syntes at kjende mig, thi pludseligt standsede han, tog til Hatten, satte sig ved Siden af mig paa Bænken, og nævnte spørgende mit Navn.

„Ganske rigtig," svarede jeg, „men jeg husker ikke saa ret, hvem —"

Han erindrede mig nu om, at han i et Anliggende et Par Gange havde været oppe paa mit Comptoir og talt med mig om Noget vedrørende min Embedsstilling. Iøvrigt var han Silke- og Klædekræmmer og havde en bethydelig Handel. Efter denne Meddelelse opstod der en Pause, under hvilken jeg fik Leilighed til at betragte ham noget nøiere fra Siden af og saae da, at hans ret vakkre Ansigt bar Præget af en bethydelig Forknythed.

„De gaaer Dem en Tour?" spurgte jeg endelig, for dog at afbryde Tausheden med Noget.

„Nei, egentlig ikke," svarede han med et sagte Suk; „dertil er jeg ikke oplagt. „Jeg er gaaet herind, for at forslaae Grillerne."

Jeg holder aldrig af at udspørge Folk; for det Første er just ikke Nysgjerrighed min Skjødesynd, og dernæst faaer man undertiden, ved at trænge sig ind i

Andres Affairer eller Hemmeligheder, Et og Andet at vide, som kan bringe En Uleilighed eller ogsaa medføre en vis Deelagtighed. Hans Bemærkning var imidlertid saa directe udfordrende, at jeg ikke kunde Andet end svare med et Smiil:

„Griller! De, Griller?"

„Ak ja! Skinnet bedrager ikke sjeldent. Jeg har en god Handel, et godt Udkomme, er rask og i mine bedste Aar; men derfor kan man gjerne have sine Sjælslidelser, ikke sandt!" Ved denne Bemærkning sukkede han, og saae endnu mere melancholsk ud end forhen.

Jeg bekræftede dette med en medlidende Mine, uden at tilføie Noget. Aabenbart havde han ventet, at jeg skulde udspørge ham videre; men da jeg taug, vedblev han:

„De finder det maaskee besynderligt, at jeg vil tale derom. Men jeg trænger virkelig til at udgyde mit Hjerte, og da jeg veed, De er en erfaren Mænd, saa betænker jeg mig ikke paa at fortælle Dem Alt, hvad jeg lider. Maaskee kan De give mig et Raad. Jeg vil ogsaa meget hellere meddele mig til En, der er mig fremmed, end til min egen Familie; thi de vilde vist gjøre Nar af mig, og det veed jeg De ikke vil gjøre, saavidt jeg kjender Dem. Ikke sandt, det vil De ikke?"

Jeg forsikkrede ham, at det skulde jeg paa ingen Maade; jeg tillod mig dog at henstille, om vort Bekjendtskab ikke var altfor løst, til at han skulde finde sig foranlediget til at indvie en næsten Ubekjendt i sit Hjertes Mysterier. Han burde endnu en Gang betænke sig, førend han gjorde det.

„Jeg indseer vel, at det ikke er rigtigt eller ganske passende at paatrænge mig Dem paa saadan Maade. Men da Talen hverken er om Pengelaan eller om en virkelig Skandale, som De muligen lader til at befrygte, saa maa jeg bede Dem om at høre mig. Ja, vil De ikke, saa troer jeg saagu, at jeg fortæller det til Statuen derhenne," tilføiede han med et melancholsk Smiil, „thi mit Hjerte maa jeg lette for enhver Priis."

Uden at være synderligt opbygget ved Sammenligningen med Statuen, gav jeg med Resignation mit Samtykke, og han begyndte:

„Jeg skal fatte mig kort. For tre Aar siden blev jeg gift med en ung vakker Pige af god Familie og med nogen Formue —"

„Det er altsaa om deres Kone —" afbrød jeg ham, roligt bevægende mig paa Bænken og nærved at staae op.

„Vær bare rolig; De skal aldeles ikke blive forskrækket, det er, som jeg siger Dem, ingen Skandale. — Jeg vil ikke fortælle Dem, hvor lykkelige vi vare i den første Tid af vort Ægteskab; min Kone er dannet, huuslig, godmodig, og er hun ogsaa undertiden en Smule heftig, især naar Pigen ikke kan gjøre hende tilpas, eller naar jeg ikke altid er af den samme Mening som hun, saa gaaer det dog hurtigt over, og det er sjelden, at vor Uenighed varer længere end en Time eller halvanden. Men saa er Forsoningen ogsaa desto sødere, ikke sandt?"

Jeg nikkede bekræftende.

„Saaledes var Alt godt og vel," vedblev han, indtil omtrent for en Maaned siden, da jeg fik den ulykkelige Idee at forøge min Kones lille Bibliothek med en smirligt indbunden Bog „Om Kjærlighed" af en Mand, der nok hedder Michelsen eller saadant Noget.

„Michelsen? Han hedder nok Michelet," bemærkede jeg, som nu begyndte at blive lidt mere opmærksom.

„Michelsen — Michelet, det er det Samme, hvad den Ulykkesfugl hedder; men det siger jeg, at en saadan Karl burde forvises Land og Riger for de skammelige Lærdomme, han udbreder, for den Tvedragt, han udsaaer i Familielivet. Jo, det er vakkre Autoriteter vi have, at de tillade Sligt!"

„Han er nok Franskmand, og Bogen er oversat paa Dansk."

„Saa? kan gjerne være, men ikke desto mindre er han en Slubbert, om han er nok saameget Franskmand, det forandrer aldeles ikke Sagen. Nok sagt, den Bog, som jeg var saa dum, — ja dum, siger jeg, — at give min Kone ihænde, har aldeles forandret hende, og dermed gjort mig ulykkelig, usigelig ulykkelig!"

Han stemte Albuen mod Bænkens Sidestykke og hvilede Hovedet med et dybt Suk i Haanden.

Efter en Pause, som jeg ikke fandt mig foranlediget til at afbryde, vedblev han:

„Den første Forandring, der var bevirket ved denne formaledidede Bogs Læsning, erfarede jeg en Dag, da jeg var i Boutiken, ifærd med at expedere en agtet Kunde. Pigen kom ned til mig og skulde hilse fra Fruen, om jeg ikke et Øieblik vilde komme til hende, men strax. I den Mening, at det var Noget, der hastede meget, expederede jeg Kunden i en Fart, og iilte op paa første Sal, hvor jeg har mine Beboelsesværelser. Min Kone sad i en fortryllende Morgenkjole i sin Lænestol og rakte mig smilende Haanden, da jeg kom ind med det Spørgsmaal: „Hvad er der paafærde, kjære Mine, siden Du lader mig kalde op fra Boutiken. — „Egentlig Intet, søde Ludvig," svarede hun, „men det forekommer mig, at Du i den senere Tid forsømmer mig ikke saa lidt, at Du saa sjeldent er om mig." — Forundret stammede jeg: „Du finder? .... men mine Forretninger ..." — „Det er godt nok med Forretningerne, men Konen har ogsaa sit Krav, som Manden bør tage Hensyn til. Konen er ikke alene Moder, Hjemmet, Huset, men hun har tillige gjort en en uforholdsmæssig stor Indsats i Sammenligning med Manden, og har hengivet sig til ham ganske uforbeholdent." — „Men Gud bevares, Mine, hvad er det dog, Du siger!" raabte jeg forfærdet, næstendeels i den Tro, at hun havde tabt Forstanden. — „Ikke Andet," svarede hun smilende, „end hvad der staaer i den Bog om Kjærlighed, Du har givet mig. Jeg har læst nøie, og jeg finder det Altsammen saa sandt og rigtigt. Ja,

kjære Ven, Qvindens Udvikling hviler paa den, der elsker hende — og — ikke sandt, Du elsker mig jo?" tilsøiede hun med det meest fortryllende Smiil af Verden, der smeltede mit Hjerte. „Derfor, bliv hos mig, saameget Du kan, jeg beder Dig, ræk mig Din Haand, jeg trænger til at beroliges." — „Ja, ja, lad det nu være godt," svarede jeg, „men jeg maa ned i Boutiken igjen." — „Saa gaa da, Grusomme, men vend hurtig tilbage igjen — idag kan jeg ikke asseе Dig." —

— „Seer De, det var omtrent Begyndelsen, men det kom meget værre. Min Kone, som hidtil havde været meget naturlig, begyndte at antage, som De vel allerede selv har bemærket, en vis smægtende, høitravende Tone, hvad man saadan kalder at blive rigtig sentimental. Hun talte om, at Kjærligheden var en Flamme, et Duske, et Paradiis, der nok kunde findes overalt, men som ogsaa trængte til at pleies. Man maatte ret kjende og forstaae hinanden, for saaledes dene ene Dag efter den anden at komme til en sjælelig Enhed og deslige. „Men, kjære Ludvig, hvorledes kunne vi opnaae denne sjælelige „Enhed", som han kalder det saa sødt i Bogen? Det skal jeg sige Dig. Vi maae see at komme til at boe til Sommer paa Strandveien eller Ordrup eller saadant et eensomt Sted. Vi skal have et lille Huus paa to Etager, med tre Værelser i hver; vi maae ikke have andre Tjenestepiger end i det Høieste en lille Pige fra Landet, der skal gjøre det groveste Arbeide. Det skal være smukt beliggende til Solsiden med en stor Kjøkkenhave og en lille Blomsterhave og om muligt et Springvand. Saadan skal Sommerburet være til din lille yndige Fugl, for at den ikke skal fristes til at længes efter sin Frihed." — Det Sidste sagde hun, medens hun slyngede Armen om min Hals.

„Men, kjære Barn, mine Forretninger tillade mig ikke at ligge paa Landet."

„Aa, det kan Du nok, for min Skyld, for vor Kjær-

ligheds Skyld. Og har Du ikke Christensen? det er et saa paalideligt Menneske."

„Det maa jeg dog nøie overveie," svarede jeg afværgende.

„Gjør det, min Ven, for naar I overveie, saa give I ogsaa efter," svarede hun med et lystigt Smiil, „det kjender jeg godt. Men der er endnu Adskilligt, som jeg vil bede Dig om. Lad disse stygge Kakkelovne komme bort, jeg faaer Hovedpine deraf."

„Det har jeg dog aldrig bemærket før at Du har klaget over."

„Jo, det staaer i Bogen, og jeg faaer ogsaa virkelig Hovedpine; Du maa tale med Værten, at han sætter Kaminer istedet, eller ogsaa have vi jo nok selv Raad til at anskaffe en i Dagligstuen idetmindste. Og saa maae vi alene brænde Brænde og ingen Tørv. Støvet deraf skader ikke Jer Mænd, der gaae og komme, men det er i høi Grad fordærveligt for Konen, der gaaer mindre ud, og paa hvis Lunger det i Længden virker skadeligt. — Kan Du ikke huske, hvilken Hoste jeg havde forrige Vinter?"

„Det kan jeg dog ikke huske. Skulde alle Koner, i hvis Hnus der brændes Tørv her i Kjøbenhavn, faae Skade paa Lungerne, saa fik vi en gruelig Mængde Brystsvage."

„Ja, men det staaer i Bogen, og den veed godt Besked. Alle Fruentimmer ere heller ikke lige stærke, og jeg har bestemt et svagt Bryst." Idetsamme rømmede min Kone sig, for at give Beviser for sit Udsagns Rigtighed.

— „Af dette Fragment af vor Samtale vil De kunne faae et Begreb om den Revolution, der truede med at udbryde i vort daglige Liv og vor huuslige Indretning. Men den skulde ogsaa udstrække sig til Bespiisningen. Min Kone har altid, Gud skee Lov! havt en god Appetit, og hun har trivedes godt derved. Hun har hverken forsmaaet Kjød- eller Fiskespiser, Suppe, Grød, Kaal og Erter have saagar hørt til hendes Yndlingsretter.

Pludseligt fik hun andre Tanker. Hun paastod, at Kjødspiser vare for drøie og for nærende for den zarte, lidet beskjæftigede og stillesiddende Qvinde; det er, sagde hun, en pirrende Levemaade, som Qvinden ikke kan udholde, uden at hun dertil føier, hvad synes De, en endnu stærkere Pirring ved Stoffer, der indeholde Alkohol, hvilket vel skal betyde Spiritus. Nu troede jeg virkelig, at min Kone var bleven afsindig, men hun viste mig Bogen, og der stod det at læse med tydelige Ord Pag. 71, hvor De selv kan eftersee det. Jeg tillod mig at mene, at det var noget forfærdeligt Sludder; Saadant kunde maaskee passe for en Sydboerske, eller for en smægtende, forvænt fransk Dame, men for vore Nordboerinder var det Galskab at rette sig derefter. — Det hjalp Intet, og med vort Bord foregik der en ikke ringe Forandring. Jeg faaer nok Kjødspiser, men hun fører en vis Control med min Appetit; hun siger, at da jeg ved mit Arbeide og ved mine Forretninger har afgivet altfor megen Livsstyrke, er jeg kun altfor tilbøielig til at erstatte den uden at holde Regnskab med, hvad der behøves; jeg har mine vilde Sider, siger hnn, men skjøndt jeg nok maa faae styrkende Sager, maa det dog kun skee i ringe Portioner, for at Livskraften ikke skal blive for fyldig. Af alt dette forstaaer jeg vel ikke et Muk, men saameget forstaaer jeg, at jeg desformedelst ikke saa sjeldent gaaer sulten fra Bordet og siden maa søge Revanche hos en Conditor eller en Restaurateur. Og hvad min Kone angaaer, saa følger hun nu trolig Bogens Regler; hun lever af Mælkespiser, Grønt, Frugter; Kjød smager hun næsten ikke, og hun forsømmer næsten aldrig at gjentage Bogens Ord: „Dine Kjødretter vil jeg ikke røre; jeg har Ræd-sel for Døden, for Blod, og det er saa naturligt, thi jeg selv er Livets Blomst.“ Jeg finder nu, at en saadan Yttring er Vaas, og siger det ogsaa ligefrem, men mødes altid med den Paastand, at det har jeg ikke Hjerte og Dannelse nok til at forstaae mig paa. Men den saaledes selvtvungne Diæt tager saadan paa min

stakkels Kone, at hun begynder at blive bleg og mager."

„Men," vedblev den unge Mand, efterat jeg havde sagt ham nogle trøstende Ord, „det er heller ikke det Værste. Det, som egentlig bedrøver mig, er, at der ikke saa sjeldent finder Scener Sted imellem os, som vi aldrig have kjendt til tidligere. Hun paastaaer nu, at jeg ikke kjender Qvindens Hjerte, at jeg ikke forstaaer at vurdere hendes Kjærligheds Dybde, hendes mageløse Opoffrelse. Hun paastaaer, at hele Spørgsmaalet dreier sig om ved Kjærligheden at fremkalde al den Kjærlighed, Ynde og alle de Tanker, der findes hos den elskende Qvinde. Men dertil er jeg aldeles ikke bequem, siger hun, jeg kan ikke og vil ikke sætte det dybe Hav i Bevægelse, der slumrer i hende; jeg vil ikke og kan ikke arbeide paa hendes sjælelige Udvikling og forberede hende paa at blive, hvad Qvinden i Sandhed er, et Dyb af Overeensstemmelse, Trøst, Helbredelse. Naar jeg nu hertil svarer, at jeg ikke forstaaer slige Floskler, at jeg dog ikke er bequem til at være hendes Læremester, at vi dog kunne være tilfredse med den Kjærlighed, vi hidtil have følt for hinanden, saa udbryder hun i Klager over, at vi ikke forstaae hinanden mere, at min Kjærlighed til hende er forsvunden eller ialfald ikke er den rette, at jeg ikke er den beslægtede Sjæl, hun kan udøse sit Hjertes Fylde i, og andet deslige. Og saaledes hengaae et Par Dage med gjensidigt Suurmuleri. Stundom søger jeg vel at nærme mig med kjærlige Geberder; men saa stødes jeg tilbage med den Yttring: „Det er godt, Ludvig, jeg veed nok, at Du holder af mig, men det er ikke den Kjærlighed, en Qvinde med et dybtfølende Hjerte kan være tilfreds med. Ja, desværre veed jeg, at I ere blevne kolde ved Livet ved en stor, en altfor stor Erfaring med Hensyn til Glæder og Nydelser, derfor kunne I ikke føle som en Qvinde kan føle," og naar jeg saa istedetfor Svar paa denne for mig aldeles ubegribelige Phrase slynger min Arm om hendes Liv og vil give hende et Forsoningskys, støder

hun mig temmelig stærkt tilbage med de Ord: „Lad være! Dyrene af Hankjønnet ere meget vilde!“ De kan nu tænke Dem, at man maatte være et reent Mæhæ, naar man saadan af sin Kone vilde lade sig skjælde ud for et vildt Dyr, især naar man som jeg er et af de fredeligste Mennesker paa Jorden. Efter denne Scene gik jeg ogsaa ned i Boutiken og blev der den halve Dag. Om Aftenen spiste jeg paa en Restauration. Det var hendes Straf.“

„Ja vist,“ bemærkede jeg, efterat jeg med en vis Medfølelse havde hørt paa hans Jeremiader, „det er Misforhold, der vistnok ikke ere saa lidt piinagtige; men forhaabentlig er det Griller hos Deres Kone, der snart ville forsvinde, naar De tager Tingen paa en rolig Maade, og især forestiller hende det Taabelige i disse Theorier, der ere blevne til i en Forfatters Hjerne, som i sin Higen efter at være aandrig udgiver høitklingende Phraser og Paradoxer for Guldkorn og Viisdomsord.“

„Ja, bare jeg var istand dertil; men Ulykken er, at denne Bog desværre ogsaa har en vis praktisk Side, som truer med at føre til et fuldstændigt Skibbrud for min Ro og for min ægteskabelige Lykke.

„Hvorledes det?“

„Ja, jeg maa tale uforblommet, kjære Ven, naar De ret skal forstaae mig. Bogen har et Capitel om den Fristelse, Qvinden er udsat for. I dette Capitel, som min Kone yderst flittigt har studeret, forekommer den Yttring, at naar en god Qvinde med et ømt og ærligt Hjerte er saa ulykkelig at snuble lidt (hvad mener De, Forfatteren kalder det at snuble lidt, naar hun er utro mod Manden), saa skeer det i Regelen til den Side, hendes Mand ogsaa helder til. Det vil sige, lader hun sig forføre til Utroskab, saa skeer det helst ved en af hendes Mands intime Venner. Nu har jeg en Fætter, som næsten dagligt kommer i mit Huns, som jeg holder meget af, og som min Kone ogsaa holder meget af... Ja, ja, jeg vil ikke sige mere; men med Skræk

har jeg seet, at min Kones Blik i den sidste Tid, naar hun troer sig ubemærket, søger hans, at der er noget Tvungent i hendes Opførsel ligeoverfor ham, og De kan tænke Dem min Piinsel!"

Saavidt kom han, da jeg idetsamme reiste mig. Jeg havde nu hørt Nok og erklærede, at det var paatide at gaae hjem.

„Har De intet Raad, ingen Trøst at give mig?"

„Jo, et Raad, men det følger De neppe."

„Hvorfor ikke? Siig det bare!"

„Viis Deres Fætter Døren, og kast Michelets Bog paa Ilden."

„Og min Kone?"

„Hende skal De leie Sommerværelser til, men paa den Betingelse, at hun spiser Kjød og ikke mere læser om „Kjærlighed", men viser sin Mand den i Gjerningen."

„Troer De, det hjælper?"

„De kan jo forsøge derpaa — Farvel!"

Otte Dage efter fik jeg et Brev af følgende Indhold:

„Høistærede!

Den Venlighed, De viste mig forleden ved min Samtale med Dem i Kongenshave, paalægger mig som Pligt at lade Dem høre fra mig i det bevidste Anliggende. Jeg har fulgt Deres Raad, om ikke i dets fulde Udstrækning. Min Fætter nænnede jeg ikke at vise Døren, men jeg bethydede ham saadan underhaanden, at han var farlig for min Kone og min Ro, og nu kommer han meget sjeldent. Michelet har jeg ganske rigtigt givet Pigen til at gjøre Ild paa med; men det lader til, at den Pokkers Tøs har læst i den, førend hun tændte den; jeg troer idetmindste at spore det af flere af hendes Yttringer. Endelig har min Kone givet sig tilfreds med Sommerværelserne, hun har lovet Bod og Bedring, og det

lader til, at hun vil holde det. Istedetfor, som før at sidde meget hjemme, gaaer hun nu ogsaa mere i Besøg og holder af at gaae Toure. Det tyder paa en stor Forandring til det Bedre.

Med Agtelse
o. s. v."

Om den stakkels Mands Forhaabninger ere gaaede i Opfyldelse, skal jeg ikke kunne sige. Forleden var jeg i et Selskab af gamle Damer, hvor der fortaltes, at der mumledes meget om den unge Kone, og at hun var seet paa Volden i Selskab med sin Mands Fætter. Jalfald bærer Michelets „Kjærlighed" Skylden.

Paa Theaterloftet.

(1859).

Det kan aldeles ikke være min Agt at give et Bes= syv i Striden mellem Materialisterne og Spirituali= sterne eller at slaae mig paa deres Side, som paastaae, at med de uhyre Fremskridt, som Naturvidenskaben i de sidste Decennier har gjort, er der ogsaa gjort uhyre Fremskridt i Retning af Vantro og Atheisme; men saa= meget tør jeg dog paastaae, at der endnu bestandig, trods al vor Viden og Indsigt i de meest forborgne Ting, gives Adskilligt mellem Himmel og Jord, som ingen Dødelig kan forstaae sig paa eller kan forklare. Hamlet siger dette, og skjøndt vore Naturkyndige jo ved hver Ting, hvad enten det angaaer de sjælelige Egenskaber hos Mennesker, dette Cogito ergo sum (Jeg tænker, derfor er jeg) eller Borddands o. desl. strax ere ved Haanden med ret plausible Forklaringer, saa er der dog ikke saa Lidet, ligeoverfor hvilket selv deres Forstand staaer stille, der ellers ved Hjælp af Philosophiens skarpeste Disekeerkniv forstaae at redu= cere Alt til den blotte Materie og afvise enhver Ind= vending ved Paaberaabelse af de almindelige For= nuftlove.

Som sagt, jeg indlader mig ikke paa Sligt; men at der foregaaer Meget mellem Himmel og Jord, som

Ingen har nogen Anelse om, det er jeg kommen til at tænke paa nu, da jeg vil fortælle om en af de faa Fornøielser, jeg som Søn af fattige Forældre havde Adgang til at nyde i min Barndom. Man skulde nu troe, at det er en Spøgelsehistorie eller saadant Noget, jeg vil fortælle, for at godtgjøre Hamlets berømte Ord. Paa ingen Maade. Men det er dog sikkert, at Ingen af den nuværende yngre Generation har nogen Anelse om, at man i min Barndom, det vil sige altsaa for en 40—45 Aar siden, ikke alene gik paa Komedie i det kgl. Theater i Parterre, Galeri, Loge og Parket, men ogsaa paa selve Loftet, paa det Loft over Scenen, hvor Maskineriet er, at der endog blev udfærdiget Billetter dertil, ja at der, som ved enhver anden ordinair Plads, var ansat en egen vagthavende Controleur. Mine historiske Kundskaber ere ikke tilstrækkelige, til at jeg kan angive, naar man har begyndt at aabne Adgangen for Tilskuere til denne Deel af det kgl. Theater, maaskee hidrører det endog fra den Tid, da de fornemste Pladser befandt sig paa selve Theatret langs med Prosceniet; men at Skikken allerede i min Barndom havde vundet Hævd, kan tilstrækkeligt fremgaae af den Omstændighed, at Folk paa en vis Maade havde abonneret der, at de havde faste Pladse, som Ingen maatte tage fra dem, og at der endog var dem, som selv havde bragt Stole og Skamler derop, for at kunne sidde desto mageligere.

Adgangen dertil var i Regelen en Naadessag fra Maskinmesterens eller yndede Skuespilleres Side. De Sidste havde Ret til at uddele Billetter til visse Aftener i Ugen, og i Regelen var Publicum her temmelig talrigt, men ogsaa temmelig blandet. Man var ugeneert, og Sligt gjorde Besøget ikke saa lidet tiltrækkende. Man spiste ogsaa her ikke sjeldent sin Aftensmad, og adskillige Veldædige forsømte da sjeldent at medtage en velfyldt Lærke, som gik hele Loftet rundt, og hvoraf vedkommende Controleur ogsaa fik sin Part, Noget, hvorpaa han, som jeg godt mindes, satte særdeles megen

Priis. Iøvrigt var Entreen til Loftet forbunden med ikke saa faa Vanskeligheder. Der herskede et sandt Bælgmørke, som kun en enkelt Gang imellem blev afbrudt, naar omtalte Controleur kom med sin Lygte, for at mønstre de Tilstedeværende og see deres Billetter, et med vedkommende Skuespillers Navn beskrevet Papir. Naar man nu tillige betænker, at Loftet var fuldt af Vinder, Touge, Snore og andre til Theatermaskineriet hørende Redskaber, er det meget let at forklare, at Gangen derover til Rælingen eller Gelænderet, hvor Tilskuerpladsene vare anbragte, var saare vanskelig, ja stundom næsten halsbrækkende, samt at man havde ikke saa faa Farer at kæmpe med, for at komme ind i denne Afkrog af Kunstens Helligdom.

Havde man nu endelig opnaaet en Plads, stundom ved at kile sig ind mellem to corpulente Nyboders Matroner, der paa det Stærkeste ved Bevægelser og Ord protesterede mod den saa næsviist Indtrængende, som maaskee endog vovede at tage Fæste paa Ryggen af dem, ved at sætte Fødderne op paa deres Stole og saaledes see ud over dem, saa havde man en Udsigt ned til de Spillende som fra et Fugleperspectiv. Man kunde ikke see deres Ansigter fra den Høide, men man saae dem paa Hovedet, og hvad de sagde kunde man ikke godt høre, ikke saameget paa Grund af Afstanden, som formedelst den livlige Conversation hos de Loftbesøgende. Dog morede man sig ypperligt, thi man var jo dog ogsaa „paa Komedie.“ Uheldigt var det, naar der skete Changement, og naar den derved fremkommende Decoration kun var en eller to Coulisser dyb. Da kunde de Fleste af Tilskuerne paa Loftet ikke see det Mindste, og det var kun de Lykkelige forbeholdt, der havde erobret sig Pladser nærmest Prosceniet, som havde Fordelen af en uafbrudt Nydelse.

I Grunden vare Mellemacterne de morsomste. Dengang bestod endnu ikke det strenge Reglement (der nok heller ikke nu strengt overholdes), som formener alle Uvedkommende Adgang til Scenen. Skuespillere og

Skuespillerinder modtoge da deres Venner og Bekjendte mellem Coulisserne, og i Mellemacterne var der en broget og livlig Stimmel paa Theatret. Der blev samtalet, leet, ja maaskee endog courtiseret, og især var det Hofpersonalet, som benyttede sig af denne Frihed, for at gjøre en eller anden yndet Skuespillerinde, Dandserinde eller maaskee endog en smuk Figurantinde Opvartning. Tonen var i Regelen meget fri, og det var ikke noget sjeldent Syn, at see en Herre omslynge en Dame, ja maaskee endog ved et Kys at borttage noget af Sminken fra en Carminkind. Sæderne vare lidt laxe, men det forhindrede aldeles ikke, at man dengang spillede ganske udmærket Komedie.

Det var fra dette Sted, hvortil jeg engang imellem fik Adgang ved en yndet Skuespillers Godhed, at jeg saae de første Komedier, det var paa dette Sted, at min Kjærlighed for Skuespilkunst og Theatervæsen blev vækket og fik Næring. Her saae jeg Scenens første Prydelser: Peter Foersom, Knudsen, Mad. Rosing, Jfr. Astrup, Frydendahl, Lindgreen, Ryge, Rind, Rosenkilde i hans første Optræden o. fl. Jeg erindrer grant Jfr. Astrup som Elvire i „Rollas Død," hvorledes hun imponerede ved sin statelige Figur og ved de høie Strudsfjedre, hun bar i sin Hat; jeg mindes Due som den sindssvage Olding i „Deodata", Peter Foersom i „Herman von Unna", og jeg erindrer endnu grant, hvorledes nuværende August Bournonville som Dreng stod bag paa sin Faders Triumphvogn i Balletten l'Orphelin de la Chine". I „Hvilken af dem er Bruden" mindes jeg det smukke Gulvtæppe, som var udbredt over Scenen, og det staaer endnu ganske klart for mig, hvorledes Lindgreen som Jeppe hang i Galgen og blev skjældt ud af Mad. Rongsted som Nille. Jeg gyste over den nikkende hvide Statue i „Don Juan", og var henrykt over Mad. Frydendahl som Elvira, thi hendes mægtige Toner trængte op selv til de høie Regioner, hvor jeg thronede. Det var en Nydelse, der endnu trods de mange henrundne Aar er i friskt Erindring hos mig.

Jeg skal ikke kunne sige, naar Adgangen til Theaterloftet blev forbudt, men jeg troer, at det skete temmelig kort efter, at jeg ophørte med at komme der. Saameget veed jeg imidlertid, at Forbudet blev fremkaldt af selve det loftbesøgende Publicum. Jeg har allerede fortalt, at det gik temmelig broget til deroppe, og tilsidst skeiede man saadan ud i høirøstet Tale og Spektakler, at det endog forstyrrede de Spillende. Det hændte ogsaa undertiden, at en eller anden Skuespiller fik Nøddeskaller og Æblefragmenter i Hovedet, ja selv Lærken, naar den var tømt, blev undertiden hivet ud over Loftsgelænderet. Saa var der ikke Andet for end at forbyde Adgangen, især da tillige Maskinfolkene klagede over, at Besøget forstyrrede dem ved Brugen af Maskineriet.
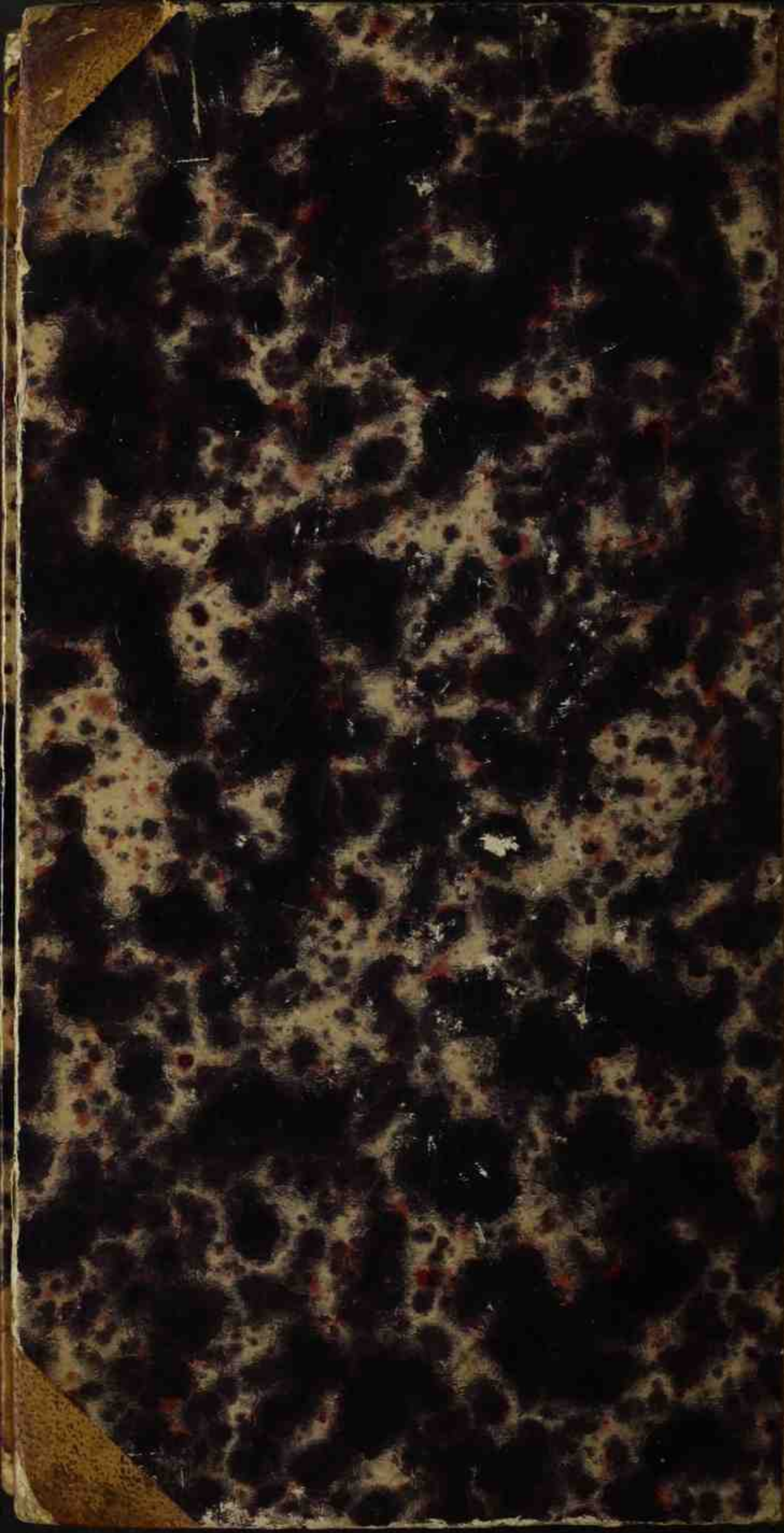
Hvad jeg her har fortalt er maaskee Nyt for de Fleste; ialfald kan det give et Begreb om Nøisomheden i Almuens Forlystelser, men tillige ogsaa om den Begjærlighed, hvormed man allerede dengang søgte dramatisk Underholdning. Om det imidlertid kan tjene til at godtgjøre Hamlets Ord, som jeg tog til Indledning for min Text, skal jeg aldeles ikke indlade mig paa at afgjøre. Den lille Skizze har derved faaet et lærd Udseende, og derved er altid vundet Noget.